

TC
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ERİŞKİN SURİYELİ GÖÇMENLERDE BELİRSİZLİK
ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ VE BELİRSİZLİK İLE
SAĞLIK DÜZEYLERİ İLİŞKİSİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Gamze AKTUNA

Halk Sağlığı
DOKTORA TEZİ

ANKARA
2024

TC
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ERİŞKİN SURİYELİ GÖÇMENLERDE BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ
GELİŞTİRİLMESİ VE BELİRSİZLİK İLE SAĞLIK DÜZEYLERİ
İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Gamze AKTUNA

Halk Sağlığı
DOKTORA TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Ü. Şevkat BAHAR ÖZVARİŞ

ANKARA

2024

TEZ ONAY SAYFASI**ERİŞKİN SURİYELİ GÖÇMENLERDE BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ VE
BELİRSİZLİK İLE SAĞLIK DÜZEYLERİ İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ****Dr. Gamze AKTUNA****Danışman: Prof. Dr. Ü. Şevkat BAHAR ÖZVARIŞ**

Bu tez çalışması 24.01.2024 tarihinde jürimiz tarafından Halk Sağlığı Programı'nda doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: **Prof. Dr. Ferda ÖZYURDA** (imza)
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağlığı AD

Üye: **Prof. Dr. Metin HASDE**
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Tıp Fak. Halk Sağlığı AD

Üye: **Prof. Dr. Dilek ASLAN**
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağlığı AD

Üye: **Prof. Dr. Bahar GÜÇİZ DOĞAN** (imza)
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağlığı AD

Üye: **Doç. Dr. Cavit Işık YAVUZ** (imza)
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağlığı AD

Bu tez, Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından

08.02.2024

Prof. Dr. Müge YEMİŞÇİ ÖZKAN**Enstitü Müdürü**

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYAN SAYFASI

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan “*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*” kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

08 / 02 / 2024

(İmza)

Gamze Aktur

^{1a}Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge

(1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve intemetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

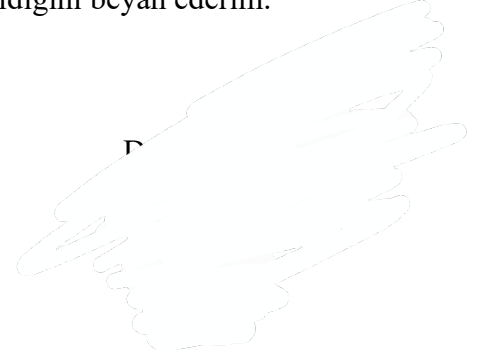
(3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

* Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Dr. . şevkat BAHAR ZVARIş danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimim boyunca, desteğini ve rehberliğini hep hissettiğim, kıymetli zamanını esirgmeden, tecrübelerinden her anlamda faydalanma imkânı bulduğum değerli danışmanım Prof. Dr. Şevkat Bahar Özvarış'a,

Tezimin bugünkü halini almasında büyük pay sahibi olan, geniş bilgi birikimleriyle yol gösterici olan Tez İzleme Komitesi hocalarım Prof. Dr. Bahar Güçüz Doğan ve Prof. Dr. Ferda Özyurda'ya,

Tezimle ilgili bilhassa son düzenleme ve geliştirme sürecine ışık tutan değerli savunma sınavı jüri üyelerim, hocalarım Prof. Dr. Metin Hasde, Prof. Dr. Dilek Aslan ve Doç. Dr. Cavit Işık Yavuz'a,

Her zaman varlığını yanımda hissettiğim, doktora sürecinde de her anlamda hayatımı kolaylaştıran, destek, sabır ve sevgisiyle bugünlere gelmemde büyük pay sahibi biricik anneme ve aileme,

Hayatımda olduğu için hep şanslı olduğumu düşündüğüm, sadece doktora dönemim boyunca değil, hayatımın her aşamasında yardım ve desteğini esirgemeyen, hep yanımda olan “yol ve hayat arkadaşıma”,

Akademik hayatımda iletişim halinde bulunduğum ve bilgi ve vizyonlarıyla ufkumu açan tüm değerli hocalarıma,

Doktora maceramı yılmadan dinleyen tüm arkadaşlarıma, dostlarıma

Proje bütçesine desteğini sunan Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde sağlık ve çatışma alanında kapasite geliştirilmesini amaçlayan R4HC-MENA Projesi'ne

İçtenlikle teşekkür ederim.

Saygılarımla

Dr. Gamze Aktuna

ÖZET

Aktuna G. Erişkin Suriyeli Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) Geliştirilmesi ve Belirsizlik ile Sağlık Düzeyleri İlişkisinin Değerlendirilmesi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Programı Doktora Tezi, Ankara, 2024 Belirsizlik, gelecekteki olaylar veya sonuçlar hakkında tahmin edilemezlik, öngörülemezlik, açıklık veya güven eksikliği ile karakterize edilen subjektif bir bilişsel ve/veya duygusal durumu ifade eder ve göç çerçevesi içinde ele alındığında, belirsizlik sayısız dışsal unsurun etkisiyle iç içe geçmiş karmaşık bir yapıya dönüşür. Belirsizlik, insan sağlığı ve iyi olma hali üzerinde çok yönlü etkilere sahiptir. Bu çalışmada erişkin göçmenlerin algıladıkları belirsizliği ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı geliştirmek ve ölçülen belirsizlik düzeyi ile genel sağlık durumu algı düzeyi ilişkisinin tanımlanması amaçlanmıştır. Metodolojik tipte olan bu araştırmanın evrenini Ankara İli, Altındağ, Mamak ve Yenimahalle İlçelerindeki Suriyeliler oluşturmaktadır. Örneklem, bu ilçelerden 18-64 yaş arası, 666 okur-yazar kadın ve erkek Suriyeli göçmeni içermektedir. Madde havuzu fenomenolojik araştırma ile oluşturulmuş, uzman çalıştayları, Davis kapsam geçerliliği metodu ile değerlendirilmiş ve geçerlilik-güvenilirlik analizine alınacak 39 madde oluşturulmuştur. Madde analizleri, madde ayırt edicilik değeri ve faktör yükü; geçerlilik, kapsam ve yapı geçerliliği; güvenilirlik yarıya bölme ve testi oluşturan maddelerin uyumu ve tanımlayıcı analizler, tanımlayıcı istatistik, Ki-kare testi, Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney-U testleri ile değerlendirilmiştir. Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) 0,20 üzeri madde ayırt edicilik değerleri ve 0,30 üzeri faktör yükleriyle 24 maddeden oluşmaktadır. Cronbach alfa=0,80, Spearman Brown Coefficient=0,73 ve RMSEA=0.06 bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek toplam minimum puan 24, maksimum puan 120'dir ve ölçekten alınan puan yükseldikçe belirsizlik düzeyi artmaktadır. Suriyeli göçmenlerin ortalama belirsizlik puanı $57,1 \pm 10,9$ olarak bulunmuştur. Kadın, kiralık evde yaşayan, meslek sahibi olmayan, kronik hastalığı olan, multimorbiditesi olan ve silahlı çatışmaya şahit olan Suriyeli göçmenlerin belirsizlik puanları daha yüksektir. Belirsizlik puanı ile ekonomik durum ve genel sağlık durumu algı düzeyleri arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. EGBÖ alana göçmenlerin algıladıkları belirsizliği ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak sunulmuştur. Ölçeğin farklı gruplarla uygulanması, belirsizliği derinlemesine anlamayı ve halk sağlığı müdahalelerine belirsizliğin katılmasına olanak tanıyacaktır.

Anahtar sözcükler: Belirsizlik, Suriyeli, Göçmen, Geçerlilik, Güvenilirlik

ABSTRACT

Aktuna G., Developing "Adult Migrants' Uncertainty Scale (AMUS)" and Describing the Relationship Between Uncertainty and Self Reported Health Status, Hacettepe University, Graduate School of Health Sciences, Public Health Ph.D. Thesis, Ankara, 2024 Uncertainty, characterized by unpredictability, unforeseeableness, lack of clarity, or absence of confidence about future events, outcomes, or information, expresses a subjective cognitive and/or emotional state. Uncertainty transforms into a complex structure intertwined with numerous external factors within the context of migration. Uncertainty has multifaceted effects on human health and well-being. We aimed to develop a valid and reliable measurement tool to assess the level of uncertainty of adult migrants and to define the relationship between the measured level of uncertainty and general health perception. This methodological study targets the Syrian population in the districts of Altındağ, Mamak, and Yenimahalle in Ankara. The sample includes 666 literate male and female Syrian migrants aged between 18-64 from these districts. The item pool was created through phenomenological research, evaluated with expert workshops and the Davis content validity method, and 39 items were selected for validity-reliability analysis. We conducted item analyses (item discrimination value and factor load); validity analysis (content, and construct validity); reliability analysis (split-half, and internal consistency) and descriptive analyses (descriptive statistics, Chi-square test, Kruskal Wallis, and Mann Whitney U tests). The Adult Migrants' Uncertainty Scale (AMUS) consists of 24 items with item discrimination values over 0.20 and factor loads over 0.30. We found Cronbach's alpha=0.80, Spearman-Brown Coefficient=0.73, and RMSEA=0.06. The total minimum score from the scale is 24 and the maximum is 120, with higher scores indicating increased uncertainty. The average uncertainty level of Syrian migrants is 57.1 ± 10.9 . Those living in rented houses, without a profession, with chronic diseases, with multimorbidities, woman and have witnessed armed conflict, scored higher in uncertainty. A statistically significant negative relationship was found between the uncertainty score and both economic status and general health perception. AMUS is presented as a valid and reliable tool for measuring uncertainty among migrants. Applying the scale to different groups will allow a deeper understanding of uncertainty and facilitate the inclusion of uncertainty elements in public health intervention strategies.

Keywords: Uncertainty, Syrian, Migrants, Validity, Reliability

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	iii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYAN SAYFASI	iv
ETİK BEYAN	v
TEŞEKKÜR	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
ŞEKİLLER	xv
TABLolar	xvi
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Gereçesi	1
1.2. Araştırmanın Amaçları	4
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Göç Kavramı	5
2.2. Suriye'den Türkiye'ye Yaşanan Göç	7
2.3. Bir Halk Sağlığı Sorunu Olarak Göç	13
2.4. Belirsizlik ve Göç	16
2.5. Ölçek Geliştirme Aşamaları	24
2.5.1. Madde Havuzunun Oluşturulması ve Saha Çalışması	24
2.5.2. Madde Analizleri	25
2.5.3. Geçerlilik Analizleri	26
2.5.4. Güvenilirlik Analizleri	29
2.6. Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Geliştirilmesi ve Ölçeğin Kavramsal Çıkarsaması	31
3. GEREÇ ve YÖNTEM	33

3.1. Araştırmanın Yeri	33
3.2. Araştırmanın Tipi	34
3.3. Araştırmanın Evreni, Örneklemi, Araştırma Grubu	34
3.3.1. Araştırmanın Evreni	34
3.3.2. Örnek Seçimi ve Büyüklüğü	34
3.3.3. Araştırmaya Dâhil Olma Kriterleri	36
3.4. Araştırmanın Değişkenleri	36
3.4.1. Tanımlanan Değişkenler	36
3.4.2. Tanımlayan Değişkenler	36
3.5. Araştırma İçin Gerekli İnsan Gücü	37
3.6. Araştırmanın Aşamaları	37
3.6.1. Araştırmanın Aşamaları ve İş Basamakları	37
3.6.2. Birinci Aşama: Ölçek Maddelerinin Oluşturulması	40
3.6.3. İkinci Aşama: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması	42
3.7. Verilerin Analizi	47
3.7.1. Odak Grup Görüşmeleri	47
3.7.2. Uzman Çalıştayı	48
3.7.3. Ölçek- Madde, Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri	50
3.7.4. Tanımlayıcı Analizler	52
3.8. Etik Konular	54
3.9. Araştırmada Yaşanan Güçlükler/Sınırlılıklar	55
3.10. Araştırmanın Bütçesi	56
3.11. Araştırmanın Zamanı	56
4. BULGULAR	58
4.1 Metodolojik Araştırma Bulguları	58
4.1.1 Birinci Aşama: Ölçek Maddelerinin Oluşturulması	58

4.1.2. İkinci Aşama: Ölçek Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri	68
4.2. Tanımlayıcı Araştırma Bulguları	76
4.3. Ölçek Puanlaması	101
5. TARTIŞMA	103
5.1. Metodolojik Araştırma	104
5.1.1. Birinci Aşama: Ölçek Maddelerinin Oluşturulması	104
5.1.2. İkinci Aşama: Madde, Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri	107
5.2. Tanımlayıcı Araştırma	109
5.2.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik ve Sağlık Durumlarıyla İlişkili Özellikleri	109
5.2.2. Belirsizlik Ölçek Puanları ve İlişkili Değişkenler	113
5.2.3. Belirsizlik ile Sağlık İlişkisi	115
5.3. Araştırmanın Halk Sağlığı Perspektifinden Değerlendirilmesi	118
5.4. Araştırmanın Güçlü Yönleri ve Sınırlılıkları	119
5.4.1. Araştırmanın Güçlü Yönleri	119
5.4.2. Araştırmanın Sınırlılıkları	120
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	122
6.1. Sonuçlar	122
6.1.1. Metodolojik Araştırmaya Ait Sonuçlar	122
6.1.2. Tanımlayıcı Araştırmaya Ait Sonuçlar	122
6.2. Öneriler	124
6.2.1. EGBÖ Sonuçlarına Dayalı Sağlığın Geliştirilmesine Yönelik Öneriler	124
6.2.2. Gelecekteki Araştırmacılara Araştırma Modellemesine Yönelik Öneriler	125
ÖLÇEK KULLANIM YÖNERGESİ	127
7. KAYNAKLAR	132

8.EKLER	148
EK-1 Anketör İlanı	
EK-2 Anketör Bilgi Formu	
EK-3- Odak Grup Görüşmeleri Yarı-Yapılandırılmış Soru Formu	
EK-4- Uzman Çalıştayı İçin Belirlenen Uzman Listesi	
EK-5 Arapçaya Çevrilen Veri Toplama Formu ve 39 Maddelik Belirsizlik Ölçeği Formu (Türkçe)	
EK-6 Arapça Veri Toplama Formu ve 39 Maddelik Belirsizlik Ölçeği Formu	
EK-7 Anketör COVID-19 Talimatnamesi	
EK-8 Fenomenolojik Araştırma İfadeler, Anlamlar ve Temalar	
EK-9 Temalara Göre Oluşturulan Ölçek Maddeleri	
EK-10 Birinci Taslak Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Birinci Uzman Çalıştayı Soru Formu	
EK-11 Birinci Uzman Çalıştayı Sonuçları	
EK-12 Birinci Uzman Çalıştayı Sonrası Değiştirilen ve Yeni Oluşturulan Ölçek Maddeleri	
EK-13 İkinci Taslak Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği İkinci Uzman Çalıştayı Soru Formu	
EK-14 İkinci Uzman Çalıştayı Sonuçları ve Kapsam Geçerliliği İndeksi (Davis Metodu)	
EK-15 İkinci Uzman Çalıştayı Sonuçları ve Uzmanların Görüşleri	
EK-16 Madde Özelliğine Göre Kodlama Sistematiği	
EK-17 Tez Konusu Uygunluk Yazısı	
EK-18 Etik Kurul Onayı	
EK-19 Etik Kurul Değişiklik Onayı	
EK-20 Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Onay Yazısı	
EK-21 Ankara Valiliği Onay Yazısı	

EK-22 Odak Grup Görüşmeleri Aydınlatılmış Onam Formu (Türkçe)

EK-23 Odak Grup Görüşmeleri Aydınlatılmış Onam Formu (Arapça)

EK-24 Detaylı Madde Analizleri

EK-25 Detaylı Madde Analizleri Sonucu 39 Maddelik Ölçek Formundan Çıkması Uygun Görülen Maddeler (Kırmızı ile İşaretli)

EK-26 Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) Nihai Ölçek Formu (24 Madde) (Türkçe)

EK-27 Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) Nihai Ölçek Formu (24 Madde) (Arapça)

EK-28 Ek Tablolar

EK-29 Orijinallik Raporu

9.ÖZGEÇMİŞ

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

AFA	:	Açıklayıcı Faktör Analizi
COVID-19	:	Koronavirüs-19
DFA	:	Doğrulamalı Faktör Analizi
DSÖ	:	Dünya Sağlık Örgütü
EGBÖ	:	Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği
HBSD	:	Heinrich Böll Stiftung Derneği
KGİ	:	Kapsam Geçerliliği İndeksi
RMSEA	:	Root Mean Square Error of Approximation (Kök Ortalama Kare Yaklaşım Hatası)
SF-36	:	36-Item Short Form Health Survey
SPSS	:	Statistical Package for the Social Sciences
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu

ŞEKİLLER

Şekil	Sayfa
3.1. Ankara İlçe Haritası, 2024	33
3.2. Araştırmanın Metodolojik Şeması	38
3.3. Araştırmanın İş Basamakları	39
3.4. Araştırmanın Zaman Çizelgesi	57
4.1. Doğrulayıcı Faktör Analizi	72
4.2. Katılımcıların Aldıkları Toplam Puanların Dağılımı	91
4.3. Ölçek Düzeyleri	102

TABLOLAR

Tablo	Sayfa
4.1. Odak Grup Görüşmesi Katılımcı Sayıları, Ankara, 2019	58
4.2. Ölçek Madde Analizleri	69
4.3. Uyum İyilik İndeksleri	71
4.4. Yarıya Bölme (Split Half) Analiz Sonuçları	73
4.5. Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri Özet Tablo	74
4.6. Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) 24 Maddelik Son Form ve Madde Ayırt Edicilik Değeri ve Faktör Yükleri	75
4.7. Katılımcıların Cinsiyete Göre Yaş Dağılım Ölçütleri, Ankara, 2020	76
4.8. Katılımcıların Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, Ankara, 2020	77
4.9. Katılımcıların Cinsiyete ve Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı, Ankara, 2020	77
4.10. Katılımcıların Cinsiyete ve Çalışma Durumuna Göre Dağılımı, Ankara, 2020	78
4.11. Katılımcıların Cinsiyete ve Medeni Durumlarına Göre Dağılımı, Ankara, 2020	79
4.12. Katılımcıların Cinsiyete Göre Çocuk Sayısı Dağılım Ölçütleri, Ankara, 2020	79
4.13. Katılımcıların Cinsiyete ve Ekonomik Durum Öz Değerlendirmelerine Göre Dağılımı, Ankara, 2020	80
4.14. Katılımcıların Göç Deneyimleri Tanımlayıcı Bilgileri, Ankara, 2020	81
4.15. Katılımcıların Kronik Hastalığa Sahip Olma Durumlarıyla İlgili Tanımlayıcı Bilgileri, Ankara, 2020	82
4.16. Katılımcıların Kronik Hastalıklarının Tanı ve Takibi ile İlgili Tanımlayıcı Bilgileri, Ankara, 2020	83
4.17. Katılımcıların Kronik Hastalıklara Göre Tanı Alma Zamanı ve Tanı Alma Yaşı ile İlgili Tanımlayıcı Bilgileri, Ankara, 2020	84
4.18. Katılımcıların Cinsiyete ve Kronik Hastalığa Sahip Olma Durumlarına Göre Dağılımı, Ankara, 2020	85

4.19. Katılımcıların Cinsiyete ve Yeti Yitimi Olma Durumuna Göre Dağılımı, Ankara, 2020	85
4.20. Katılımcıların Cinsiyete ve Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyine Göre Dağılımı, Ankara, 2020	86
4.21. Katılımcıların Kronik Hastalığa Sahip Olma Durumlarına Göre Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyleri Dağılımı, Ankara, 2020	87
4.22. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyleri Dağılımı, Ankara, 2020	88
4.23. Katılımcıların Göç Deneyimlerine Göre Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyleri Dağılımı, Ankara, 2020	89
4.24. Katılımcıların Aldıkları Toplam Puanların Dağılım Ölçütleri, Ankara, 2020	90
4.25. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020	93
4.26. Katılımcıların Göç Deneyimlerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020	94
4.27. Kadın Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020	95
4.28. Erkek Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020	96
4.29. Kadın ve Erkek Katılımcıların Göç Deneyimlerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020	97
4.30. Kadın ve Erkek Katılımcıların Kronik Hastalığa Sahip Olma Durumlarına Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020	99
4.31. Kadın ve Erkek Katılımcıların Genel Sağlık Durumu Algı Düzeylerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020	100
4.32. Kronik Hastalığı Olan ve Olmayan Katılımcıların Genel Sağlık Durumu Algı Düzeylerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020	100
4.33. Ölçek Puanlarının Kesme Noktaları ve 50'lik Sistemdeki Karşılıklarının Dağılımı.	102

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Gerekçesi

Dünyada her yıl binlerce insan doğal afetler, ekonomik nedenler, savaş ve çatışmalar gibi pek çok itici güç ile ülkelerini terk etmektedir. Bu süreç farklı zaman dilimlerinde artan ve azalan dalgalar halinde dünya tarihinde yerini almıştır. Birleşmiş Milletler 2022 Raporuna göre dünyadaki toplam göçmenlerin sayısı 281 milyon olarak belirtilmiştir. 2000 yılı raporundaki bu sayının 173 milyon olduğu gözlenmekte ve aradaki yaklaşık artan 110 milyon göçmen sayısının önemi ortaya çıkmaktadır (1,2). Avrupa kıtasındaki II. Dünya Savaşı'ndan sonraki en önemli göç dalgası 2011 yılında Suriye'de çıkan çatışmalar ile başlamıştır. Türkiye'de 21 Aralık 2023 tarihinde geçici koruma altındaki Suriyelilerin sayısı 3 milyon 222 bin 012 kişi olarak açıklanmıştır. Suriyelilerin en çok İstanbul, Şanlıurfa, Gaziantep ve Hatay'da yaşadıkları görülmektedir (3,4).

Ulusal göç ve sığınmacı/mülteci politikaları ülkeden ülkeye değişse de ilgili politikalar, genelde, vatandaşlarını ve ulusal kimliklerini korumak için sığınmacılara sundukları kalacak yer, eğitim ve sağlık hizmetlerini sınırlandırmak üzerine yoğunlaşmıştır. Bu sınırlandırma politikaları eş zamanlı, göçmenlerin/ mültecilerin bu devletler içerisinde konumlandırılmasını ve toplumsal algıları da olumsuz etkilemektedir (5). Anavatanlarından kendileri için yabancı bir mekâna göç etmekte olan göçmenler, göç sürecinin doğrudan yarattığı veya dolaylı olarak katkıda bulunduğu çeşitli belirsizliklerle mücadele etmek zorundadırlar.

Politik karardan dil bariyerine, sağlık hizmetine ulaşımdan eğitime kadar birçok konu göçmenlerde belirsizliğe neden olmaktadır. Belirsizlik, fiziksel ve mental sağlığı etkileyen bir şiddet biçimi olarak da ortaya çıkmaktadır (6). Belirsizlikle ilişkili korkunun endişe ve depresyon üzerinde kaygıdan daha etkili olduğu ve anlamlı bir şekilde depresyon ile sonuçlandığı da gözlenmektedir (7). Belirsizlik, sağlığın üç temel bileşenini etkileyerek göçmenlerin iyi olma hali üzerine etki eden önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Belirsizlik hem bireysel hem de toplumsal başa çıkma mekanizmalarının yetersizliği sonucunda, sağlık da dahil olmak üzere birçok alanda etkilerini göstermektedir. Bu bağlamda yürütülecek bir çalışma, hem göçmenlerin sağlık ve iyi olma halinin geliştirilmesine katkı sunabilecek, hem de göç edilen ülkenin halk sağlığı savunuculuğunun olmazsa olmazlarından olan, sağlığın temel dinamik alınarak üretilmesi gereken politika süreçlerine ve politik kararlılığa da olumlu etki sağlayacaktır. Kısa vadeli çözümleri uzun vadeli ve sürdürülebilir yaklaşımlara dönüştürmek için, ulusal ve küresel politikaların hem ülke içinde yerinden edilmiş hem de göçe zorlanmış kişiler için küresel bir bakış açısında ele alınması gerekmektedir. Bu ise ancak yerel ve küresel yönetim çabaları ile yerlerinden edilmiş bu kişilerin/göçmenlerin korunması ve desteklenmesi için küresel yasal bir çerçeve oluşturmakla gerçekleştirilebilir (8).

Politik değişkenliğe ek olarak, toplumun ve hükümetlerin bazı göçmen grupların sağlık hakkını da içeren hizmetleri hak edip etmeme şeklindeki sorgulamaları da dışlamalara katkıda bulunmuş ve göçmenlerin hem kendilerinin hem de ailelerinin geleceği ve güvenliği konusunda kendilerini belirsiz hissetmelerinin nedenlerinden biri olarak yerini almıştır (9). Göçün kaçınılmaz sonucu olarak farklı kültürler bir araya gelmekte ve ortaya bir uyum, entegrasyon, kohezyon süreci çıkmaktadır. Ancak kimi zaman bu süreç uyumsuzluk ve çatışma boyutuna da varabilmektedir. Bu nedenle göçün tüm yönleriyle küresel boyuttaki sorunlarını anlamak ve bu olgunun toplumsal sonuçlarını tespit edebilmek, gerekli teknik ve hukuki altyapıyı oluşturabilmek için bir aşamadır (10).

Savaş ve diğer silahlı çatışma biçimleri bir halk sağlığı sorunu olup (11), toplum sağlığı ve bireysel sağlık üzerinde derin olumsuz etkileri vardır (12,13). Genel kamuoyunu ve politika yapıcılarını silahlı çatışmaların sonuçları hakkında bilgilendirmek; etkilenen nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak hizmetleri iyileştirmek, insan haklarını korumak, uluslararası hukukun ihlallerini belgelemek ve olumsuz etkilerin değerlendirilmesi ve önlenmesi açısından önemlidir (14). Çatışmanın dolaylı ve doğrudan etkilerine maruz kalmış Suriyeli göçmenlerin ihtiyaçlarını ve göç edilen ülkedeki etkilenimleri detaylarıyla belirlemek bu açıdan da oldukça önemlidir.

Göçmenler; göç edilen yer, göç yolları ve varış noktası arasında bir bağlantıdır. Göçmenler ayrıldıkları ve göç sürecinde geçiş yaptıkları toplumlarda özellikle bazı hastalıklar açısından risk taşıdıkları için, göçmenlerin özellikle koruyucu sağlık hizmetlerine erişimlerinin sağlanması önemli bir halk sağlığı ve göç sağlığı müdahalesidir (15). Halk sağlığı müdahalesinde, kişinin tutum, davranış ve bireysel katılımının alınan tedavi ve koruyucu sağlık hizmetlerinin etkililiğini değiştirdiği bilinmektedir. Müdahalenin etkililiğinin artırılması amacıyla kişilerin sosyal iyilik hallerinin farklı biçimlerinin detaylı bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Büyük bir yabancı nüfusun kısa süre içinde başka bir ülkeye göç etmesinin çeşitli etkileri olması beklenen bir olgudur. Bu noktada sunulan hizmetler bu olası etkilerin azaltılmasında rol oynasa da içinde buldukları sosyal, kültürel ve ekonomik ortam bakımından olumsuz pek çok etkiye maruz kalan göçmenlerin aldıkları hizmet beklenen ile gözlenen sonuçlar arasında fark doğurabilmektedir. Öncelikle, eğitim, sosyal haklar, vatandaşlık, çalışma izni gibi hassas konular hem yerel halk hem de göçmen nüfus için bir baskı ve belirsizlik unsuru oluşturabilmektedir. Algılanan bu belirsizliğin tanımlanabilmesi ve başta sağlık olmak üzere öncelikle bireysel, sonrasında toplumsal etkilerinin araştırılması pek çok disiplin açısından politika yapma süreçlerine de etki edebilme gücü yönünden önem arz etmektedir.

Yukarıda belirtildiği üzere, altında birçok neden barındıran ve bu nedenlerin bir kısmının sağlığın sosyal bir belirleyicisi olduğu kanıtlanmış bir olgu olan belirsizlik, göç bağlamına dâhil edildiğinde birden fazla dış faktörün etkisinde kalan bütünleşik ve karmaşık bir yapıya dönüşmektedir. Göçmenler belirsizliğin getirdiği ve özellikle ruhsal sağlığa etki eden şüphe, endişe, korku ve birçok duygu durumu baş etmektedirler. Bu nedenle belirsizlik olgusunu ve altta yatan nedenlerini anlamak ve ölçmek, göçmenlerde sağlığın geliştirilmesi uygulamalarına katkı sağlayabilme potansiyeli taşıyan bir araştırma girişimi olacaktır.

Literatür incelemesinde belirsizliğe tahammülsüzlük ve nedensel belirsizlik, ölçekleri gibi ölçeklere ulaşılmıştır. Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, bireylerin belirsizlik ve beklenmeyen durumlar karşısında yaşadıkları rahatsızlığı anlamak ve Nedensel Belirsizlik Ölçeği, kişilerin çevrelerindeki olay ve davranışların nedenlerini anlamadaki belirsizlikleri değerlendirmek amacıyla hazırlanmış ölçeklerdir (16–18).

Geliştirilen bu ölçeklerin hiçbirinin göç alanına yönelik ölçekler olmaması nedeni ile göçmenlerin göç ile ilişkili algıladıkları belirsizliği ölçmek için yetersiz kalabilecekleri kanaatine varılmıştır. Bu çalışma, göçmenlerin yaşadığı belirsizlik ve altta yatan nedenlere ilişkin sınırlı literatürü ele alma ve bu olgunun göç sağlığı alanında kapsamlı bir şekilde sağlığın sosyal belirleyicileri bağlamında anlaşılmasına katkıda bulunma motivasyonu ile yapılmış ve göçmenlerin algıladıkları belirsizlik düzeyini ölçebilecek bir ölçek geliştirme çalışması olarak tasarlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amaçları

1.2.1. Araştırmanın Kısa Erimli Amaçları

1. Araştırmanın temel amacı, göçmenlerin algıladıkları belirsizlik düzeyini ölçebilmek için geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir.

2. Araştırmanın ikincil amacı, belirsizlik düzeyinin bazı sosyodemografik özellikler ve genel sağlık durumu algı düzeyi ile ilişkisini tanımlamaktır.

1.2.2. Araştırmanın Uzun Erimli Amaçları

1. Göçmenler ile ilgili sağlığı geliştirme çalışmalarına ve
2. Göç ile ilgili çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Göç Kavramı

Göç en temel anlamda siyasal, toplumsal ya da ekonomik nedenlerle bireylerin ya da toplulukların buldukları, oturdukları yerleşim yerini bırakarak başka bir yerleşim yerine ya da başka bir ülkeye gitme eylemi olarak tanımlanmaktadır. Göç terminolojisi içerisinde yerleşmiş pek çok alt terminoloji bulunmaktadır. Örneğin, göçmen, mülteci ve sığınmacı kavramları çoğunlukla birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Uluslararası Göç Örgütü'ne göre uluslararası düzeyde evrensel olarak kabul edilen bir tanım olmasa da göçmen (*migrant*); kendi ülkelerinde veya ev sahibi ülkelerde kalabilen (yerleşimciler), başka bir ülkeye geçebilen (transit göçmenler) veya ülkeler arasında (mevsimlik işçiler gibi) gidip gelebilen kişiler olarak tanımlanmıştır. Mülteci (*refugee*) ise ırk, din, milliyet, belirli bir sosyal grubun üyeliği veya siyasi görüş kaynaklı zulüm korkusu nedeniyle uyruğu olduğu ülke dışında bulunan ve uyruğunun olduğu ülkenin korumasından faydalanamayan ya da yaşadığı korku nedeni ile uyruğu olduğu ülkenin korumasından faydalanmak istemeyen kişi olarak tanımlanmıştır. Sığınmacı (*asylum-seeker*), uluslararası koruma arayan bir bireydir. Her bir göçmene özgü ayrı bir değerlendirme prosedürü olan ülkelerde, sığınmacı, sığınma talebi ülke tarafından henüz kararlaştırılmamış kişiler olarak adlandırılır. Her sığınmacı nihayetinde mülteci olarak tanınmayacaktır, ancak her mülteci başlangıçta bir sığınmacıdır (19).

Göç, tüm ülkeleri farklı biçimlerde ve şekillerde etkilemektedir ve giderek daha da küreselleşen dünyada göçün giderek büyüyen bir olgu olması beklenmektedir. İnsanlar, daha iyi bir yaşam sürme isteğinden, aileleriyle yeniden bir araya gelme arzusu, savaştan ve doğal afetlerden kaçmaya kadar çeşitli nedenlerle göç etmektedirler. Göçün itici güçleri hakkında pek çok çalışma mevcut olsa da göç dalgalarını anlamak ve hatta tahmin etmek için bu alanda çalışmalara halen ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca pek çok etkisi olduğu bilinen göç olgusunun, hem göçmenler hem de göç alan ve veren ülkelerdeki topluluklar üzerindeki etkilerinin araştırılması önemlidir (20). Göç olgusunun ev sahibi ülkeler üzerinde yalnızca kısa vadeli etkileri olmayacağı, aynı zamanda uzun vadeli sonuçlar doğuracağı farklı çalışmalarda açıklanmıştır. Bu sonuçlar, ekonomik, sosyal ve politik alanları da kapsamak üzere

geniş bir alana yayılmaktadır (21). Göçe bağlı nüfus hareketleri, günümüz dünyasında ülke içi ve ülkeler arasında insan yerleşim modellerini şekillendiren bir süreçtir. Örneğin, göç, konut piyasasının, ekonominin ve geniş çapta kalkınmanın ayrılmaz bir parçası olarak da kabul edilmektedir (22).

Göçün çevresel boyuttaki etkilerinin ve çevresel değişimlerin göçe etkilerinin bilimsel olarak anlaşılması konusunda son yıllarda önemli çalışmalar kaydedilmiştir. Araştırmacılar, çevresel faktörlerin göç kararlarını nasıl şekillendirdiğini sorgulamaya başlamış ve göç-çevre bağlantısının karmaşıklığını ve mikro, mezo ve makro etkilerle şekillendiğini göstermiştir (23). Uluslararası göç, çok disiplinli bir kavramdır ve ekonomi, sosyoloji, coğrafya, hukuk, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, demografi ve psikoloji gibi bir dizi disiplini kapsamaktadır. Çeşitli araştırmacılar göçü; nedenleri, gelişme şekli ve yolları açısından açıklamaya çalışmışlardır. Her ne kadar bu yaklaşım, göç olgusunun alt boyutlarını ayrıntılı olarak açıklayan çok sayıda göç teorisinin ortaya çıkmasına yol açsa da, konuyu pek çok açıdan kapsayacak göç çalışmaları halen literatüre önemli katkı sağlayacaktır (24). Göç olgusunu halk sağlığı disiplini ışığında ele alan multidisipliner çalışmalar, bu olgunun tümelci bir biçimde anlaşılmasına koruyucu sağlık yaklaşımını da dahil ederek bilimsel katkı sağlayacaktır.

Dünya çapında zorunlu göçün boyutu, son yıllarda oldukça büyük bir yüzdeye ulaşmıştır. Bu beklenmedik ve büyük ölçekteki göç dalgalarının ev sahibi ülkeler üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Bu etkiler, özellikle gelişmekte olan ülkelerde; yetersiz kaynaklar, zayıf işgücü piyasası koşulları ve yüksek kayıt dışılık ile kendini göstermektedir (25). Büyük göç hareketlerinin, özellikle ev sahibi ülkedeki ekonomik büyüme, istihdam, ücret, kayıt dışı ekonomi, tüketim, eğitim, suç ve sağlık gibi ekonominin pek çok temel bileşeni üzerindeki etkileri ile ilgili farklı fikirler öne sürülmektedir. Yapılan çalışmalar, ekonomik ve sosyal yaşamdaki mülteci-vatandaş çatışmasının, pek çok konuda keskin bir ayrımcılığa yol açabileceğini göstermektedir. Bu durum, ikinci ve üçüncü nesil göçmenler üzerinde bile kalıcı etkileri olabilecek sosyo-ekonomik eşitsizliği besleyebilme potansiyeline sahiptir (26).

2.2. Suriye'den Türkiye'ye Yaşanan Göç

Türkiye, göç hareketlerinden uzun süredir direkt veya indirekt olarak etkilenmiştir. Cumhuriyetin başlangıcında bilinçli olarak yürütülen ve bir ulus-devlet oluşturma amacıyla planlanan göç hareketleri, son yıllarda yeni bir boyut kazanmıştır. Bir taraftan Afrika ve Asya'dan Avrupa ülkelerine gitmek isteyen kayıt dışı göçmenler için transit bir ülke olma özelliğine sahip olan Türkiye, diğer taraftan Irak ve Suriye'de yaşanan savaşlar nedeniyle ülkelerini terk eden yüzbinlerce kayıt dışı göçmen ve sığınmacı için bir kaçış ülkesi olmuş ve ev sahibi ülke konumunu edinmiştir (27).

Türkiye Cumhuriyeti, mültecilik statüsüne esasen, 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalanan Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne ve bu Sözleşmenin 1967 tarihli Protokolü'ne (New York Protokolü) taraftır. Türkiye Cenevre sözleşmesini 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalamıştır. Mültecilerin Hukuki Durumuna dair Sözleşmenin Onaylanması Hakkında Kanun ile sözleşmenin Türkçesi 5 Eylül 1961 tarih ve 10898 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır. Cenevre Sözleşmesinin kabulü coğrafi sınırlılık çekincesi ile gerçekleştirilmiş olup, Türkiye Cumhuriyeti'ne Avrupa Konseyi Üyesi ülkeler dışından gelen kişiler misafir olarak adlandırılmakta ve geçici koruma statüsünde değerlendirilerek üçüncü bir ülkeye yerleştirilme işlemleri açısından Türkiye Cumhuriyeti'nin yükümlülükleri altında bulunmaktadır (28–30). Değişen küresel göç konjonktürü, Türkiye Cumhuriyeti'nin göç yasalarında düzenleme ihtiyacı ve AB uyum süreci müktesebatlarının gerektirdikleri yeni ve kapsamlı bir kanun düzenlemesine ihtiyaç doğurmuş ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 04.04.2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek, 11.04.2013 tarihli ve 28615 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır. Bu yasanın önemli kazanımları olarak mülteci, şartlı mülteci, ikincil koruma ve geçici koruma kavramlarının yeniden değerlendirilerek kapsamlı tanımların getirilmesi ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kurulması gösterilmektedir (31–34).

Suriye'den Türkiye Cumhuriyeti'ne doğru gerçekleşen kitlesel göç akınına ilk yanıt, İçişleri Bakanlığı 1994 yılı yönetmeliğinin 10. maddesi gereğince 'Suriyelilerin geçici koruma rejimine alındığının ilanı' ve 'açık kapı politikası' olmuştur (35). Bu kararın gerektirdikleri bağlamında ve 2013 yılında kabul edilen Yabancılar ve

Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. Maddesinin hukuki dayanağında 13/10/2014 tarih ve 6883 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Geçici Koruma Yönetmeliği 22.10.2014 tarih ve 29153 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır (36,37).

'Geçici koruma' statüsü, Türkiye'de ilk olarak 2011'de Suriye'deki iç savaşın başlamasıyla ortaya çıkan insani krize yanıt olarak verilmiştir. Birleşmiş Milletler Yürütme Komitesi'nin 2004 tarihli 100 sayılı kararına göre, kitlesel sığınmacının varlığı ancak uluslararası sınıra doğru sürekli ve hızlı bir şekilde önemli miktarda insan akını olduğunda kabul edilebilir. Ayrıca, ev sahibi devletin yakın gelecekte bireysel sığınma prosedürlerini yerine getiremeyecek olması da gerekmektedir. Bu unsurları içeren kitlesel akının kalıcı hale geçmesi durumunda geçici koruma statüsü oluşturulmaktadır. Geçici koruma, çok sayıda insanın akın ettiği durumlarda acil ihtiyaçları karşılamak üzere tasarlanmış bir koruma türüdür. Bir ülkenin sınırlarına gelen büyük insan grupları için, devletin geri göndermeme taahhüdü doğrultusunda, bireysel durum değerlendirmelerinin geciktirmeden uygulandığı pragmatik bir yaklaşımdır. Türkiye, geçici koruma için belirlenen üç temel kriteri yerine getirerek Suriyelilere geçici sığınma hakkı sağlamaktadır. Geri göndermeme ilkesi, açık sınır politikası ile ülke topraklarına kabul ve gelen kişilerin temel ve acil ihtiyaçlarının karşılanması (36,38,39).

Türkiye'deki geçici koruma altındaki yabancılara yönelik bu yönetmelikteki düzenlemeler, 'Geçici Koruma Kimlik Belgesi' verilmesini de içerir. Bu belge, yabancı uyruklu kişilere Türkiye'de yasal olarak ikamet etme hakkı tanır. Önemli bir nokta olarak, bu belge alındığında herhangi bir ücret veya harç ödenmesi gerekmez, yani belge tamamen ücretsizdir. Ancak, bu belge 6458 Sayılı Kanun'da belirtilen oturma izni veya alternatif belgelerle aynı anlama gelmez ve Türk vatandaşlığına geçiş imtiyazı sağlamaz. Bu yönetmelik kapsamındaki yabancılara 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'na göre bu 99 ile başlayan yabancı kimlik numarası verilir ve bu numara ile hukuki ve sosyal işlemler gerçekleştirilebilir. Geçici koruma altındaki kişiler, özellikle sağlık, eğitim ve istihdam gibi alanlarda çeşitli olanaklardan yararlanabilirler. Ayrıca, sosyal yardım, çeviri hizmetleri ve diğer destek hizmetleri de bu kişilere sunulmaktadır (36,38,39).

Suriye 6.7 milyon ile dünya üzerindeki en fazla mülteci kaynağı, Türkiye ise 3.5 milyon mülteci ile en fazla mülteci kabul eden ülke konumundadır (2). Türkiye’de 21 Aralık 2023 tarihinde geçici koruma altındaki Suriyelilerin sayısı 3 milyon 222 bin 012 kişi olarak açıklanmıştır. Geçici koruma altındaki Suriyelilerin sayısı ve TÜİK’in son Türkiye nüfusu olarak açıkladığı 85 milyon 279 bin 553 ile birlikte değerlendirildiğinde, kayıtlı Suriyelilerin Türk nüfusuna oranı 0,04’tür olarak belirlenmiştir. Suriyelilerin en çok İstanbul, Şanlıurfa, Gaziantep ve Hatay’da yaşadıkları görülmektedir. Başkent Ankara ise 89 bin kişi ile 11. sırada yer almaktadır. Suriyelilerin yerel nüfusa oranla en yoğun olduğu şehir ise %33,9 ile Kilis’tir. Suriyelilerin 1,6 milyonu erkekler, yaklaşık 1.5 milyonu da kadınlardan oluşmaktadır. Yaş kategorilerinde 55 yaşın üzerindeki kadınların sayısı erkeklere göre önemli ölçüde daha fazladır, 15 ila 24 yaş arasındaki genç nüfus 602.596 Suriyeli göçmeni (%18,7) içermektedir. Suriyelilerin içinde 10 yaşın altındakilerin sayısı ise 1.006.650’dir (%31). Türkiye’deki Suriyeli nüfusun ortalama yaşı 22,04’dir (3,4).

Suriye göçünün ilk zamanlarında, Türkiye’deki beklenti bu göçün geçici olduğu ve çatışma çözüldüğünde Suriyeli göçmenlerin ülkelerine geri dönecekleriydi. Ancak yaklaşık on yıllık sürede Suriye’deki çatışmanın kısa vadeli bir çatışma olmadığı görülmüş ve Türkiye’deki Suriyelilerin yerleşimlerini Türkiye’de devam ettireceği görüşü çalışmalarda ileri sürülmüştür. Suriye’deki savaşın uzaması beraberinde göçmenlerin de düşünce yapısında bir değişime yol açmıştır. İlk yıllarda savaş bittikten sonra ülkesine dönme beklentisi içerisinde olan göçmenler, süreç uzadıkça artık göç ettikleri ülkelerde yaşamaya devam etme düşüncesini benimsemişlerdir. Bu durum, zaman içerisinde beraberinde yeni zorlukları da (vatandaşlık ve serbest seyahat hakkı gibi) beraberinde getirmiştir (40).

Sayıları milyonlarla ifade edilen bir topluluğun farklı bir ülkede daimî ikamet etmesi ve sosyal olarak yerel toplumla uyumlu bir şekilde yaşamalarının temini kolay bir uğraş değildir. Kısa süre içerisinde çok büyük sayıda Suriyeli göçmenin Türkiye’ye gelmesi beraberinde bir uyum sorununu da getirmiştir. Bu sürecin doğru yönetilememesi; göçmenlerin yasadışı yollara yönelmesinin önünü açabilecekken, yerel halkın göçmenlere bakışımı da olumsuz etkileyebilecektir (41). Mevcut süreçte Türkiye Cumhuriyeti hükümeti artık Suriyeli göçmenleri Türk toplumuna ve işgücü

piyasasına entegre etmeye odaklanmış durumdadır (42). Uyum sürecini kolaylaştırmak adına çeşitli bakanlıklar, uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları birlikte çalışmalar yürütmektedir. Ancak uyum çok taraflıdır ve yerel halkın bu konudaki duruşu da son derece önemlidir. Türkiye'nin bir ilinde yapılan bir çalışmada; vatandaşların Suriyeli göçmenlere yönelik görüşleri genel olarak olumsuz olarak nitelendirilmiş ancak ülke düzenini olumsuz etkilemedikçe negatif bir karşı duruş sergilemeyecekleri de ifade edilmiştir. Aynı çalışmadaki katılımcılar, Suriyeli göçmen çocuklara ise ülkedeki her türlü olanağın sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir (43).

Suriyeli göçmenler, diğer tüm göçmenler gibi; dil bariyeri, eğitim hakkına erişim, barınma sorunu, temel ihtiyaç malzemelerine ulaşım, sağlığa erişim, ekonomik sorunlar, çalışma hayatındaki zorluklar, ayrımcılık gibi problemlerle mücadele etmek zorunda kalmış ve halen de kalmaktadırlar. Göçmenler için önemli diğer sorun ise eğitim sorunudur. Eğitimle ilgili sorunlar zaman geçtikçe büyüyerek devam etmektedir. Aslında, Türkiye'nin Suriyeli çocuklara yönelik kapsayıcı bir eğitim modeli uygulayarak çok kültürlü ve hoşgörülü bir politika izlediği yorumu mevcuttur (44). Ancak Türkiye her ne kadar ilk kamplardaki mülteci çocukların eğitim almalarını büyük ölçüde sağlasa da, kamp dışında eğitim alan çocukların sayısı özellikle yaş ilerledikçe büyük ölçüde azalmaktadır (45). Eğitim konusunda bir diğer içerik ise dil öğrenimidir. Türkçe ve Arapçanın dil bilgisi ve cümle yapısının farklı olması nedeniyle Suriyeli göçmenler Türkçe öğrenmekte zorlanmaktadırlar. Türkçe aksan farklılıkları nedeniyle zorlandıklarını, sosyal hayatta kullanılan Türkçenin kitaplardakinden farklı olduğunu ve özellikle Türkçe kelimelerin telaffuzu konusunda da sıkıntı yaşadıklarını belirtmektedirler (46). Suriyeli göçmenler, yerel halk tarafından yaşadıkları bölgelerdeki birçok sorunun kaynağı olarak görülmekte ve ayrımcılığa ve dışlanmaya maruz kalmaktadırlar. Suriyeli göçmenler suç oranlarının artması, işsizlik sorunu oluşturmaları, ülkenin güvenliğini tehdit etmeleri gibi suçlamalarla karşılaşmaktadırlar (47).

Sağlığa erişimdeki sorunlar ele alındığında, bu duruma neden olan birçok alt başlık olduğu görülmektedir. Genel olarak bireysel, ülkelerin sağlık sistemleri ile ilgili ve yasal olmak üzere üç ana başlıkta toplanabilen sorunlar ülkeden ülkeye değişkenlik

göstermektedir (48). Göç edilen ülkenin dilinin bilinmemesi, sınır dışı edilme korkusu ve temel hakların ve sağlık uygulamalarının bilinmemesi gibi nedenlerle de göçmenler sağlık hizmetinden yeterli ölçüde yararlanamamaktadır (49). Göçmenlerin sağlık okuryazarlığı düzeyi de sağlığa erişimlerini etkilemektedir. Türkiye'deki Suriyeli göçmenler ile yapılan bir çalışmada, araştırma örneklemi dâhilinde, Suriyelilerin sağlık okuryazarlığı düzeyinin orta, yaşam doyumu düzeyinin de genel olarak düşük olduğu görülmüştür (50). Ülkelerin göçmenlerle ilgili uyguladıkları sağlık politikaları bu sorunlara belirli ölçüde etkili olsa da bu alanda halen pek çok çalışmaya ihtiyaç vardır (51).

Geçici koruma altındaki Suriyelilerin sağlık hizmetlerine erişimleri 25.03.2015 tarih ve 2875 sayılı Sağlık Bakanlığı makam oluru ile yayımlanan, 04.11.2015 tarihinde güncellenen Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar Yönergesi'nde detaylandırılmıştır. Bu esaslar kapsamında koruma altına alınan kişilere yönelik birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri verecek sağlık kurum ve kuruluşlarının çalışma esasları düzenlenmiş olup geçici koruma statüsüne sahip kişilerin sağlık hizmeti alma prosedürleri açıklanmıştır (52).

Türkiye'deki Suriyeli göçmenlere sağlanan sağlık hizmetleri ve özellikle Göçmen Sağlığı Merkezleri, Türkiye'nin göçmen sağlığı politikalarının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Göçmen Sağlığı Merkezleri, öncelikle Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde, yoğun göçmen nüfusunun bulunduğu alanlarda açılmıştır. Bu merkezler, Suriyeli göçmenlere yönelik sağlık hizmetlerinin merkezileştirilmesi ve koordine edilmesi amacını taşımaktadır. Bu merkezlerde, genel sağlık kontrolünden aşılama, acil sağlık hizmetlerinden kronik hastalıkların yönetimine kadar geniş bir yelpazede hizmet sunulmaktadır. Ayrıca, psikolojik destek ve danışmanlık hizmetleri de bu merkezlerin sunduğu hizmetler arasındadır (53).

Göçmen Sağlığı Merkezlerinde, her biri ortalama 4.000 kişiye hizmet verecek şekilde bir doktor ve yardımcı sağlık personelinin oluşan göçmen sağlığı birimleri bulunmaktadır. Bu merkezler, Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimleri Yönetmeliği'ne uygun olarak Toplum Sağlığı Merkezi Bağlı Birimleri olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Suriyeli sağlık personeli de bu merkezlerde çalışmaktadır. Suriyeli nüfusun fazla olduğu (20 binden yüksek) ve tam teşekküllü bir kamu

hastanesine uzak olan yerlerde ise Güçlendirilmiş Göçmen Sağlığı Merkezleri oluşturulmuştur. Bu merkezlerde birinci basamak sağlık hizmetlerine ek olarak, kadın-doğum, dâhiliye, ağız-diş sağlığı, çocuk sağlığı ve psikososyal destek hizmetleri sunulmaktadır (53).

2015 yılında Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti arasında başlayan iş birliği çerçevesinde, Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulan SIHHAT Projesi, sağlıkla ilgili göç yönetimi alanında bir projedir. SIHHAT Projesi, göçmen sağlık hizmetlerinin erişilebilirliğini, ulaşılabilirliğini ve kalitesini artırmayı hedeflemekte, bu doğrultuda Göçmen Sağlığı Merkezlerinin genişletilmesi, tıbbi ekipman sağlanması, personel istihdamı ve aşılar ile vitaminlerin dağıtımını üzerine çalışmalar yapmaktadır. Şubat 2021'de Mülteciler için Mali Yardım Programı kapsamında 210 milyon Euro mali destek alan bu proje, şu anda ikinci aşamasındadır. Ocak 2024 tarihinde erişilen Sıhhat Projesi sayfasındaki verilere göre güncel rakamlar; 190 göçmen sağlığı merkezinin 32 hedef ilde faaliyet gösterdiği, 4000 personelin istihdam edildiği, 1,5 milyonun üzerinde hasta sayısının olduğu, 6,5 milyonun üzerinde muayenenin gerçekleştirildiği ve 1,5 milyon dozun üzerinde aşının yapıldığı yönündedir (54).

Sağlık Bakanlığı, geçici koruma altındaki Suriyelilere, Türk vatandaşlarına benzer şekilde temel, koruyucu, tedavi edici ve acil sağlık hizmetleri sunmaktadır. Bu hizmetler Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) kapsamında ücretsiz olarak verilmektedir. Ancak bazı esaslar belirlenmiştir. Suriyeli göçmenler bakanlık bünyesindeki kurumlar tarafından sunulan temel ve acil sağlık hizmetlerinden, bu hizmetlere ilişkin tedavi ve ilaçlardan, hasta katılım payı olmaksızın faydalanabilirler. Ancak ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetlerinin bedelleri, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Başkanlığı'nın genel sağlık sigortalıları için belirlemiş olduğu Sağlık Uygulama Tebliğindeki maksimum bedelleri aşamaz (52).

Her ne kadar Suriyeli göçmenler için çeşitli sağlık hizmetleri ve uygulamaları sunulsa da bu göçmen nüfusun sağlıkla ilişkili ek risklere maruz kaldığı gerçeği göz ardı edilmemelidir. Yukarıda belirtildiği gibi, genellikle dil engelleri, kültürel farklılıklar ve sağlık sistemlerine yabancılık gibi sebeplerle, göçmenler ev sahibi ülkelerin sağlık hizmetlerine tam anlamıyla entegre olmakta zorluk yaşayabilirler. Ayrıca, göç sürecinin kendine özgü stres faktörleri, geçici veya belirsiz ikamet statüleri

ve sosyoekonomik zorluklar da göçmenlerin sağlıkları üzerindeki riskleri artırabilir. 2019 yılında başlayan COVID-19 salgını da hem doğrudan hem de dolaylı olarak göçmenlere farklı hastalık risklerini getirmiştir. Örneğin, göç sürecinden en çok etkilenen gruplardan birini oluşturan kadınlar yetersiz imkânlarla karşı karşıyayken, COVID-19 salgını içinde buldukları bu durumu giderek daha zorlayıcı hale getirmiştir. Evden çıkma kısıtlamaları nedeniyle kadınların ev içi şiddete uğrama riski artmıştır. İşlerini kaybetme durumuyla karşı karşıya kalan göçmen erkekler, COVID-19 salgınından etkilenen bir diğer grup olmuştur (55). Göçmenler su ve temel gıda maddelerine ve kişisel koruyucu donanımlara erişimde sorunlar yaşamışlardır. Üstelik sivil toplum kuruluşlarının salgın sürecinde saha çalışmalarını büyük ölçüde durdurması ya da azaltmasının da bu sorunun derinleşmesine etkileri olmuştur (56).

2.3. Bir Halk Sağlığı Sorunu Olarak Göç

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımladığı şekliyle sağlık; yalnızca hastalık veya sakatlığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan tam bir iyilik halidir. Uzun süre önce yapılmış olan bu tanım günümüzde halen geçerliliğini sürdürmektedir. Sağlığın sürdürülebilmesi ve iyi olma halinin devamının sağlanabilmesi sağlığa doğrudan ya da dolaylı etkisi bulunan çeşitli sosyal değişkenlere ve bu sosyal değişkenlere yönelik yürütölen çalışmalara bağlıdır. 'Sağlığın Sosyal Belirleyicileri' olarak adlandırılan bu değişkenler bütünü, bireysel olarak veya belirli grup ya da toplumun sağlık durumunu etkileyen ekonomik ve sosyal değişkenlerdir (57).

Sağlığın sosyal belirleyicileri bireysel, çevresel, sosyoekonomik özelliklere göre alt kategorilere ayrıştırılabilmektedir. Bu bölümlenin altında, işsizlik, yaş, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, sosyal çevre, madde bağımlılığı, fiziksel aktivite, cinsel tercihler gibi pek çok kavram sağlığın sosyal belirleyicisi olarak yerini almaktadır (58). Sağlığın sosyal belirleyicilerinin bireyin sağlık sonuçları üzerindeki büyük etkisi göz önünde bulundurularak, hastaların klinik duvarların dışındaki ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. Ve bu uğraş sağlığın başlı başına bir sosyal belirleyicisi olan göç ve artan hastalık riskleri bağlamında düşünöldüğünde göçmen nüfus üzerinde daha da önemli hale gelmektedir. Göçün insan sağlığına etkileri oldukça çeşitlidir. Göçmenler genellikle kötü yaşam koşulları, yetersiz beslenme, yetersiz hijyen koşulları ve yetersiz sağlık hizmetlerine maruz kalabilirler. Bu nedenle, göçmenlerde enfeksiyon

hastalıkları, kronik hastalıklar ve mental sağlık sorunları gibi sağlık sorunlarının daha yaygın olduğu görülür. Pek çok çalışmada göçmenlik statüsünün hem kendisinin bir sosyal belirleyici olması hem de diğer sosyal belirleyicilere olan etkisinden söz edilmiştir (59–61). Göç ve sağlık alanında yürütülecek çalışmanın göç sağlığının ayrılmaz parçalarından biri olan sağlığın sosyal belirleyicilerine odaklanması sorunun bütününe görmek ve olası çözüm yollarını değerlendirebilmek açısından önemlidir.

Göçmenlerin, yabancı bir ülkede, iş bulma, dil engeli, ayrımcılık, yalnızlık ve aile ayrılığı gibi birçok zorlukla karşı karşıya kalmaları mümkündür. Göç sırasında ortaya çıkan sosyal, ekonomik ve kültürel stres ve risk faktörleri insan sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bir insan hakkı olan, sağlık hakkına erişim Suriyeli göçmenler gibi dezavantajlı gruplar için daha da önem arz etmektedir. Uluslararası hukukun, mülteciler, sığınmacılar ve göçmenler için sağlık hakkının tanınması konusunda net bir çerçeve çizemediği pek çok alan bulunmaktadır. Göçmenler taşınır ve taşınmaz mal edinimi, dernek kurma hakkı, ücretli iş ve serbest meslek sahibi olma hakkı, liberal mesleğin uygulaması, barınma, halk eğitimi ve hareket özgürlüğü gibi bazı haklara sahip olsalar da maalesef sağlık hakkına ve göçmenlerin sağlığın sosyal belirleyicilerini etkileyen bazı haklara erişimleri ortak bir çerçevede belirlenmemiştir (62). Halk sağlığı açısından, göçmenlerin sağlıklı bir yaşam sürdürebilmeleri için sağlık hizmetlerine erişimlerinin kolaylaştırılması önemlidir. Göçmenlerin uygun sağlık hizmetlerine erişimleri, enfeksiyon hastalıklarının kontrolü, kronik hastalıkların takibi ve mental sağlık sorunlarının tedavisi için önemlidir.

Bir araştırmada, göç ve sağlık üzerine yapılan halk sağlığı araştırmalarının üç temel çerçevede yürütüldüğünden bahsedilmiştir. Bireysel, kültürel ve yapısal. En yaygın olan bireysel özelliklere odaklanan çalışmalardır. Bu çalışmalar bireyin sağlık arama davranışına odaklanmış ve göç olgusunun daha geniş sosyal, ekonomik ve politik etkilerini göz ardı etmiştir. İkinci en yaygın çerçeve, bireysel seviyenin ötesine geçerek, kültüre odaklanmıştır. Son olarak, en az sayıda çalışma bulunan üçüncü çerçeve, göçmen sağlığını etkileyen sosyal, ekonomik, kurumsal ve politik yapılara odaklanmıştır (63).

Göçmenler ve mülteciler hem göç yollarında maruz kaldıkları uygulamaların hem içlerinde buldukları yaşam koşullarının hem de yeni bir ülkeye uyum sağlama

sürecinin etkisiyle pek çok hastalık riski ile karşı karşıya kalırlar. Göçmenler ve mültecilerde solunum sistemi, gastrointestinal sistem ve dermatolojik enfeksiyonlarını içeren bulaşıcı hastalıklara ek olarak, kronik hastalıklar ve mental sorunlar dâhil bulaşıcı olmayan hastalıkların önemli bir morbidite yükü oluşturduğu ortaya konmuştur. Ayrıca göç sağlığı çalışmalarında aşı ile önlenbilir hastalıkların da göz ardı edilmemesi gerekmektedir (64). Göç sağlığı, çalışma hayatı da dâhil olmak üzere tüm toplumsal alanlarda karşımıza bir halk sağlığı alt disiplini olarak çıkmaktadır. Göçmen işçiler tehlikeli endüstrilerde ve tehlikeli işlerde, mesleklerde ve görevlerde daha fazla çalıştırılmaktadır. Genellikle düşük ücretlerle ve sosyal güvencesiz işlerde istihdam edilmekte ve işyerlerinde istismara ve sömürüye maruz kalmaktadırlar. Ayrıca göçmen işçiler; sosyal dışlanma, dilsel ve kültürel engeller ve iş sağlığı ve güvenliği gözetiminin ve eğitimlerinin eksik ya da kısıtlı olması gibi farklı sorunlarla da karşılaşmaktadırlar. Göçmen olma durumu, iş sağlığı eşitsizliklerinin önemli bir kaynağı olabilmektedir (65). Bazı ulus devletler, yasadışı göç konusu ile mücadele etmek için, sert göç politikaları uygulamakta ve kayıt dışı göçmenlerin gözaltına alınması veya kontrol noktalarında tutulması gibi bazı stratejiler oluşturmaktadırlar. Bu stratejiler, dezavantajlı göçmen nüfusu için sağlık hizmetlerine erişimde ve olumsuz mental sağlık sonuçları oluşturması açısından ciddi tehdit oluşturmaktadır (66).

Göç, halk sağlığı etiğinin de temel bir konusudur. Hakkaniyet temelinde yapılandırılan halk sağlığı uygulamaları göçmenlerin iyi olma halinin korunması ve geliştirilmesi için önemlidir. Etik analiz, göçün tüm aşamalarını dikkate almalıdır: göç öncesi, sırası ve sonrası. Halk sağlığı etiği, göç politikalarının, göçmenlerin refahıyla ilgili en azından, insan hakları ve etkin halk sağlığı prensipleri temelinde olması gerektiğini savunmalıdır (67). Son yıllarda artan uluslararası göç dalgasıyla birlikte; sağlık hizmetlerine erişimi sınırlayan politikalar yaygınlaşmıştır. Kayıt dışı göçmenler için sağlık hizmeti önündeki engeller politikaların ötesine geçmiş ve mali sınırlamalardan, ayrımcılığa ve sınır dışı edilme korkusuna kadar uzanmıştır (48). Bu da halk sağlığı disiplinde, göçmen sağlığının tümelci bir bakış açısı ile ele alınmasının önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Bu bağlamda göçmen nüfusun çok çeşitli sağlıkla ilişkili risklerine cevap veren politikalar geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Hizmetler, erişilebilir olmalı ve uygulamalar insan hakları ilkelerine

dayanmalıdır. Göç sürecinin her aşamasını hedefleyen ve sınırların ötesine geçen müdahaleler, bireysel ve toplumsal sağlığın geliştirilmesi için önemlidir. Göç ve sağlık alanındaki tüm karar vericiler, göçü herkes için güvenli ve sağlıklı hale getirebilmek için, kalkınma, insani yardım, insan hakları ve işgücü gibi diğer birçok alandan politika yapıcılar ile birlikte çalışmalıdır (68).

2.4. Belirsizlik ve Göç

Belirsizlik, gelecekteki olaylar, sonuçlar veya bilgiler hakkında tahmin edilemezlik, öngörülemezlik, açıklık veya güven eksikliği ile karakterize edilen subjektif bir bilişsel ve/veya duygusal durumu ifade eder. İnsanın bilme, düşünme ve karar verme eylemlerinin temel bir bileşeni olup, bilgi, bilgi boşlukları ve dünyanın karmaşıklığının yarattığı doğal sınırlamalardan kaynaklanır. Şüphe, bilinmezlik ve güvensizlik dahil olmak üzere psikolojik ve duygusal deneyimlerin bir yelpazesini içerir (69–74).

Belirsizlik, farklı disiplinlerde yerini alan bir çalışma alanıdır ve bu disiplinler, belirsizliğin tanımını, belirsizlikle başa çıkmanın yollarını, belirsizliğin etkilerini ve belirsizliği yönetme stratejilerini keşfetmek için farklı teorik çerçeveler geliştirmiştir. Bu disiplinler arasında, sosyoloji, psikoloji, ekonomi, felsefe, kuantum fiziği, matematik, iletişim, sanat ve yönetim bilimleri gibi farklı paradigmalara ve teorilere sahip disiplinler yer alır. Bu noktadan, belirsizliğin konu edinildiği çalışmalarda, multidisipliner bir yaklaşım, sergilemek belirsizliğin karmaşıklığının ve insan deneyimindeki rolünün anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Frank Knight (75), 1921'de belirsizliği ve riski ayırt ederek ekonomi alanında önemli bir ayırım yapmıştır. Belirsizliği, bilginin eksik olduğu ve bu nedenle ölçülemeyen ve hesaplanamayan durumlar olarak tanımlamıştır. Knight, ekonomik kararların çoğunun net istatistiklere dayanmadığı durumlar olduğunu, bu nedenle bu tür durumlarda olasılıkların ölçülemeyeceğini belirtmiştir. Bu teorisinde ölçülebilir belirsizliklerin (risk) ile ölçülemeyen belirsizliklerin (gerçek belirsizlik) birbirinden çok farklı olduğunu ve gerçekten ölçülebilir belirsizliklerin aslında bir belirsizlik olmadığını ifade etmiştir.

Sanatsal çerçevede, belirsizlik, sanatçının, sanat eserinin veya izleyicinin belirsiz, açık, çok anlamlı veya yorumlanabilir olduğu durumlarda ortaya çıkan bir estetik kategori olarak kabul edilebilir. Belirsizlik, sanatın, gerçekliğin, anlamın veya değer belirlenmesinde, sorgulanmasında, yaratılmasında veya değiştirilmesinde bir araç olmasını sağlayabilir. Belirsizliği ifade etme, sanatçının belirsizlikle ilgilenmek için kullandığı bir sanatsal stratejidir. Belirsizliği ifade etme, sanatçının belirsizlikle oynamak için soyutlama, sembolizm, ironi, paradoks, metafor, deneyim, katılım gibi teknikler kullanmasına neden olabilir (76).

Sosyolojik çerçevede, belirsizlik, toplumsal düzenin, normların, kuralların, rollerin, değerlerin, beklentilerin veya kimliklerin belirsiz, değişken, karmaşık veya çelişkili olduğu durumlarda ortaya çıkan bir olgu olarak görülebilir. Belirsizlik, toplumsal yapıların, ilişkilerin, eylemlerin veya anlamların istikrarını, öngörülebilirliğini, meşruiyetini veya uyumu ile ilişkili olabilir. Ulrich Beck (77), 1986'da risk toplumu kavramını ortaya koyar. Bu kavram, endüstriyel ve teknolojik ilerlemelerin geleneksel toplumsal yapıları nasıl dönüştürdüğünü inceler. Beck, endüstri toplumundan risk toplumuna geçişin, insanların karşı karşıya kaldığı risk türlerinde ve boyutlarında nesiller arası bir değişimi temsil ettiğini belirtir. Risk toplumu, artan karmaşıklık ve kontrol mekanizmalarının yetersizliği sonucu modernleşmenin bir ürünü olarak görülür. Beck, bu yeni dönemin, kontrol edilemeyen risklerin kabul edilmesi ve genişletilmesiyle karakterize edildiğini ve bunun sanayi toplumunun risk toplumuna evrilmesine yol açtığını ifade eder. Beck'in 'Risk Toplumu' teorisi, teknolojik ve endüstriyel gelişmelerin yeni riskler ve belirsizlikler yarattığını ve bunların toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutları olduğunu savunur. Sosyoloji alanındaki bir diğer bilim insanı Anthony Giddens (78) modernlik ve kimlik üzerine çalışmalarında, geleneksel toplumların aksine, modern toplumlarda bireylerin sürekli değişim ve belirsizlikle yüz yüze olduğunu vurgulamıştır.

Psikoloji alanında belirsizlik, bireylerin bilinmeyen sonuçlar, kararlar ve durumlar karşısında nasıl tepki verdiğini, bu belirsizliklerle nasıl başa çıktığını ve bu süreçlerin duygusal, bilişsel ve davranışsal sonuçlarını inceleyen önemli bir araştırma konusudur. Daniel Kahneman ve Amos Tversky'nin (79) öncülük ettiği karar verme teorileri, belirsizlik altında insanların nasıl irrasyonel kararlar alabileceğini ve risk

algısının bireysel farklılıklar gösterebileceğini ortaya koymuştur. Türkiye literatüründe ise Küçükkömürler (80) çalışmasında belirsizliği ‘o an değerlendirilen uyarana ya da uyarının gelecekteki olası sonuçlarına ilişkin algılanan farklılık olarak’ tanımlar ve ‘uyaranı tanımlamakta ya da tahmin etme sürecinde yaşanan güçlüklerin belirsizlik olgusuna işaret ettiğini’ savunur.

Erayman (81) 2022 yılındaki doktora tezinde göçle ilgili belirsizliğe dair şu cümleleri kurar: “Bauman’ın akışkan modern yaşam etrafında kavramsallaştırdığı, belirsizliğin ve öngörülemezliğin hâkim olduğu dünyada, kimin ne zaman ev sahibi kimin ne zaman konuk olacağı daha önce hiç olmadığı kadar belirsizdir.”

Belirsizlik; herhangi bir olay veya davranışın sonucunun bilinmemesi durumu olarak da kısaca tanımlanabilir. İnsan psikolojisini doğrudan etkileyen belirsizlik, ilerleyen süreçlerde insanlarda endişe, kaygı ve korkuya neden olabilmektedir. Bu sebeple kişinin belirsizlik içerisinde olması ruhsal iyi olma hali üzerinde de etkilere sahiptir (18).

Boholm (82), 2010 yılındaki makalesinde belirsizlikle ilgili şu cümleyi kurmaktadır: “Yediğimiz yiyecekler, içtiğimiz su, soluduğumuz hava, alışkanlıklarımız ve yaşam tarzlarımız ve en önemlisi, giderek daha fazla bağımlı hale geldiğimiz birçok teknoloji, etkilerinin ne olabileceği konusunda temelde belirsizlikle doludur”. Göç, yer değiştirme, işsizlik, ekonomik kriz, kişisel ilişkiler, rejimin çökmesi ve iklim değişikliğinin tümü, bireylerde farklı düzeylerde belirsizlik yaratabilir. İnsanlar birçok şey hakkında belirsizlik algısına sahip olabilirler, inançları, tutumları, değerleri, ilişkileri, kariyerleri, gelecekleri ve dünyadaki konumları ve daha da temelde kimlikleri hakkında. Belirsizliğin bu kökenleri, kişiler arası ilişkiler, grup ve gruplar arası dinamikler veya daha geniş olarak toplumsal dinamiklerde yatabilir (83).

Belirsizlik zayıf veya güçlü, geçici veya kalıcı ve önemli veya önemsiz olabilir. Belirsizlik çok yönlüdür ve bu nedenle insanların belirsizliğe nasıl tepki verdikleri de aynı derecede çok yönlü bir tutumdur (83). Her bir bireyin belirsizliğe karşı takındığı düşünsel, duygusal ve davranışsal tutumun değişeceği sonucu da kolaylıkla

çıkarılabilir. Bu tutum farklılıkları da kişinin algıladığı belirsizliği temelde nitelendirebilen ve nicelendirebilen bir seçici geçici bariyer olarak varsayılabilir.

Belirsizliğin olumlu veya olumsuz, kaçınılması veya aranması gereken bir durum olup olmadığı, farklı bakış açılarına göre değişebilir. Belirsizlik deneyimleri, belirsizliğe karşı duygusal ve düşünsel tepkiler ve davranışlar, kişilerin belirsizliğe karşı tutumlarını oluşturur. Bu da bireylerin eylemleri hakkında ipuçları verir. Örneğin, bazı durumlarda, insanlar belirsizliği tehdit edici buldukları için belirsizliği azaltacak eylemlerde bulunma yoluna giderler. Bazen de belirsizlik, insanların umut ve iyimserliği sürdürmelerine izin verir. Kısacası farklı bağlamlarda insanlar, belirsizliği ihtiyaçlarına uyacak şekilde manipüle edebilmek için iletişim kurar, bir çeşit eylemde bulunur veya iletişimden kaçınır, bir çeşit pasif eylemsizlik içine girer. Bu faktörleri hesaba katan belirsizlik yönetimi teorileri, sağlık hizmetleri sunumunda ve organizasyonunda, hem olanı sürdürme hem de var olanı geliştirme açısından önemlidir (84). Çünkü belirsizlik, insan yaşamının temel bir bileşeni ve sağlık kavramının da içinde barındırdığı bir kavramdır.

Belirsizlik, altta yatan durum ne olursa olsun insan sağlığı ve iyi olma hali üzerinde çok yönlü etkilere sahiptir. Belirsizlik dönemlerinde, beyin metabolik talepleri artar ve belirsizlik durumu devam ederse, bu durum bireyi 'allostatik yük' adı verilen bir yük altına sokarak sistemik ve beyin fonksiyonel işlev bozukluğuna (bellek bozuklukları, ateroskleroz, diyabet ve sonrasında kardiyovasküler ve serebrovasküler olaylar) yol açabilir (85). Dahası, fiziksel sağlık üzerindeki etkisinin yanı sıra, belirsizlik mental sağlığın da önemli bir belirleyicisidir. Belirsizlik bireyleri kaygılı, çaresiz ve depresif hissettirebilir (86,87). Çeşitli çevrelerde bireylerin mental sağlığı üzerinde belirsizlik deneyiminin olumsuz bir etkisi olduğunu ileri süren çalışmalar bulunmaktadır (88–90). Belirsizlik ayrıca, sağlık hizmeti alan her hastanın ve bunu sağlayan her sağlık profesyonelinin yanı sıra, finanse eden, sağlık hizmetini düzenleyen ve inceleyen yöneticiler, politika yapıcılar ve araştırmacıların karşılaştığı ortak zorluktur (53). Bireysel bağlamda ise, kişilerin algıladıkları belirsizlik kişilerin sağlık arama davranışlarından kendi sağlıklarını algılama düzeylerine varabilen geniş bir yelpazede değerlendirilebilir. Bir başka araştırma ise, farklı duygusal reaksiyonların oluşumunda belirsizliğe neden olan uyarının niteliğinin önemli bir rol

oynayabileceğini öne sürmektedir. Eğer belirsizlik yaratan uyaran dış dünyadan veya başkalarından kaynaklanıyorsa, bu durum bireyde endişe hissine neden olurken; eğer uyaran kişinin kendisiyle ilgiliyse, depresyon eğilimlerine sebep olabileceği belirtilmektedir (80).

Halk sağlığı açısından da belirsizlik kendisini farklı düzlemlerde gösterebilmektedir. Literatürde pek çok belirsizlik nedeni olarak gösterilen etkenler eş zamanlı sağlığın sosyal belirleyicileri olarak da tanımlanabilmektedir. Bu noktadan belirsizliğin sağlık üzerine etki eden sosyal belirleyiciler ve sağlık arasındaki yolakta bir ara bileşen olarak değerlendirilebileceği halk sağlığı düşünme pratiğine dâhil edilebilir. Bu da doğrudan ya da dolaylı belirsizlik ile iyi olma halinin zayıf ya da güçlü bir ilişkisi olduğunu düşünmemize bir yol hazırlar. Halk sağlığı uygulamalarında, olayların belirsizlikten ve belirsizliğin yarattığı olumsuz sonuçlardan etkilenmesini engellemek zor bir uğraş olabilir. Ancak halk sağlığı krizleri sırasında belirsizlikle mücadelede kullanılabilecek pek çok farklı yöntem vardır. Belirsizliğin özelliğine göre, bireysel risk değerlendirmeleri yapmak, özellikle karar vermeyi desteklemek için bilgi sistemleri tasarlamak gibi pek çok müdahale yöntemi tercih edilebilir (91,92). Bireyler toplum sağlığını etkileyen bir olayda, halk sağlığı bilgilendirmeleri eksik, tutarsız ya da yanlış olduğunda ve durumun ayrıntıları tahmin edilemez olduğunda derin belirsizlik yaşarlar (84). Bu bağlamdan yola çıkarak, halk sağlığı disiplininin, belirsizlik kavramına hem kişilerin yaşadıkları belirsizlik hem de halk sağlığı uygulamaları ile ilişkili olan belirsizlik kavramsal çerçevelerinden yaklaşmasının, halk sağlığı uygulamalarının sürdürülebilirliği ve geliştirilebilirliği açısından olumlu etkileri olacağı düşünülebilir.

Belirsizlik kendine göç olgusu içinde de yer bulur. Tarih boyunca göç ve büyük nüfus hareketleri, insanların daha iyi bir yaşam sürme arzusuyla yönlenmiştir. Bununla birlikte, günümüz dünyasında göç, tarihin her zamanki düzlemindeki boyutundan daha büyük bir hal almıştır, ulus ötesi olmuş ve daha küreselleşmiştir. Birleşmiş Milletlerin raporlarındaki her yıl artan göçmen sayısı da bunu destekler niteliktedir. Günlük hayatta, önemsiz gibi görünen konulardan kişilerin yaşamına etki eden daha öncelikli konulara kadar birçok alanda risk ve belirsizlikle karşılaşılır. Göç; göç veren topluluklardaki yerel halk, hedef ülkelerdeki yerel halk ve göçmenler için çeşitli riskler

ve belirsizlikler yaratır. Risk ve belirsizlik, farklı derecelerde de olsa, göçün tüm yüzlerinde- mülteci, sığınmacı, kayıt dışı veya kayıt dışı göçmen- ve göç eyleminin tüm aşamalarında vardır. Göçteki belirsizliğin iki kaynağı bulunur. Birincisi hem menşe ülkede hem de olası varış noktalarında mevcut koşullar hakkındaki eksik bilgidir. İkinci belirsizlik kaynağı geleceğin öngörülemes oluşudur. Aslında gelecekteki tüm değişiklikler bir miktar belirsizlik içerir ancak göçmenler için bu belirsizlik daha farklı olarak değerlendirilebilir (93).

Belirsizlik, çok yönlü bir kavram olarak, özellikle göç ve sosyal dinamikler bağlamında göçmenlerin deneyimlerine etki eder. Göçmenler, ekonomik koşullar, sosyal destek, yasal statü ve göç süreci gibi faktörlerden kaynaklanan belirsizliklerle sıklıkla karşı karşıya kalırlar ve belirsizlik, göçmenlerde öngörme ve planlama kapasitelerini zorlayarak, psikolojik stresi artırabilecek önemli bir mental sağlık etkeni olabilir (94). Ayrıca, uzun vadeli sonuçları olan göç eyleminin sebep olduğu belirsizlik seviyeleri, belirsizliğin fiziksel ve psikolojik etkileriyle yaşamayı daha da zorlaştırmaktadır (95). Göçmenlerin mental sağlık sorunları, yasal statülerin işleme konmasındaki gecikmelerle bağlantılı belirsizlikler tarafından şiddetlenerek, sürekli ve devam eden kronik mental sorunlara da yol açabilir (96). Ek olarak, göçmenlerin göç etmeden önceki yerlerindeki belirsizlikler, onların risk alma davranışlarını anlamak için de göz önünde bulundurulmalıdır (97). Ayrıca, göçmen çocukların ve gençlerin gelecekte nerede yaşayacaklarına dair duydukları belirsizlik (98), gençlerde ve çocuklarda mental sağlık yüklerine yol açabilir.

Göçmenler, göç ettikleri ülkelerde çalışma hayatında da bir belirsizliğin içerisinde yer almaktadırlar. Artan işgücü piyasası belirsizliği bağlamındaki bu durum, istihdamın farklı gruplar arasındaki dağılımı ve siyasi ve sosyal durumlar ile ilişkilidir. Çeşitli ülke deneyimlerinin karşılaştırıldığı bir çalışmada, göçmenlerin işgücü piyasasındaki belirsizliğin ve özellikle talepte planlanmamış dalgalanmaların yükünü üstlendiği gösterilmektedir (99). Bir diğer yandan, işsizlik oranı ve yoksulluk ile istihdam için rekabet gibi çeşitli değişkenler, yerel halkın göçmenlere karşı takındığı tutum ve davranışlarla ilişkilendirilmektedir. Özellikle, sosyal politikaların ve ekonomik krizlerin bunda önemli bir işlevi bulunmaktadır (100). Göçmenlerin yeni ülkeye yerleşimini kısıtlamayı içeren göç politikalarının, istihdam güvensizliklerini ve

genel belirsizlik duygusunu şiddetlendirdiği ve sığınma arayan insanlar için güvencesiz bir ortam ürettiği de öne sürülmektedir (101). Göçmen işçiler, işle ilgili birçok stres faktörüne maruz kalırlar, kalıcı iş güvencesizliği de, sürekli bir belirsizlik kaynağı sunar ve strese sürekli maruz kalma sonucunda sağlık sorunları riskini arttırabilir (102). İstihdam ve çalışma koşullarının hem göçmenler hem de yerel halk üzerinde yarattığı belirsizlikle başa çıkmanın bir yolu doğru ve uygulanabilir politikalarından geçmektedir.

Göçmen politikaları ve göçmenlere yönelik davranışlar, belirsizliği besleyen bir diğer konulardır. Bu konularda medyanın rolü oldukça önemlidir. Medya, göçmenlerin ve mültecilerin Batı uluslarını işgal etmeye çalışan ‘kapıdaki düşman’ olarak gösterildiği bir kriz zihniyeti yaratmak için bu belirsizlikten yararlanabilir ve medyanın göçe karşı takındığı tavır bu yararlandığı belirsizliği daha da besleyebilir. Bu süreçte medyayı belirsizliği azaltabilecek bir destekçi olarak kullanmak için, hükümetler, medya organları ile işbirliği içerisinde çalışabilir, belirsizliği azaltan bilgilerin sunulmasını sağlayabilir ve kamusal söylemde yaygın olabilen ‘potansiyel tehdit’ algılarına karşı bir duruş geliştirebilir (103).

Genellikle göçmenleri hedef alan yasalara destek olan hükümet politikaları da zaman zaman belirsizliği derinleştiren unsurlardır ve göçmenlerin fiziksel ve mental sağlıklarını ve iyi olma hallerini etkilemektedir. Özellikle göçmen çocuklar bu durumdan ciddi anlamda etkilenmektedir. Bazen sınırlarda küçük çocuklar ebeveynlerinden ayrı tutulmakta, ebeveynler gözaltı tesislerinde tutulurken çocuklar ayrı merkezlere geçici koruyucu bakıma alınmaktadır (6). Göçmen aileler, genellikle göç ettikleri ülkelerde veya kendi ülkelerine dönmek zorunda kaldıklarında aile üyeleriyle yeniden bir araya gelip gelemeyecekleri konusunda belirsizlikler yaşamaktadırlar. Bu nedenle, aile ayrılığının korkuları ve gerçekleriyle yaşamak, bunun beslediği belirsizlikle savaşmak birçok göçmenin üstesinden gelmek zorunda olduğu ek bir psikolojik yüküdür. Üstelik bazen sınır dışı edilme veya aile üyelerinden ayrılmalarından korktukları için çoğu konuda destek almaktan dahi çekinmektedirler. Göçmenlerin aile yaşamındaki bu belirsizlik, bir bireyin çalışma hayatında konsantrasyonunu, ebeveyn veya partner rolünün gerektirdiği sorumlulukları yerine

getirme becerisini olumsuz etkileyebilmekte ve kişinin kendiyle ve çevresiyle olan ilişkisini farklı yönlerden zedeleyebilmektedir (104).

Başka bir çalışma ise, ‘göçle ilgili belirsizliğin literatürde çoğunlukla negatif ve radikal olarak algılanmasını’ tartışmaktadır ve bu durumun insanların deneyimleri ve öznelliklerini nasıl sınırladığını aktarmaktadır. Belirsizlik deneyimlerinin üretildikleri bağlam kadar çeşitli olabileceğini ve baskın anlatıya karşıt durumlar sergileyebileceğini vurgulamaktadır. Yazarlar, mültecilerin belirsizlik veya kesinlikle ilgili deneyimlerini ve bu deneyimlerin oluştuğu sosyal ve politik bağlamı derinlemesine incelemenin gerekliliğini ifade etmektedir. Ayrıca, makale belirsizlik politikalarının mülteci sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini ele almaktadır ve bu tür politikaların eleştirel bir şekilde sorgulanmasının önemini belirtmektedir. Böylece, göçle ilişkili durumların ve bu durumların anlaşılma biçimlerinin daha iyi kavramamıza olanak tanınabileceğini belirtmektedir (105).

Sağlık ve belirsizlik ilişkisi göç olgusu içerisinde ele alındığında, sayısız dışsal unsur tarafından etkilenen karmaşık bir iç içe geçmiş yapıya dönüşür. Bu nedenle, algılanan belirsizliğin detaylı bir biçimde tanımlanması bu belirsizliği oluşturan arka plan faktörlerine etkili olabilecek politikaların oluşturulması ve çok aşamalı bir sağlığın geliştirilmesi yaklaşımının benimsenmesine katkı sunacaktır. Mevcut akademik literatür, göçmenlerin yaşadığı belirsizlikler hakkında ve belirsizliğin sağlık üzerindeki etkileri hakkında bilimsel görüşler sunmaktadır. Ancak belirsizliğin ölçülmesine katkı sunan ölçek literatürüne ulaşıldığında (Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Nedensel Belirsizlik ölçekleri gibi) (16–18) özellikli olarak göçmen nüfusa yönelik bir çalışmaya erişilememiştir. Nedensel Belirsizlik Ölçeği, 14 maddeden oluşan bireylerin sosyal dünyadaki neden-sonuç ilişkilerini anlama ve algılama yeteneklerine ilişkin belirsizliklerini ölçen bir araçtır (17). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, belirsiz durumlara karşı bireylerin duygusal ve davranışsal yanıtlarını değerlendiren, bir grup araştırmacı tarafından ilk olarak Fransızca olarak oluşturulmuş ölçüm aracıdır. Bu ölçek, belirsizliğe tahammülsüzlük kavramının incelenmesi ve diğer psikolojik kavramlarla ilişkisinin keşfedilmesi amacıyla kullanılmıştır (16,18).

2.5. Ölçek Geliştirme Aşamaları

Bu kısımda, bu metodolojik araştırmanın bir parçası olarak, ölçek geliştirme aşamaları üzerinde kısaca durulacaktır.

Bir ölçek geliştirmeye başlamadan önce atılması gereken ilk adım, seçilen konu hakkında daha önce yapılmış çalışmaların ve mevcut ölçeklerin olup olmadığının araştırılmasıdır. Böyle bir durumda, araştırmacı yeni bir ölçek geliştirmekle mevcut ölçeği uyarlama çalışması yapmak arasında bir tercih yapmalıdır. Hem yeni bir ölçek geliştirme hem de mevcut bir ölçeği uyarlama sürecinin kendine özgü avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Bu karar, araştırmanın hedefleri, mevcut ölçeğin kapsamı ve uygunluğu gibi faktörlere bağlı olarak verilmelidir. Ölçek geliştirme aşaması uzun bir araştırma sürecini kapsar (106–108). Bu süreçlerden kısaca aşağıda bahsedilmiştir.

2.5.1. Madde Havuzunun Oluşturulması ve Saha Çalışması

Ölçek geliştirme sürecinde madde havuzu oluşturma, bu sürecin temel taşlarından biridir ve bu aşama ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği için de kritik öneme sahiptir. Madde havuzu oluşturma süreci, öncelikle araştırma konusu veya ölçmek istenen özellik hakkında derin bir anlayış gerektirir. Bu anlayış, geniş kapsamlı bir literatür taraması ile desteklenmelidir. Literatür taraması, konuyla ilgili teorik çerçeveleri, var olan ölçekleri ve bu alanlarda yapılan önceki çalışmaları kapsar. Bu bilgi birikimi, araştırmacıya ölçmek istediği kavramın çeşitli boyutlarını ve bu boyutların nasıl ifade edilebileceğini anlama konusunda rehberlik eder. Ardından, bu teorik çerçevelerden ve çalışmalardan yola çıkarak, potansiyel madde fikirleri üretilir. Bu maddeler, genellikle kavramın farklı yönlerini temsil edecek şekilde tasarlanır ve ifade edilir. Her bir madde, araştırmanın amacına uygun, anlaşılır ve özgün olmalıdır. Ayrıca madde oluşturma süreci konunun derinlemesine anlaşılmasına imkan tanıyan çeşitli nitel araştırmalar ile de yapılabilir (107–111). Oluşturulan maddelerin uygunluğu uzman çalıştayları ve çeşitli kapsam geçerliliği yöntemleri ile değerlendirilir.

Madde havuzunun oluşturulmasının ardından ön deneme (pilot çalışma) ve esas uygulamayı içeren saha çalışması süreci başlar. Saha çalışmasında verilerin toplanmasının ardından madde, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri tamamlanır.

2.5.2. Madde Analizleri

Tutum ifadelerinin kendi içinde tutarlı ve kararlı olup olmadığının belirlenmesinin yanı sıra ifadelerin gözlenmek istenmeyen tutumların ortaya çıkmasını engelleyerek, gözlenmek istenenleri ortaya çıkarıp çıkarmadığını belirlemek için madde analizi yapılır. Tutum ölçümleri için madde analizi yapmak aynı zamanda hangi maddelerin ölçeğin güvenilirliğini ve geçerliliğini artırma olasılığının daha yüksek olduğunu belirleme amacına da hizmet eder (112). Madde analizi temelde, tutumla ilişkisi güçlü veya ayırt edici olan maddeleri belirlemek aracılığıyla yapılır. Ve analizin sonucunda uygun görülen maddeler ölçeğe konulurken diğerlerinin ölçekten çıkarılması önerilir (113).

Madde analizi, maddenin kaç kişi tarafından cevaplandığı, varyansı, standart sapması gibi tanımlayıcı özellikleri içerebilirken, ölçek maddelerinin seçiminde bir yön gösterici olan madde ayırt ediciliğinin de hesaplanma sürecini içerir. Likert tipi polytomous maddelerde madde zorluğu yerine maddenin ortalama puanı hesaplanır. Bunların dışında madde analizlerinde kullanılan farklı istatistiki değerlendirmeler de bulunmaktadır. Ölçek geliştirme çalışmalarında, madde ayırt edicilik değeri kullanılarak bu değer sonucuna göre maddenin çıkarılması ya da yeniden değerlendirilmesi sonuçlarına varılabilir (114). Bir diğer bilimsel tutum ise madde çıkarma kararının eş zamanlı uzmanlar tarafından verilebilecek nitel bir değerlendirme sürecini de içerdiğiidir.

Likert tipi tutum ölçeklerinde, ölçek maddelerinin madde analizlerinin yapılmasında farklı metotlar tercih edilebilir. Bu metotlar; madde puanları ile ölçek puanları arasındaki ilişkiyi değerlendiren Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, alt-üst grup ortalamaları farkına dayalı t-test ile madde analizi tekniği ya da ilk kez çalışılan bir yapı için faktör analizi ile yapılan madde analizleri şeklinde açıklanabilir (112,113). Ölçek geliştirme hakkında gerçekleştirilmiş bir içerik analizinde, ölçek geliştirme çalışmalarının yaklaşık %27'sinde madde analizinin

yapılmadığı görülmektedir (107). Farklı araştırmalarda madde analizi teknikleri birbirine üstünlük açısından değerlendirilmiş ve madde analizi seçim yönteminin ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizlerine herhangi bir etkisinin olmadığı kanaatine varılmıştır (112,115).

Madde ayırt edicilik değeri, -1 ile +1 arasında değişebilir. Genel olarak bu değer in sıfıra yaklaşması ilgili maddenin ayırt ediciliğinin düşük olduğu, bire yaklaşması ise yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca literatürde ayırt edicilik değerine göre maddenin tekrar değerlendirilmesi ya da tamamen ölçekten çıkarılması önerilmektedir. Madde ayırt edicilik değerine göre önerilen uygulama aşağıda belirtilmiştir;

- 0,40 ve daha yüksek: Çok iyi madde
- 0,30-0,39: Oldukça iyi ama yine de geliştirilebilir
- 0,20-0,29: Düzeltmesi ve geliştirilmesi gerekir
- 0,19 ve daha küçük: Çok zayıf mutlaka çıkarılması gerekir (114)

Bir diğer uygulama ise tüm maddelerin tek tek çıkarılarak her bir madde atıldıktan sonra hem madde ayırt edicilik değerinin hem de Cronbach Alfa'nın yeniden değerlendirilmesi ve buna göre maddelerin tek tek atımının kararlaştırılmasıdır.

2.5.3. Geçerlilik Analizleri

Ölçmek istediğimiz özellik için ölçüm aracının bu özelliği yeterince doğru ölçüp ölçmediğinin sorusunun karşılığı geçerlilikte bulunur. Ölçüm aracının olmazsa olmaz iki özelliğinden biri olan geçerlilik en kısa tanımıyla bir ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı özelliği, başka herhangi bir özellik ile karıştırmadan, doğru ölçebilme derecesidir (109,116). Özellikle bilişsel ve duyuşsal yönü baskın olan özellikleri ölçerken kullanılan ölçme araçlarının, ölçmek istediğimiz özelliğe yönelik ölçme derecelerinin araştırılması ölçme aracının ölçmek istenilene odaklanması açısından değerlidir (117). Ölçek geliştirme aşamasındaki basamakların geçerlilik dikkate alınarak titizlikle planlanması, ölçek sonucunda elde edilecek bilgilerin ve ölçülenin bilimsel değerini arttıracaktır (118).

Bir ölçeğin geçerliliğinin değerlendirilmesini araştırmalara göre farklılık göstermekle birlikte literatürde genellikle geçerlilik aşağıdaki aşamaları kapsamaktadır.

Kapsam Geçerliliği (Content Validity)

Kapsam geçerliliği en temel anlamda, ölçeğin ölçmek istenen konuyu ya da özelliği kapsayıp kapsamadığının bir göstergesidir. Genellikle ölçeğin geliştirilme aşamalarında dikkate alınıp, bu aşamaların kapsam geçerliliğini sağlayacak biçimde yürütülmesi gerekmektedir (119). Kapsam geçerliliği uzman görüşlerinin alınması gibi nitel değerlendirmeler ile yürütülebilecekken, uzman görüşlerinin çeşitli istatistiki yöntemler kullanılarak değerlendirilmesine dayanan nicel yöntemlerle de gerçekleştirilebilir (117,120). Bu yaklaşımla uzmanların her bir maddeye verdikleri puanlar değerlendirilerek kapsam geçerlilik indeksleri oluşturulabilir (121). Bu yaklaşımlardan biri Davis Metodudur.

Davis'in Kapsam Geçerliliği Metodu, ölçek geliştirme sürecinde kapsam geçerliliğinin sistematik bir şekilde değerlendirilmesi için kullanılan önemli bir yöntemdir. Araştırma konusuyla ilgili oluşturulan maddeler konu alanında uzman olan bireyler tarafından değerlendirilir. Uzmanlar, her bir maddeyi, konuyu ne kadar iyi temsil ettiğine dair bir ölçek üzerinden puanlarlar, genellikle 1'den 4'e kadar bir puanlama sistemi kullanır ve burada 1 en düşük ve 4 en yüksek temsiliyeti ifade eder. Uzmanların verdiği puanlar kullanılarak, her bir madde için ve genel ölçek için bir Kapsam Geçerlilik İndeksi (KGİ) hesaplanır. KGİ, ölçeğin kapsam geçerliliğini nicel olarak ifade eden bir ölçüttür. Eğer bir madde yeterli düzeyde KGİ puanı alamazsa, bu madde ya elenir ya da yenilenir. Bu süreç, ölçeğin araştırma konusunu tam ve doğru bir şekilde yansıtmasını sağlamak için gerçekleştirilir. Davis'in bu yöntemi, özellikle yeni ölçeklerin geliştirilmesinde, ölçeğin içeriğinin konuyu kapsamlı bir şekilde ele alıp almadığını belirlemede etkili bir araç olarak kullanılır (122–124).

Ölçüt Geçerliliği

Geliştirilen ölçeğin, ölçmesi planlanan özelliği ölçebilme yetisini değerlendirmede kullanılan bir diğer geçerlilik yöntemidir. Temelde ölçekte alınan

puanların, ölçülmek istenen özelliği ölçen bir diğer ölçek ile karşılaştırılması ve test puanlarının korelasyonlarının değerlendirilmesini içerir (109,125).

Yapı Geçerliliği

Ölçek yapı geçerliliği, bir ölçeğin belirli bir kavramı doğru bir şekilde ölçmek üzere tasarlanıp tasarlanmadığını ve ölçülen kavramın doğru bir şekilde yansıtılıp yansıtılmadığını gösteren bir ölçüttür. Bu tür bir geçerlilik, ölçeğin ölçülen özellik veya kavramın doğru bir şekilde ölçülmesinde uygunluğunu gösterir (126). Ölçek yapı geçerliliği, ya da genel olarak geçerlilik, doğrudan ölçümler (örneğin depresyon), tutumların ölçümü (örneğin siyasi görüşler), gözlemler (örneğin, sınıf gözlemleri) gibi psikolojik ölçümler ve ölçekleri kapsayan çalışmalarda en temel ve önemli yön olarak kabul edilir. Ancak, bilimsel faaliyet için merkezi bir konumda olmasına rağmen, ölçek geçerliliğini doğrulama ile ilgili açık standartlar belirtilmemiş ve farklı yöntemler önerilmiştir. Bu durum, güvenilirlikle ilgili prosedürlerin aksine, güvenilirliği hesaplamak için birkaç standart seçeneğin rutin olarak önerildiği ve genellikle 0.08 veya daha yüksek güvenilirliklerin yeterli olarak kabul edildiği bir alanda farklılık gösterir. Ölçek yapı geçerliliğinin daha az yapılandırılmış bir yaklaşıma sahip olmasının nedenlerinden biri, ölçek yapı geçerliliğinin çok yönlü bir süreç olmasıdır; ölçek yapı geçerliliği genellikle bir testin bir özelliği olarak değil, bir testten elde edilen puanların veya test puanlarından çıkarılan çıkarımların bir özelliği olarak düşünülür (127).

Bir testin yapısal özellikleri, faktör analizi yöntemi kullanılarak tanımlanarak açıklanabilir. Bu yöntem, testin ölçtüğü özelliklerin altında yatan yapıyı ortaya çıkarır ve testin geçerliği hakkında bilgi sağlar (128,129).

Temelde iki temel faktör analizi bulunmaktadır. Bunlar açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yöntemleridir. Açımlayıcı faktör analizi, bir ölçümün yapısal modelini test etmek için kullanılır. Bu analiz, ölçümün belirtilen değişkenler arasındaki yapısal ilişkileri açıklamasına yardımcı olur. Bu şekilde, ölçüme dayalı verilerin yapısal modelleri incelenebilir ve ölçümün kapsamı daha iyi anlaşılabilir. Doğrulayıcı faktör analizi ise, önceden belirlenmiş bir yapısal modelin doğruluğunu test etmek için kullanılır. Bu analiz, yapısal modelin veri ile tutarlı olup olmadığını

belirlemeye yardımcı olur. Bu şekilde, önceden belirlenmiş bir teorik modelin verilerle ne kadar tutarlı olduğu ölçülebilir ve modelin güvenilirliği artırılabilir (130–132).

Faktör analizinde ölçeklenmiş bu modelin veriye ne derece uyum sağladığını değerlendirmek için çeşitli uyum indeksleri hesaplanır. Her bir indeks, modelin veriye uyum düzeyini farklı açılardan değerlendirir. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) bu uyum indekslerinden en fazla kullanılanlarından biridir (133,134). Ayrıca faktör analizi aşamasında her bir maddenin faktör yüklerinin değerlendirilmesi, maddenin o ölçek ya da ölçeğin alt boyutu içinde işlevliliğinin değerlendirilmesini sağlar. Faktör analizinde, bir maddenin faktör yükü genellikle ne kadar yüksekse, o maddenin o faktörü o kadar iyi temsil ettiği kabul edilir. Faktör yükünün kabul edilebilir bir değerde olup olmadığı konusunda kesin bir eşik değer belirlemek zordur çünkü bu, araştırmanın bağlamına ve ölçek geliştirme sürecinin özelliklerine bağlıdır. Ancak genellikle kullanılan bazı değerler şunlardır: Genellikle 0.3 ile 0.4 arasındaki faktör yükleri minimum kabul edilebilir faktör yükü olarak görülür. Bir madde için faktör yükü bu aralıkta veya üzerindeyse, o maddenin ilgili faktörle yeterince ilişkili olduğu kabul edilebilir. Faktör yükleri 0.6 ve üzerinde olması genellikle yüksek faktör yükü olarak kabul edilir ve bu maddelerin ilgili faktörü oldukça iyi temsil ettiği düşünülür (116–118). Bu eşik değerler, araştırmacıların uyguladığı özel koşullara ve ihtiyaçlara göre ayarlanabilir. Ayrıca, faktör yükünün yanı sıra, ölçeğin genel yapısının ve diğer psikometrik özelliklerinin (örneğin, güvenilirlik ve geçerlilik) de değerlendirilmesi önemlidir.

2.5.4. Güvenilirlik Analizleri

Güvenilirlik, ölçeğin, ölçmek istediği özelliği ne tutarlılıkla ölçtüğünün veya ölçme sonuçlarının hatalardan arınlığının bir derecesi olarak tanımlanabilir. Güvenilirlikten söz edildiğinde iki temel kavramdan söz edilmiş olur, kararlılık (farklı zaman dilimlerinde aynı ölçek ile ölçülmesi planlanan özelliğin ölçülebilmesi), ve iç tutarlılık (maddelerin ölçeğin bütünü ile uyumu). Güvenilirliğin ölçümünde kullanılacak güvenilirlik katsayıları ise hangi güvenilirlik yöntemleri ile değerlendirildiğinde ve ölçeğin maddelerinin türüne göre değişiklik gösterecektir (106,109,117,119).

Bir ölçeğin güvenilirliği dört temel yöntem ile değerlendirilebilir.

Test-Re test Metodu

Belirli bir zaman aralığında aynı katılımcılara, aynı ölçeğin uygulanmasıyla geçerliliği değerlendiren bir yöntemdir. Bu iki uygulamadan elde edilen puanların birbiriyle korelasyonu yüksek ise, ölçek geçerli bir ölçektir yorumu yapılabilir (117,119).

Paralel Formlar

Ölçek geliştirilme aşamasında, ölçeğin aynı özelliği ölçen iki form haline getirilmesi, aynı katılımcıya bu iki ölçeğin eş zamanlı ya da aradan belli bir zaman geçtikten sonra uygulanması ve katılımcının bu iki formdan aldığı puanların korelasyonunun değerlendirilmesine dayanan metottur (106,118,119).

Yarıya Bölme (Split-Half)

Split-Half yöntemi, bir ölçeğin geçerliliğini ölçmek için kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde, bir ölçeğin maddeleri rastgele iki gruba ayrılır ve bu iki grup arasındaki tutarlılık her iki gruptaki toplam puanlar arasındaki korelasyon hesaplanarak karşılaştırılır. Bu yöntemle ölçeğin iki yarısı ayrı değerlendirildiğinden, ölçek güvenilirliği, güvenilirliği bir bütün halinde değerlendiren diğer yöntemlerle beraber değerlendirilmelidir (117).

Testi Oluşturan Maddelerin Birbiriyle Uyumu (Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayısı)

Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı, bir ölçeğin iç tutarlılığını ölçen bir istatistiksel katsayıdır. Bu katsayı, bir ölçeğin farklı öğeleri arasındaki ilişkinin gücünü ölçer ve bu öğelerin birbirleriyle uyumlu olup olmadığını belirlemeye yardımcı olur. Yüksek bir Cronbach alfa katsayısı, ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu ve öğelerin birbirleriyle iyi uyumlu olduğunu gösterir. Bu nedenle, bir ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek için kullanılan yaygın bir ölçüttür. Cronbach alfa katsayısı, adı Cronbach'a atfedilse de aslında Guttman'ın çalışmaları sırasında ortaya çıkarılan bir katsayıdır. Guttman (135) 1945 yılında, ölçümler için hesaplanan

güvenilirlik katsayılarının gerçek güvenilirliğin altında değerler üreteceğini belirterek altı katsayı ($\Gamma_1, \Gamma_2, \Gamma_3, \Gamma_4, \Gamma_5, \Gamma_6$) önermiş ve bunları ‘güvenilirliğin alt sınırı’ olarak tanımlamıştır. Guttman'ın önerdiği katsayılar arasında Γ_3 katsayısı, aynı zamanda Cronbach alfa (α) güvenilirlik katsayısı olarak da bilinmektedir (135–137).

Bu metodolojik araştırma bir sonraki bölümde belirtilen kavramsal çıkarsama çerçevesinde belirsizlik ölçeği geliştirilmesini içermektedir.

2.6. Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Geliştirilmesi ve Ölçeğin Kavramsal Çıkarsaması

Halk sağlığı disiplinini temel alarak, göçün ve göçün getirdiği belirsizlikten yola çıkarak, halk sağlığının ‘nedenlerin nedenleri’ ve sağlığın sosyal belirleyicileri kavramlarına atıfla, belirsizliğin sağlık üzerine etki eden sosyal belirleyiciler ve sağlık arasındaki yolakta bir ara bileşen olarak işlev görmesi varsayımına dayanan öznenin (araştırmacının) bilimsel motivasyonu ile bu tez çalışması oluşturulmuştur. Öznenin bu bilimsel motivasyonunun arkasındaki temel düşünme pratiği, literatürde geçen belirsizlik nedenleri ve belirsizliği yaratan unsurların bir kısmının eş zamanlı sağlığın sosyal belirleyicileri olarak tanımlanmış olmasıdır.

Bu bilimsel motivasyon ile, literatürde belirsizlik ile göç kavramlarını birlikte değerlendiren bir ölçek bulunmaması akademik gerekçesinin itici gücüyle, göçmenlerin belirsizliğe karşı geliştirdikleri tutumları ölçen 20-25 maddelik tek boyutlu bir tutum ölçeği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin kısa ve tek boyutlu olarak planlanmasının temeli, diğer göç çalışmalarıyla birlikte veya diğer çalışmaların içerisinde kullanılmasını kolaylaştırması ve belirsizliğin, alt kırılımlarından öte bir bütün olarak değerlendirilmesinin hedeflenmesidir.

Ölçeğin temel çalışma prensibinin kurgusu şu şekilde ifade edilebilir. Dış dünyada zaten var olan ve tutumun sahibi olunan şey olarak adlandırılan tutum nesnesi ‘göçmenlerde belirsizlik yaratan tüm koşullardır’. Bu belirsizliği yaratan koşullar, literatürden de anlaşılacağı üzere dil bariyerinden, sağlık hizmetine erişime, yasal sınırlılıklardan göç edilen ülkenin vatandaşlarının takındığı tavra kadar farklılık göstermektedir. Ölçeğin maddeleri tutumun nesnesi olarak belirsizlik yaratan tüm

koşullardan yola çıkılarak hem literatür taramasına hem de fenomenolojik yöntem ile yürütülen odak grup görüşmelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Dış dünyada var olan belirsizlik yaratan koşullara karşı göçmenlerin bireysel olarak geliştirdikleri belirsizlik algısı/hissi/düşüncesi aynı düzeyde değildir. Tutum ölçeği oluşturulmasının temeli ise göçmenlerin bu dış dünyada zaten var olan tutumun nesnesi olan ve belirsizlik yaratan koşullara karşı geliştirdikleri bilişsel düzeydeki tutumu ölçmek uğraşına dayanmaktadır. Bu tutumun ölçümü içinse Likert tarafından geliştirilen beş düzeyli ölçme aracı kullanılmasına karar verilmiştir.

Göçmenlerin geliştirdiği bu bilişsel tutum (ölçekte ölçülen tutum), dış dünyada var olan belirsizliği yaratan koşulların içerdiği belirsizliği kendi algı düzeyindeki belirsizliğe indiren araçlardan biridir. Tutumun bilişsel bileşenini bireyin tutumun nesnesine yönelik düşünceleri, inançları ve bilgisi oluşturur. Bilişsel düzeydeki tutumu belirleyebilmek için dış dünyadaki belirsizlik yaratan ya da yaratabileceği öngörülen durum (tutumun nesnesi) ölçek sorularına indirgenmiş ve bu sorular bilişsel tutum göstergesi olan ‘inanıyorum’ ve ‘düşünüyorum’ bilişsel fiilleri ile ilişkilendirilmiştir. Her bir madde de o belirsizlik yaratan koşula, kişinin geliştirdiği bilişsel tutumun düzeyini ölçmek adına, beş düzeyli bir Likert tipi ölçme aracı ile bağdaştırılmıştır. Kısa bir ifadeyle, bu ölçeğin temel argümanı göçmenlerin algıladıkları belirsizliği bilişsel tutum aracılığıyla dolaylı yoldan ölçme uğraşısıdır. Bu ölçek, her bir göçmenin bilişsel tutumuyla kendi özelinde algıladığı belirsizliklere toplam puan vererek bireysel bir belirsizlik düzeyi ölçmeyi hedeflemektedir.

3. GEREÇ ve YÖNTEM

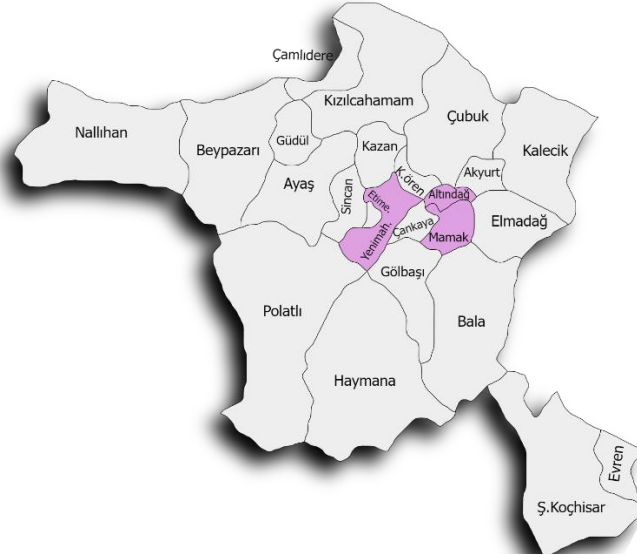
3.1. Araştırmanın Yeri

Araştırma, Ankara İlinde, göçmenlerin yoğun olarak yaşadıkları Yenimahalle, Mamak ve Altındağ İlçelerinde gerçekleştirilmiştir (Şekil 3.1). Bu üç ilçe Ankara Büyükşehir Belediyesine bağlı merkez ilçeler olup, nüfusları sırasıyla Yenimahalle 734.652, Mamak 687.535 ve Altındağ 413.994'tür (138). Bu üç ilçenin araştırmaya dâhil edilmesinin temel nedeni Suriyeli göçmenlerin Ankara'da en yoğun olarak yaşadığı ilçeler olmasıdır. Mahalle düzeyinde ise, Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları mahalleler aşağıda açıklanmıştır. Araştırma bu mahallelerde yürütülmüştür. Bu bilgiler sözel olarak göç konusunda çalışan kuruluşlarla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir.

Altındağ: Baraj, Battalgazi, Hüseyingazi, Önder, Solfasol, Ulubey

Mamak: Abidinpaşa, Boğaziçi, Bostancık, Ekin, Türbeyolu, Yeşilbayır

Yenimahalle: Anadolu, Demetevler, İvedik, Karşiyaka, Yahyalar, Yeşilevler

Şekil 3.1. Ankara İlçe Haritası, 2024

3.2. Araştırmanın Tipi

Bu araştırma metodolojik tipte bir araştırmadır ve iki temel aşamadan oluşmaktadır.

Birinci aşama; Niteliksel Yöntem (fenomenolojik desen ile odak grup görüşmeleri ve uzman çalıştay) ile ölçek sorularının oluşturulması

İkinci aşama; Niceliksel veri toplama yöntemleri kullanılarak, ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması ve sağlık ile belirsizlik ilişkisinin tanımlanması

3.3. Araştırmanın Evreni, Örneklemi, Araştırma Grubu

3.3.1. Araştırmanın Evreni

İlgili ölçeğin erişkin Suriyeli göçmenler için geliştirilmesi planlanmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara ilinde Yenimahalle, Mamak ve Altındağ ilçelerinde yaşayan Suriyeliler oluşturmaktadır. Ankara ilinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre 2019 yılı itibarıyla yaklaşık 75 bin geçici koruma altındaki Suriyeli yaşamaktadır. Suriyeli göçmenlerin sayılarının ilçe ve mahalle seviyesindeki kırılımlarının açıklandığı açık erişim bir kaynak bulunmamaktadır. Ancak 2019 yılında yapılan bir çalışmada, Altındağ ilçesinde 41660, Yenimahalle ilçesinde 5462 ve Mamak ilçesinde 5008 Suriyelinin yaşadığı belirtilmiştir (139). Bu bilgiler doğrultusunda araştırmanın evreni yaklaşık 52.130 Suriyeli olarak belirlenmiştir.

3.3.2. Örnek Seçimi ve Büyüklüğü

Bir ölçek geliştirmek için ölçeğin uygulanacağı örneklemin evreni temsil yeterliliğine bakmak değil, ölçekte yer alan maddelerin özelliklerini en iyi kestiren uygulama grubuna bakmak gerekir. Çünkü geliştirilecek ölçekten alınan bilgiler, örneklemin alındığı evrene genelleme yapmak için değil, ölçekte yer alan maddeleri yorumlamak amacı ile kullanılır (140). Ölçek geliştirmede örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde, bazı araştırmacılar örnek büyüklüğü ölçekte yer alan madde sayısının belirli bir katı olmalıdır derken (111,141) diğer 500 kişilik bir örnek büyüklüğünün fazlasıyla yeterli olacağını söylemektedir (142). Ayrıca açılımlayıcı ve doğrulayıcı

faktör analizlerinin ayrı ayrı örnek büyüklüğü hesaplamalarına dair literatürde farklı görüşler de bulunmaktadır. Uygulanacak olan doğrulayıcı faktör analizinin örnek büyüklüğünün 100-200 arasında olması gerektiğini söyleyen ve örnek büyüklüğü değiştikçe doğrulayıcı faktör analizinin gücünün değiştiğine yönelik çalışmalar da mevcuttur (143). Bazı akademisyenlere göre ise minimum örneklem büyüklüğü ölçme aracındaki madde sayısına bağlı olarak değişmelidir. Madde sayısının en az beş katı olmasını belirten araştırmacılar bulunurken (144) en az 10 katı olmasını ifade eden araştırmacılar da bulunmaktadır (145). Ancak madde başına mümkün olan en fazla sayıda katılımcıya ulaşmanın da artıları belirtilmektedir (141).

Ölçek geliştirme çalışmasının sahada uygulama ayağında, hem COVID-19 pandemisinin yarattığı kısıtlılıklar hem de göçmenlerle çalışmanın getirdiği limitasyonlar nedeniyle, test tekrar test ve paralel formlar güvenilirlik yöntemlerinin kullanılmaması ve örneklem büyüklüğü hesaplanırken bu aşamaların değerlendirilmemesi kararı alınmıştır. Alt kırılımlara odaklanmadan belirsizliğin bir bütün halinde değerlendirilmesi fikri ile tek boyutlu bir ölçek geliştirme hedeflenmiş ve bu nedenle sadece doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Ölçeğin saha uygulamasında kullanılan formunun madde sayısı uzman çalıştay sonrası 39 olarak belirlenmiştir. Bu nedenle doğrulayıcı faktör analizi için her madde başına her bir mahalleden 5 örnek olması açısından toplamda 15 örnek alınması planlanmıştır ($39 \times 15 = 585$ kişi). Buna ek olarak, %10 cevaplanmamış ölçek maddeleri gibi kayıp veri ihtimalinin de eklenmesi ve mahalle (x3), cinsiyet (x2) ve yaş grubu (x3) dağılımının eşitlenmesi için örnek büyüklüğü 666 kişi ($37 \times 2 \times 3 \times 3$) olarak belirlenmiştir (n=666 kişi). Her ilçeden, demografik çeşitliliği temsil etmesi amacıyla üç farklı yaş grubundan (18-29/30-44/45-64) eşit sayıda kadın (333) ve erkek (333) katılımcı ile veri toplaması gerçekleştirilmiştir. Toplamda 18 mahalleden veri toplanmıştır. Bu araştırma örneğine, her üç mahalledeki hanelere gidilip kabul edenlerin araştırmaya alındığı bir düzende ulaşılması (convenience [kolay ulaşılabilir] örnekleme) kararlaştırılmıştır. Bu kısım saha çalışması bölümünde detaylı anlatılmıştır.

3.3.3. Araştırmaya Dâhil Olma Kriterleri

1. Suriyeli olmak
- 2.18 -64 yaş aralığında olmak
- 3.Çalışmaya katılmak üzere sözlü onam vermek
- 4.Okur-yazar olmak

3.4. Araştırmanın Değişkenleri

Yapılacak tanımlayıcı analizlerin değişkenleri, tanımlanan ve tanımlayan değişkenler olarak aşağıda belirtilmiştir. Tanımlayan değişkenler oluşturulan anket formunun sorularını oluştururken, tanımlanan değişken yeni geliştirilmiş olan belirsizlik ölçek puanıdır.

3.4.1. Tanımlanan Değişkenler

1.Belirsizlik Ölçek Puanı: Bu değişken geliştirilen ölçekten alınan toplam puanı ifade eder.

2.Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyi: Bu değişken ‘Genel sağlık durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz’ sorusu ile elde edilmiştir. Değişkeni betimleyen cevaplar ‘Çok kötü/Kötü/Orta/İyi ve Çok iyi’ olmak üzere beş kategorili düzende sorulmuş, sonrasında analizlerde ‘çok kötü ve kötü’ ve ‘çok iyi ve iyi’ birleştirilerek üç kategorili (İyi/Orta ve Kötü) bir düzene dönüştürülmüştür. Bu değişkenin literatürde ‘*self-reported health*’ ile tanımlanan değişken ile benzeşmesi hedeflenmiştir.

3.4.2. Tanımlayan Değişkenler

1.Sosyo-Demografik Özellikler (Cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, eğitim durumu, meslek ve iş yaşamı bilgisi)

2.Göç Öyküsü

3.Sağlık Durumu (Engellilik durumu, kronik hastalık olup olmama durumu)

4.Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyi

3.5. Araştırma İçin Gerekli İnsan Gücü

Araştırmanın temel yürütücüleri, doktora öğrencisi Dr. Gamze Aktuna ve tez danışmanı Prof. Dr. Ü. Şevkat Bahar-Özvarış'tır. Dr. Gamze Aktuna tarafından odak grup görüşmeleri, saha çalışması, verilerin toplanması, veri girişi ve analizi aşamaları gerçekleştirilmiştir ve tezin raporu yazılmıştır.

Odak grup görüşmeleri için beş odak grup görüşmesinde her bir görüşmede bir tercüman olmak üzere tercüman desteği sağlanmıştır.

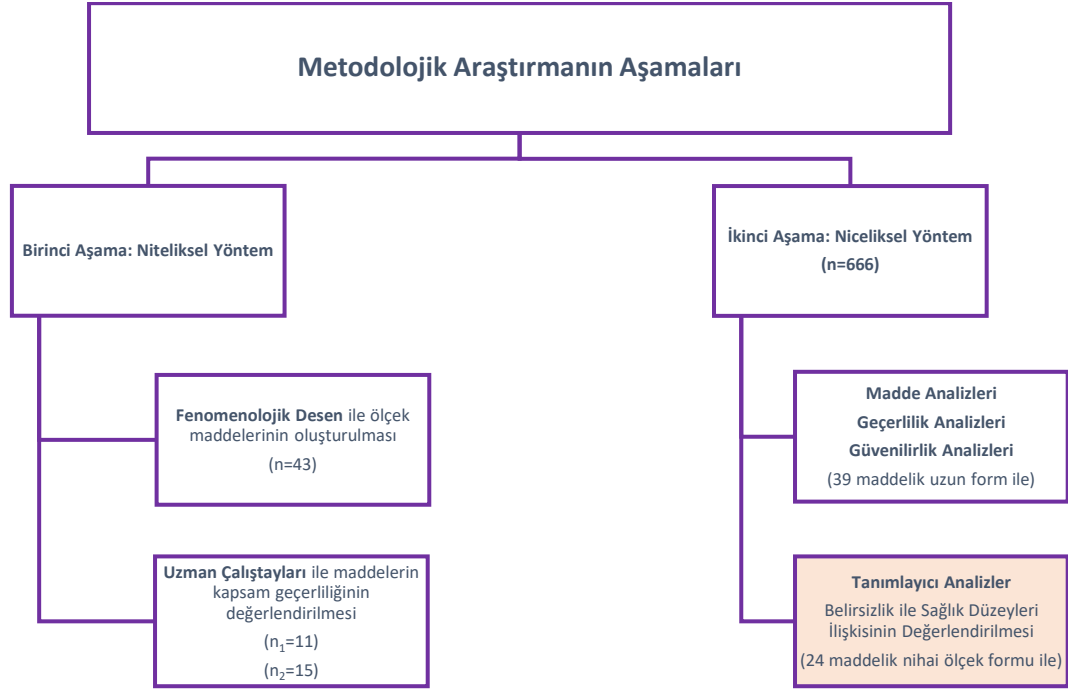
Ölçeğin oluşturulmasının ardından, Arapça diline çevirisi ve çapraz çeviri kontrolü için tercüme desteği alınmıştır.

Saha çalışmasında araştırmacı Dr. Gamze Aktuna, veri toplama sürecinde saha koordinatörü olarak çalışmış ve günlük kontrolleri gerçekleştirmiştir. Günde yaklaşık 20 veri toplama formu doldurulabileceği düşünüldüğünden, 666 kişiye ulaşılabilmesi amacıyla 6 anketör ve bir saha denetçisi 12 günlük süreyle görevlendirilmiştir. Anketör ve saha denetçisinin seçim aşamaları araştırma yürütücüsü Dr. Gamze Aktuna tarafından sağlanmıştır. Online ilgili platformlara verilen ilanlar (Bkz. EK-1) ile başvurular toplanmış, anketör olarak çalışmada yer almak isteyen isteyenlerin anketör bilgi formunu doldurmaları (Bkz. EK-2) ve özgeçmişlerini göndermeleri istenmiştir. İlane başvuru yapan 24 kişiden Ankara'da ikamet eden 18 kişi ilk mülakata davet edilmiş ve mülakata gelen 14 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Önceki saha tecrübeleri, çalıştıkları alanlar ve önceki deneyimlerine dayalı olarak 3 kadın, 3 erkek anketör ve bir de erkek saha denetçisi seçilmiştir.

3.6. Araştırmanın Aşamaları

3.6.1. Araştırmanın Aşamaları ve İş Basamakları

Bu araştırma bağlamında gerçekleştirilen aşamalar, aşağıdaki metodolojik şemada belirtilmiştir (Şekil 3.2).

Şekil 3.2. Araştırmanın Metodolojik Şeması

Veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve veri analizi için aşağıdaki iş basamakları izlenmiştir (Şekil 3.3).

1. Odak grup görüşmelerinin gerçekleştirilmesi
2. Odak grup görüşmelerinden çıkan sonuçlar ile ilk taslak ölçek maddelerinin oluşturulması
3. Uzman çalıştayına katılacak uzmanların (Ölçme ve değerlendirme alanı profesyonelleri, halk sağlığı profesyonelleri, psikologlar, göç alanında çalışan uzmanlar) belirlenmesi
4. Birinci uzman çalıştayının gerçekleştirilmesi.
5. Birinci uzman çalıştay sonuçları ile ikinci taslak ölçeğin oluşturulması
6. Kapsam geçerliliği için ikinci uzman çalıştayının gerçekleştirilmesi
7. Kapsam geçerliliği indeksinin değerlendirilip uzun ölçek formunun oluşturulması
8. Tanımlayıcı araştırmada kullanılacak anketin oluşturulması
9. Ölçeğin ve anketin dilbilgisi açısından Türkçe ön denemesinin yakın çevrede 5 kişilik bir grup ile yapılması ve Türkçe düzeltilmesinin gerçekleştirilmesi
10. Ölçeğin Arapçaya çevrilmesi
11. Ölçeğin Arapçadan Türkçe ye tekrar çevrilmesi
12. Ölçeğin orijinal ve sonradan Türkçeye çevirisinin çapraz kontrolünün yapılması
13. Arapça bilen anketörlerin seçimi ve eğitimi (6 anketör)
14. Arapça anketin ve uzun form ölçeğin hem Arapça dilbilgisi hem de anlaşılmayan soru bakımından 18 kişi erişkin Suriyeli göçmen ile ön denemesinin yapılması
15. Ön denemenin sonuçlarının değerlendirilmesi; anket ve uzun form ölçeğe son halinin verilmesi
16. Ölçek ve anketlerin basımı ve çoğaltılması
17. Saha Çalışması (Geçerlilik- güvenilirlik çalışması ve tanımlayıcı araştırma)
18. Sonuçların analizi (Geçerlilik-güvenilirlik analizleri ve tanımlayıcı analizler)
19. 'Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği' nihai versiyonunun oluşturulması
20. Tanımlayıcı araştırmanın sonuçlarının değerlendirilmesi

Şekil 3.3. Araştırmanın İş Basamakları

3.6.2. Birinci Aşama: Ölçek Maddelerinin Oluşturulması

Ölçek maddelerinin oluşturulmasında fenomenolojik desen ile gerçekleştirilen odak grup görüşmeleri ve uzman çalıştay olmak üzere iki adım izlenmiştir. Sonrasında ise ölçek Arapçaya çevrilmiştir.

Fenomenolojik Desen ile Gerçekleştirilen Odak Grup Görüşmeleri

Creswell'in tanımına göre bir nitel desen olarak fenomenoloji, bir kaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlayan araştırma desendir (146). Fenomenolojik bir desen kuran araştırmacının temel amacı katılımcıların deneyimlerine odaklanarak, bu deneyimlerin analizlerini gerçekleştirerek, fenomenin katılımcılar tarafından algılanışını incelemek, fenomeni tanımlamaya çalışmak ve özü bulmaktır.

Belirsizlik bir fenomen olarak kabul edilmiş ve nitel desen ile bu fenomen derinlemesine tanımlanmaya çalışılmıştır. Fenomenolojik odak grup çalışması, göçmenlerdeki belirsizliği ölçmek için uygun ölçek maddelerini geliştirmek amacıyla Suriyeli göçmenlerin ortak deneyimleri üzerinden belirsizliğin temel yapısını anlamayı ve göçmenler arasındaki belirsizliğin altında yatan nedenleri keşfetmeyi hedeflemiştir.

Uzman görüşleri doğrultusunda 25 erkek ve 25 kadın olmak üzere toplam 50 Suriyeli göçmen ile odak grup görüşmesi yapılması planlanmıştır. Katılım eksikliği ve mazeretler göz önünde bulundurularak 10 kişiden oluşan 6 odak grup görüşmesi planlanmıştır. Her bir odak grup görüşmesine convenience (kolay ulaşılabilir) örnekleme yöntemi ile gönüllü 10 erişkin Suriyeli göçmen çağrılmıştır. Birinci odak grup görüşmesine 8 kadın (29.07.2019), ikinci odak grup görüşmesine 10 kadın (31.07.2019), üçüncü odak grup görüşmesine 9 kadın (02.08.2019), dördüncü odak grup görüşmesine 6 erkek (06.08.2019) ve beşinci odak grup görüşmesine 10 erkek (28.08.2019) erişkin Suriyeli göçmen katılmıştır. Odak grup görüşmeleri 27 kadın 16 erkek olmak üzere toplam 43 erişkin Suriyeli göçmen ile gerçekleştirilmiştir. Her biri 10 kadın ve 10 erkek ile yapılması planlanan altı odak grup görüşmesi gönüllü erkek katılımcı bulmakta zorlanması nedeniyle 16 erkek katılımcı ve toplamda beş odak grup görüşmesi ile sonlandırılmak zorunda kalmıştır.

Odak grup görüşmeleri, bir kadın tercüman aracılığıyla Arapça- Türkçe, Türkçe Arapça ardıl çeviri ile yürütülmüştür. Kadın odak grup görüşmelerinin hepsinde aynı kadın tercüman kullanılmış, erkek odak gruplarına diğer kadın tercüman katılmıştır. Erkek odak gruplarında kadın tercüman göç alanında çalışan bir sivil toplum kuruluşundan gelen gönüllü bir tercümandır ve odak grup görüşmesine katılan erkekleri daha önceden tanımaktadır. Bu nedenle erkek odak gruplarında da kadın tercümanın kullanılması tercih edilmiştir.

Odak grup görüşmesinde yarı yapılandırılmış veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde yarı-yapılandırılmış form sadece moderatöre yön göstermesi amacı ile hazırlanmış sorular olup, katılımcılara birebir sorulmamaktadır (Bkz. EK-3). Odak grup görüşmelerinde moderatör, belirsizlik algısına bir fenomen olarak yaklaşmış, ortak deneyimler üzerinden bu algıyı yaratan nedenleri ve bu fenomenin esas anlamını bulmak üzerine kurgulanmış fenomenolojik bir yaklaşım ile görüşmelere odaklanmıştır.

İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresinden alınan izin gereği ses kaydı yapılamamış, moderatör tarafından odak grup görüşmesinin notları alınmıştır. Alınan bu notların çözümlemesi ve analizi Colaizzi metodu ile gerçekleştirilmiştir.

Uzman Çalıştayı

Online olarak yapılan iki uzman çalıştayının değerlendirme formları, ölçme ve değerlendirme alanı profesyonelleri, halk sağlığı profesyonelleri, psikologlar, göç alanında çalışan yetkililerden oluşan 30 kişilik bir uzman grubuna gönderilmiştir. Birinci uzman çalıştayına 11 uzman, ikinci uzman çalıştayına 15 uzman katılım göstermiştir. Birinci uzman çalıştayına katılan iki uzman (sosyal hizmet uzmanı ve psikolog), ikinci uzman çalıştayına katılım gösterememiştir (Bkz. EK-4).

Birinci uzman çalıştayında, odak grup görüşmesi sonrası oluşturulan her bir maddenin olumlu ve olumsuz halinin de bulunduğu 42 maddelik soru havuzunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır

İkinci uzman çalıştayını aynı zamanda ölçeğin kapsam geçerliliği aşamasını kapsamaktadır. Bu çalıştayda, birinci uzman çalıştayında verilen öneriler

doğrultusunda düzeltilen ve olumlu ve olumsuz halinden sadece birinin dâhil edildiği toplam 40 ölçek maddesi Davis Metodu ile değerlendirilmeye alınmıştır.

Ölçeğin Arapçaya Çevirisi

Türkçe olarak oluşturulan taslak ölçek, öncelikle göç alanında çalışan 5 kişi (psikolog, avukat, istatistik uzmanı, doktor ve sosyal hizmet uzmanı) aracılığıyla dilbilgisi ve maddelerin anlam bütünlüğü açısından değerlendirilmiş gerekli düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Bunun ardından ölçeğin çeviri-geri çeviri metodu ile Arapçaya çevirisi gerçekleştirilmiştir. Çevirinin ve geri çevirinin farklı kişiler tarafından yapılması amacıyla iki farklı tercüme bürosu ile çalışılmıştır. Ayrıca tercüme bürosundan gelen çeviriler anadili Arapça olan uzmanlar tarafından incelenmiş, ifadelerin anlaşılabilirliği değerlendirilmiş ve minör revizyonlar gerçekleştirilmiştir. Geçerlilik ve güvenilirlik aşamaları Arapçaya çevrilen ölçek üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Tanımlayıcı Bilgilerin Alınacağı Anket Formunun Oluşturulması

Çalışmada ölçek maddelerinin yanında, tanımlayıcı bilgilerin elde edilmesi için üç bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Bu formda sosyo-demografik özellikler, göç öyküsü ve sağlık durum bilgisinden oluşan üç bölüm bulunmaktadır (Bkz. EK-5). Türkçe olarak oluşturulan anket, öncelikle göç alanında çalışan 5 kişi (psikolog, avukat, istatistik uzmanı, doktor ve sosyal hizmet uzmanı) aracılığıyla dilbilgisi ve soruların bağlamsalı açısından değerlendirilmiş gerekli düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Bunun ardından anket formunun Arapçaya çevirisi gerçekleştirilmiştir (Bkz. EK-6).

3.6.3. İkinci Aşama: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması

I) Ölçek Maddelerinin Geçerlilik ve Güvenilirliği için Verilerin Toplanması

Sahada Veri Toplama Çalışması Öncesi

Anketör seçim işlemleri tamamlandıktan sonra ve ön deneme ve sahada veri toplama çalışması öncesi 5 Ağustos 2020 tarihinde anketörlere bir tam günlük eğitim

COVID-19 pandemisi koşulları nedeniyle açık havada bir parkta düzenlenmiştir. Hazırlanan anketör yönergeleri çerçevesinde bu eğitim gerçekleştirilmiştir. Bu eğitimde hem çalışmanın arka planına ve veri toplama aşamalarına yönelik teorik bilgi verilmiş hem de anketörlerin birbirlerine yüz yüze anket uygulama pratiği ile değerlendirme sağlanmıştır. Bu eğitimde ayrıca gönüllü bir iş yeri hekiminden destek alınarak, anketörlere COVID-19 küresel salgınından korunma yöntemleri anlatılmış ve taraflarına COVID-19 talimatnamesi teslim edilmiştir (Bkz. EK-7). Son olarak Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı mahalleler Suriyeli anketörler ile de görüşülerek teyit edilmiş ve mahalle planlamaları sonlandırılmıştır.

Ölçeğin Ön Denemesi

Ölçeğin ön deneme çalışması her 3 ilçede 6 kişide olacak şekilde yarım günlük bir çalışma ile 6 ve 7 Ağustos 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu ön denemenin amacı, soruların anlaşılabilirliği ve uygulamanın süresi hakkında fikir edinebilmektir. Ancak ön deneme, COVID-19 salgını nedeniyle kısıtlı imkânlarla sadece katılımcının kendisinin anketi doldurduğu ve sonrasında görüşlerin kısa bir sürede alındığı şekilde gerçekleştirilmiştir. Her yaş grubundan 1 kadın ve 1 erkek olmak üzere, 18 kişiye anket verilmiş ve kendilerinin doldurmaları için yaklaşık yarım saat süre tanınmıştır. Sonrasında kapıdan görüşülerek ölçeğin ve formun anlaşılmayan kısımları değerlendirilmiştir. Bu çalışma sonucunda, ölçek ve form üzerinde değiştirilmesi öngörülen bir nokta bulunmamıştır. En önemli geribildirim anket formunun uzun bulunmasıydı. Ön deneme sonrası sahada veri toplama çalışması daha detaylandırılmıştır. Saha çalışmasının; anket ve ölçeğin kişilere kapıdan teslim edilmesi, 1 saatlik bir sürenin tanınarak geri elden teslim alınması, teslim alındıktan sonra cevaplanmayan soru açısından sosyal mesafe korunarak kapıda anketör tarafından kontrol edilmesi ve eksik bırakılan sorunun yüz-yüze olacak şekilde tekrar sorularak cevaplanması yoluyla gerçekleştirilmesine karar verilmiş ve sahada veri toplama çalışması bu şekilde yürütülmüştür.

Sahada Veri Toplama Çalışması

Sahada veri toplama çalışması Ankara ili Yenimahalle, Mamak ve Altındağ ilçelerinde 8 - 20 Ağustos 2020 tarihleri arasında yürütülmüştür. Her ilçe için

Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı 6 mahalle belirlenmiştir. Veri toplama Altındağ ilçesi, Baraj, Battalgazi, Hüseyingazi, Önder, Solfasol ve Ulubey mahallelerinde, Mamak ilçesi Abidinpaşa, Boğaziçi, Bostancık, Ekin, Türbeyolu ve Yeşilbayır mahallelerinde ve Yenimahalle ilçesi Anadolu, Demetevler, İvedik, Karşıyaka, Yahyalar ve Yeşilevler mahallelerinde 6 anketör, 1 denetçi ve 1 saha koordinatörü tarafından yürütülmüştür. Bu 6 mahallenin her birinde bir merkezi nokta belirlenmiştir. Bu merkezi nokta, cami veya Suriyelilerin alışveriş yaptığı marketler gibi farklı mihenk noktaları olmuştur. Bu noktada, çalışma gurubunda hem Suriyeli anketörlerin hem de daha önce Suriyelilerle çalışmış anketörlerin olması, sahayı bilmeleri açısından saha çalışmasını oldukça kolaylaştırmıştır. Bu belirlenen noktalardan, daireler çizilerek saha çalışması 18-64 yaş grubu erişkin Suriyeli göçmenlerden çalışmaya katılmaya gönüllü olanlar ile yürütülmüştür. Saha çalışmasında temel prensiplerden biri, belirsizlik açısından önemli olması dolayısıyla, her mahallenin, sosyoekonomik ve eğitim düzeyinin farklı olabileceği düşüncesi ile çeşitlilik açısından olabildiğince çalışmaya dâhil edilmesi yönündeydi. Bu nedenle 12 günlük sürede her mahalleye dönüşümlü ikişer gün verilmiş ve bu iki günlük ulaşılabilen sayılar üzerinden görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Bir binada birden çok haneye gidilmiş ancak her haneden en fazla bir kişi alınmıştır. Hane kapısı çalındığında kapıyı açan kişiye, araştırma hakkında bilgi verilmiş, o an içerisinde hanede olan kişiler arasından kura yoluyla katılımcı belirlenmiştir. Katılımcı kabul etmediği takdirde, kura ile çıkan diğer kabul eden kişiye anket bırakılmıştır. Kabul eden çıkmadığı takdirde o haneye anket uygulanmamıştır. Kapıyı açmayan haneler, not edilerek gün içerisinde bir kez daha ziyaret edilmiş ve aynı prosedür uygulanmıştır. İkinci kez de cevapsız ise o hane çalışmaya alınmamıştır. Araştırmanın sonuna doğru eksik kalan yaş ve cinsiyet grubunun tamamlanması gereği ile hanede o özelliği sağlayan kişi (cinsiyet ve 18-64 yaş aralığı) dâhil edilmiştir. Ayrıca, saha çalışması COVID-19 salgınının olduğu zamanda gerçekleştiğinden, hanede COVID-19 enfekte kişi olduğu bilgisi alındığında bu haneye girilmemiş ve bir sonraki hane ile çalışmaya devam edilmiştir.

Anket ve ölçek her hanede bir kişinin doldurması üzerine teslim edilmiş ve bir saat sonra haneye gelinerek teslim alınmıştır. Teslim alındığında anketör tarafından

kontrol edilmiş ve anında boş bırakılan yerler sorularak doldurulmuş, açık uçlu sorular anketör tarafından çevrilerek anketin üzerine Türkçe olarak yazılmıştır. Her günün sonunda anketler denetçiye ve denetçiden de saha koordinatörüne iletilmiş ve bu kişiler tarafından, yaş cinsiyet bandı sayımı yapılmıştır.

Saha çalışmasından çıkan en önemli gözlem, göçmen grubun çalışmaya olan ilgisi ve katılımı olarak not edilmiştir.

II) Madde Analizleri, Madde Atılması ve Ölçeğin En Son Şeklinin Oluşturulması

Bu ölçek çalışmasında temel alınan arka plan ölçme kuramı Klasik Test Kuramıdır. Bu kuram, bir testte/ölçekte elde edilen toplam skoru, gerçek skor ve hata skoru olmak üzere iki bileşene ayırır. Gerçek skor, test edilenin gerçek değerini ifade ederken, hata skoru ise ölçüm sırasında ortaya çıkan rastgele hataları temsil eder ve gözlenen ve gerçek değer arasındaki fark olarak adlandırılır. Bu kuramda iki madde istatistiği yer alır, bunlar madde ayırt ediciliği ve madde güçlüğüdür (Likert tipi polytomous maddelerde madde zorluğu yerine maddenin ortalama puanı hesaplanır.). Bu kuramda temel alınan varsayım, ölçmenin standart hatasının örneklemdaki tüm bireyler için aynı olması ve her maddenin puan değerinin eşit olmasıdır, bir diğer ifade ile bu kuram her bir maddenin ölçeğe eşit değerinde çalıştığı varsayımına dayanır (147,148). Bu ölçek geliştirme çalışmasının; madde, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri bu doğrultuda gerçekleştirilmiştir.

Genellikle ölçek oluşturulma aşamasında verilerin toplanması aşamasından önce pilot çalışma şeklinde uygulanması önerilen madde analizleri, bu çalışmada kısıtlı imkânlar nedeniyle saha çalışmasında veriler toplandıktan sonra tüm veri seti kullanılarak gerçekleştirilmiş ve her bir maddenin toplam ölçek puanına olan korelasyonu değerlendirilerek hesaplanan madde ayırt edicilik değeri ve faktör yükleri hesaplanmıştır.

Madde analizi ve ölçekten çıkarılan maddeler, bulgular kısmında ayrıntılı sunulmuştur.

III) Geçerlilik Analizleri

Kapsam Geçerliği (Content Validity)

Bu araştırmada kapsam geçerliliğinin korunması amacıyla ölçek madde havuzu odak grup görüşmelerine dayalı olarak oluşturulmuştur. Buna ek olarak uzman görüşlerine dayalı olarak hesaplanmış Davis Metodu (122–124) kapsam geçerliliği indeksini oluşturmuş ve ölçek madde ifadeleri tüm bunlara dayanılarak seçilmiştir. Bu süreç verilerin analizi kısmında detaylı anlatılmıştır.

Ölçüt Geçerliliği

Bu araştırmada geliştirilen ölçeğe benzer daha önce geliştirilmiş bir ölçek bulunmadığından, ölçüt geçerliliği değerlendirilmemiştir.

Yapı Geçerliliği

Bu araştırmada araştırmacının amacı gereği, doğrulayıcı faktör analizi kullanılmış ve ilişkili uyum iyiliği indeksleri hesaplanmıştır. Uyum indekslerinden olan Root mean square error of approximation (RMSEA) skoru üzerinden değerlendirme gerçekleştirilmiştir. RMSEA sonucunun istatistiksel yorumlamaları farklı araştırmacılar tarafından değişiklik gösterse de, Brown & Cudeck'in (149) 1992 yılındaki önerisi halen kabul gören değerlendirmelerden biridir: iyi uyum: $\leq 0,05$, orta uyum: $0,05 < x < 0,08$, zayıf uyum $> 0,10$ (133,149). Ayrıca Hu & Bentler'in (134) 2009 yılındaki önerisine göre ise 0,06 değerinin altındaki tüm değerler iyi uyumun göstergesidir (133,134).

Bu sonuçlar bulgular kısmında detaylı anlatılmıştır.

IV) Güvenilirlik Analizleri

Test-Re test Metodu

Göçmenler ile yürütölen bu çalışmada lojistik kısıtlılıklar ve COVID-19 pandemisi nedeniyle test tekrar test metodunun uygulanmamasına karar verilmiş olup, ölçek saha çalışması bir kez olacak şekilde gerçekleştirilmiştir.

Paralel Formlar

Ölçeğin bazı sorularının iki ayrı forma dağıtılabilecek niteliği taşımaması farklı birer unsuru ölçmek için tasarlanmış olması nedeniyle bu araştırmada paralel formlar yöntemi kullanılmamıştır.

Yarıya Bölme (Split Half)

Madde analizleri gerçekleştirildikten sonra kalan maddeler ile yarıya bölme güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu sonuçlar bulgular kısmında detaylı anlatılmıştır.

Testi Oluşturan Maddelerin Birbiriyle Uyumu (Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayısı)

Bu araştırmada maddelerin niteliği gereği, testi oluşturan maddelerin birbiriyle uyumu Cronbach alfa katsayısı üzerinden değerlendirilmiştir. Cronbach alfa katsayısı sonucunun istatistiksel yorumlamaları farklı araştırmacılar tarafından değişiklik gösterse de, Murphy ve Davidshoper'ın (150) 1988 yılındaki önerisi halen en kabul gören değerlendirmelerden biridir: Kabul edilemez: $<0,6$, Düşük Güvenilirlik: $0,6 < x < 0,8$, Orta Düzey Güvenilirlik: $0,8 \leq x < 0,9$, Yüksek Güvenilirlik: $\geq 0,9$.

3.7. Verilerin Analizi

3.7.1. Odak Grup Görüşmeleri

Odak Grup görüşmelerinin analizinde bir bilgisayar programı kullanılmamıştır. Moderatör tarafından odak grup görüşmesinin notları alınmış ve alınan bu notların transkripsiyonu sonrası analizi Colaizzi metodu ile gerçekleştirilmiştir. Bu teknik, yetişkin Suriyeli göçmenlerin ortak deneyimlerini temalar halinde kümeleyerek 'belirsizlik' fenomeninin temel yapısını ortaya çıkarmayı ve altında yatan nedenleri belirlemeyi amaçlamıştır. Colaizzi'nin tekniği, fenomenin temel yapısına ulaşmak için, bütünü anlamak için tüm veri setini okumak ve yeniden okumakla başlayan yedi adımdan oluşur ve yıllar boyunca göçmenlerle yapılan çok sayıda çalışmada kullanılmıştır (151–154).

Verilerin analizi sürecinde tüm içerik hakkında genel bir fikir edinmek için odak grup görüşmelerinin tüm notları tekrar tekrar okunmuştur. Daha sonra araştırmacılar önyargılarını parantez içine almaya çalışıp, fenomene ilişkin ifadeler (statement) belirlenmiş (n=62) ve bu ifadelerden anlamlı ifadeler (meanings) üretilmiştir (n=62). Bu anlamlı ifadeler daha sonra temalar halinde kümelenmiştir (n=15) (Bkz. EK-8). Bu kümelerin her biri fenomenin arkasında yatan nedenler olarak değerlendirilmiş ve son olarak, bazı ifadeler (statement) ve bunlarla üretilen anlamlı ifadeler (meanings) kullanılarak fenomenin temel yapısı açıklanmıştır. Kısıtlılıklar nedeniyle, Colaizzi tekniğinin son adımı olan temaların odak grup görüşmelerine katılanlara sorularak onlar tarafından onaylanması işlemi gerçekleştirilememiştir.

3.7.2. Uzman Çalıştayı

Birinci Uzman Çalıştayı

Araştırmacı tarafından, odak grup görüşmeleri sonucunda belirlenen temalara özgü olumlu ve olumsuz önermelerle birlikte 42 maddelik birinci taslak ölçek maddeleri hazırlanmıştır (Bkz. EK-9). Bu yazılan ölçek maddeleri online uzman görüşlerine ‘Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum, önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum ve önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum’ seçenekleri ile sunulmuştur (Bkz. EK-10). Her bir madde uzmanların görüş ve önerileri (Bkz. EK-11) doğrultusunda araştırmacı tarafından değerlendirilmiş (Bkz. EK-12) ve 40 maddelik ikinci taslak ölçek hazırlanarak kapsam geçerliliği için online ikinci uzman çalıştaya gönderilmiştir.

Maddeler uzmanların görüşleri doğrultusunda, yeniden bazı noktalar ışığında değerlendirilmiş ve 8 ölçek maddesi çıkarılmış ve bir yeni ölçek maddesi eklenmiştir. Diğer maddelerde anlatım bozukluklarının giderilmesi, iki önermeye birden sahip maddelerin tek önerme içermesinin sağlanması ve maddelerin bir düşünce, algı ya da inançla ilgili bilişsel fiiller ile oluşturulacak bir ifadeyi içermesi gibi minimal değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu değişiklikler gerçekleştirilirken olumlu ve olumsuz madde sayılarının benzer olması kuralı gözetilmiştir. Kalan 40 maddenin 19’u olumlu ve 21’i olumsuz anlam içermektedir.

Çıkarılan ölçek maddeleri ve çıkarılma nedenleri aşağıda belirtilmiştir (*Madde numaraları birinci uzman çalıştayına gönderilen ilk taslak ölçek formu üzerindeki numaralardır*)

Madde2: *Suriyeli olarak anadilimizde eğitim veren bir eğitim kurumuna başlayabileceğimizi düşünüyorum/düşünmüyorum.*

Gerekçe: “Türkiye’de maalesef her sınıftan Suriyelinin eğitim alabileceği anadilde eğitim veren bir eğitim kurumu yok.” şeklindeki uzman görüşü nedeni ile maddenin çıkarılması uygun görülmüştür.

Madde5: *Suriyeli bir kadının Türkiye’de doğum yaptığında sağlık kontrollerinin düzenli yapılacağını düşünüyorum / düşünmüyorum.*

Gerekçe: Bu madde aslında sağlıkta hizmete erişimin yarattığı belirsizliği ölçerken fazlasıyla tek bir durum üzerinden kısıtlama getirdiği gerekçesi ile ölçekten çıkarılmıştır.

Madde23: *Türkiye’de, Suriyeli olarak rahatlıkla alışveriş yapabilirim/yapamam.*

Gerekçe: Bu maddenin ölçeğin bağlamından uzaklaşarak daha çok bir durumu ifade etmesi gerekçesiyle ölçekten çıkarılmıştır.

Madde24: *Rahatlıkla Türkçe iletişim kurabilirim / kuramayabilirim.*

Madde25: *Türkiye’de anadilimde iletişim kurmaya çalıştığımda genellikle insanlarla anlaşabiliyorum/ anlaşamıyorum.*

Gerekçe: Madde 24 ve 25 dil ile ilgili maddeler olup, kişinin dil düzeyi ile yaşadığı/bulunduğu ortamlara göre fazlasıyla değişiklik göstereceği gözetilmiş ve bu nedenle bu iki madde ölçekten çıkarılmıştır.

Madde28: *Türkiye’de, bir Suriyeli ile evlenip hayat kurabileceğimi düşünüyorum.*

Gerekçe: Bir Suriyelinin, yalnızca bir Suriyeli ile evlenebileceği gibi bir alt anlam içermesi gibi etik kaygılar nedeni ile çıkarılmıştır.

Madde36: *Suriye'ye geri döndüğümde, göç etmeyip ülkemde kalanların, hakkımda olumsuz bir fikre sahip olacaklarını düşünüyorum.*

Madde39: *Suriye'ye geri döndüğümüzde çocuklarımızın oradaki eğitime uyum sağlayıp sağlayamayacağını merak ediyorum.*

Gerekçe: Madde 36 ve madde 39 Türkiye'deki belirsizliği yaratan faktörlerden öte Suriye'deki durum ile alakalı olduğundan dolayı, ölçeğin temel bağlamından uzaklaşması nedeniyle çıkarılmıştır.

İkinci Uzman Çalıştayı

İkinci uzman çalıştayında, 40 maddelik ikinci taslak ölçek uzmanların görüşüne hem maddelerde son minimal değişikliklerin yapılması hem de madde kapsam geçerliliği hesaplaması için gönderilmiştir (Bkz. EK-13). Kapsam geçerliliği indeksi için dört maddelik Davis metodu kullanılmıştır. Bu metot 'Önerme (Madde) uygun, önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli, önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli ve önerme (Madde) uygun değil' seçeneklerini içermiştir. Bu seçenekler yardımıyla bir puan hesaplaması yapılmış ve ilgili maddenin kapsam geçerlilikleri hesaplanmıştır. Madde kapsam geçerlilik indeksi hesaplaması önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli ve önerme (Madde) uygun diyen uzman sayısının toplam uzman sayısına bölünmesinin yüz ile çarpımıyla elde edilmiştir. Kapsam geçerlilik indeksi %80'in altında kalan maddenin ölçekten çıkarılması önerilmiştir. İkinci taslak ölçek formu (40 maddelik) maddelerinin kapsam geçerlilik indeksleri hesaplanmıştır (Bkz. EK-14). Kapsam geçerlilik indeksi %80'in altında kalan bir madde (İkinci taslak form, Madde 32) ölçekten çıkarılmış, uzmanların belirttiği görüşler yeniden değerlendirilmiş (Bkz. EK-15) geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılacak olan 39 maddelik uzun form ölçek oluşturulmuştur (122).

3.7.3. Ölçek- Madde, Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri

Ölçek maddelerinin oluşturulmasının ve örneklem büyüklüğü belirlenmesinin ardından, saha çalışması yürütülmüş ve toplanan verilerin elektronik ortama girişi

yapılmıştır. Bu araştırmada veri ön işleme sũreçleri için Microsoft Excel Office programı kullanılmıştır. Veri girişi ve temizliği bu program aracılığıyla gerçekteşirilmiş, bũylece araştırma verileri analize uygun hale getirilmiştir.

Veri temizliğinden sonra, belirsizlik olgusuna pozitif ya da negatif yũnde çalışma ȳzellięine gũre maddelere ters kodlamalar gerçekteşirilmiştir.

Bu ȳlçek formunda kullanılan Likert skalası 5 dũzeyden oluşmakta olup, puanlaması aşağıda belirtilmiştir:

- 1- Kesinlikle katılıyorum
- 2- Katılıyorum
- 3- Emin değilim / Fikrim yok
- 4- Katılmıyorum.
- 5- Kesinlikle katılmıyorum.

Belirsizlik ȳlçek puanı, toplam puan arttıkça artan bir belirsizliği gũsterecek biçimde tasarlanmıştır. Bu nedenle, eğer madde belirsizlik yaratabilecek tutum gũsteren madde ise, ȳrneęin 1 puana denk gelen kesinlikle katılıyorum cevapları ve aynı Şekilde 2,4,5 puana denk gelen tũm cevaplar ters kodlanması gereken cevaplar olmuştur. Sistematiik olarak 1 puan 5 puan olarak, 2 puan 4 puan olarak, 3 puan aynı Şekilde kalacak biçimde, 4 puan 2 puan olarak ve 5 puan ise 1 puan olarak kodlanmıştır. Bu durumda, 39 maddelik uzun ȳlçek formunda toplamda 21 madde (Uzun ȳlçek Ters Kodlanan Maddeler: 2, 4, 5, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 21, 23, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39) ters kodlanması gereken madde olarak belirlenmiş ve ters kodlama işlemi yapılmıştır (Bkz. EK-16). Eğer veri toplama formunda Likert ȳlçegi, 5 kesinlikle katılıyorum, 1 kesinlikle katılmıyorum biçiminde uygulansaydı, bu sefer diğer maddeler (18 Madde) ters kodlanması gereken maddelere dũnũyecektir.

Ters kodlama işleminde sonra ȳlçek geliştirme aşamaları olan madde analizleri ve nihai maddeleri belirlenmesi, geçerlilik ve gũvenilirlik analizleri ve ȳlçek puan hesaplaması gerçekteşirilmiştir. Analizler Jmetrik ve JASP açık erişim ve SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) sũrũm 23.0.0 istatistik programları kullanılarak gerçekteşirilmiştir.

Likert ölçeği 1 kesinlikle katılıyorum dizaynına göre 24 maddelik nihai ölçek formunda bu 21 maddenin çoğu düşerek ters kodlanması gereken madde sayısı 6'ya inmiştir (Nihai Ölçek Ters Kodlanan Maddeler: 2, 5, 12, 32, 34, 36).

Bu bölüm bulgular kısmında detaylandırılmıştır.

3.7.4. Tanımlayıcı Analizler

Araştırmanın tanımlayıcı istatistiksel analizleri için SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) sürüm 23.0.0 kullanılmıştır. Bu analizler kapsamında frekans, yüzde, ortalama, ortanca, standart sapma, en küçük ve en büyük değerler gibi tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır.

Verilerin analiz sürecinde, dağılımların normal olup olmadığının belirlenmesi test seçimi için önemli bir adım teşkil etmektedir. Çalışmada verilerin normal dağılım özelliklerine sahip olup olmadığını belirlemek için sıkça başvurulan Shapiro-Wilk normal dağılım testi uygulanmıştır. Katılımcıların toplam ölçek puanlarının normal dağılım göstermemesi nedeniyle, sürekli sayısal değişkenlerin ve diğer tanımlayıcı değişkenlerin karşılaştırmaları için iki gruplu durumlarda Mann Whitney U testi, üç ve daha fazla gruplu durumlarda ise Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır. Kruskal-Wallis testinin anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, hangi gruplar arasında fark olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesinde ise Ki-kare testi kullanılmıştır. Beklenen değerin 5'in altında olduğu durumlarda, kesin test sonucu, altında olmadığı durumlarda Pearson Ki-kare değeri verilmiştir. Araştırmanın temel amacı, geliştirilen ölçek puanlarının çeşitli değişkenlerle ilişkisini tanımlamak olduğundan ve ilk araştırma tasarımının örneklem ve metodolojisi bu temelde düzenlendiğinden, çok değişkenli istatistiksel modeller bu tezde kurulmamıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin değerlendirmesi sadece tanımlayıcı ve iki değişkenli analizlerle sınırlı kalmıştır. İki değişkenli analizlerin kullanılması, ilişkilerin istatistiksel anlamlılık düzeyini belirleme aşaması ile sınırlı kalmış araştırma tasarımının kısıtlılığı nedeni ile etki (Odds Oranı) hesaplanmamıştır. Test sonuçları %95 güven aralığında değerlendirilmiş ve istatistiksel anlamlılık düzeyi $p \leq 0,05$ olarak belirlenmiştir.

Tanımlayıcı analizler aşağıdaki sistematik dahilinde yürütülmüş ve bulgular kısmına eklenmiştir.

1. Veri setindeki sosyodemografik değişkenlerin, tabakalanmadan veya cinsiyet kategorisine göre tabakalanarak değişken tipine uygun tanımlayıcı analizlerinin yürütülmesi
2. Veri setindeki göç deneyimi ile ilişkili değişkenlerin, tabakalanmadan veya cinsiyet kategorisine göre tabakalanarak değişken tipine uygun tanımlayıcı analizlerinin yürütülmesi
3. Veri setindeki sağlık durumu ile ilişkili değişkenlerin, tabakalanmadan veya cinsiyet kategorisine göre tabakalanarak değişken tipine uygun tanımlayıcı analizlerinin yürütülmesi
4. Araştırmada iki tanımlanan değişkenden biri olan genel sağlık durumu algı düzeyi değişkeninin tabakalanmadan veya cinsiyet kategorisine göre tabakalanarak uygun tanımlayıcı analizlerinin yürütülmesi
5. Tanımlanan genel sağlık durumu algı düzeyi değişkeninin araştırmanın tanımlayan değişkenleri (göç, sosyodemografik ve sağlık durumu) ile ilişkisinin uygun istatistik testler aracılığıyla değerlendirilmesi
6. Tanımlanan genel sağlık durumu algı düzeyi değişkeninin, kronik hastalık olma durumuna göre tabakalanarak, araştırmanın tanımlayan değişkenleri (göç ve sosyodemografik) ile ilişkisinin uygun istatistik testler aracılığıyla yeniden değerlendirilmesi
7. Araştırmada iki tanımlanan değişkenden diğeri olan belirsizlik ölçek puanının tanımlayıcı analizlerinin ve normal dağılım değerlendirilmesinin yürütülmesi
8. Tanımlanan belirsizlik ölçek puanı değişkeninin araştırmanın tanımlayan değişkenleri (göç, sosyodemografik, sağlık durumu ve genel sağlık durumu algı düzeyi) ile ilişkisinin uygun istatistik testler aracılığıyla değerlendirilmesi
9. Tanımlanan belirsizlik ölçek puanı değişkeninin, cinsiyete göre tabakalanarak, araştırmanın tanımlayan değişkenleri (göç ve sosyodemografik) ile ilişkisinin uygun istatistik testler aracılığıyla yeniden değerlendirilmesi

10. Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyi ve Belirsizlik Ölçek Puanı değişkenlerinin, belirsizlik ve sağlık ilişkisinin tanımlanması amacıyla uygun istatistik testler yardımıyla değerlendirilmesi

3.8. Etik Konular

- Bu araştırma tez konusu olarak 19 Mart 2029 tarihinde uygun görülmüştür (Bkz. EK-17).
- İlk etik kurul kararı 16 Nisan 2019 tarihinde çıkmıştır. Bu 2019-10/23 Karar Numaralı Etik Kurul Onayı idari izinlerin alınması koşuluyla verilmiştir. İlk tasarımda veri toplama süreci Göçmen Sağlık Merkezleri üzerinden yürütüleceği için, İl Sağlık Müdürlüğü ile görüşülmüştür. Yapılan bu sözel başvuruda izin sürecinin içine yayın izninin dâhil olmaması, tez bitiminde yayın için ayrı bir iznin gerekliliği bilgileri edinilmiştir. Durum tekrar değerlendirilerek, veri toplama sürecinin Göçmen Sağlık Merkezleri üzerinden değil, hane halkı olarak yapılmasına karar verilmiştir (Bkz. EK-18).
- Etik Kurula veri toplama sürecinin hane halkı çalışması olarak yürütülmesi için 21 Mayıs 2019 tarihinde dilekçe ile başvurulmuş ve 28 Mayıs 2019 tarihinde gerekli izin alınmıştır (Bkz. EK-19).
- Ankara Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğüne 11 Haziran 2019 tarihinde izin talep yazısı teslim edilmiştir. Ankara Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne 01 Temmuz 2019 tarihli ve 44418 sayılı resmi yazı ile bu izin bildirimini gerçekleştirilmiştir. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından gerekli izin 05 Temmuz 2019 tarih ve 44735 sayılı resmi yazı ile tamamlanmıştır (Bkz. EK-20).
- Ankara Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından 7 Ağustos 2019 tarihinde T.C. İçişleri -Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün izin onayı tarafımıza iletilmiştir (Bkz. EK-21).
- Araştırmanın tüm aşamalarında kişisel bilgiler gizli tutulmuş, veriler anonimleştirilmiştir.
- Araştırmanın tüm süreçleri gönüllük esasına dayanarak yürütülmüş ayrıca odak grup görüşmelerinde anonim yazılı onam, saha çalışmasında ise sözlü onam alınmıştır (Bkz. EK-22-23).

3.9. Araştırmada Yaşanan Güçlükler/Sınırlılıklar

Aşağıda araştırmanın veri toplama metodolojisindeki ve sürecindeki kısıtlılıklardan bahsedilmiş olup, araştırmanın deseni, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri ve tanımlayıcı analizler kısmındaki kısıtlılıklar tartışma bölümünde detaylandırılmıştır.

- Odak grup görüşmeleri bir moderatör ve moderatöre ardıl çeviri yapan bir tercüman aracılığıyla Arapça dilinden Türkçe diline çevrilerek yürütülmüştür.
- Planlanan 25 erkek ve 25 kadın katılımcıya rağmen, sadece 16 erkeğin bulunduğu iki odak grup görüşmesi gerçekleştirilebilmiştir.
- Alınan izin kısıtlılığı nedeni ile ses kaydı gerçekleştirilememiş moderatörün aldığı notlar üzerinden transkripsiyon gerçekleştirilmiştir.
- Anonimleştirmek adına katılımcılardan herhangi bir bilgi talep edilmemiş olması ciddi bir kısıtlılık idi, odak grup görüşmelerinde tanımlayıcı bilgilerin elde edildiği anonim bir form oluşturulabilirdi.
- İki uzman çalışmayı online bir form aracılığıyla gerçekleştirilmiş ve seçilen uzman havuzundan cevap vermeyenler olmuştur.
- Uzman çalışmayı online yazılı bir form aracılığı ile gerçekleştirildiğinden, ikili etkileşimlere girilememiş ve fikir alışverişi kısıtlanmıştır.
- Veri toplama aşamasındaki en büyük kısıtlılık COVID-19 pandemisinin getirdiği kısıtlılıklar nedeniyle saha çalışmasına planlanan tarihten geç başlanmasıydı.
- Bazı binalarda COVID-19 pozitif katılımcıların olduğu bilgisi edinildiğinde, anketörlerin sağlığının korunması temel amacıyla bu hanelerdeki göçmenlerle irtibata geçilmeden bir yan hanede ya da binada araştırmaya devam edilmiştir.
- Ayrıca anketörlerden alınan bilgiler neticesinde bazı haneler pandemi dolayısıyla kendilerini risk altında hissettiklerinden ötürü görüşmeyi kabul etmemişlerdir.
- Saha çalışmasında özellikle pandemi dolayısıyla yaşanan durumların, anket sonuçları üzerinde minimal düzeyde de olsa oluşturabileceği değişiklikler araştırmanın temel bir kısıtlılığı olarak değerlendirilmektedir.

3.10. Araştırmanın Bütçesi

Saha çalışmasında görev alan anketörler için araştırma bütçesi kullanılmıştır.

Ölçeğin oluşturulmasının ardından, Arapça diline çevirisi, Arapçadan Türkçeye geri çevirisinde görev alan iki tercüme bürosu için araştırma bütçesi kullanılmıştır

Gereken bu gider kalemleri Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde sağlık ve çatışma alanında kapasite geliştirilmesini amaçlayan R4HC-MENA Projesi'nden (Research For Health In Conflict and Developing capability, partnerships and research in the Middle East and North Africa) karşılanmıştır.

3.11. Araştırmanın Zamanı

Araştırma 1 Nisan 2019 tarihinde başlamış ve 1 Aralık 2023 tarihinde tamamlanmıştır (Şekil 3.4).

Araştırmanın Basamakları	2019				2020				2021				2022				2023				
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
Konu seçimi	■																				
Gerekçe, amaçlar ve yöntemin belirlenmesi	■	■																			
Gerekli izinlerin alınması		■	■	■																	
Literatür taraması	■	■	■																		
Odak grup görüşmeleri			■																		
Odak grup görüşmeleri transkripsiyonu ve analizi				■	■																
Ölçek maddelerinin oluşturulması ve uzman çalışmaları						■	■														
Veri toplama formunun hazırlanması, çevirisi							■														
Saha çalışması hazırlıkları							■														
Veri toplama							■														
Veri girişi ve verilerin analizi									■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Tez ile ilişkili makale yazımı																	■	■	■	■	
Tez yazımının tamamlanması																				■	

* Zaman çizelgesi üç aylık dönemler (çeyrek dilim) olarak hazırlanmıştır

Şekil 3.4. Araştırmanın Zaman Çizelgesi

4. BULGULAR

İki aşamadan oluşan araştırmanın bulguları ‘Metodolojik Araştırma Bulguları’ ve ‘Tanımlayıcı Araştırma Bulguları’ olmak üzere iki ana başlık altında sunulmuştur:

4.1 Metodolojik Araştırma Bulguları

4.1.1 Birinci Aşama: Ölçek Maddelerinin Oluşturulması

I) Fenomenolojik Desen Odak Grup Çalışması

Katılımcıların Profili

Odak grup görüşmelerinde katılımcıların konuşmaya istekli olduğu gözlemlenmiş ve konuşmalara katılım genellikle eşit bir düzlemde dağılmıştır.

Üç odak grup görüşmesi kadınlar ile iki odak grup görüşmesi erkekler ile olmak üzere toplam beş odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmeleri, tarihleri ve katılımcı sayıları aşağıda belirtilmiştir (Tablo 4.1).

Tablo 4.1. Odak Grup Görüşmesi Katılımcı Sayıları, Ankara, 2019

Odak Grup Görüşmesi	Tarihleri	Katılımcı Sayısı
OGG 1	29.07.2019	8 kadın
OGG 2	31.07.2019	10 kadın
OGG 3	02.08.2019	9 kadın
OGG 4	06.08.2019	6 erkek
OGG 5	28.08.2019	10 erkek
<i>Toplam</i>		27 Kadın, 16 Erkek

Odak grup görüşmesine katılan kadınların hepsi çocuk sahibi iken, katılan erkeklerin çocukları bulunmamaktadır. Yaşlarını belirten kadın katılımcıların (n:15 kadın) en küçüğü 18 en büyüğü 46 yaşında ve yaşlarını belirten erkek katılımcıların (n=11 erkek) en küçüğü 18 en büyüğü 27 yaşındadır.

Odak Grup Görüşmesi Temaları

Odak grup görüşmesinde alınan notların transkripsiyonu gerçekleştirilmiş, belirsizlik kavramı ile ilişkili olabilecek fenomene ilişkin ifadeler (statement)

belirlenmiştir (n=62) ve bu ifadelerden anlamlı ifadeler (meanings) üretilmiştir (n=62). Bu anlamlı ifadeler daha sonra temalar halinde kümelenmiştir (n=15) (Bkz. EK-8). Bu kümelerin her biri fenomenin arkasında yatan nedenler olarak değerlendirilmiş ve son olarak, bazı ifadeler (statement) ve bunlarla üretilen anlamlı ifadeler (meanings) kullanılarak fenomenin temel yapısı açıklanmıştır.

Tema 1: Eğitim

Göçün akut ve kronik en önemli etkilerinden biri olan eğitime erişimdeki zorluklar, göçle ilgili yapılan birçok iyileştirme çalışmaları ile aşılmaya çalışılsa da dil bariyeri, eğitim sisteminin farklılıkları, akran zorbalığı ya da kültürel farklılıklar gibi birçok alt nedene bağlı olarak kişilerin algıladığı belirsizliğe neden olabilmektedir. Özellikle bu kendini, ebeveynlerin çocukları üzerinden duyduğu bir kaygı olarak kendini göstermektedir.

Okuyan ve okumayan aynı değil, bu nedenle okumamak büyük belirsizlik yaratıyor. Okuyan daha güvenli ve belirli yaşar, daha büyük iş fırsatı bulur, okuyan hangi ülkeye gitse güvenli hisseder. (OGG2, Katılımcı 3, Kadın)

Çocuklarımız orada okuyorlardı, okula gidiyorlardı, bizim çocuklarımız çalışmazsa aç kalırız, çalıştılar eğitimleri kalmadı. Ben çocuklarımın eğitim almasını istedim ama paraya ihtiyacımız vardı, sokakta yardım ile geçindiğimizi sanıyorlar ancak bizim çocuklarımız çalışıyor. (OGG1, Katılımcı 4, Kadın)

Çocuklarım burada okudu. Eğitim burada kaldı, memleket orada. (OGG1, Katılımcı 5, Kadın)

16 yaşında bir kızım var Türk okullarındaydı, kızım o okullarda küfürler duymaya başladı ve okulu bırakmak istedi. 15 yaşındaki oğlumda da aynısı oldu. Ve ikisi de okulu bıraktılar. Diğer çocuğum 10 yaşında o okuyor, okuması güzel ama aynısı olur mu bırakır mı hiç bilemiyorum, düşünüyorum hep... (OGG3, Katılımcı 9, Kadın)

Tema 2: Sağlık

Başlı başına bir halk sağlığı sorunu olan göç, özellikle kadın ve çocuklar gibi dezavantajlı gruplar için sağlığa erişimde önemli sorunlara sebep olmaktadır. Bu sorunlar bir diğer yandan hasta-hekim ilişkisinin dil bariyeri ile kısıtlanması, kişinin sağlık kurumuna kişisel çekinceleri yüzünden başvurmaması gibi ayrı bir noktadan beslenmektedir. Bu bağlamda hem tıbbi durumu ile başa çıkmaya çalışan göçmen, aynı zamanda sağlığa erişim hakkının belirsizliği ile de mücadele etmek zorunda kalmaktadır.

Doktora gitmiyorum çünkü beni anlayıp anlayamayacağını bilemiyorum. (OGG1, Katılımcı 5, Kadın)

Başka bir ülkede doğum yapmak bile belirsiz, ana baba olmak. Bir önceki doğumumda çok zorlandım, bacaklarıma vurdular, beni çok tedirgin hissettirdi, artık hastaneye gitmek bile istemiyorum. (OGG2, Katılımcı 6, Kadın)

Ne aşısı olduğumu ya da oradaki hastalıkları bilmiyorum, bu ben de belirsizlik yaratıyor mesela. (OGG 4, Katılımcı 1, Erkek)

Tema 3: Politika

Ulusal ve uluslararası platformlarda göç politikaları noktasında, sürekli farklı yaklaşımların benimsenmesi, yeni uygulamaların ve düzenlemelerin gerçekleştirilmesi, göçmenlerin bu değişimlerin takibini zorlaştırmakta ve günlük hayatlarında dahi algıladıkları belirsizlik ve güvensizliği pekiştirmektedir.

En büyük bilinmezim politika, her gün bir başka yeni karar çıkıyor, günlük hayatımızı bile etkiliyor. (OGG4, Katılımcı 5, Erkek)

Politik anlamda tamamen belirsizlikte yaşıyoruz hem ülke içi hem de iki ülke arasında. Eğer ülkelerin politik bir belirliliği olsaydı ben önümü görürdüm, yıllar sonra aileme ne olacağını görebilirdim. Mesela yol izni eskiden yoktu ancak şimdi yol izni çıkardılar, tamamen bir politik belirsizlik içindeyiz. (OGG4, Katılımcı 4, Erkek)

Tema 4: Adalet

Hem göçmenleri ilgilendiren yasaların hızlı değişimi hem de ceza ve medeni hukuk gibi birçok alt hukuk dalındaki uygulamalarının göç edilen ülkenin vatandaşları ile göçmenlere göre değişiklik gösterip göstermeyeceği düşüncesi adalet kaygısından doğan yoğun bir belirsizliğe katkı sunmaktadır.

Her sabah uyanıyorum ve ilk iş telefonuma bakıyorum yeni bir karar var mı diye. (OGG 1, Katılımcı 2, Kadın)

Adalet var mı dünyada, Türkiye’de mesela bir Suriyeli mahkemeye başvurursa ne olur onun hakları, nasıl davranılır ki ona, bilinmez bu. (OGG3, Katılımcı 4, Kadın)

Türkiye’de fazla çalışıp daha az alıyoruz, kullanıyorlar bizi, her şey belirsiz. (OGG5, Katılımcı 9, Erkek)

Belirsizliklerin olduğu bir işim vardı. Ben bir yerde çalıştım bir şey taşınacak normalde altı kişi taşıması lazım ama biz 4 kişi taşındık, orada oturanlar vardı. Biz Suriyeliler daha ucuza ve daha çok çalışıyoruz. (OGG5, Katılımcı7, Erkek)

Tema 5: Vatandaşlık

Vatandaşı olunan ülkenin sunduğu hak ve imkânlardan feragat edilerek çıkılan bu yolda, göç edilen ülkenin vatandaşlığını almak belki de belirsizliği önleyecek etkin unsurdur.

Vatandaşlık başvurum yok ama umudum var. (OGG1, Katılımcı 2, Kadın)

En büyük sıkıntımız göçmeniz, bundan kurtulmak istiyoruz, yabancı olmak, mülteci olmak, bundan kurtulmak istiyoruz. (OGG1, Katılımcı 7, Kadın)

Herkes vatandaşlığa geçmeyi istiyor ama kabulü bilmiyoruz. Vatandaş olsan bile adın soyadın değişmiyor ki Suriyeli kalıyorsun hala. (OGG1, Katılımcı 3, Kadın)

En azından mülteci kelimesi gider. (OGG1, Katılımcı 4, Kadın)

Tema 6: Çalışma Hayatı

Sadece kişinin kendisini değil bakmakla yükümlü olduğu kişileri de yakından ilgilendiren çalışma hayatı, düşük ücretler, mesleki hakların yetersizliği, sosyal güvencenin olmayışı ve mesleki yetkinliklerin tanınmaması gibi durumlar sebebiyle özellikle erkek göçmenler için belirsizlik oluşturmaktadır.

Kocalarımız çocuklarımız çalışıyor ancak maaşlarını Türkler gibi alamıyorlar, bir gün alabilecekler mi ki? (OGG2, Katılımcı 8, Kadın)

Oğlum üç usta değiştirdi, çalıştığı yerde aydan aya maaş veririz diyorlar ve bir ay çalıştırıp sonra para vermeden işten çıkarıyorlar, para yetişip yetişmeyecek düşüncesi çok yıpratıyor çocuklarımı. (OGG3, Katılımcı 6, Kadın)

Sigorta yok ve düşük ücret var, bu para aile geçindirir mi? (OGG4, Katılımcı 1, Erkek)

Tema 7: Kültürel farklar ve Din

Toplumsal dinamikler göz önüne alındığında en az yazılı kurallar kadar yazılı olmayan kurallar, örf, adet ve inanç sistemleri de kişilerin toplum içindeki yerini belirlemekte ve buna bağlı davranış şekilleri oluşmasına etki etmektedir. Yeni bir ülkenin kültürel dinamiklerine alışıp alışamayacağının bilinmemesi ağır bir duygusal yük oluşturmaktadır.

Kişiliklerimizi insanlara ispat etmek zorundayız, bir gün kendimi ispat edebilecek miyim ki? (OGG2, Katılımcı 7, kadın)

İleride dinimi istediğim gibi yaşayamamak düşündürüyor beni. (OGG4, Katılımcı 3, Erkek)

Ne oralyım ne buralı. (OGG2, Katılımcı 10, Kadın)

Tema 8: Dil Bariyeri

Toplumsal hayattaki birlikteliğin ve yer etme sürecinin önemli bir parçası olan dil yeterliliği kısıtlı olduğunda, dil bariyeri iletişim kuramama kaygısını beslenmektedir. Bu kaygıyı oluşturan temel ise anlaşılıp anlaşılamayacağının ya da anlayıp anlayamayacağının bilinmezliğinin belirsizliğidir.

Genellikle Türkçemiz olmadığı için milletle nasıl anlaşacağımızdan korktuk hep. (OGG1, Katılımcı 6, Kadın)

En büyük sorun dil, yabancı dilde eğitim almak, o eğitimi becerip beceremeyeceğini bilememek, ona ihtiyacın var çünkü. (OGG4, Katılımcı 2, Erkek)

Türkiye'ye geldiğimizde dilden dolayı sorun çektik. Kiralık ev bulamadık, oğlum hemen iş bulamadı. Uzun süre evin dışına çıkamadım, başkasıyla kaynaşamadım. (OGG 3, Katılımcı 2, Kadın)

Tema 9: Evlilik

Bir toplumun en küçük temsili yapısının aile kurumu ve bağlantılı olarak evlilik/birliktelik olduğu ifade edilebilir. Farklı kültürlerden gelen iki ailenin evliliğe olan rızası, toplumun farklı kültürlerin etkileşimine olan rızasını da bir kısım temsil etmektedir. Bu kabulün çeşitli sebeplere bağlı gerçekleşmeyeceği endişesi aslında toplumsal kabulün de belirsizliğinin bir yansımasıdır.

İki tane oğlum var Türk gelin alırsa olmaz, kesinlikle, korkum kültür farkı olmasından yana, alışabilirler mi, bilemeyiz. (OGG1, Katılımcı 1, Kadın)

Suriyeli erkeklere Türk kızlarını vermiyorlar ki, sevdiğim kızla evlenebilir miyim ki? (OGG5, Katılımcı 2, Erkek)

Tema 10: Barınma

En önemli temel ihtiyaçlardan biri olan barınma, göçmenler için daha ilk andan itibaren büyük bir endişe ve belirsizlik kaynağı olarak kendini göstermiştir. Evlerini

ve tüm eşyalarını geride bırakmak zorunda kalan bu kişiler, yola çıktıkları andan itibaren bir daha ev sahibi olup olamayacaklarını bilememektedirler.

Ev tutacağım zaman bir ev buldum, ama apartman sakinleri “Suriyeli istemiyorum” dedi, emlakçı siz bir deneyin olmadı çıkarırım dedi, ne zaman evden çıkacaktık bilemedik. Üç yıl oldu şimdi aramız çok iyi, önyargılar böyle işte. (OGG1, Katılımcı 8, Kadın)

Benim oturduğum evi ilk başta ev sahibi vermeyecekti, nerede kalacaktık bilemedik, sonra titiz olduğumu gördü ve “Sen Suriyeli değilsin inanmıyorum” dedi ve sonra titizliğim için beni öptü, evi kiraladı ve gitti. (OGG1, Katılımcı 3, Kadın)

Çok müsait evler oluyor ama Suriyeli olduğum için vermek istemiyorlar. Karşıda benim evimden daha iyi evi bir Türk yarı fiyatına kiralyor, diyorlar ki “Sen Suriyeli o Türk” (OGG3, Katılımcı 5, Kadın)

Suriye de kirada oturan insanlar sayılıydı bizim oralarda, çoğumuzun evi, işyeri ve arabası vardı. Buralarda alabilir miyiz ki? (OGG3, Katılımcı 7, Kadın)

Tema 11: Şiddet

Şiddetin her türüne, her ortamda ve her yaş grubunda göçmenler farklı şekillerde maruz kalabilmektedirler. Bu kimi zaman bir eğitimi yarıda kesmeye götürürken kimi zaman ise şiddete karşı hakkını hukuksal olarak aramak durumunda bırakmaktadır. Temel çıkarım ise şiddetin belirsizlik yarattığı ve bu belirsizliğin de strese sebep olarak kişileri ikinci bir psikososyal şiddete maruz bırakabileceğidir.

Türk öğrenciler Suriyeliler ile birlikte okumayı kabul etmediler. Çocuklarım okulda çok dayak yedi ve biri de bu yüzden okulu bıraktı. Bu üç oğlumun arasında biri çok ısrarcıydı hem dövüleceğim hem döveceğim hem de okuyacağım dedi. Şimdi üniversiteye hazırlanıyor. (OGG3, Katılımcı 1, Kadın)

Çok stres çok baskı var, yatıyorum kalkıyorum sürekli stres var. (OGG1, Katılımcı 3, Kadın)

Bir çocuk, çocuğum için bas üzerine geç o Suriyeli demiş, toplantı vardı gittim anlattım ağladım, bize ne olacağını bilmiyorum. (OGG3, Katılımcı 6, Kadın)

Bir Suriyeli kötü olduğunda tüm Suriyelileri kötülüyorlar. (OGG2, Katılımcı 2, Kadın)

Oğlum 21 yaşında çalıştığı yerin ustası onu darp etti boğuyordu. Mahkemeye başvurduk bir şey çıkmadı, çıkar mıydı ki? (OGG3, Katılımcı 2, Kadın)

Tema 12: Geri Dönme

Hayatta kalma ya da güvenlik sebebiyle terk etmiş olsalar da göçmenlerin kendilerini ait hissettikleri topraklara dönme arzusu devam etmekte ve geri dönüp dönememe ihtimali her daim büyük bir belirsizliğe sebep olmaktadır.

Kaçıyordum, izinsiz bir yere gidiyordum, bir daha vatanıma dönemeyeceğim, vatanım orada olmazsa düşüncesi, vatanım orada olmayacak korkusu vardı. (OGG1, Katılımcı 6, Kadın)

Bizi tekrar Suriye'ye göndermelerinden çok korkuyoruz, bir şey bilmiyoruz. (OGG2, Katılımcı 2, Kadın)

Büyük soru işareti var burada? Çünkü Suriyeliler Türkiye'ye geldikleri için dönmeleri daha zor olur, belki cesedim döner. (OGG2, Katılımcı 4, Kadın)

Tema 13: Gelecek Umudu

Aslında belirsizliğin en net ifade ediliş biçimlerinden biri geleceğe dair olan bilinmezlik, geleceğe dair önünü görememe durumu olarak karşımıza çıkmaktadır. Göçmenler için bu hem kendi gelecekleri hem de yakınlarının geleceği için endişe duymak olarak kendini göstermektedir.

En çok çocuklarımızın geleceklerinden korkuyoruz ve yine en çok da çocuklarımızın geleceklerine umut bağlamışız. (OGG 2, Katılımcı 1, Kadın)

Her şey geçici, Suriye'de evime para ödemiştım, kaybettim, para ödediklerimi kaybetmekten korkuyorum. (OGG 1, Katılımcı 7, Kadın)

Türkiye de çok problem var, mesela en büyük kaygım çocuklarım burada okudu, ne yapacaklar, Arapça okuyamazlar ki artık. Suriye'ye dönersek ilerde ne yapacaklar? (OGG 2, Katılımcı 4, Kadın)

Tema 14: Yaşamın Kaybı

Hem kültürel yapının hem de inanç sistemlerinin kişileri etkilediği önemli noktalardan biri yaşamın kaybı ve sonrasındaki defin ve cenaze prosedürlerinin nasıl yapılacağı endişesidir. Birçok göçmen için kendi ülkesinden farklı bir ülkede bu sürecin nasıl gerçekleşeceğinin belirsizliği, kişilerde bir kaygı unsuru olarak yerini almaktadır.

Ben ölürsem nereye gömüleceğim, Suriye'ye geri götürülecek miyim, izin verseler Suriye'ye gömülmek isterim ama götürülebilecek miyim bilemiyorum, mezarımı Türkiye de ziyaret ederler mi? (OGG2, Katılımcı 9, Kadın)

Eşimin annesi İstanbul da vefat etti, yol belgesi ancak iki gün sonra çıktı ve annesini oğlu olmadan defnettiler, ya ben de yalnız gömülürsem? (OGG3, Katılımcı 3, Kadın)

En çok burada ölmekten korkuyorum. (OGG1, Katılımcı 8, Kadın)

Tema 15: Seyahat

Seyahati sadece bir noktadan diğer bir noktaya varış olarak düşünmemek, bir yakınının kaybında, bir yakınının doğumunda ya da bunun gibi pek çok özel süreçte dâhil olabilme imkânı sağlayan bir özgürlük aracı olarak düşünmek önemlidir. Bu bağlamda kişinin aslında rahatlıkla seyahat edip edemeyeceğini bilmemesi, aslında rahatlıkla sosyal ve ailesel rolünü yerine getirip getiremeyeceğini bilmemesidir.

Pasaport çıkartabilsem, rahatça seyahat edebilsem... (OGG1, Katılımcı 1, Kadın)

En büyük belirsizlik, şehirden şehre geçerken yolculuk izni alıp alamayacağını bilememek. (OGG4, Katılımcı 6, Erkek)

En önemli haklarımızdan biri ailemizi görmek ama şehir değiştiremiyoruz ki izinsiz, ne zaman gidebiliriz bilmiyoruz. (OGG 3, Katılımcı 8, Kadın)

Bir Fenomen Olarak Belirsizliğin Özünü Anlamak

Belirsizlik, birçok biçimde kendini gösterebilir, bu bazen korku ya da kaygıya sebebiyet verirken, bazen de kişinin kendi geleceğini göremediği bir umutsuzluk haline yol açabilmektedir.

Biz burada her şeyden korkuyoruz. (OGG1, Katılımcı 7, Kadın)

Öncemiz belirsiz sonramız belirsiz aslında. (OGG5, Katılımcı 9, Erkek)

Ne olacağını bilmemek en büyük belirsizlik. (OGG2, Katılımcı 8, Kadın)

Hayatım benim ellerimde değil gibi. (OGG5, Katılımcı 6, Erkek)

Çok planlarım var ama planlarım da yok gibi. (OGG5, Katılımcı 3, Erkek)

Göçmen ya da mülteci olmanın kendisi bile çoğu zaman belirsizliğin ta kendisidir. Bazen buna sebep olan aidiyet duygusunun yokluğu bazen de misafirlik halidir.

Mülteci olmanın duygusu zaten başlı başına bir belirsizlik. (OGG2, Katılımcı 7, Kadın)

İlk geldiğimizde bizi seviyorlardı, çünkü misafir üç gün derler ondan sonra gider, bizim üç gün misafirlik uzun süre önce bitti. (OGG2, Katılımcı 6, Kadın)

Beni burada bağlayan bir şey pek yok, kendimi ait hissetmiyorum. (OGG1, Katılımcı 5, Kadın)

Yabancıyız biz, yabancı olmak bilmemektir. (OGG5, Katılımcı 8, Erkek)

Belirsizliği ben Suriye'de yaşadım, bu his bana oradan kalma, çünkü dört bir yanımda sadece ölüm görüyordum, ötesi yoktu. (OGG 4, Katılımcı 3, Erkek)

Belirsizlik çatısı altında pek çok alt neden yer almaktadır. Bu çalışmada belirsizliğe neden olan durumlar; eğitim, sağlık, politika, adalet, vatandaşlık durumu, çalışma hayatı, kültürel farklar ve din, dil bariyeri, evlilik, barınma, şiddet deneyimi, göç edilen ülkeye geri dönme durumu, geleceğe dair umut, yaşamın kaybı ve seyahat ana temaları altında toplanmıştır. Ancak bilinmelidir ki bu kavram, bambaşka anlamları da içermektedir. Bu anlamlar bazen kovulmak, bazen kendine bile yetememenin korkusu, bazen de iyiye rast gelme umududur.

Biz ülkemizden terliği yedik, ne olduğunu biliyoruz. Siz daha yemediniz, bilemezsiniz. (OGG1, Katılımcı 1, Kadın)

Günlük ihtiyaçlarımı bile karşılayıp karşılayamamak, tek başıma başımın çaresine bakıp bakamamak bile muallak. (OGG2, Katılımcı 5, Kadın)

Önemli olan gittiğimiz doktorun, öğretmenin iyisine rast gelmek, kime rast geleceğini bilmemek belirsizliği yaratan. Önemli olan güzel insana rastlamanın belirsizliği. (OGG2, Katılımcı 5, Kadın)

II) Uzman Çalıştayı Bulguları

Uzman çalıştayları yöntem bölümünde detaylı olarak anlatılmıştır.

4.1.2. İkinci Aşama: Ölçek Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri

Ölçek geçerlilik ve güvenilirlik analizlerini içeren ikinci aşamanın bulguları üç temel başlıkta sunulmuştur: madde analizleri, geçerlilik analizleri ve güvenilirlik analizleri.

I) Madde Analizleri. Madde Atılması ve Ölçeğin Nihai Şeklinin Oluşturulması

Madde analizleri sürecinde ölçek maddelerinin tanımlayıcı analizleri yapılmıştır. Maddenin ölçeğin genel yapısına hizmetinin değerlendirilmesi ve gözlenmek isteneni gösterebiliyor mu sorusunun cevabını bulmak için, her bir maddenin, toplam ölçek puanına olan korelasyonu değerlendirilerek hesaplanan madde ayırt edicilik değeri ve faktör yükleri kullanılmıştır (Tablo 4.2).

Tablo 4.2. Ölçek Madde Analizleri

Madde **	OM*	TK*	$\bar{x}$ *	SS*	Rjx*	Ortanca	Faktör Yüğü	Madde atılınca Cronbach-Alfa
1	H	H	3,4	1,4	0,23	4	0,40	0,73
2	E	E	1,9	1,2	0,25	1	0,30	0,72
3	H	H	1,7	0,9	0,25	2	0,30	0,72
4	E	E	3,1	1,3	0,16	3	0,03	0,73
5	H	E	3	1,4	0,21	3	0,30	0,73
6	H	H	3,2	1,3	0,20	3	0,40	0,73
7	H	H	1,9	0,9	0,29	2	0,40	0,72
8	E	E	2,7	1,5	0,04	2	-0,03	0,74
9	H	H	1,9	1	0,31	2	0,40	0,72
10	E	E	3,3	1,4	0,14	4	0,03	0,73
11	H	H	2,1	1,1	0,31	2	0,40	0,72
12	E	E	2,4	1,3	0,29	2	0,40	0,72
13	H	H	1,7	1,0	0,21	1	0,40	0,73
14	E	E	2,9	1,4	0,20	3	0,20	0,73
15	H	E	3,3	0,9	0,08	3	-0,08	0,73
16	H	E	2,9	1,0	0,22	3	0,10	0,73
17	E	E	2,6	1,2	0,18	2	0,10	0,73
18	H	H	2,1	1,1	0,32	2	0,50	0,72
19	H	H	2,7	1,4	0,35	2	0,50	0,72
20	H	H	3,1	1,3	0,13	3	0,30	0,73
21	E	E	3,3	1,3	0,08	3.5	-0,10	0,73
22	H	H	3	1,3	0,27	3	0,40	0,72
23	E	E	3,3	1,4	0,08	4	0,02	0,73
24	H	H	2	0,9	0,41	2	0,50	0,72
25	H	H	1,8	0,9	0,32	2	0,40	0,72
26	H	H	2,9	1,2	0,28	3	0,40	0,72
27	H	H	2,1	1,1	0,33	2	0,50	0,72
28	H	H	2,7	0,9	0,32	2	0,40	0,72
29	E	E	2,3	1,3	0,16	2	0,20	0,73
30	H	H	1,6	0,8	0,26	1	0,30	0,72
31	H	H	2,3	1,2	0,22	2	0,40	0,73
32	H	E	3,1	1,3	0,40	4	0,50	0,72
33	H	E	3,7	1,2	0,27	4	0,20	0,72
34	H	E	2,8	1,2	0,31	3	0,40	0,72
35	E	E	3,1	1,4	0,10	3	0,10	0,73
36	H	E	2,4	1,2	0,27	2	0,30	0,72
37	E	E	3,2	1,0	0,13	3	0,02	0,73
38	H	E	3,2	1,5	0,14	4	-0,10	0,73
39	H	E	3,5	1,3	0,13	4	-0,10	0,73

Total Cronbach Alfa=0,73

*OM: Dilbilgisi açısından fiili olumsuz Madde / TK: Ters Kodlama / $\bar{x}$: ortalama / SS: standart sapma / Rjx: Madde ayırt ediciliği

**Turuncu gösterge, atılması uygun görülen maddeler

Jmetrik açık erişim programı ile yapılan ilk madde analizlerinde 13 maddenin madde ayırt edicilik değeri 0,19'un altında bulunmuştur. Ayrıca 13 maddenin (12 madde madde ayırt ediciliği 0,19'un altında kalan maddeler ile aynı) faktör yükü 0,3 kabul edilebilir faktör yükü değerinin altındadır. Tüm bu maddelerin tek seferde ölçekten çıkarılması yaklaşımı benimsenmemiş, tek tek madde atıldıktan sonraki değerlere bakılarak madde çıkarımı gerçekleştirilmiştir. En düşük madde ayırt edicilik değerinden başlayarak tek tek maddeler ölçekten çıkarılarak ve ölçekte kalan maddelerin ayırt edicilikleri hesaplanarak maddeler yeniden değerlendirilmiştir (Bkz. EK-24). Bu değerlendirme sonucunda 15 madde (8, 21, 39, 38, 37, 23, 4, 10, 35, 17, 29, 14, 16 ve 33) ölçekten çıkarılmış ve ölçekte kalan diğer maddelerin ayırt edicilikleri ve faktör yüklerinin kabul edilebilir değerde kaldığı gözlemlenmiştir. Kontrol edildiğinde bu 15 maddenin hepsinin ters kodlanan maddeler olduğu gözlemlenmiştir (Bkz. EK-25). Ters kodlama işlemi tekrar kontrol edilmiş herhangi bir veri girişi ya da veri dönüştürme hatası olup olmadığı değerlendirilmiştir. Herhangi bir hataya rastlanmamış bu sonucun ölçeğin Arapça dilinde tercüme ile geliştirilen bir ölçek olması ile ilgili olabileceği düşünülmüştür. Bu nedenle tüm bu 15 maddenin anlaşılabilirlik açısından güvenilir olmayacağı gerekçesi ile ölçekten çıkarılması kararı verilmiştir. Çıkarılan 15 madde sonrası 24 maddelik nihai ölçek formu geçerlilik ve güvenilirlik analizlerine dâhil edilmiştir (Bkz. EK-26-27).

II) Geçerlilik Analizleri

Kapsam Geçerliliği

Kapsam geçerliliği analizleri ikinci uzman çalışmayı bölümünde detaylı anlatılmıştır.

Ölçüt Geçerliliği

Bu çalışmada ölçüt geçerliliği değerlendirilmemiştir.

Yapı Geçerliliği

Yapı geçerliliği 24 maddelik nihai ölçek üzerinden doğrulayıcı faktör analizi JASP açık erişim istatistik programı ile değerlendirilmiş ve maddelerin faktör yükleri

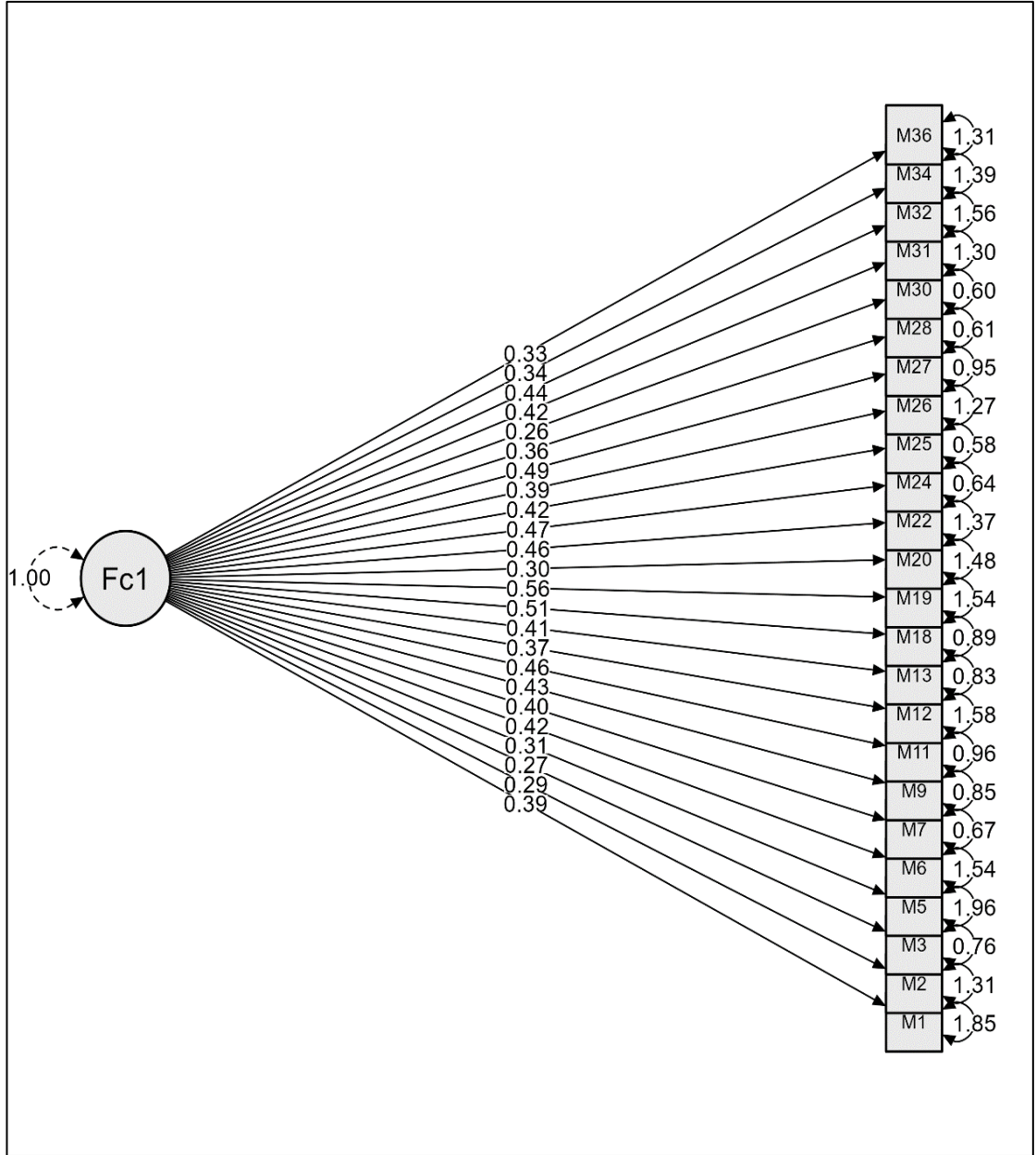
ve uyum iyiliği indeksleri hesaplanmıştır (Tablo 4.3). Kalan 24 maddenin faktör yükleri 0,3 değerinin üzerinde, ölçeğin RMSEA değeri ise 0,06'dır. Maddelerin faktör yükleri ve RMSEA değerine göre ölçeğin geçerli bir ölçek olduğu sonucuna varılmaktadır.

Tablo 4.3. Uyum İyilik İndeksleri

Uyum İyilik İndeksleri	
Root mean square error of approximation (RMSEA)	0.064
RMSEA 90% Güven Aralığı Alt Sınır	0.060
RMSEA 90% Güven Aralığı Üst Sınır	0.068
RMSEA p-değeri	7.608×10^{-8}
Standardized root mean square residual (SRMR)	0.061
Goodness of fit index (GFI)	0.965
McDonald fit index (MFI)	0.596

Tek boyutlu olarak tasarlanan ölçeğin grafiği aşağıda faktör yükleri ve madde varyans değerleri ile gösterilmektedir (şekil 4.1).

Şekil 4.1. Doğrulayıcı Faktör Analizi

III) Güvenilirlik Analizleri

Bu çalışmada test-tekrar test ve paralel formlar metotları ile güvenilirlik değerlendirilmemiş, eş değer yarılar yöntemi ve testi oluşturan maddelerin uyumu değerlendirilmiştir.

Eş Değer Yarılar (Split Half)

Bir güvenilirlik analizi olan Split-Half yöntemi bu araştırmada SPSS Paket programı yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin ilk 12 maddesi ve son 12 maddesi olarak ikiye ayrılan ölçeğin bu iki yarısının puan korelasyonları hesaplanmış ve Spearman-Brown Coefficient korelasyon değeri 0,73 olarak hesaplanmıştır (Tablo 4.4). Ölçeğin iki yarısı arasındaki puan korelasyonlarının yüksek olduğu yorumu ile ölçeğin güvenilirliği Split Half yöntemi ile yüksek olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4.4. Yarıya Bölme (Split Half) Analiz Sonuçları

Bölüm	Madde Sayısı	$\bar{x}$	Varyans	SS
Part 1*	12	28,0	40,2	6,3
Part 2**	12	28,9	35,9	5,9
Total	24	57,0	119,9	10,9

Spearman Brown Coefficient=0,731

*Part 1: Madde1, Madde2, Madde3, Madde5, Madde6, Madde7, Madde9, Madde11, Madde12, Madde13, Madde18, Madde19.

**Part 2: Madde20, Madde22, Madde24, Madde25, Madde26, Madde27, Madde28, Madde30, Madde31, Madde32, Madde34, Madde36.

Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayısı

Ölçeğin tüm maddeleri arasındaki korelasyonları değerlendirerek, ölçeğin güvenilirliğini hesaplamak için kullanılan Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış ve 0,8 olarak bulunmuştur. Bu değer ile ölçeğin orta düzey güvenilirlikte bir ölçek olduğu yorumu yapılmıştır.

39 madde ile madde analizlerine başlanılan ölçek, madde, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri sonucunda 24 maddelik nihai halini almıştır. Tüm geçerlilik ve güvenilirlik aşamaları bulguları özet Tablo 4.5'te sunulmuştur (Tablo 4.5).

Tablo 4.5. Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri Özet Tablo

Madde Analizi	
Madde Analizi	Madde ayırt edicilik değerinin incelenmesi ve 0,19 değerinin altında kalan maddelerin ölçekten tek tek çıkarılarak kalan madde özelliklerinin değerlendirilmesi Ayırt edicilik değeri 0,19'un altında kalan 15 madde ölçekten çıkarılmıştır Kalan 24 madde hem faktör yükü hem de madde ayırt edicilik değeri yönünden tekrar değerlendirilmiş ve geçerli değerleri sağladığı görülmüştür. 24 maddenin faktör yükleri $\geq 0,30$ ve madde ayırt edicilik değerleri $\geq 0,20$
Geçerlilik (24 Maddelik EGBÖ Arapça Form)	
Kapsam Geçerliliği	Uzman çalışmayı ve Davis metodu
Yapı Geçerliliği	Doğrulayıcı faktör analizleri ve uyum iyilik indeksleri <i>RMSEA=0.06</i>
Güvenilirlik (24 Maddelik EGBÖ Arapça Form)	
Yarıya Bölme	Spearman-Brown Coefficient korelasyon değeri hesaplanmıştır <i>Spearman-Brown Coefficient =0,73</i>
Testi Oluşturan Maddelerin Uyum	Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır <i>Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı=0,8</i>

Nihai ölçek formu olan 24 maddelik ölçekteki maddelerin madde analiz değerleri olan madde ayırt edicilik değeri ve madde faktör yükleri Tablo 4.6'da gösterilmiştir (Tablo 4.6).

Tablo 4.6. Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) 24 Maddelik Son Form ve Madde Ayırt Edicilik Değeri ve Faktör Yükleri

**	Ölçek Maddeleri	$\bar{x}^*$	Rjx*	FY*
1	Çalışma hayatında, Türk vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olabileceğime inanıyorum.	3,4	0,26	0.40
2	Türkiye’de dini inancıma uygun bir ibadethane bulabileceğimi düşünmüyorum.	1,9	0,23	0.30
3	Türkiye’de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebileceğime inanıyorum.	1,7	0,26	0.30
4	Türkiye’de sağlık hizmetlerinden yararlanırken ayrımcılığa uğrayacağımı düşünüyorum.	3,0	0,21	0.30
5	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir evde yaşama fırsatımın olacağını düşünüyorum.	3,2	0,30	0.40
6	Herhangi bir sağlık sorunu yaşarsam Türkiye’de bir sağlık kurumuna başvurabileceğimi düşünüyorum.	1,9	0,36	0.40
7	Türk vatandaşları ile eşit eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum	1,9	0,35	0.40
8	Türkiye’de, geçici koruma altında olan birisi olarak yasal haklarımın güvence altında olduğunu düşünüyorum.	2,1	0,36	0.50
9	Türkiye’de dışarıda rahatlıkla vakit geçirebileceğime inanmıyorum.	2,4	0,28	0.40
10	Eğer Türkiye’de bir suç işlersem, Türk yargı sistemi uyarınca alacağım cezanın, bana Türk vatandaşları ile aynı şekilde uygulanacağına inanıyorum.	1,7	0,35	0.40
11	Bir meslek öğrenmek istersem, Türkiye’de bunun için bir kursa gidebileceğimi düşünüyorum.	2,1	0,39	0.50
12	Türkiye’nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum.	2,7	0,40	0.60
13	Gelecekte Türkiye’nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum.	3,1	0,20	0.30
14	Türkiye’de mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum.	3,0	0,33	0.50
15	Suriyeli gençlerin ve çocukların Türkiye’de sağlıklı bir geleceğe sahip olacaklarına inanıyorum.	2,0	0,43	0.50
16	Türkiye’de dini inancıma uygun bir din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum.	1,8	0,39	0.40
17	Türkiye’de, gelecekte, hayalimdeki gibi bir hayata sahip olacağımı düşünüyorum.	2,9	0,29	0.40
18	Türkçe öğrenmek veya Türkçemi geliştirmek istersem, bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum.	2,1	0,37	0.50
19	Türkiye’de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin dini inancıma uygun olarak yerine getirileceğini düşünüyorum.	2,7	0,33	0.40
20	Türkiye’de yaşarken dini inançlarıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum.	1,6	0,26	0.30
21	Suriyeli biri, Türk vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Suriyelilerin rahatlıkla kabul edeceğini düşünüyorum.	2,3	0,30	0.40
22	Türkiye’de, Suriyeli olduğum için istenmeyen kişi olacağımı düşünüyorum.	3,1	0,30	0.40
23	İsteğim dışında Suriye’ye geri gönderilme ihtimalimin olduğunu düşünüyorum.	2,8	0,25	0.30
24	Türkiye’de de barış ortamının bir gün bozulabileceğini düşünüyorum.	2,4	0,24	0.30

* $\bar{x}$: ortalama / Rjx: Madde ayırt ediciliği / FY: Faktör Yüğü, **Turuncu: ters kodlanan maddeler

4.2. Tanımlayıcı Araştırma Bulguları

Sosyodemografik Özellikler

Çalışma Ankara İlinde Suriyeli göçmenlerin yoğun olarak yaşadıkları üç ilçenin, Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları mahallelerinde toplam 666 kişi ile yürütülmüştür.

Suriyeli göçmenlerden, sadece 2 kişi Suriye dışında bir ülkede (Irak ve Suudi Arabistan) doğmuş olup, diğerleri Suriye doğumludur. Suriye vatandaşı olan 666 katılımcının, 11'i (%1,6) Türkiye'de verilen geçici koruma kimliğine sahip olmadığını bildirmiştir. Çalışmada Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan Suriyeliler bulunmamaktadır.

Erkeklerin ortalama yaşı $38,8 \pm 13,1$, kadınların $37,7 \pm 12,7$ olup toplam yaş ortalaması $38,7 \pm 12,9$ 'dur (Tablo 4.7).

Tablo 4.7. Katılımcıların Cinsiyete Göre Yaş Dağılım Ölçütleri, Ankara, 2020

Cinsiyet	Yaş				
	n	$\bar{x}$	SS	Medyan	1. ve 3. Çeyrek
Kadın	333	37,7	12,7	39	28-49
Erkek	333	38,8	13,1	39	8-50,5
<i>Toplam</i>	666	38,7	12,9	39	28-50

Katılımcıların cinsiyetine göre yaş grubu dağılımları Tablo 4.8 içeriğinde sunulmuştur. 20 yaşın altında 26 (%3,9) katılımcı bulunmaktadır. En fazla katılımcının bulunduğu iki yaş gurubu 25-29 ($n=118$, %17,7) ve 40-44'tür ($n=105$, %15,8). Her iki grupta da kadınların tüm kadınlar içindeki yüzdesi, bu gruplarda yer alan erkeklerin tüm erkekler içindeki yüzdesine göre yüksektir. 60 yaş ve üstü 43 katılımcı (21 kadın ve 22 erkek, %6,5) bulunmaktadır (Tablo 4.8).

Tablo 4.8. Katılımcıların Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, Ankara, 2020

Yaş Grubu	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
20 altı	16	4,8	10	3,0	26	3,9
20-24	32	9,6	46	13,8	78	11,7
25-29	63	18,9	55	16,5	118	17,7
30-34	32	9,6	37	11,1	69	10,4
35-39	24	7,2	23	6,9	47	7,1
40-44	54	16,2	51	15,3	105	15,8
45-49	31	9,3	25	7,5	56	8,4
50-54	31	9,3	31	9,3	62	9,3
55-59	29	8,7	33	9,9	62	9,3
60 ve üzeri	21	6,3	22	6,6	43	6,5
<i>Toplam</i>	333	100,0	333	100,0	666	100,0

Mezun olunan okula göre değerlendirilen eğitim durumunun cinsiyete göre dağılımı Tablo 4.9’da gösterilmektedir. Katılımcıların %25,8’i (n=40) okur-yazar gruptur. Yüksekokula giden ise %8’lik (n=54) bir kısımdır. Kadınlarda bu yüzde yarı değere kadar düşmektedir (n=16, % 4,8). ‘Okur-yazar’ kategorisinde bulunan kadınların yüzdesi (n=107, %32,2) erkeklerinkinden (n=66, %19,9) yüksektir. Üniversite ve üzeri eğitim gören erkeklerin yüzdesi (n=38, %11,4), kadınlarınkinden (n=16, %4,8) yüksektir (Tablo 4.9).

Tablo 4.9. Katılımcıların Cinsiyete ve Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı, Ankara, 2020

Eğitim Durumu	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Okur -Yazar	107	32,2	66	19,9	173	25,8
İlkokul	118	35,4	101	30,3	219	32,9
Ortaokul	52	15,6	73	21,9	125	18,8
Lise	40	12,0	55	16,5	95	14,3
Üniversite +	16	4,8	38	11,4	54	8,2
<i>Toplam</i>	333	100,0	333	100,0	666	100,0

Suriye’de çalışmayan kadınların yüzdesi (n=280, %84,1) çalışmayan erkeklerinkinden (n=85, %25,5) yüksektir. Türkiye’de çalışmayan kadınların yüzdesi (n=309, %92,8) yine erkeklerinkinden (n=123, %36,9) yüksektir. Emekli olan hiçbir kadın bulunmamaktadır. Suriye’deyken kadınların %84,1’i (n=280) çalışmazken bu yüzde Türkiye’de %92,8’e (n=309) yükselmiştir. Suriye’de çalışmayan erkek yüzdesi %25,5 (n=25) iken, Türkiye’de bu yüzde % 36,9’dur (n=123) (Tablo 4.10).

Tablo 4.10. Katılımcıların Cinsiyete ve Çalışma Durumuna Göre Dağılımı, Ankara, 2020

Çalışma Durumu	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Suriye’de						
Çalışmayan	280	84,1	85	25,5	365	54,8
Emekli	-	-	4	1,2	4	0,6
Çalışan	53	15,9	244	73,3	297	44,6
Türkiye’de						
Çalışmayan	309	92,8	123	36,9	432	64,9
Emekli	-	-	2	0,6	2	0,3
Çalışan	24	7,2	208	62,5	232	34,8
<i>Toplam</i>	333	100,0	333	100,0	666	100,0

Bir mesleğe sahip olduğunu belirten 59 kadından (%17,7), %72,9’u (n=43) araştırma sırasında Türkiye’de ve %89,8’i (n=53) Suriye’de çalışmadığını belirtmiştir, Türkiye’de çalışmayan kadınların yüzdesi meslek sahibi olmayan kadınlarda %97,1’dir (n=266). Meslek sahibi olan 268 erkeğin (%80,5) %34,7’si (n=93) Türkiye’de ve %7,5’i (n=20) Suriye’de çalışmadığını belirtmiştir. Meslek sahibi olmayan hiçbir kadın ve erkek Suriye’deyken çalışmamıştır. Araştırma sırasında çalıştığını beyan edenlerden (n=232, %44,6) soruyu cevaplayan 192 katılımcının 64’ü (%33,3) sigortasız olarak çalıştığını belirtmiştir.

Katılımcıların %15’i hiç evlenmemiş (n=100), %68,8’i evli ve eşi ile birlikte yaşamaktadır (n=458). Hiç evlenmeyen erkeklerin yüzdesi (n=66, %19,8), kadınlardan (n=34, %10,2) yaklaşık iki kat daha yüksektir. Evli ve eşinden ayrı yaşayan 14 (%2,1) ve eşi vefat eden 58 katılımcı (%8,7) bulunmaktadır. Boşanmış kadınların yüzdesi (n=25, %7,6) erkeklerinkinden (n=9, %2,8) daha yüksektir. Diğer seçeneğini işaretleyen 2 katılımcıdan biri (erkek) 3 eşi olduğunu bildirmiş, diğeri (kadın) ise eşinin 5 yıldır kayıp olduğunu söylemiştir (Tablo 4.11).

Tablo 4.11. Katılımcıların Cinsiyete ve Medeni Durumlarına Göre Dağılımı, Ankara, 2020

Medeni Durum	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Hiç evlenmeyen	34	10,2	66	19,8	100	15,0
Evli, eşi ile birlikte yaşayan	216	64,8	242	72,6	458	68,8
Evli, eşinden ayrı yaşayan	8	2,4	6	1,8	14	2,1
Boşanmış	25	7,6	9	2,8	34	5,1
Eşi vefat eden	49	14,8	9	2,8	58	8,7
<i>Toplam*</i>	332	100,0	332	100,0	664	100,0

*Diğer: 2 katılımcı

Katılımcılardan 535'inin çocuğu vardır (%80,3). Çocuğu olan 535 katılımcının ortalama çocuk sayısı $3,6 \pm 1,9$ 'dır (en küçük=1 – en büyük=12). Erkekler ve kadınlar arasında ortalama çocuk sayısı yaklaşık olarak aynıdır (Tablo 4.12).

Tablo 4.12. Katılımcıların Cinsiyete Göre Çocuk Sayısı Dağılım Ölçütleri, Ankara, 2020

Katılımcıların Cinsiyeti	Çocuk Sayısı						
	n	$\bar{x}$	SS	Medyan	1. ve 3. Çeyrek	En Küçük–En Büyük	
Kadın	284	3,7	1,8	4	2-5	1-11	
Erkek	251	3,5	2,1	3	1-4	1-12	
<i>Toplam*</i>	535	3,6	1,9	4	1-4	1-12	

*Çocuğu olan katılımcılar / Her hanede bir kişi ile görüşülmüştür

Katılımcıların ortalama hane halkı sayısı $5,1 \pm 1,9$ 'dur (en küçük=1 – en büyük=15). Kendi evinde ya da bir yakınının evinde oturduğunu belirten sadece 13 kişi vardır (%1,9), diğerleri (n= 653, %98,1) Türkiye'de barınmak için kira vermek durumundadır. Anadili Arapça olan 662 katılımcı bulunmaktadır, 4 kişinin anadili ise Türkmencedir. Kadınların %26'sı (n=87), erkeklerin %49,8'i (n=166) Türkçe bildiğini belirtmiştir.

Katılımcıların kendi ekonomik durumlarını nasıl değerlendirdikleri sorusuna verilen yanıtlar Tablo 4.13 içeriğinde sunulmuştur. Katılımcıların sadece %25,2'si (n=168) ekonomik durumlarını iyi veya çok iyi olarak belirtmişlerdir. Kadınların %42,6'sı (n=142) kendi ekonomik durumlarını ortanın altı ve kötü olarak belirtirken, erkeklerin %25,5'i (n=85) kendi ekonomik durumlarını ortanın altı ve kötü olarak görmektedir (Tablo 4.13).

Tablo 4.13. Katılımcıların Cinsiyete ve Ekonomik Durum Öz Değerlendirmelerine Göre Dağılımı, Ankara, 2020

Ekonomik Durum	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Çok İyi veya İyi	53	15,9	115	34,5	168	25,2
Orta	138	41,4	133	39,9	271	40,7
Ortanın Altı veya Kötü	142	42,6	85	25,5	227	34,1
<i>Toplam</i>	333	100,0	333	100,0	666	100,0

Göç Deneyimi ile İlgili Özellikler

Katılımcıların Türkiye’de yaşadıkları ortalama süre $5,1\pm 1,8$ yıl, Ankara’da yaşadıkları ortalama süre $4,7\pm 1,9$ yıldır. Katılımcıların sadece %3,3’ü (n=22) daha önceden bir mülteci kampında kaldığını belirtmiştir. Ankara’dan önce başka şehirde kalan %30,8’lik (n=205) bir yüzde bulunmaktadır. Silahlı çatışmaya şahit olan %86,9’luk (n=579), en az bir yakınını çatışmada kaybeden %58,4’lük (n=389), aileden en az bir yakınını Suriye’de bırakmak zorunda kalan %65,2’lik (n=434) kısım bulunmaktadır. Katılımcıların %61,9’u (n=412) her şey eskisi gibi olsa Suriye’ye dönmeyi istemektedir. Dönmeyi isteyen katılımcıların ifade ettikleri nedenler arasında en sık ‘vatan özlemi, aile bireylerinin Suriye’de kalması’ ve ‘Türkiye’de yaşamın zor olması’ görülmektedir. Dönmek istemeyen katılımcılar arasında ise en sık ifade edilen üç neden ise ‘Suriye’deki savaş ve buna bağlı güvensizlik ve umutsuzluk hissi, aile bireylerinin Türkiye’de kalmak istemesi’ ve ‘Türkiye’deki yaşam standartlarının daha iyi olmasıdır’ (Tablo 4.14).

Tablo 4.14. Katılımcıların Göç Deneyimleri ile İlgili Tanımlayıcı Bilgileri, Ankara, 2020

Göç Deneyimi	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Türkiye’de Mülteci Kampında Kalma						
Evet	9	2,7	13	3,9	22	3,3
Hayır	324	97,3	320	96,1	644	96,7
Ankara’dan Önce Başka Şehirde Yaşama						
Evet	75	22,5	130	39,0	205	30,8
Hayır	258	77,5	203	61,0	461	69,2
Silahlı Çatışmaya Şahit Olma						
Evet	304	91,3	275	82,6	579	86,9
Hayır	58	66,7	29	33,3	87	13,1
Yakını Savaşta Kaybetme						
Evet	212	63,7	177	53,2	389	58,4
Hayır	121	36,3	156	46,8	277	41,6
Aile Bireylerini Suriye’de Bırakma						
Evet	220	66,1	214	64,3	434	65,2
Hayır	113	33,9	119	35,7	232	34,8
Suriye’de Her şey Eskisi Gibi Olsa Suriye’ye Dönmeyi İsteme						
Evet	216	64,9	196	58,9	412	61,9
Hayır	117	35,1	137	41,1	254	38,1
<i>Toplam</i>	333	100,0	333	100,0	666	100,0

Sağlık Durumu ile İlgili Özellikler

Katılımcıların %26,9'unun (n=179) en az bir kronik hastalığı bulunmaktadır. Kronik hastalıklardan en yaygın rastlanan hastalıklar sırasıyla diyabet (%8,2, 33 kadın, 22 erkek), hipertansiyon (%7,7, 35 kadın, 16 erkek), kalp ve damar hastalıkları (%4,9, 14 kadın, 19 erkek) olarak belirlenmiştir. Ayrıca, solunum sistemi hastalıkları %3,6 (18 kadın, 8 erkek), kas-iskelet sistemi hastalıkları (disk hernisi dahil) %3,1 (9 kadın, 12 erkek), gastrointestinal sistem hastalıkları %2,4 (5 kadın, 11 erkek), romatolojik hastalıklar %1,3 (6 kadın, 3 erkek), üriner sistem hastalıkları (böbrek hastalığı) %0,7 (4 kadın, 1 erkek) ve kanser %0,6 (3 kadın, 1 erkek) olarak tespit edilmiştir. Özgül hastalık kombinasyonları arasında, diyabet ve hipertansiyonu olan 7 kişi bulunmaktadır. Yalnızca bir kronik hastalığı olanlar ise toplamda 130 kişidir (%76,9) (Tablo 4.15).

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) Kronik Hastalıklar Sınıflandırmasına (kardiyovasküler hastalıklar, kanser, kronik solunum yolu hastalıkları ve diyabet) göre

multimorbidite verileri incelendiğinde, iki kategoriye giren hastalığa sahip 10 kişi, yalnızca bir hastalığı olanlar 96 kişi ve WHO kategorisine girmeyen hastalıklara sahip 63 kişidir. Hipertansiyon hastalığı bir risk faktörü olarak kabul edildiğinden, DSÖ kronik hastalık kategorilerine dahil edilmemiştir. Özgül hastalık kombinasyonları arasında, diyabet ve kalp damar hastalığı birlikteliği 7 kişi ile ön plana çıkmaktadır. DSÖ kriterlerinde yalnızca bir kronik hastalığı olanlar ise diğer seçeneği dahil edilmemiş kronik hastalığı olan katılımcılar (n=169) arasında toplamda 96 kişidir (%56,8) (Tablo 4.15).

Tablo 4.15. Katılımcıların Kronik Hastalığa Sahip Olma Durumlarıyla İlgili Tanımlayıcı Bilgileri, Ankara, 2020

Kronik Hastalığa Sahip Olma Durumu	n	%	
Kronik Hastalık			
Var	179	26,9	
<i>Diyabet</i>	55	8,2	
<i>Hipertansiyon</i>	51	7,7	
<i>Kalp ve Damar Hastalıkları</i>	33	4,9	
<i>Solunum Sistemi Hastalıkları</i>	24	3,6	
<i>Kas- İskelet Sistemi Hastalıkları</i>	21	3,1	
<i>Gastrointestinal Sistem Hastalıkları</i>	16	2,4	
<i>Romatolojik Hastalıklar</i>	9	1,3	
<i>Üriner Sistem Hastalıkları (Böbrek)</i>	5	0,7	
<i>Kanser</i>	4	0,6	
<i>Diğer</i>	10	1,5	
Yok	487	73,1	
<i>Toplam</i>		666	100,0
Multimorbidite*			
2 hastalık	30	17,8	
<i>Diyabet + Hipertansiyon (n=7, %4,15) **</i>			
3 hastalık	8	4,7	
<i>Diyabet + Hipertansiyon + Kalp Damar (n=4, %2,35) **</i>			
4 hastalık	1	0,6	
<i>Hipertansiyon + Kalp Damar + GIS + Kas-İskelet **</i>			
Sadece 1 hastalığı bulunan	130	76,9	
<i>Toplam</i>		169	100,0
Multimorbidite (DSÖ NCD Sınıflaması) *			
2 kategoride hastalığı olan	10	5,9	
<i>Diyabet + Kalp Damar (n=7, %4,13) **</i>			
<i>Diyabet + Solunum (n=3, %1,77) **</i>			
Sadece 1 hastalığı bulunan	96	56,8	
DSÖ kategorisinde hastalığı bulunmayan	63	37,3	
<i>Toplam</i>		169	100,0

* *Diğer kategorisi bu sınıflamaya dahil edilmemiştir.*

***En sık görülen kombinasyonlar*

Araştırma örnekleminde tespit edilen kronik hastalıklara dair çeşitli tanımlayıcı bilgiler Tablo 4.16’da yer almaktadır. Diyabeti bulunan katılımcıların %69,1’i (n=38) Suriye’de tanı almışken, hipertansiyonu olan katılımcıların %43,1’i (n=22) tanısını Türkiye’de almıştır. Diyabet hastalarının %96,4’ü (n=53) düzenli ilaç kullandığını belirtirken, düzenli doktor kontrolüne gidenlerin yüzdesi %54,5’tir (n=30), bu bulgular sırasıyla hipertansiyon için %92,2 (n=47), % 76,5 (n=39); kalp ve damar hastalıkları için ise için %84,8 (n=28), % 93,9’dur (n=31). Üriner sistem hastalığına sahip olanlarda ise Türkiye’de tanı alma yüzdesi %80’e (n=4) ulaşmaktadır. Genel olarak, çoğu hastalıkta Türkiye’de tanı alma yüzdeleri Suriye’ye kıyasla daha düşük olarak gözlenmektedir. Düzenli ilaç kullanımı ve hekim kontrolü yüzdeleri hastalık türüne göre değişkenlik göstermektedir. Özellikle kanser hastalarının tamamının düzenli ilaç kullanımı ve hekim kontrolüne tabi olduğu görülmektedir (Tablo 4.16).

Tablo 4.16. Katılımcıların Kronik Hastalıklarının Tanı ve Takibi ile İlgili Tanımlayıcı Bilgileri, Ankara, 2020

Kronik Hastalık Tanı ve Takibi	Tanı Konan Yer				Düzenli İlaç Kullanımı		Düzenli Hekim Kontrolü	
	Suriye		Türkiye		(Evet)		(Evet)	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Diyabet (n=55)	38	69,1	17	30,9	53	96,4	30	54,5
Hipertansiyon (n=51)	29	56,9	22	43,1	47	92,2	39	76,5
Kalp ve Damar Hastalıkları (n=33)	20	60,6	13	39,4	28	84,8	31	93,9
Solunum Sistemi Hastalıkları (n=24)	9	37,5	15	62,5	21	87,5	19	79,2
Kas- İskelet Sistemi Hastalıkları (n=21)	10	47,6	11	52,4	16	76,2	16	76,2
Gastrointestinal Sistem Hastalıkları (n=16)	11	68,8	5	31,3	14	87,5	12	75,0
Romatolojik Hastalıklar (n=9)	5	55,6	4	44,4	7	77,8	7	77,8
Üriner Sistem Hastalıkları (n=5)	1	20,0	4	80,0	4	80,0	5	100,0
Kanser (n=4)	2	50,0	2	50,0	4	100,0	4	100,0

Tablo 4.17’de kronik hastalıklara göre tanı konma yaşı ve tanı konma zamanına dair bilgiler sunulmuştur. Araştırma örneklemindeki diyabet hastalarının ortalama 8,1±5,2 yıl önce tanı aldığı ve tanı aldıklarında ortalama 47,1±9,2 yaşında oldukları görülmektedir. Hipertansiyon hastaları ortalama 6,1±4,1 yıl önce tanı almış ve tanı aldıklarında ortalama 47,1±9,4 yaşındadırlar; kalp ve damar hastalığı olanlar için ise bu değerler sırasıyla, 7,3±5,7 yıl ve 47,5±9,6 yaşdır. Genel olarak, çoğu kronik hastalık için tanı konma zamanının son 5 ila 10 yıl içinde ve tanı konma yaşının ise ortalama 40’lı yaşlar civarında olduğu görülmektedir (Tablo 4.17).

Tablo 4.17. Katılımcıların Kronik Hastalıklara Göre Tanı Alma Zamanı ve Tanı Alma Yaşı ile İlgili Tanımlayıcı Bilgileri, Ankara, 2020

Kronik Hastalık Tanı Alma Yaşı ve Zamanı	Tanı Konma Zamanı (... yıl önce)			Tanı Konma Yaşı		
	$\bar{x}$	SS	Medyan	$\bar{x}$	SS	Medyan
Diyabet (n=55)	8,1	5,2	7	47,1	9,2	49
Hipertansiyon (n=51)	6,1	4,1	5	47,1	9,4	49
Kalp ve Damar Hastalıkları (n=33)	7,3	5,7	6	47,5	9,6	48
Solunum Sistemi Hastalıkları (n=24)	5,1	3,8	4,5	38,9	11,3	40,5
Kas- İskelet Sistemi Hastalıkları(n=21)	5,2	3,4	5	35,2	11,9	42
Gastrointestinal Sistem Hastalıkları (n=16)	7,6	6,5	6	42,1	8,3	35,5
Romatolojik Hastalıklar (n=9)	3,7	2,7	3	41,4	10,6	42
Üriner Sistem Hastalıkları (n=5)	4,6	2,6	5	48,8	4,8	49
Kanser (n=4)	6,5	2,6	6	40,7	12,8	46

Kadınların %28,2’si (n=94) en az bir kronik hastalığa sahipken, erkeklerde bu yüzde %25,5’tir (n=85). Diyabeti olan kişi sayısı kadınlarda 33 (%9,9), erkeklerde 22 (%6,6); hipertansiyonu olan kişi sayısı kadınlarda 35 (%10,5), erkeklerde 16 (%4,8) olarak bulunmuştur. Kadınlarda 14 kişi (%4,2) ve erkeklerde 19 kişi (%5,7) kalp ve damar hastalığı olduğunu beyan etmiştir. Kronik hastalığı olanların %52,5’i kadındır. Araştırma örnekleminde diyabet ve hipertansiyon yüzdeleri kadınlarda erkeklere göre

daha yüksektir, buna karşın kalp ve damar hastalıkları erkeklerde biraz daha yaygındır (Tablo 4.18).

Tablo 4.18. Katılımcıların Cinsiyete ve Kronik Hastalığa Sahip Olma Durumlarına Göre Dağılımı, Ankara, 2020

Kronik Hastalık Durumu	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kronik Hastalık						
Var	94	28,2	85	25,5	179	26,9
Yok	239	71,8	248	74,5	487	73,1
Diyabet						
Var	33	9,9	22	6,6	55	8,2
Yok	300	90,1	311	93,4	611	91,8
Hipertansiyon						
Var	35	10,5	16	4,8	51	7,7
Yok	298	89,5	311	95,2	615	92,3
Kalp ve Damar Hastalıkları						
Var	14	4,2	19	5,7	33	4,9
Yok	319	95,8	314	94,3	633	95,1
<i>Toplam</i>	333	50,0	333	50,0	666	100,0

Araştırmanın örnekleminde herhangi bir yeti yitimine sahip olduğunu beyan eden 9 katılımcı (4 kadın, 5 erkek, %1,4) bulunmaktadır (Tablo 4.19). Yeti yitiminin nedenleri incelendiğinde, en sık rastlanan temel sebep, uzuv kaybı (amputasyon) veya uzuvlarda işlevsel kayıplardır. Araştırmaya katılanlardan bir kişi, uzuv kaybının nedenini savaş sırasında aldığı bir yaralanma olarak ifade etmiştir. Ayrıca yeti yitimi bulunan 9 kişiden, 6'sı (%66,6) genel sağlık durumunu kötü olarak belirtmiştir.

Tablo 4.19. Katılımcıların Cinsiyete ve Yeti Yitimi Olma Durumuna Göre Dağılımı, Ankara, 2020

Yeti Yitimi	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
En az bir yeti yitimi olan	4	1,2	5	1,5	9	1,4
Yeti yitimi olmayan	329	98,8	328	98,5	657	98,6
<i>Toplam</i>	333	100,0	333	100,0	666	100,0

Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyi

Araştırma örneklemindeki genel sağlık durumu algısı, Likert ölçeği kullanılarak 'Çok İyi', 'İyi', 'Orta', 'Kötü' ve 'Çok Kötü' olmak üzere beş farklı seviyeye ayrılarak değerlendirilmiştir. Katılımcıların yalnızca %17,7'si (n=118) genel sağlık durumlarını 'Çok İyi' olarak değerlendirmişken, en yoğun dağılım gösteren seviye %54,5'lik bir yüzde (n=363) ile 'İyi' kategorisidir. Kadın katılımcıların %20,4'ü (n=68) sağlık durumlarını 'Çok İyi' olarak belirtirken, erkeklerde bu yüzde %15'tir (n=50). 'Çok Kötü' olarak sağlık durumlarını değerlendirenler ise toplam örneklem içinde sadece %2,1'lik (n=14) bir kısımdır. Genel sağlık durumlarını ortanın altı bir seviyede değerlendiren kadınların yüzdesi (n=52, %15,6), erkeklerinkinden (n=38, %11,1) daha fazladır (Tablo 4.20).

Tablo 4.20. Katılımcıların Cinsiyete ve Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyine Göre Dağılımı, Ankara, 2020

Genel Sağlık Durumu Algısı	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Çok İyi	68	20,4	50	15,0	118	17,7
İyi	165	49,5	198	59,5	363	54,5
Orta	48	14,5	48	14,4	96	14,4
Kötü	41	12,3	34	10,2	75	11,3
Çok Kötü	11	3,3	3	0,9	14	2,1
<i>Toplam</i>	333	100,0	333	100,0	666	100,0

Kronik hastalığı olan katılımcıların %41,3'ü (n=74) genel sağlık durumunu kötü olarak belirtmiştir. En az bir kronik hastalığa sahip olma açısından genel sağlık durumu algı düzeylerinde gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,001$). Kronik hastalığı olan katılımcılar arasında, multimorbidite (çoklu hastalık durumu) yaşayanlardan (n=39, %23,1) sadece 1 katılımcı genel sağlık durumunu iyi olarak nitelendirmiştir. Kronik hastalığı olan örneklemin içinde, multimorbiditesi olma durumu açısından algı düzeylerinde gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,001$) (Tablo 4.21).

Tablo 4.21. Katılımcıların Kronik Hastalığa Sahip Olma Durumlarına Göre Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyleri Dağılımı, Ankara, 2020

Kronik Hastalık Durumu*	İyi		Orta		Kötü		Toplam		Test Sonucu**
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Kronik Hastalık Olma (n=666)									
Var	52	29,1	53	29,6	74	41,3	179	100,0	p<0,001
Yok	429	88,1	43	8,8	15	3,1	487	100,0	
Multimorbidite (n=169)									
Var	1	29,0	13	30,8	25	40,2	39	100,0	p<0,001
Yok	48	39,9	39	30,0	43	33,1	130	100,0	

* Bu tabloda çok iyi iyi ve çok kötü kötü kategorisine eklenmiştir ve bundan sonraki analizlerde genel sağlık durumu algı düzeyi değişkeni, üç alt düzey kullanılarak değerlendirilmiştir.

** Pearson Ki-kare Testi

Cinsiyet açısından genel sağlık durumu algı düzeylerinde gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p=0,224$). 20-29 yaş grubundaki katılımcıların %91,8'i ($n=180$) genel sağlık durumunu iyi olarak belirtmiştir, bu yüzde 60 ve üzeri yaş grubundaki katılımcılar için %16,3'e ($n=7$) kadar düşmektedir. Yaş kategorileri açısından genel sağlık durumu algı düzeylerinde gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,001$). Hiç evlenmeyen katılımcıların %91'i ($n=91$) genel sağlık durumunu iyi olarak belirtmiştir. Medeni durum ($p<0,001$) ve çocuk sahibi olma ($p<0,001$) açısından genel sağlık durumu algı düzeylerinde gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Okur-yazar katılımcıların %57,2'si ($n=99$) genel sağlık durumunu iyi olarak belirtmiştir, bu yüzde üniversite ve üzeri eğitime sahip grupta %81,5'tir ($n=44$). Eğitim düzeyi açısından genel sağlık durumu algı düzeylerinde gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,001$). Araştırma sırasında çalıştığını beyan eden katılımcıların %84,1'i ($n=195$) genel sağlık durumunu iyi olarak belirtmiştir, bu yüzde çalışmayan grupta %66'dır ($n=285$). Çalışma durumu açısından genel sağlık durumu algı düzeylerinde gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,001$). Ekonomik durumunu iyi olarak beyan eden katılımcıların %88,7'si ($n=149$) genel sağlık durumunu iyi olarak belirtmiştir, bu yüzde kötü olarak beyan edenlerde %60,4'e ($n=137$) düşmektedir. Ekonomik durum açısından genel sağlık durumu algı düzeylerinde gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,001$) (Tablo 4.22).

Tablo 4.22. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyleri Dağılımı, Ankara, 2020

Sosyodemografik Özellikler	İyi		Orta		Kötü		Toplam		Test Sonucu**
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Cinsiyet									
Kadın	233	70,0	48	14,4	52	16,6	333	100,0	p=0,224*
Erkek	248	74,5	48	14,4	37	11,1	333	100,0	
Yaş Grubu									
20 altı	25	96,2	1	3,8	-	-	26	100,0	p<0,001**
20-29	180	91,8	11	5,6	5	2,6	196	100,0	
30-39	99	85,3	10	8,6	7	6,0	116	100,0	
40-49	110	68,3	24	14,9	27	16,8	161	100,0	
50-59	60	48,4	31	25,0	33	26,6	124	100,0	
60 ve üzeri	7	16,3	19	44,2	17	39,5	43	100,0	
Eğitim Durumu									
Okur-Yazar	99	57,2	37	21,4	37	21,4	173	100,0	p<0,001*
İlkokul	159	72,6	31	14,2	29	13,2	219	100,0	
Ortaokul	96	76,8	16	12,8	13	10,4	125	100,0	
Lise	83	87,4	8	8,4	4	4,2	95	100,0	
Üniversite +	44	81,5	4	7,4	6	6,7	54	100,0	
Çalışma Durumu***									
Çalışıyor	195	84,1	22	9,5	15	6,5	232	100,0	p<0,001*
Çalışmıyor	285	66,0	74	17,1	73	16,9	432	100,0	
Emekli	1	50,0	-	-	1	50,0	2	100,0	
Medeni Durum									
Hiç evlenmeyen	91	91,0	5	5,0	4	4,0	100	100,0	p<0,001**
Evli, birlikte yaş.	336	73,4	67	14,6	55	12,0	458	100,0	
Evli, ayrı yaşıyor.	9	64,3	3	21,4	2	14,3	14	100,0	
Boşanmış	20	58,8	5	14,7	9	26,5	34	100,0	
Eşi vefat eden	23	39,7	16	27,6	19	32,8	58	100,0	
Diğer	2	100,0	-	-	-	-	2	100,0	
Çocuk Sahibi Olma Durumu									
Var	365	68,2	87	16,3	83	15,5	535	100,0	p<0,001*
Yok	116	88,5	9	6,9	6	4,6	131	100,0	
Ekonomik Durumu									
İyi	149	88,7	15	8,9	4	2,4	168	100,0	p<0,001*
Orta	195	72,0	55	20,3	21	7,7	271	100,0	
Kötü	137	60,4	26	11,5	67	28,2	227	100,0	
Türkçe Bilme Durumu									
Biliyor	231	91,3	12	4,7	10	4,0	253	100,0	p<0,001*
Bilmiyor	250	60,5	84	20,3	79	19,1	413	100,0	

* Pearson Ki-kare Testi

**Kestin Test

***Çalışma durumunda, Ki-kare testi emekli grup dahil edilmeden iki grup halinde yapılmıştır.

Türkiye’de mülteci kampında kalan katılımcıların %68,2’si genel sağlık durumunu iyi olarak belirtmiştir, bu yüzde sırasıyla Ankara’dan önce başka şehirde yaşayanlarda %79 (n=162), silahlı çatışmaya şahit olanlarda % 71,3 (n=413), yakınını savaşta kaybedenlerde %73,8 (n=287), aile bireylerini Suriye’de bırakmak zorunda kalanlarda % 71,7 (n=311) ve Suriye’de her şey eskisi gibi olsa Suriye’ye dönmeyi isteyenlerde %71,8’dir (n=296). Bu deneyimler içerisinde, sadece Ankara’dan önce başka şehirde yaşama açısından genel sağlık durumu algı düzeylerinde gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p=0,016) (Tablo 4.23).

Tablo 4.23. Katılımcıların Göç Deneyimlerine Göre Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyleri Dağılımı, Ankara, 2020

Göç Deneyimleri	İyi		Orta		Kötü		Toplam		Test Sonucu*
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Türkiye’de Mülteci Kampında Kalma									
Evet	15	68,2	4	18,2	3	13,6	22	100,0	p=0,781*
Hayır	466	72,4	92	14,3	86	13,4	644	100,0	
Ankara’dan Önce Başka Şehirde Yaşama									
Evet	162	79,0	26	12,7	17	8,3	205	100,0	p=0,016
Hayır	319	69,2	70	15,2	72	15,6	461	100,0	
Silahlı Çatışmaya Şahit Olma									
Evet	413	71,3	84	14,5	82	14,2	579	100,0	p=0,268
Hayır	68	78,2	12	13,8	7	8,0	87	100,0	
Yakınını Savaşta Kaybetme									
Evet	287	73,8	52	13,4	50	12,9	389	100,0	p=0,547
Hayır	194	70,0	44	15,9	39	14,1	277	100,0	
Aile Bireylerini Suriye’de Bırakma									
Evet	311	71,7	65	15,0	58	13,4	434	100,0	p=0,849
Hayır	170	73,3	31	13,4	31	13,4	232	100,0	
Suriye’de Her şey Eskisi Gibi Olsa Suriye’ye Dönmeyi İsteme									
Evet	296	71,8	58	14,1	58	14,1	412	100,0	p=0,772
Hayır	185	72,8	38	15,0	31	12,2	254	100,0	

* Pearson Ki-kare Testi

Kronik hastalık varlığı hem istatistiksel olarak araştırmamızda hem de mevcut bilimsel literatürle desteklenen genel sağlık durumu algı düzeyini etkileyen bir faktördür. Bu bağlamda, genel sağlık durumu algı düzeyi ve diğer çeşitli değişkenlerin değerlendirilmesi için kronik hastalığı olmayan katılımcılar üzerine yoğunlaşmak için kronik hastalığı olma durumuna göre tabakalama yapılmıştır. Kronik hastalığı olmayan araştırma örnekleminde, ekonomik durum ($p=0,002$), eğitim durumu ($p<0,001$), medeni durum ($p=0,030$) ve Türkçe bilme durumu ($p<0,001$) açısından genel sağlık durumu algı düzeylerinde gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (EK-28).

Belirsizlik Ölçek Puanı

Her bir maddenin toplam belirsizlik ölçek toplam puanına katkısı en az 1 en çok 5'tir. Bir diğer ifade ile madde ortalaması 1 ile 5 arasında değişim göstermektedir. Maddenin ortalama değeri 1 ise, bu maddeyle bağlantılı belirsizlik değerinin en alt seviyede olduğunu gösterir. Maddenin ortalama değeri 5 ise, bu maddeyle bağlantılı belirsizlik değerinin en üst seviyede olduğunu gösterir. Madde ortalama puanlarının 1,6 ve 3,4 arasında değiştiği gözlenmektedir. Madde ortalamalarının ortalaması ise 2,4'tür. En yüksek puana sahip maddenin çalışma hayatı (Madde 1, $\bar{x}=3,4$) ve en düşük puana sahip maddenin ise dini inançlara uygun ibadet özgürlüğü (Madde 20, $\bar{x}=1,6$) ile ilgili olduğu gözlenmektedir (Tablo 4.2).

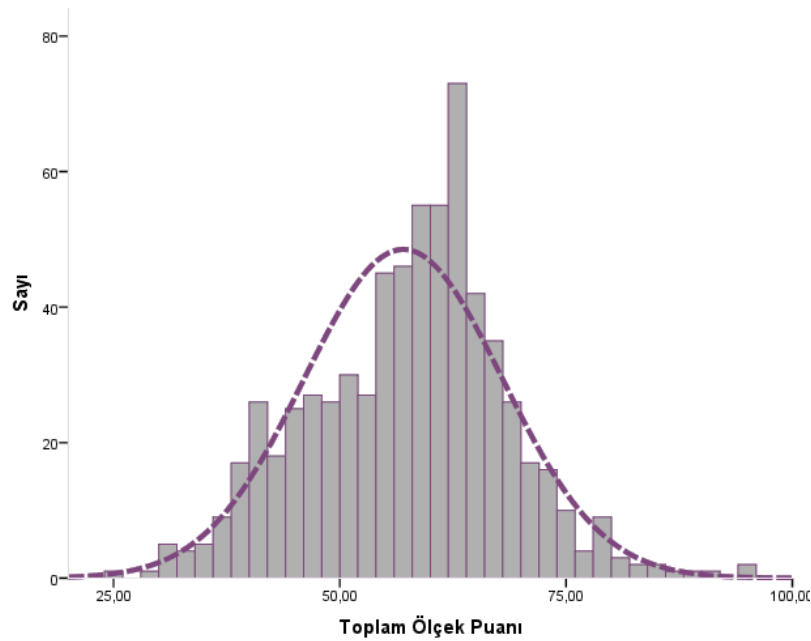
Ölçekten alınabilecek toplam en küçük puan 24, en büyük puan 120'dir. Ölçekten alınan puan yükseldikçe belirsizliğin arttığı kabul edilmiştir. Gözlenen en küçük değer 25, en büyük değer 94'tür. Ortalama değer $57,1 \pm 10,9$, ortanca değer 58'dir. Katılımcıların toplam puan değerlerinin %25'i 50 puanın altında, %50'si 58 puanın altında ve %75'i 64 puanın altındadır (Tablo 4.24).

Tablo 4.24. Katılımcıların Aldıkları Toplam Puanların Dağılım Ölçütleri, Ankara, 2020

Belirsizlik Toplam Ölçek Puanı*					
n	$\bar{x}$	SS	Medyan	1.ve 3. Çeyrek	En Küçük-En Büyük
666	57,1	10,9	58	50-64	25-94

* $\bar{x}$: ortalama / SS: standart sapma

Şekil 4.2’de katılımcıların toplam puan değerlerinin dağılımları sunulmuştur. Belirsizlik ölçeği toplam puanlarının dağılımı, normal dağılımdan sapma göstermektedir. Shapiro-Wilk testi sonuçlarına göre bu dağılım istatistiki olarak anlamlı derecede normalden farklıdır ($\chi^2=0,989$, $df=666$, $p<0,001$). Bu dağılımın Çarpıklık (Skewness) değeri $-0,070$, Basıklık (Kurtosis) değeri ise $0,174$ olarak hesaplanmıştır. Toplam puan değerlerinin dağılımı hafif sola, negatif bir çarpıklık sergilemektedir. Negatif bir çarpıklık değeri, veri setinin yüksek değerlere doğru yoğunlaşmasını ve düşük değerlere doğru daha uzun bir kuyruk oluşmasını ifade eder (Şekil 4.2).

Şekil 4.2. Katılımcıların Aldıkları Toplam Puanların Dağılımı

Katılımcıların belirsizlik ölçek puanları cinsiyete, meslek sahibi olma ve evin kira olma durumuna göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,001$). Kadın katılımcılar belirsizlik ölçeğinden ortalama $59,4\pm 9,4$ puan alırken, erkekler ortalama $54,6\pm 11,9$ puan almıştır. Meslek sahibi olmayan katılımcıların ortalama belirsizlik ölçek puanı ($58,4\pm 10,2$), meslek sahibi olanların ortalama puanından ($55,6\pm 11,5$) yüksektir. Evin kira olması durumunda ortalama belirsizlik ölçek puanı $57,3\pm 10,8$, kira olmayan evlerde bu ortalama $42,5\pm 4,8$ 'dir (Tablo 4.25).

Ekonomik durumu 'iyi' olan katılımcıların ortalama belirsizlik ölçek puanı $55,2\pm 10,1$, 'orta' olanların $56,4\pm 11,4$, 'kötü' olanların ise $59,1\pm 10,7$ 'dir. Ekonomik

duruma göre belirsizlik ölçek puanları farkı istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,006$) ($p_{(iyi-kötü)}=0,002$) (Tablo 4.25).

Yaş gruplarına göre ortalama belirsizlik ölçek puanları benzerlik göstermektedir, en düşük ortalama $55,0\pm 12,0$ (50-59 yaş grubu), en yüksek ortalama ise $59,6\pm 7,4$ 'tür (20 yaş altı). Yaş grubuna göre belirsizlik ölçek puanları farkı istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0,148$). Eğitim durumuna göre, en yüksek ortalama puan okur yazar grupta gözlenmektedir ($57,8\pm 9,5$), en düşük ortalama ise ilkokul mezunlarındadır ($56,1\pm 11,3$). Diğer eğitim durumlarında ortalama puan benzerlik göstermekte olup yaklaşık 57'dir. Eğitim durumuna göre belirsizlik ölçek puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=0,110$). Çalışanların ortalama belirsizlik ölçek puanı $56,5\pm 11,7$ iken, çalışmayanların ortalama puanı $57,3\pm 10,5$ 'tir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0,104$). Medeni duruma göre, en yüksek ortalama belirsizlik ölçek puanı boşanalarda gözlenmektedir ($60,3\pm 8,5$), en düşük ortalama ise evli ve eşinden ayrı yaşayanlardadır ($55,1\pm 7,0$). Medeni duruma göre belirsizlik ölçek puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=0,205$). Çocuk sahibi olan katılımcıların ortalama belirsizlik ölçek puanı $56,9\pm 11,1$, çocuk sahibi olmayanlarıki ise $57,7\pm 10,3$ 'tür. Çocuk sahibi olma durumuna göre belirsizlik ölçek puanları arasında istatistiki olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($p=0,491$). Türkçe bilen katılımcıların ortalama belirsizlik ölçek puanı $56,9\pm 10,7$, bilmeyenlerin ise $57,1\pm 11,1$ 'dir. Türkçe bilme durumuna göre belirsizlik ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0,809$) (Tablo 4.25).

Tablo 4.25. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020

Sosyodemografik Özellikler	Belirsizlik Ölçek Puanı						Test Sonucu***
	n	$\bar{x}$	SS	Medyan	1. ve 3. Çeyrek	En Küçük En Büyük	
Cinsiyet (n=666)							
Kadın	333	59,4	9,4	61	55-65	25-83	p<0,001*
Erkek	333	54,6	11,9	55	46-62	29-94	
Yaş Grubu							
20 altı	26	59,6	7,4	59,5	53,75-66	42-72	p=0,148**
20-29	196	57,9	11,0	59	51-63	30-94	
30-39	116	56,7	10,7	59	49,25-63	29-84	
40-49	161	56,8	10,5	57	50-63	25-81	
50-59	124	55,0	12,0	56	44,25-64	30-94	
60 ve üzeri	43	58,8	10,9	60	52-67	38-77	
Eğitim Durumu							
Okur-Yazar	173	57,8	9,5	59	50-66	29-94	p=0,343**
İlkokul	218	56,1	11,3	57	48-63	30-94	
Ortaokul	125	57,1	10,7	59	52-63	25-87	
Lise	95	57,1	9,6	59	51-63	30-80	
Üniversite +	54	57,7	9,5	57,5	53-65	38-84	
Çalışma Durumu****							
Çalışıyor	232	56,5	11,7	57,5	48,25-62	29-94	p=0,104*
Çalışmıyor	432	57,3	10,5	59	50-64	25-87	
Emekli*	2	49,0	4,2	49	-	46-52	
Meslek Sahibi Olma Durumu							
Var	325	55,6	11,5	57	47-62	30-94	p<0,001*
Yok	339	58,4	10,2	60	52-65	25-87	
Medeni Durum							
Hiç evlenmeyen	100	58,0	9,8	59	51,25-64	35-87	p=0,205**
Evli, birlikte yaş.	456	56,5	11,2	58	49-63	25-94	
Evli, ayrı yaşıyor	14	55,1	7,0	55	48,5-62,5-	46-66	
Boşanmış	34	60,3	8,5	62,5	53,5-66	42-78	
Eşi vefat eden	58	58,1	12,2	60	49-62,5	30-81	
Diğer	2	57,5	12,0	57,5	-	49-66	
Çocuk Sahibi Olma Durumu							
Var	533	56,9	11,1	58	51-64	25-94	p=0,491*
Yok	131	57,7	10,3	59	49-64	30-87	
Evin Kira Olma Durumu							
Kira	13	57,3	10,8	59	39,5-44,5	25,94	p<0,001*
Kira Değil	653	42,5	4,8	40	50-64	39-56	
Ekonomik Durumu							
İyi	168	55,2	10,1	56	48,25-62	25-80	p=0,006** p _(iyi-kötü) =0,002 p _(orta-kötü) =0,015
Orta	270	56,4	11,4	59	48-64	29-89	
Kötü	226	59,1	10,7	60	52-65	30-94	
Türkçe Bilme Durumu							
Biliyor	253	56,9	10,7	58	50-63	25-90	p=0,809*
Bilmiyor	411	57,1	11,1	59	49-64	30-94	
<i>Toplam</i>	666	57,1	10,9	58	14	25-94	

* Mann Whitney U Testi

**Kruskal-Wallis Testi

***Alt grupların birbirlerine göre farklılıkları değerlendirilmiş ancak tabloda sadece anlamlı alt grupların p değerleri verilmiştir.

**** Çalışma durumunda test emekli grup dahil edilmeden iki grup üzerinden yapılmıştır.

Katılımcıların belirsizlik ölçek puanları Ankara'dan önce başka şehirde yaşama ($p=0,006$) ve silahlı çatışmaya şahit olma durumuna ($p=0,002$) göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Ankara'dan önce başka bir şehirde yaşamış katılımcıların ortalama belirsizlik ölçek puanı $55,3\pm 11,5$, silahlı çatışmaya şahit olmuş katılımcıların ortalama puanı $57,5\pm 10,9$ 'dur (Tablo 4.26).

Tablo 4.26. Katılımcıların Göç Deneyimlerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020

Göç Deneyimleri	Belirsizlik Ölçek Puanı						Test Sonucu*
	n	$\bar{x}$	SS	Medyan	1. ve 3. Çeyrek	En Küçük En Büyük	
Türkiye'de Mülteci Kampında Kalma							
Evet	22	55,4	14,4	55,5	45,5-65	32-89	p=0,573
Hayır	644	57,1	10,8	58	50-64	25-94	
Ankara'dan Önce Başka Şehirde Yaşama							
Evet	205	55,3	11,5	57	51-64	32-90	p=0,006
Hayır	461	57,7	10,6	59	46-62,5	25-94	
Silahlı Çatışmaya Şahit Olma							
Evet	579	57,5	10,8	59	39-62	25-94	p=0,002
Hayır	87	53,2	11,3	55	42-62	29-80	
Yakını Savaşta Kaybetme							
Evet	389	57,2	10,9	59	50-64	25-94	p=0,620
Hayır	277	56,7	10,9	58	49-64	29-94	
Aile Bireylerini Suriye'de Bırakma							
Evet	434	56,8	10,9	58	49-63,25	25-94	p=0,668
Hayır	232	57,2	11,1	58,5	50-64	30-94	
Suriye'de Her şey Eskisi Gibi Olsa Suriye'ye Dönmeyi İsteme							
Evet	412	56,9	11,2	58	49-64	29-94	p=0,667
Hayır	254	57,1	10,5	59	51-59	25-87	
<i>Toplam</i>	666	57,1	10,9	58	50-64	25-94	

* Mann Whitney U Testi kullanılmıştır

Kadın ve erkek katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre belirsizlik ölçek puanları Tablo 4.27 ve Tablo 4.28 içeriğinde sunulmuştur. Alt değişken kategorilerinde de genel olarak kadın katılımcıların belirsizlik ölçek puanları, erkeklerden yüksektir. Sadece kadın katılımcıların oluşturduğu araştırma örneğinde, yaşa gruplarına göre belirsizlik ölçek puanları arasındaki fark istatistiki olarak anlamlıdır ($p=0,030$) (Tablo 4.27). Erkek katılımcıların belirsizlik ölçeğinden aldıkları puan, yaş ($p=0,005$), çalışma durumu ($p=0,002$), çocuk sahibi olma durumu ($p=0,011$) ve evin kira olma durumuna ($p<0,001$) göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermektedir (Tablo 4.28).

Tablo 4.27. Kadın Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020

Sosyodemografik Özellikler	Belirsizlik Ölçek Puanı						Test Sonucu
	n	$\bar{x}$	SS	Medyan	1. ve 3. Çeyrek	En Küçük En Büyük	
Kadın (n=333)							
Yaş Grubu							
20 altı	16	60,3	8,0	61	54,25-67,5	42,72	p=0,030**
20-29	95	58,1	8,5	60	55-63	30-80	
30-39	56	58,8	9,0	59	55-64	32-80	
40-49	85	58,7	11,0	60	52,5-65,5	25-81	
50-59	60	60,9	8,7	62	56-66	42-83	
60 ve üzeri	21	64,4	8,7	66	60,5-70,5	40-77	
Eğitim Durumu							
Okur-Yazar	107	60,7	9,5	62	56-67	29-94	p=0,110**
İlkokul	118	58,2	8,8	59,5	52-63	39-81	
Ortaokul	52	58,9	10,3	60	57-64,75	25-83	
Lise	40	59,2	9,9	61,5	56-63	30-80	
Üniversite +	16	61,3	8,2	63,5	58-67	43-71	
Çalışma Durumu***							
Çalışıyor	24	59,3	7,8	60	57,25-62,75	36-70	p=0,663*
Çalışmıyor	309	59,4	9,5	61	55-65	25-83	
Emekli*	-	-	-	-	-	-	
Meslek Sahibi Olma Durumu							
Var	59	59,9	8,7	62	55-65	36-83	p=0,695*
Yok	274	59,3	9,5	60	55-65	25-81	
Medeni Durum							
Hiç evlenmeyen	34	60,2	7,0	59,5	56-63,25	45-80	p=0,322**
Evli, birlikte yaş.	216	58,9	9,4	60	54,25-64	25-83	
Evli, ayrı yaşıyor	8	57,9	7,4	58,5	50,5-64,75	47-66	
Boşanmış	25	62,8	7,2	63	60-66,5	45-78	
Eşi vefat eden	49	59,4	11,8	60	51,5-67	30-81	
Diğer	1	66	-	-	-	-	
Çocuk Sahibi Olma Durumu							
Var	284	59,5	9,4	61	55-65	25-83	p=0,345*
Yok	49	58,5	9,2	59	54,5-63,5	30-80	
Evin Kira Olma Durumu							
Kira	332	59,4	9,4	61	55-65	25-83	p=0,145*
Kira Değil	1	45	-	-	-	-	
Ekonomik Durumu							
İyi	53	58,7	9,3	59	55-63	25-80	p=0,566**
Orta	138	59,2	10,0	61	56-66	30,78	
Kötü	142	59,8	8,8	60,5	54-65	34-83	
Türkçe Bilme Durumu							
Biliyor	87	59,4	9,7	61	54-65,25	25-80	p=0,899*
Bilmiyor	246	59,4	9,3	60	56-64	32-83	
<i>Toplam</i>	333	59,4	9,4	61	55-65	25-83	

* Mann Whitney U

**Kruskal-Wallis Testi

***Çalışma durumunda test emekli grup dahil edilmeden iki grup üzerinden yapılmıştır.

Tablo 4.28. Erkek Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020

Sosyodemografik Özellikler	Belirsizlik Ölçek Puanı						Test Sonucu***
	n	$\bar{x}$	SS	Medyan	1. ve 3. Çeyrek	En Küçük En Büyük	
Erkek (n=333)							
Yaş Grubu***							
20 altı	10	58,4	6,6	59	51,5-64,5	48-66	p=0,001** P _(20-29/50-59) <0,001
20-29	101	57,8	13,0	59	47,5-65	35-94	
30-39	60	54,7	11,8	55,5	46,25-62	29-84	
40-49	76	54,6	11,7	55	48-59,75	31-79	
50-59	64	49,4	12,1	45,5	40-58	30-94	
60 ve üzeri	22	53,4	10,1	54	44,75-59,25	38-75	
Eğitim Durumu							
Okur-Yazar	66	53,1	13,6	51	42,75-62,5	34-80	p=0,150**
İlkokul	101	53,7	13,3	52	42,5-61	30-94	
Ortaokul	73	55,8	10,8	58	48-62	30-87	
Lise	55	55,4	9,1	56	48-61	36-73	
Üniversite +	38	56,2	9,8	56	50,75-60,25	38-84	
Çalışma Durumu****							
Çalışıyor	208	56,2	12,1	56,5	48-62	29-94	p=0,002*
Çalışmıyor	123	52,1	11,2	50	44-60	30-87	
Emekli*	2	49,0	4,2	49	-	46-52	
Meslek Sahibi Olma Durumu							
Var	268	54,6	11,8	55	46-62	30-94	p=0,923*
Yok	65	54,8	12,2	54	45,5-64,5	29-87	
Medeni Durum							
Hiç evlenmeyen	66	56,9	10,9	57	48-64	35-87	p=0,376**
Evli, birlikte yaş.	242	54,3	12,3	55	44-62	29-94	
Evli, ayrı yaşıyor	6	51,5	4,9	51	46,75-56,5	46-58	
Boşanmış	9	53,3	8,4	50	47-62	42-66	
Eşi vefat eden	9	50,3	11,9	52	39,5-60,5	38-69	
Diğer	1	49,0	-	-	-	-	
Çocuk Sahibi Olma Durumu							
Var	251	53,8	12,0	54	44-61	29-94	p=0,011*
Yok	82	57,3	10,9	58,5	49,5-64,25	35-87	
Evin Kira Olma Durumu							
Kira	321	59,4	9,4	61	46-62	25-83	p<0,001*
Kira Değil	12	42,2	4,9	40	39,25-43,50	39-56	
Ekonomik Durumu							
İyi	115	53,7	10,0	55	46-61	35-78	p=0,067**
Orta	133	53,4	12,1	54	44-62	29-89	
Kötü	85	57,9	13,3	58	47,5-65,5	30-94	
Türkçe Bilme Durumu							
Biliyor	166	55,7	11,1	56	44-61	29-90	p=0,056*
Bilmiyor	167	53,6	12,5	53	47-62	30-94	
<i>Toplam</i>	333	54,6	11,9	55	46-62	29-94	

*Mann Whitney U Testi

**Kruskal-Wallis Testi

***Alt grupların birbirlerine göre farklılıkları değerlendirilmiş ancak tabloda sadece anlamlı alt gruplar p değerleri verilmiştir.

**** Çalışma durumunda test emekli grup dahil edilmeden iki grup üzerinden yapılmıştır.

Tablo 4.29. Kadın ve Erkek Katılımcıların Göç Deneyimlerine Göre Belirsizlik Ölçe Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020

Göç Deneyimleri	Belirsizlik Ölçek Puanı						Test Sonucu*	
	n	$\bar{x}$	SS	Medyan	1. ve 3. Çeyrek	En Küçük En Büyük		
KADIN (n=333)	Türkiye’de Mülteci Kampında Kalma							
	Evet	9	56,7	15,2	64	42,5-68,5	32-75	p=0,997
	Hayır	324	59,4	9,2	61	55-64,75	25-83	
	Ankara’dan Önce Başka Şehirde Yaşama							
	Evet	75	58,6	10,1	60	52-64	32-80	p=0,349
	Hayır	258	59,6	9,2	61	55-65	25-83	
	Silahlı Çatışmaya Şahit Olma							
	Evet	304	59,3	9,4	60	55-65	25-83	p=0,479
	Hayır	29	60,8	8,7	62	55-64,5	34-80	
	Yakınımı Savaşta Kaybetme							
	Evet	212	58,9	9,6	60	55-64	25-81	p=0,175
	Hayır	121	60,2	8,9	62	55-66	32-83	
	Aile Bireylerini Suriye’de Bırakma							
	Evet	220	58,9	9,6	60	54,25-64	25-83	p=0,304
Hayır	113	60,3	8,9	61	56,5-66	30-80		
Suriye’de Her şey Eskisi Gibi Olsa Suriye’ye Dönmeyi İsteme								
Evet	216	59,5	9,2	60,5	55-65	30-79	p=0,711	
Hayır	117	59,1	9,8	61	55-64	25-83		
<i>Toplam</i>	333	59,4	9,4	61	55-65	25-83		
ERKEK (n=333)	Türkiye’de Mülteci Kampında Kalma							
	Evet	13	54,5	14,3	52	45-62,5	32-89	p=0,883
	Hayır	320	54,6	11,8	55	46-62	29-94	
	Ankara’dan Önce Başka Şehirde Yaşama							
	Evet	130	53,5	11,9	54	43,75-61,25	32-90	p=0,161
	Hayır	203	55,3	11,8	55	47-62	29-94	
	Silahlı Çatışmaya Şahit Olma							
	Evet	275	55,7	11,8	56	47-62	30-94	p<0,001
	Hayır	58	49,5	10,6	48,5	40-58	29-77	
	Yakınımı Savaşta Kaybetme							
	Evet	177	55,1	12,2	55	46-62	30-94	p=0,467
	Hayır	156	54,1	11,3	54	44,25-61	29-94	
	Aile Bireylerini Suriye’de Bırakma							
	Evet	214	54,8	11,7	55	46-62	29-94	p=0,728
Hayır	119	54,3	12,1	55	44-62	30-94		
Suriye’de Her şey Eskisi Gibi Olsa Suriye’ye Dönmeyi İsteme								
Evet	196	54,1	12,6	54	44-61	29-94	p=0,110	
Hayır	137	55,3	10,8	56	47-62	30-87		
<i>Toplam</i>	333	54,6	11,9	55	46-62	29-94		

* Mann Whitney U Testi kullanılmıştır

Erkeklerde belirsizlik ölçek puanları, göç deneyimleri açısından sadece silahlı çatışmaya şahit olma durumuna göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,001$). Silahlı çatışmaya şahit olan erkeklerin ortalama belirsizlik ölçek puanı ($55,7\pm 11,8$), şahit olmayan erkeklerden daha yüksektir ($49,5\pm 10,6$) (Tablo 4.29).

Genel örneklemede kronik hastalığı olan katılımcıların ortalama belirsizlik ölçek puanı $57,8\pm 11,8$, kronik hastalığı olmayanların ortalama puanı $56,6\pm 10,6$ 'dır. Kronik hastalığı olanların içerisinde, multimorbiditesi olanlar ($61,5\pm 11,4$), olmayanlara göre ($56,7\pm 11,2$) daha yüksek ortalama puanlara sahiptir. Genel örneklemede, multimorbidite olma durumuna göre belirsizlik ölçek puanları arasındaki fark istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,042$). Kronik hastalığı olan kadınların ortalama belirsizlik ölçek puanı $61,4\pm 9,9$, multimorbiditesi olanların ise $64,6\pm 11,0$ 'dır. Kronik hastalığı olan kadınların puanları, olmayan kadınlardan ve multimorbiditesi olan kadınların, olmayan kadınlardan daha yüksektir. Kronik hastalığı olma durumuna göre belirsizlik ölçek puanları arasındaki fark kadınlarda istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,014$) (Tablo 4.30).

Tablo 4.31'de genel sağlık durumu algı düzeyi 'iyi' olan katılımcıların belirsizlik ölçek puanlarının daha düşük olduğu ve orta ve iyiye doğru puanların yükselme eğiliminde olduğu görülmektedir. Özellikle, genel örneklemede, genel sağlık durumu algı düzeyine göre belirsizlik ölçek puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,008$). Cinsiyet (belirsizlik ölçek puanı ile ilişkisi istatistiki olarak anlamlı) ve kronik hastalığı olma durumuna (genel sağlık durumu algı düzeyi ile ilişkisi istatistiki olarak anlamlı) göre tabakalandığında da belirsizlik ölçek puanlarında iyiden kötüye doğru artış trendi gözlenmektedir. Kadın katılımcılarda bu artış trendi istatistiksel olarak anlamlı bulunurken ($p=0,047$), erkek katılımcılarda istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p=0,118$) (Tablo 4.31).

Kronik hastalığı olan grupta ise, genel sağlık durumunu iyi olarak ifade edenlerin ortalama belirsizlik ölçek puanı $55,3\pm 12,5$, orta olarak ifade edenlerin puanı $56,5\pm 11,4$, kötü olarak ifade edenlerin puanı $60,7\pm 11,1$ olarak belirlenmiştir. Bu grupta, genel sağlık durumu algı düzeyine göre belirsizlik ölçek puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,036$). Kronik hastalığı olmayan grupta ise, genel sağlık durumunu iyi olarak ifade edenlerin ortalama belirsizlik ölçek

puanı 56,3±10,6, orta olarak ifade edenlerin puanı 58,7±9,0, kötü olarak ifade edenlerin puanı 60,1±13,2 olarak belirlenmiştir. Bu grupta, genel sağlık durumu algı düzeyine göre belirsizlik ölçek puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p=0,149) ancak iyiden kötüye yükseliş trendi gözlenmektedir (Tablo 4.32).

Tablo 4.30. Kadın ve Erkek Katılımcıların Kronik Hastalığa Sahip Olma Durumlarına Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020

Kronik Hastalık Durumu	n	Belirsizlik Ölçek Puanı					Test Sonucu*
		$\bar{x}$	SS	Medyan	1. ve 3. Çeyrek	En Küçük En Büyük	
GENEL (n=666)							
Kronik Hastalık Olma (n=333)							
Var	179	57,8	11,8	59	50-66	30-94	p=0,272
Yok	487	56,6	10,6	58	50-63	25-94	
<i>Toplam</i>	666	57,1	10,9	58	50-64	25-94	
Multimorbidite (n=169)**							
Var	39	61,5	11,4	61	54-71	40-83	p=0,042
Yok	130	56,7	11,2	58	49-65	30-79	
<i>Toplam</i>	169	57,8	11,4	59	50-66	30-83	
KADIN (n=333)							
Kronik Hastalık Olma							
Var	94	61,4	9,9	62,5	55-68	34-83	p=0,014
Yok	239	58,5	9,1	60	55-64	25-80	
<i>Toplam</i>	333	59,4	9,4	61	55-65	25-83	
Multimorbidite (n=91)							
Var	26	64,6	11,0	63,5	58-73,5	40-83	p=0,121
Yok	65	60,6	9,04	62,9	55-66,5	34-79	
<i>Toplam</i>	91	61,7	9,7	63	56-68	34-83	
ERKEK (n=333)							
Kronik Hastalık Olma (n=333)							
Var	85	53,9	12,4	54	46-62	30-94	p=0,389
Yok	248	54,8	11,7	55	44-61	29-94	
<i>Toplam</i>	333	59,4	9,4	61	46-62	29-94	
Multimorbidite (n=78)							
Var	13	55,2	9,5	54	48-64	40-72	p=0,456
Yok	65	52,8	11,8	52	43,5-60	30-79	
<i>Toplam</i>	78	53,2	11,4	53	44-60,25	30-79	

* Mann Whitney U Testi kullanılmıştır

Tablo 4.31. Kadın ve Erkek Katılımcıların Genel Sağlık Durumu Algı Düzeylerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020

Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyi		Belirsizlik Ölçek Puanı						Test * Sonucu*
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	1. ve 3. Çeyrek	En Küçük En Büyük	
GENEL (n=666)	İyi	481	56,2	10,8	58	49-63	25-94	p=0,008 p _(iyi-kötü) =0,003
	Orta	96	57,5	10,4	58	50-65	30-79	
	Kötü	89	60,7	11,4	60	52-67,5	34-94	
	<i>Toplam</i>	666	57,1	10,9	58	50-64	25-94	
KADIN (n=333)	İyi	233	58,5	9,1	60	55-64	25-80	p=0,047 p _(iyi-kötü) =0,049
	Orta	48	60,9	8,7	63	56,25-67,5	41-77	
	Kötü	52	61,9	10,5	62	54-69,5	34-83	
	<i>Toplam</i>	333	59,4	9,4	61	55-65		
ERKEK (n=333)	İyi	248	54,1	11,8	55	44,25-61	29-94	p=0,118
	Orta	48	54,6	10,9	54	47-62	30-79	
	Kötü	37	58,9	12,5	59	49-65,5	40-94	
	<i>Toplam</i>	333	54,6	11,9	55	46-62	29-94	

*Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır

*Alt grupların birbirlerine göre farklılıkları değerlendirilmiştir ancak tabloda sadece anlamlı alt grupların p değerleri verilmiştir.

Tablo 4.32. Kronik Hastalığı Olan ve Olmayan Katılımcıların Genel Sağlık Durumu Algı Düzeylerine Göre Belirsizlik Ölçek Puanlarının Dağılımı, Ankara, 2020

Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyi		Belirsizlik Ölçek Puanı						Test Sonucu*
		n	$\bar{x}$	SS	Medyan	1. ve 3. Çeyrek	En Küçük En Büyük	
Kronik Hastalığı Olan (n=179)	İyi	52	55,3	12,5	58	44-63,75	31-94	p=0,037 p _(iyi-kötü) =0,019
	Orta	53	56,5	11,4	56	48,5-65	30-79	
	Kötü	74	60,7	11,1	60	52-68	34-84	
	<i>Toplam</i>	179	57,8	11,8	59	50-66	30-94	
Kronik Hastalığı Olmayan (n=487)	İyi	429	56,3	10,6	58	49-63	25-90	p=0,149
	Orta	43	58,7	9,0	61	54-65	33-74	
	Kötü	15	60,1	13,2	59	50-66	43-94	
	<i>Toplam</i>	487	56,6	10,6	58	50-63	25-94	

*Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır

*Alt grupların birbirlerine göre farklılıkları değerlendirilmiştir ancak tabloda sadece anlamlı alt grupların p değerleri verilmiştir.

4.3. Ölçek Puanlaması

EGBÖ puanlarının yorumlaması iki şekilde gerçekleştirilir. Bunlardan ilki genel toplam ölçek puanı diğeri 50'lik puan sistemine göre kategorizasyondur. Toplam puanın artması, artan bir belirsizlik düzeyini göstermektedir. Toplam puanı yüksek olan kişinin algıladığı belirsizlik daha yüksektir. Bu tez çalışmasında, ölçülen belirsizlik düzeyi ve diğeri değişkenlerin ilişkisinin değerlendirilmesi, bu genel toplam puan üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Diğeri ölçek puanlaması, 50'lik puan skalasına çevrilen toplam puanların ortalama-2ss, ortalama-1ss, ortalama, ortalama+1ss, ortalama+2ss temel alınarak hesaplanan kesme noktaları değerlerine göre sınıflamasıdır.

Bu ölçekte elde edilebilecek toplam puan aralığı 24 ile 120 arasında değişmektedir. Hesaplama sürecinin basitleştirilmesi ve standardizasyon amacıyla, toplam puanlar 0 ile 50 arasında bir değer alacak biçimde aşağıdaki formül kullanılarak düzenlenmiştir. Bu formül, ölçeğin maksimum 120 puanını, daha kullanışlı bir 50 puanlık ölçeğe dönüştürmek için tasarlanmıştır. Bu dönüşüm, verilerin analizi ve yorumlanması sırasında kolaylık sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

$$\text{İndeks} = (\text{aritmetik ortalama} - 1) \times [50/4]$$

Formülde, indeks, her bir katılımcı için hesaplanan özgün değeri ifade etmektedir. Bu değer hesaplanmasında kullanılan aritmetik ortalama, ölçek maddelerine verilen cevapların genel ortalamasıdır. Bu hesaplama sürecinde, '1' sayısı aritmetik ortalamaların en düşük olası değerini temsil eder; bu, indeksin en düşük 0 değerini almasını sağlar, '4', aritmetik ortalamaların genel aralığını gösterir, '50' ise, bu yeni ölçekte kullanılan en yüksek değeri ifade eder. Bu formülün uygulanması, ölçek puanlarını, 0 ile 50 arasında standart bir değer aralığına dönüştürür.

Bu yeni skorlamada ölçekte 0 en düşük belirsizlik düzeyini 50 ise en yüksek belirsizlik düzeyini göstermektedir. Tablo 4.33'te ortalamaya göre standart sapma kesme noktaları ve 50'lik sistemdeki karşılıkları verilmektedir. Ölçek madde puan ortalaması 2,37 standart sapma değeri ise 0,45'tir (Tablo 4.24).

Tablo 4.33. Ölçek Puanlarının Kesme Noktaları ve 50'lik Sistemdeki Karşılıklarının Dağılımı.

	Min	-2ss	-1ss	0	+1ss	+2ss	Max
Ölçek Madde Puan Ortalaması	1	1,47	1,92	2,37	2,82	3,27	5
İndex Skor (50'lik sistemdeki puanlama)	0	5,8 (1,47-1) x(50/4)	11,5 (1,92-1) x(50/4)	17,2 (2,37-1) x(50/4)	22,9 (2,82-1) x(50/4)	28,3 (3,27-1) x(50/4)	50
Yorumlama 1 (6 Düzey)		Çok Düşük	Düşük	Düşük Orta	Yüksek Orta	Yüksek	Çok Yüksek
Yorumlama 2 (4 Düzey)		Düşük		Düşük Orta	Yüksek Orta	Yüksek	

Yapılan bu değerlendirmeler sonucunda kesme noktaları ile ölçek 6 veya 4 düzeyli şekilde kullanılabilir. Her bir bireyin ölçek maddelerine verdiği puanların genel ortalaması alınarak hesaplanan indeks değerlerinin hangi kategoriye denk düştüğü gözlenerek gerçekleştirilir (Şekil 4.3).

Yorumlama 1: 6 Düzeyli	Yorumlama 2: 4 Düzeyli
$(0 < x \leq 6)$: Çok Düşük Düzeyde Belirsizlik	$(0 < x \leq 12)$: Düşük Düzeyde Belirsizlik
$(6 < x \leq 12)$: Düşük Düzeyde Belirsizlik	$(12 < x \leq 18)$: Düşük Orta Düzeyde Belirsizlik
$(12 < x \leq 18)$: Düşük Orta Düzeyde Belirsizlik	$(18 < x \leq 24)$: Yüksek Orta Düzeyde Belirsizlik
$(18 < x \leq 24)$: Yüksek Orta Düzeyde Belirsizlik	$(24 < x \leq 50)$: Yüksek Düzeyde Belirsizlik
$(24 < x \leq 30)$: Yüksek Düzeyde Belirsizlik	
$(30 < x \leq 50)$: Çok Yüksek Düzeyde Belirsizlik	

Şekil 4.3. Ölçek Düzeyleri

5. TARTIŞMA

Bu metodolojik araştırma ile Suriyeli göçmenlerin algıladıkları belirsizlik düzeyini ölçebilmek için geçerli ve güvenilir bir Arapça ölçek geliştirilmesi ve ölçülen bu belirsizlik düzeyi ile kişilerin genel sağlık durumu algı düzeyleri arasındaki ilişkinin tanımlanması amaçlanmıştır.

Araştırmanın bulguları iki temel bölüm halinde değerlendirilmiştir. Birinci bölüm, iki aşamadan oluşan metodolojik araştırma ⁽¹⁾Niteliksel yöntem: fenomenolojik desen ile odak grup görüşmeleri ile ölçek sorularının oluşturulması, ⁽²⁾Niceliksel yöntem: ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması) ve ölçülen belirsizlik düzeyinin çeşitli değişkenler ile tanımlanmasını ve genel sağlık durumu algı düzeyi ile ilişkisinin incelenmesini içeren tanımlayıcı analizlerin olduğu ikinci bölüm.

Belirsizlik, gelecekteki olaylar, sonuçlar veya bilgiler hakkında tahmin edilemezlik, öngörülemezlik, açıklık veya güven eksikliği ile karakterize edilen subjektif bir bilişsel ve/veya duygusal durumu ifade eder (69–74). Belirsizlik, insan sağlığı ve iyi olma hali üzerinde çok yönlü etkilere sahiptir, bu etki fiziksel (85) ya da mental sağlık (88–90) üzerinden gerçekleşebilir.

Göçmenler tarafından yaşanan belirsizlik düzeylerini anlamak, dolaylı olarak sağlık hizmetlerinden yararlanma durumları, genel ve mental sağlık düzeyleri ve sağlığı birebir etkileyen sağlığın sosyal belirleyicileri hakkında bilimsel öngörüler sunabilir. Bu bağlamda, göçmenlerin algıladıkları belirsizlik düzeyini ölçmeyi amaç edinen bir araştırma tasarısı, özellikle belirsizliğin, mental sağlık üzerinde kanıtlanmış etkileri nedeniyle ve belirsizlikle ilişkili olabilecek sağlığın sosyal belirleyicilerinin derinlemesine anlaşılabilir olarak sağlığın geliştirilmesine katkı sunabilecek potansiyeli taşıması nedeniyle halk sağlığı disiplini açısından bilimsel değer taşıyan bir uğraştır. Ayrıca, halk sağlığı politika yapım süreçlerine belirsizliğin ve belirsizliği tetikleyen alanların dahil edilmesine kanıta dayalı bir yaklaşım olanağı sunacağından ötürü de alanda bilimsel değer taşımaktadır.

5.1. Metodolojik Araştırma

5.1.1. Birinci Aşama: Ölçek Maddelerinin Oluşturulması

Ölçek maddeleri, fenomenolojik desen odak grup çalışması, uzman çalıştay ve Türkçe oluşturulan soru maddelerinin Arapçaya çapraz çeviri basamaklarını içeren bir süreç ile hazırlanmıştır.

Fenomenolojik Araştırma

Fenomenolojik araştırma sonucunda belirsizliğin altında yatan nedenlerle ilişkilendirilebilecek 15 tema tanımlanmıştır: (1)Eğitim, (2)Sağlık, (3)Politika, (4)Adalet, (5)Vatandaşlık, (6)Çalışma hayatı, (7)Kültürel farklar ve din, (8)Dil bariyeri, (9)Evlilik, (10)Barınma, (11)Şiddet, (12)Geri dönme, (13)Gelecek umudu, (14)Yaşamın kaybı ve (15)Seyahat. Bu temaların çoğu, eğitim, şiddet, adalet (155,156), istihdam ve gelir, politika (157), konut, kültür ve din (158–160) gibi, sağlığın sosyal belirleyicileri olarak da bilinmektedir (58).

Belirsizlik, halk sağlığı bağlamında çeşitli şekillerde kendini gösterebilir; sağlık ve sağlığın sosyal belirleyicileri arasında aracı bir faktör olarak veya özellikle şiddet gibi sosyal belirleyicilerin etkisini artırabilecek bir etki değiştirici olarak. Bu araştırmanın fenomenolojik kısmında, şiddetin belirsizliğe yol açabileceği ve stresle sonuçlanabileceği, bu durumun bireyleri yarattığı belirsizlik üzerinden şiddetin ikincil etkisine maruz bırakabileceği bulunmuştur, başka bir araştırmada ise belirsizliğin kaygıyı artırdığı ve belirsizliğin kaygının bağımsız bir değişkeni olarak var olduğu ortaya konmaktadır (161).

Belirsizlik sağlık arama ve sağlıklı yaşam tarzı davranışlarını etkileyebilir, (*“Doktora gitmiyorum çünkü beni anlayıp anlayamayacağını bilemiyorum”* (OGG1, Kadın), *“Ne aşısı olduğumu ya da oradaki hastalıkları bilmiyorum, bu ben de belirsizlik yaratıyor mesela”* (OGG 4, Erkek)). 2020 yılında Portekiz’de COVID-19 zamanında yapılan bir çalışmada ise bir göçmen şu cümleleri kurmaktadır.

“Kendimi hasta hissediyordum. Nereye gideceğimi bilmiyordum. SNS'yi [Ulusal Sağlık Hizmeti] aramayı denedim ama başarılı olamadım...” (162)

Göçmenlerin sağlık hizmeti ile ilişkili belirsizlikleri, doğru bilgi eksikliği ya da ayrımcılık görme ihtimalleri olduğunu düşünme gibi farklı temel nedenlere dayanabilir. Bu temel nedenlere erişmek ve bu kök nedenleri ortadan kaldırmak ise halk sağlığının primordiyal koruma (proto-prophylaxis) olarak bilinen, 1978 yılında ilk defa klinik kardiyolog Toma Strasser tarafından ortaya konan, risk faktörleri (belirsizliği oluşturan koşullar) ortaya çıkmadan onların oluşmasını önlemeyi amaçlayan korumadır (163).

Göçmenler, dil becerilerinin yetersiz olması gibi sebeplerle, yeni yaşadıkları ülkelerde sağlık hizmetlerini sürdürmede birçok engelle karşılaşmaktadır. Bu durum, sağlık sistemini anlamalarını ve uygun bakım aramalarını engelleyebilir (164). Farklı ülkelerde yapılan benzer çalışmalar değerlendirildiğinde, Hollanda’da göçmenler arasında sağlık hizmetlerine erişim haklarına dair belirsizlikler bildirilmiş (165) ve Ürdün’de yapılan bir başka çalışmada ise ruh sağlığı hizmetlerine erişimde üç ana engel belirlenmiştir: ⁽¹⁾Mental hastalıkların ve mevcut hizmetlerin farkındalığının eksikliği; ⁽²⁾Ruh sağlığı hizmetlerinin mevcudiyeti, erişilebilirliği ve karşılanabilirliği; ve ⁽³⁾Damgalama ve sosyal ayrımcılık (166). Bu durum, göçmenlerin farklı ülkelerde, sağlık hizmetlerine erişim ve kullanım konusunda karşılaştıkları belirsizlik ile ilişkilendirilebilecek benzer zorlukları göstermektedir.

Fenomenolojik araştırmadan çıkan başka ana tema ise, gelecek umududur. Bu tema belirsizliğin ifade ediliş biçimlerinden biri olup geleceğe dair olan bilinmezlik, geleceğe dair önünü görememe durumlarını içermektedir. Katılımcılardan biri, “*En çok çocuklarımızın geleceklerinden korkuyoruz ve yine en çok da çocuklarımızın geleceklerine umut bağlamışız*” (OGG 2, Kadın) şeklinde ifade etmiştir. Birmingham ve Madrid'deki çalışmada göçmen çocuklar ve gençlerin, kısa ve uzun vadeli geleceklerine dair yaşadıkları belirsizliklerle karşı karşıya kaldıkları gözlenmiş ve buna 'transnasyonel belirsizlik' adı verilmiştir. Bu belirsizlikler, onların yeni ülkelerde kendilerini nasıl yerleştirecekleri, uyum süreçleri ve kalıcılık ile yakından ilişkilidir (98).

Yaşamın kaybı ve sonrasındaki defin ve cenaze prosedürlerinin nasıl işlediği, niteliksel araştırmadan elde edilen bir diğer alt temadır (*Ben ölürsem nereye gömüleceğim, Suriye’ye geri götürülecek miyim, izin verseler Suriye’ye gömülmek*

isterim ama götürülebilecek miyim bilemiyorum, mezarımı Türkiye de ziyaret ederler mi? (OGG2, Kadın)). 2023 Mart ayında Türkiye’de gerçekleşen depremde, hayatını kaybeden Suriyeli göçmenlerin yaklaşık yarısının Türkiye’de, diğer yarısının ise Suriye’ye gönderilerek orada defnedildiği gözlemlenmiştir (167–169).

Ölçek Maddelerinin Oluşturulması

Niteliksel çalışmada ortaya konan temalara özgü ölçek maddeleri yazılmış ve bu ölçek maddeleri iki tur uzman görüşüne gönderilmiştir. Uzman çalıştayında kapsam geçerliliği Davis Metodu (122–124) ile gerçekleştirilmiş ve güvenilirlik çalışması için sahada kullanılacak 39 maddelik uzun ölçek formu tasarlanmıştır.

Davis yöntemi, kapsam geçerliliğini değerlendirmede, diğer yöntemlere kıyasla bazı avantajlar ve dezavantajlar sunar. Her madde için kapsam geçerlilik indeksi hesaplamayı içeren Davis yöntemi, sağlık alanında ölçüm araçlarının psikometrik özellikleri gibi çeşitli alanlarda kullanılmaktadır (170). Davis yönteminin avantajlarından biri, basitliği ve hesaplamadaki kolaylığıdır ve bu da onu araştırmacılar için pratik bir seçenek haline getirir. Ancak, uzmanlar arasındaki anlaşma düzeyini nicel bir değer belirlemek için kullanılan farklı yöntemlerin farklı değerlere yol açabileceği ve kapsam geçerliliği hakkında sonuçlar çıkarılırken bir risk oluşturabileceği de unutulmamalıdır (124). Kullanılan bu yöntemler, kapsam geçerliliğinin nicel bir ölçümünü sağlayarak araştırmacıların maddelerin kapsam geçerliliğini belirlemelerine olanak tanır, ancak ölçeğin yeterli kapsamını sağlamak için tamamen objektif bir yöntemin olmadığı ve yöntem seçiminin araştırmanın bağlamına ve hedeflerine bağlı olabileceği unutulmamalıdır (171). Ayrıca, kapsam geçerliliği için karma yöntem yaklaşımının kullanılması, nitel ve nicel yöntemler aracılığıyla birbirini destekleyen sonuçlar çıkarmaya olanak tanması nedeniyle savunulmaktadır. Karma yöntem, kapsam geçerliliği konusunda kapsamlı bir anlayış sağlar, ancak veri toplama ve analiz için ek kaynaklar ve zaman gerektirebilir (172). Özetle, Davis yöntemi basitlik ve hesaplama kolaylığı sunarken, araştırmacılar farklı yöntemlerden elde edilen değerlerdeki potansiyel farklılıkların olabileceğini de dikkate almalıdır.

Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeğinin (EGBÖ) dili Suriyeli göçmenlere uygulanacak bir ölçek olması nedeni ile Arapçadır, ancak araştırmacıların Arapça dil yeterliliği olmaması nedeni ile madde geliştirme süreçleri Türkçe olarak yürütülmüş ve 39 maddelik uzun form Arapçaya çevrilmiştir. Ölçek geliştirme veya uyarlama sürecindeki çeviri aşaması, birçok dezavantaj ve hassas durumları beraberinde getirebilir. Bir ölçeği bir dilden başka bir dile çevirirken, dilbilimsel ve kültürel farklılıkların ölçek maddelerinin yorumlanmasına olan etkisini göz önünde bulundurmak çok önemlidir. Bu süreç, sadece dilbilimsel çeviri değil, aynı zamanda ölçeğin yeni durumda geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamayı gerektiren kültürel farklılıkları da içerir (173). Bu, kültürel nüans ve dilbilimsel eşdeğerliklerin dikkatli bir şekilde değerlendirilmesini gerektirir. Genel olarak, ölçek geliştirme veya uyarlama sürecindeki çeviri aşaması, farklı bağlamlarda ölçeğin geçerliliğini, güvenilirliğini ve uygulanabilirliğini sağlamak için dilbilimsel, kültürel, psikometrik ve teknik zorlukların üstesinden gelmeyi ve ilişkili riskleri beraberinde getirir.

5.1.2. İkinci Aşama: Madde, Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri

Bu ölçek çalışmasında temel alınan ölçme kuramı Klasik Test Kuramıdır. Bu kuramın varsayımı, ölçmenin standart hatasının örneklemdaki tüm bireyler için aynı olması ve her maddenin puan değerinin eşit olmasıdır, bir başka ifade ile bu kuram 'her bir maddenin ölçeğe eşit değerde çalıştığı' varsayımına dayanır (147,148). Bu kuram haricinde, Klasik Test Kuramına bir alternatif olarak geliştirilen Madde Tepki Kuramı yer almaktadır. Madde Tepki Kuramı, test/ölçek maddelerine verilen tepkileri (yanıtları) ve bu tepkilerin altında yatan farklılıkları matematiksel modeller aracılığıyla inceleyen bir kuramdır. Madde Tepki Kuramı, testin her bir maddesine verilen tepkileri ayrı ayrı değerlendirir. Bu yaklaşımda, her maddeye verilen tepkilerin, test edilen değer farklı seviyeleriyle nasıl ilişkilendiğini anlamak için Madde Karakteristik Eğrisi kullanılır. Madde tepki kuramında madde karakteristik eğrisinin oluşturulması için üç temel parametre kullanılır: madde ayırt ediciliği (a), madde güçlüğü (b) ve şans başarısı (c) ya da diğer bir ifade ile her madde bu üç temel parametre ile karakterize edilir. Bu parametrelerin kullanımı ve kombinasyonlarına göre, madde tepki kuramında farklı modeller geliştirilmiştir: bir parametrelili, iki parametrelili ve üç parametrelili modeller. Her bir model, belirli parametrelerin varlığını

veya yokluğunu temel alarak madde karakteristik eğrisini farklı şekillerde tanımlar. Bu kuramın temelinde ‘her maddenin test/ölçek için eş değerde çalışmadığı’ varsayımı yatar ve her bir farklı maddeye güçlük, ayırt edicilik gibi özellikleri dikkate alınarak farklı puan değeri atanabilir (115,174–176).

Veriler toplandıktan sonra 39 maddelik uzun ölçek formu üzerinde madde ayırt edicilik değeri ve faktör yükleri hesaplanarak madde analizleri yapılmıştır. Çıkarılan 15 maddeden sonra kalan 24 maddenin faktör yükleri kabul edilebilir düzeyde ($>0,3$) (177–179) ve maddelerin ayırt edicilik değerleri kabul edilebilir düzeyde ($>0,20$) (106,114) bulunmuştur. Geçerlilik analizleri temelde kapsam geçerliliği ve yapı geçerliliği üzerinden yürütülmüş ve ölçüt geçerliliği gerçekleştirilememiştir. Bir çok kaynakta ölçüt geçerliliği ölçek geliştirme aşamasının önemli adımlarından biri olarak yerini alsa da (88, 98, 142), eş değer bir aracın yokluğunda veya oluşturulamaması durumunda ölçüt geçerliliği tekniğinin uygulanmayabileceğini de belirtilen araştırmacılar mevcuttur (118). Yapı geçerliliği, çalışmanın amacının tek boyutlu bir ölçek geliştirme olmasından dolayı sadece doğrulayıcı faktör analizi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi, farklı avantajlar ve dezavantajlar sunar. Açımlayıcı faktör analizi, veri içindeki altta yatan yapıları ortaya çıkarmak ve potansiyel ilişkiler ve desenler hakkında içgörüler sağlamak için değerlidir. Ancak, aynı zamanda faktörlerin yorumlanmasındaki öznel doğası ve farklı döndürme tekniklerine bağlı olarak değişken sonuçlar üretebilme eğilimi ve ileri düzey istatistiki bilgi gerektirdiğinden yanlış yorumlamalara açıklığı nedeniyle eleştirilmiştir (180). Öte yandan, doğrulayıcı faktör analizi, önceden belirlenmiş teorik yapıları test etmek için kullanılır ve model doğruluğunu değerlendirmede etkilidir. Her iki yöntemin seçimi de, araştırmanın amacına ve verinin özelliklerine bağlı olarak gerçekleştirilmelidir (130–132,181,182). Doğrulayıcı faktör analizinde 24 maddenin her birinin faktör yükü 0,3 değerinin üzerinde bulunmuş ve ölçeğin RMSEA değeri 0,06 olarak saptanmıştır (134,149). Maddelerin faktör yükleri ve RMSEA değerine göre ölçeğin geçerli bir ölçek olduğu sonucuna varılmaktadır.

Ölçüm aracının güvenilirlik analizlerinde, yarıya bölme ve testi oluşturan maddelerin uyumu değerlendirilmiş ve test-tekrar test ve paralel formlar metotları

uygulanmamıştır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayı değeri 0,80 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçeğin orta düzeyde güvenilir olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir (150). Ancak, Cronbach alfa katsayısının yalnızca ölçeğin iç tutarlılığını yansıttığı ve zaman içindeki kararlılığını ölçmediği unutulmamalıdır. Bu nedenle, test-tekrar test yönteminin uygulanmaması, ölçeğin güvenilirliğine ilişkin bazı soru işaretlerini beraberinde getirebilir. Yarıya bölme yöntemi ile hesaplanan Spearman-Brown Katsayısı değeri olan 0,73, ölçeğin iki yarıya ayrıldığında tutarlılık gösterdiğini ve güvenilirliğinin yeterli olduğu bilimsel kanaatini verir. Bu değer, ölçüm aracının genel güvenilirliğinin yeterli olduğunu destekler niteliktedir, ancak daha kapsamlı bir güvenilirlik analizi için test-tekrar test veya paralel formlar gibi yöntemlerin eksikliği de bu araştırma özelinde dikkate alınmalıdır.

5.2. Tanımlayıcı Araştırma

5.2.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik ve Sağlık Durumlarıyla İlişkili Özellikleri

Çalışma Ankara İl'inde Suriyeli göçmenlerin yoğun olarak yaşadıkları üç ilçenin, Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları 18 mahallesinde toplamda 666 kişi ile yürütülmüştür. Katılımcıların 11'i (%1,6) Türkiye'de verilen geçici koruma kimliğine sahip olmadığını bildirmiştir. Yapılan literatür ve açık erişim resmi kurum veri taramalarında Türkiye'de bulunan kayıtsız Suriyeli göçmen sayısına erişilememiştir. Bir araştırmada Türkiye'de yüzbinlerce hatta bir milyonun üzerinde kayıtsız Suriyeli göçmen bulunduğu tahmin edildiği belirtilse de, bu bilimsel söylemin referansını haberler oluşturmaktadır (183).

Çalışma örnekleminde toplam yaş ortalaması $38,7 \pm 12,9$ 'dur (Bkz. Tablo 4.7), 60 yaş ve üzerindeki katılımcılar toplam örnekleimde %6,5'lik bir dilimi (Bkz. Tablo 4.8) kapsamaktadır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün açık erişim sınırlı verilerine göre 19-64 yaş aralığında toplamda 1.557.768 geçici koruma altında Suriyeli göçmen bulunmakta ve bu yaş grubu içerisinde 60-64 yaş aralığı %2,8'lik bir dilimi oluşturmaktadır (4) Araştırma örnekleminizde temsil edilen 60-64 yaş grubu yüzdelik dilimi, Türkiye'deki Suriyeli göçmen genel popülasyonu içindeki dilimden daha büyüktür.

1994 yılından bu yana Türkiye'de faaliyet gösteren ve kendisini Alman Yeşiller Partisi'ne yakın bağımsız bir sivil toplum kuruluşu olarak tanımlayan Heinrich Böll Stiftung Derneği'nin (HBSD) 2023 tarihinde basılan Göçmen Mahallelerinde Yaşam: Türkiye'de 2010 Sonrası Göçler ve Göçmenlerin Toplumsal Katılımı isimli 17 ilde (Ankara, Bursa, Tekirdağ, İstanbul, İzmir, Hatay, Gaziantep, Mardin, Mersin, Kahramanmaraş, Konya, Denizli, Diyarbakır, Nevşehir, Yalova, Van, Muğla) toplam 1.427 Suriyeli göçmeni kapsayan raporunda, üniversite ve üzeri eğitime sahip dilim %7,1 olup bizim çalışmamızda bulunan yüzde(%8,2) (Bkz. Tablo 4.9) ile benzer niteliktedir. Ayrıca yine ilgili raporda Suriyeli göçmen kadınların sadece %16,7'sinin erkeklerin ise %87,3'ünün çalıştığı belirtilmiştir (184). Araştırmamızda çalışan kadınlar %7,2'lik bir dilimi kapsarken, çalışan erkeklerin yüzdesi %62,5'tir (Bkz. Tablo 4.10). 2021 yılında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın raporuna göre, Türkiye'de çalışma izni alan Suriyeli göçmenlerin sayısı 91,500 olup, bu izinlerin sadece 5,335'i kadınlara verilmiştir (3). Araştırmamızda, meslek sahibi kadınların %72,9'unun erkeklerin ise %34,7 'sinin Türkiye'de çalışmadığı bulunmuştur. Türkiye'deki Suriyeli göçmenlerin stres faktörleri üzerine 2021 yılında yapılan bir çalışmada, göçmenlerin önemli bir kısmının eski mesleklerini sürdüremediği; bu nedenle ailelerinin geçimini sağlamak için kendilerine düşük ücret ödenen işleri kabul etmek zorunda kaldıklarından bahsedilmekte ve Suriyeli göçmen bir kadının aşağıdaki cümlelerine yer verilmektedir:

"Eğer bu soruya cevap verirsem güleceksiniz, çünkü bizim için bir gelecek görmüyorum. Ben üniversite mezunuyum. Öğretmenim. Bu mesleğe 15 yıl verdim. Eğer şimdi kendi mesleğimi [Türkiye'ye] aktaramazsam ve bunun yerine hamallık yaparsam, bizim için bir gelecek yok demektir." (185)

HBSD raporunda Suriyeli göçmenlerin sadece %3,4'ünün 8000TL ve üzeri bir aylık gelirin bulduğu belirtilmektedir. Ankara ili dahilinde bu yüzde %2,4'e düşmektedir. Ayrıca raporda Suriyeli göçmenlerin yaklaşık üçte birinin, beklenmedik bir masrafla karşılaşmaları durumunda ödeyemeyeceklerini belirttikleri ifade edilmektedir. Barınma açısından değerlendirildiğinde ilgili raporda katılımcıların %97,5'inin kiracı olduğu görülmektedir (184). Araştırmamızda, katılımcıların

%25,2'si ekonomik durumlarını iyi ve üstü olarak belirtmiş (Bkz. Tablo 4.13) ve %98,1'i barınmak için kira vermektedir.

Araştırmamızda kadınların %26'sı, erkeklerin %49,8'i Türkçe bildiğini belirtmiştir. Ancak araştırmanın veri toplama formu ve tasarımı gereği Türkçe dilbilgisi durumu detaylı bir biçimde sorulmamıştır. HBSD raporunda dilbilgisi yeterliliği detaylandırılmış ve katılımcılardan sadece %8,6'sı Türkçeyi her düzeyde çok iyi olarak kullandığını belirtmiştir (184). Literatürde, dil bariyeri nedeniyle göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimde ve bu hizmetlerin kalitesinde önemli sorunlar yaşadığına dair araştırmalar bulunmaktadır. Bazı araştırmacılar, dil engelini sağlık hizmetlerine erişimi geciktirdiğini ve göçmen hasta ile sağlık hizmeti sağlayıcısı arasında etkili bir ilişkinin kurulmasını engellediğini vurgulamaktadırlar (186–188). Türkiye'de 2017 yılında yapılan bir çalışmada ise Suriyeli göçmenlerin dil yetersizlikleri nedeniyle sağlık hizmetlerinden etkin bir şekilde faydalanamadıkları ve sağlık sorunlarını çözmek için tercümanlara başvurdukları belirtilmiştir (189).

Araştırmamızda silahlı çatışmaya şahit olan %86,9, en az bir yakını çatışmada kaybeden %58,4, aileden en az bir yakını Suriye'de bırakmak zorunda kalan %65,2'lik bir dilim bulunmaktadır (Bkz. Tablo 4.14). Yapılan bir çalışmada, Suriyeli göçmenlerde Post Travmatik Stres Bozukluğu tanısının özellikle kadınlarda, iki veya daha fazla travmatik olay yaşamışlarda ve kişisel ve ailevi psikiyatrik bozukluk öyküsü olanlarda dikkate alınması gerektiği öne sürülmekte ve tanı ile yaşanan travmatik olayların sayısı arasında pozitif korelasyon bulunduğu bildirilmektedir (190). Türkiye'deki Suriyeliler ile 2017 yılında yapılan bir diğer çalışmada ise regresyon analizleri, demografik değişkenlerin etkileri kontrol edildikten sonra, göç öncesi travmatik olayları arasında sadece yakınlarından/sevdiklerinden zorla ayrılma ve yakını/sevdiklerini kaybetme durumunun, post-travmatik stres ve depresyon belirtilerini anlamlı bir şekilde öngördüğü belirtilmektedir (191).

Araştırmamızda katılımcıların %61,9'u her şey eskisi gibi olsa Suriye'ye dönmeyi istemektedir (Bkz. Tablo 4.14). Dönmek istemeyen katılımcılar arasında en sık ifade edilen üç neden ise: 'Suriye'deki savaş ve buna bağlı güvensizlik ve umutsuzluk hissi, aile bireylerinin Türkiye'de kalmak istemesi ve Türkiye'deki yaşam standartlarının daha iyi olmasıdır'. Suriyeli göçmenlerin geri dönme ve Türkiye'de

kalma durumlarına ilişkin 2019 yılında yapılan bir çalışmada şu üç sonuç çıkarılmıştır: (1)Anavatanda şiddetin süresi ve şiddeti ne kadar uzun ve yoğunsa ve Suriye dışında geçirilen zaman ne kadar uzunsa, Suriye'ye geri dönmeyi isteme olasılığı o kadar düşüktür; (2)Türkiye'de geçirilen zaman ne kadar uzunsa, başka bir Avrupa ülkesine kalıcı olarak yerleşme olasılığı o kadar yüksektir ve (3)Göçmenlere sunulan hizmetler ne kadar fazla ve kaliteliyse, Türkiye'de kalmayı isteme olasılığı o kadar yüksektir (192).

Araştırmamızda katılımcıların %27'si en az bir kronik hastalığı olduğunu belirtmiştir. Kronik hastalıklardan en yaygın rastlanan hastalıklar sırasıyla diyabet (%8,2), hipertansiyon (%7,7), kalp ve damar hastalıkları (%4,9) olarak belirlenmiştir (Bkz. Tablo 4.15). Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2019 yılında 10.019 Suriyeli göçmen ile yapılan araştırma raporunda, herhangi bir kronik hastalığı olanlar %15'lik bir kısmı temsil etmektedir, ayrıca ilgili araştırmanın katılımcıları arasında en yaygın kronik hastalık hipertansiyon (%3.7) olup bunu psikiyatrik bozukluklar (%2.8), astım (%2.6), diyabet (%2.6) ve kalp hastalığı (%2.5) takip etmektedir (193). Şanlıurfa'da 2022 yılında Suriyeli göçmenler ile yapılan bir çalışmada ise kronik hastalık yüzdesi %15,2 olarak belirlenmiş ve en sık görülen üç kronik hastalık, %4,7 ile hipertansiyon, %2,4 ile kronik solunum yolları hastalığı ve %2,3 ile diyabet olarak belirtilmiştir (194).

Araştırmamızda genel sağlık durumunu iyi ve çok iyi olarak ifade eden katılımcılar %72,2'dir (Bkz. Tablo 4.20). Norveç'te 2020 yılında yapılan bir çalışmada Suriyeli göçmenlerin %58'i genel sağlık durumunu iyi olarak nitelendirmiştir (195). Ayrıca 2007 yılında Suriye'de yapılan bir çalışmada genel sağlık durumunu iyi olarak nitelendiren erişkinler %55'lik bir dilimi oluşturmaktadır (196). Araştırmamızda genel sağlık durumunu kötü ve çok kötü olarak belirtenlerin %83'ünün en az bir kronik hastalığı bulunmaktadır, bu yüzde iyi ve çok iyi olarak belirtenlerde %10,8'dir. Göçmen popülasyonlarda yapılmamış olsa da, kronik hastalığın olması ile daha kötü bir seviyede genel sağlık durumu algısı arasındaki bu ilişki literatürde bazı araştırma bulgularında sunulmuştur (197–200).

Kronik hastalığı olmayan katılımcılarda, ekonomik durum ile genel sağlık durumu algı düzeyi ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Pek çok farklı

nüfus ile yapılan çalışmada sosyo-ekonomik statü ile sağlık arasındaki ilişki nitelendirilmiştir (201). Almanya’da Suriyeli göçmenler ile 2020 yılında yapılan bir araştırmada göç öncesi kendileri tarafından bildirilen sosyo-ekonomik statü ile birkaç öznel sağlık göstergesi (sağlık memnuniyeti, genel sağlık durumu algısı (*self-reported/rated health*), mental sağlık) arasında pozitif bir ilişki olduğu gösterilmiştir (202).

5.2.2. Belirsizlik Ölçek Puanları ve İlişkili Değişkenler

Maddelerin ortalama puanları 1,6 ve 3,4 arasında olup, madde ortalama puanlarının ortalaması 2,4’tür. Dağılımda en yüksek değerleri (3 ve üzeri) alan maddeler incelendiğinde çalışma hayatı, barınma, sağlık hizmeti, seyahat özgürlüğü ve ayrımcılığa uğrama ile ilgili oldukları gözlenir (Bkz. Tablo 4.6).

Madde 1 (Çalışma hayatında, Türk vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olabileceğime inanıyorum) ve Madde 14 (Türkiye’de mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum) (Bkz. Tablo 4.6) çalışma hayatı ile ilgili durumların göçmenlerin belirsizlik düzeyleri ile ilişkisinin önemini göstermektedir Bir diğer 3 puanın üzerindeki madde, Madde 4 (Türkiye’de sağlık hizmetlerinden yararlanırken ayrımcılığa uğrayacağımı düşünüyorum) (Bkz. Tablo 4.6) olup, bu madde sağlık hizmeti sunumundaki (olası) ayrımcılık deneyiminin göçmenlerin belirsizlik düzeyleri ile ilişkisine vurgu yapmaktadır.

Madde 5 (Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir evde yaşama fırsatımın olacağını düşünüyorum) ise barınma ile ilgili durumların göçmenlerin belirsizlik düzeyleri ile ilişkisine dikkat çekmektedir (Bkz. Tablo 4.6). Barınma gibi esansiyel hakların yokluğunun, sağlığın önemli sosyal belirleyicileri olarak hizmet ettiği (57) ve bu haklardan mahrum bırakılmanın belirsizliğinden (203) kaynaklanan psikolojik yükün, göçmenlerin sağlığını desteklemek için yapılacak müdahalelerde dikkate alınması gerektiğini vurgulamak önemlidir.

En düşük puana sahip madde ise, Madde 20 (Türkiye’de yaşarken dini inançlarıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum) (Bkz. Tablo 4.6) olup, bu madde Türkiye’de yaşayan Suriyelilerin dini inanç özgürlüğüne bağlantılı belirsizlik düzeylerinin düşük olduğuna işaret etmektedir. Dini inanç ve dini

özgürlüklerin halk sağlığı alanında sosyal bir belirleyici olduğunun literatürde bilimsel tartışmaları bulunmaktadır (159,160,204). İngiltere’de göçmenlerin sağlık durumları üzerinde belirsizlik ve bekleme sürelerinin etkilerini araştıran bir makalede, sığınma kararı için uzun bekleme sürelerinin, göçmenlerin fiziksel ve mental sağlıkları üzerinde etkili olduğu savunulurken, dini inançların bu etkiyi kısmen azalttığı desteklenmekte, ancak bu etkinin sadece kısmi olduğu belirtilmektedir (6).

Bu araştırmada EGBÖ toplam puan dağılımı 25 ila 94 arasındadır (alınabilecek minimum puan 24, maksimum puan 120). Ortalama değer $57,1 \pm 10,9$, ortanca değer 58’dir (Bkz. Tablo 4.24). Daha önce benzer bir ölçek geliştirilmediğinden ve karşılaştırma yapılamadığından, bu ortalama puanın düşük ya da yüksek şeklinde net bir betimlemesini yapmak doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Araştırmamız genel örnekleminde, kadınların, meslek sahibi olmayanların, çalışmayanların, kirada yaşayanların belirsizlik ölçek puanları daha yüksek bulunmuştur. Ekonomik durumunu iyi olarak belirten katılımcıların belirsizlik ölçek puanlarının daha düşük olduğu ve orta ve iyiye doğru puanların yükselme eğiliminde olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 4.25). Yapılan bir derleme çalışmasında, afet veya çatışma ortamlarına odaklanan belirsizlikle ilgili çalışmalarda belirsizliğin nedenleri arasında iş güvencesi, barınma ve kişinin ülkesinin güvenliği ve geleceği gibi yapısal ve makro düzeydeki konulardan bahsedildiği belirtilmiştir (203). Bazı çalışmalarda, ekonomik durum ve çalışma hayatının göçmenler üzerinde belirsizlikle ilişkili olduğu belirtilmektedir (100,101,103). Suriyeli göçmen işçiler, sosyal güvencenin olmaması, fazla mesai ücreti almadan çalışma durumu, uzun çalışma saatleri, yıllık izin olmaması gibi yerel işgücü tarafından reddedilen çalışma koşullarını kabul ettikleri ve dolayısıyla da işgücünün maliyetini düşürdükleri için işverenler tarafından tercih edilmektedirler (205). Göç bağlamında pazar taleplerini desteklemek için Türkiye daha yumuşak bir vize rejimi uygulamış ve artan kayıt dışı göçü engellemeye yönelik de kasıtlı bir ihmal göstermiştir. Ancak aynı zamanda sınır kontrolleri ve güvenlik önlemlerini de artırmıştır. Görünüşte paradoksal olan bu tutum, göçmenlerin sürekli olarak düzenlilik ve düzensizlik arasında gidip gelmesine neden olmuş ve bu durum da istihdamla bağıntılı belirsizliğe yol açmıştır (206).

Suriyeli göçmenlerin yaşadığı barınma belirsizliği, yerinden edilme, yasal statü ve ekonomik zorluklar gibi çeşitli faktörlerden etkilenen karmaşık bir konudur. Suriyeli göçmenler, zorla yerinden edilmiş olmaları ve yerleşik yasal statülerinin kısıtlılığı nedeniyle uygun konuta erişimde belirsizlikle karşı karşıyadır (207). Ayrıca, Suriye göçünün Türkiye işgücü piyasası üzerindeki etkisinin bir bağlantısı olarak konut fiyatlarındaki önemli artış, Suriyeli göçmenlerin yaşadığı barınma ile ilişkili belirsizliği etkileyebilmektedir (208). Bu bağlamda barınma ve belirsizliğin ilişkisi, konut sağlığı kavramına, göç sağlığı içerisinde konutun sahipliği üzerinden başka bir bakış açısı katmaktadır.

İstihdam, barınma, ekonomik durum ile belirsizlik arasındaki ilişki, göç politikalarının mental sağlık üzerindeki olumlu etkilerini maksimize etme potansiyeli açısından dikkate alınmalıdır. Bu bilimsel bulgular, politika yapıcılara kanıta dayalı halk sağlığı yaklaşımları sunarak mental sağlığın geliştirilmesine yönelik somut adımlar atılmasını sağlayabilir.

5.2.3. Belirsizlik ile Sağlık İlişkisi

Göç, sağlık ve iyi olma hali üzerinde geniş çaplı etkileri olabilecek karmaşık bir yapıdır. Göç sağlığını çeşitli bileşenleriyle geniş bir perspektifle anlamak bu nedenle önemli bir bilimsel uğraştır. Bu bileşenlerden biri de, göçmenlerin sıklıkla yaşadığı ve şimdiki ve gelecekteki yaşamları üzerinde kontrol eksikliği hissine kapılmasına ve psikososyal strese yol açan belirsizliktir (209). Bir araştırmada, Suriyelilerin üçte birinden fazlasının mental sağlık sorunları yaşadığı ve hayal kırıklığı, adaletsizlik duyguları ve belirsizliğin en yaygın psikolojik sorunlar bulunmuştur (210). Kadınlar, çocuklar ve genç nüfus gibi dezavantajlı grupların özellikle belirsizliğe duyarlı oldukları ise alandaki çalışmalarda belirtilmektedir (211,212). Araştırmamızda kadınlardaki belirsizlik ölçek puanı, erkeklerden daha yüksek olarak bulunmuştur (Bkz. Tablo 4.25). Literatürde konuyla ilgili çalışmalarda özellikle hem göçün yıllar içindeki feminizasyonundan (213–216) hem de kadınların göç süreci içinde hem göçmen hem de kadın olduklarından ötürü çifte yüke sahip olduklarından bahsedilmektedir (217,218). Bu bağlamda kadın cinsiyetin, belirsizliğin getirdiği sağlık riski açısından da düşünülmesi önemlidir. Türkiye’deki Suriyeli kadınlar ile yapılan bir çalışmada, göçmenlerin sadece kadın oldukları için bile

psikolojik ve sosyal zorluklar yaşadıklarını ve göçmen kadınların, zorunlu göç öncesinde yaşanan sorunlar ve ataerkil ideolojinin etkisi nedeniyle erkeklere kıyasla psikolojik sorunlara daha yatkın oldukları belirtilmiştir (219).

Araştırmamızda, silahlı çatışmaya şahit olmuş göçmenlerin belirsizlik ölçek puanları, şahit olmamış göçmenlerin puanlarından yüksek bulunmuştur (Bkz. Tablo 4.26). Silahlı çatışma gibi travmatik deneyimlerin mental sağlık üzerinde oluşturduğu riskler bilinirken (190,191), eş zamanlı travmadan kaynaklanabilen artan belirsizliğin mental sağlık üzerindeki etkilerine yönelik ikincil değerlendirmeleri yapmak, silahlı çatışma travmasının yarattığı belirsizliğin, travmanın mental sağlık üzerindeki etkilerini nasıl değiştirebileceği yeni bir sorusu bağlamında sağlığın geliştirilmesi çabaları açısından kıymetlidir.

Genel araştırma örnekleminde, kronik hastalığı olanların olmayanlara ve kronik hastalığı olanların içerisinde, multimorbiditesi olanların olmayanlara göre belirsizlik ölçek puanları daha yüksektir (Bkz. Tablo 4.32). Hastalık belirsizliği (Illness Uncertainty), Mishel ve Epstein (1990) tarafından geliştirilen, her biri 5 (kesinlikle katılıyorum) ile 1 (kesinlikle katılmıyorum) arasında değişen beş puanlık Likert tipi bir ölçek kullanılarak derecelendirilen 28 maddeden oluşan Mishel Hastalıkta Belirsizlik Ölçeği ile ölçülen, akut ve kronik hastalıklarda mevcut olan ve literatürde, bilişsel bir stres faktörü, kontrol kaybı hissi ve zamanla değişen bir şüphe algısal durumu olarak tanımlanan hastalıklarla ilişkili belirsizliktir (220–222). Kronik hastalıklara sahip kişiler, hastalığın sebebinin ya da prognozunun bilinmemesi, semptomların düzensiz ve tahmin edilemez olması, tedavi alternatifleri ve sonuçları hakkında yetersiz bilgi bulunması gibi durumlar nedeniyle belirsizlik hissedebilirler (223). Araştırmamızda, kronik hastalığı ve multimorbiditesi olan grupta bulunan daha yüksek belirsizlik ölçek puanına sebep olan arka plandaki temel nedenleri açıklama uğraşı için, hastalık belirsizliği kavramı da düşünülmelidir. Ayrıca, madde analizlerinde sağlık hizmetlerinde ayrımcılığa uğrama endişesinin diğer unsurlara göre daha yüksek belirsizlik yarattığı gözlemlenmiştir. Bu, sağlık hizmetine ihtiyaç duyan özelleşmiş grupların (kronik hastalığı olanlar) hem belirsizliğin etkilerinden daha fazla etkilenebileceğini hem de ayrımcılık endişesiyle sağlık hizmetlerinden yararlanma çekincelerine girebileceğini göstermektedir.

Genel sağlık durumu algı düzeyi ‘iyi’ olan katılımcıların belirsizlik ölçek puanlarının daha düşük olduğu ve orta ve iyiye doğru puanların yükselme eğiliminde olduğu görölmektedir (Bkz. Tablo 4.31). Bu eğilim, araştırma grubu cinsiyete ve kronik hastalık olma durumuna göre tabakalandığında da devam etmektedir (Bkz. Tablo 4.31). Araştırmamızda elde ettiğimiz bulgular sonucunda, genel sağlık durumu algı düzeyi kötüleştikçe belirsizliğin arttığı görölmektedir. Ancak, tanımlayıcı araştırma tasarımında, neden-sonuç ilişkisi kurmak metodolojik olarak sınırlıdır. Bu durum hem belirsizlik hem de genel sağlık durumu algı düzeyi değişkenlerinin araştırma sürecinde eş zamanlı olarak ölçülmesinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, bu iki değişken arasındaki nedensellik yönü hakkında kesin bir sonuca varmak mümkün değildir. Bu nokta da konu hakkındaki gelecekteki araştırmalara olan ihtiyaca vurgu yapar.

Kişinin bildirdiği sağlık durumunun ya da algıladığı genel sağlık düzeyinin, sağlık ihtiyaçları olan risk gruplarını tanımlama gücüyle birlikte, uzun vadeli morbidite ve mortalitenin öznel bir öngörü göstergesi olabileceğine de dikkat etmek önemlidir (224). Genel sağlık durumu algı düzeyi kötüleştikçe, artan bir belirsizlik ölçek puan trendi gözlenirse de kişinin beyan ettiği sağlık durumu ile belirsizlik arasındaki ilişkinin; fiziksel ve mental sağlık, kronik hastalıklar, başa çıkma stratejileri, sosyoekonomik durum ve sosyodemografik özellikler gibi çok sayıda faktörden etkileneneği unutulmamalıdır. Ayrıca bu tanımlamada, temel varsayım genel sağlık durumu algı düzeyinin tanımlayan, belirsizlik ölçek puanının tanımlanan değişken olması üzerine kuruludur. Ancak belirsizliğin başlı başına sağlıkta bir risk faktörü olduğu da pek çok araştırma da kanıtlanmıştır. Ek olarak, araştırmamızda kronik hastalığı olanlarda hem genel sağlık durumu algı düzeyinin kötüleştiiği hem de belirsizlik ölçek puanının arttığı belirlenmiştir. Kronik hastalıklar bu ilişkide, karıştırıcı faktör olarak rol üstlenebilir ve genel sağlık durumu algı düzeyini ya da belirsizliği doğrudan etkileyerek bireylerdeki belirsizlik duygusunu artırabilir veya azaltabilir. Bu bağlamda belirsizlik ve genel sağlık durumu algı düzeyi arasındaki ilişkinin daha detaylı değerlendirilmesi için yapısal eşitlik modellemesi (225,226) ve neden-sonuç varsayımlarını daha detaylı analiz edilebileceği Directed Acyclic Graph (DAG) (227–229) gibi ileri istatistiksel ve epidemiyolojik modellerin kullanılması konu ile ilgili yürütülebilecek bilimsel araştırmaların gücünü arttıracaktır. Bu modeller

çoklu değişkenler arasındaki ilişkileri aynı anda değerlendirebilme yeteneğiyle, belirsizlik ve genel sağlık durumu algı düzeyi arasındaki ilişkinin daha tümelci bir perspektiften analiz edilmesi imkânı sunabilecektir.

5.3. Araştırmanın Halk Sağlığı Perspektifinden Değerlendirilmesi

Göç sağlığı alanında karşılaşılan belirsizlik ve çok çeşitli sosyal belirleyiciler, sağlık sonuçlarını iyileştirmek ve iyi olma halini geliştirmek için bilimsel bir titizlikle ele alınmalıdır. Göçmen nüfuslarda sağlığın sosyal belirleyicilerine odaklanan etkili stratejilerin geliştirilmesi, göçün sağlık üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yardımcı olacaktır. Bu bağlamda, göç sağlığının sosyal belirleyicilerinin ve etki mekanizmalarının tanımlanması, göç sağlığı müdahalelerinin özel ihtiyaçlara göre şekillendirilmesi için esastır.

Belirsizlik ile ilişkili olarak bulunan barınma, çalışma yaşamı, (toplumsal) cinsiyet ve ekonomik durum, sağlığın sosyal belirleyicilerindedir. Literatürde sağlığın sosyal belirleyicilerinin etkilerine göre ‘dezavantajlı grup’ tanımlamaları yapılmış ve dezavantajın tek bir gruba özgü etiketlemeden öte çok katmanlı karmaşık bir yapıda olduğundan bahsedilmiş olsa da (230,231) farklı dezavantajlı durumlarda olmanın birbirleri ile etkileşimlerinin nasıl olduğu ya da sağlık üzerindeki etkilerinin nasıl birleştiği konusunda alanda halen ileri araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu iç içe geçmiş yapı, sağlığın sosyal belirleyicilerinin tanımlandığı ancak birbirleriyle etkileşimlerinin her bireyde oynadığı rolün belirsizliği gerçeğini de içerir. Bu bağlamda, sağlığın sosyal belirleyicileri dahi doğaları gereği içinde bir miktar belirsizlik barındırır. Araştırmamız sonucunda, sağlığın sosyal belirleyicileri belirsizliği yaratarak sağlık üzerindeki etkilerini farklı bir yoldan arttırabilirler mi bilimsel sorusu ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak, literatürde belirsizliğin mental ve bedensel sağlık üzerindeki etkisinden de bahsedilmektedir. Bu gözlemler doğrultusunda şekillenen halk sağlığı bilimsel düşünme pratiğinde ortaya çıkan ‘belirsizliğin, sağlığın sosyal belirleyicileri ve sağlık arasındaki yolda bir ara bileşen olma tartışma katkısını literatüre geçirme uğraşı’ bu araştırmanın temel çabasını oluşturmaktadır. EGBÖ, bu çabanın bir uzantısı olup, belirsizliği ölçerek ileri halk sağlığı araştırmaları için zemin hazırlamayı hedeflemektedir. Çünkü hem belirsizliğin oluşturduğu sağlık yüküne hem de doğrudan belirsizliği arttıran faktörlere odaklanmak,

sınırlı kaynak ve zamanın olduğu politika yapma çalışmalarında, özel ve birincil ihtiyaca sahip gruplara yönelmek için bilimsel kanıt sunarak, kanıta dayalı halk sağlığı politikaları oluşturma sürecine katkı sağlamaktadır.

Bu çalışma temelde, halk sağlığının bir alt disiplini olan göçmen sağlığı alanında politika geliştirme süreçlerine belirsizlik kavramını dahil ederek katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Sağlık politikalarının geliştirilmesinde, belirsizliği azaltma ve bireylerin mental sağlığını koruma çabaları, sağlığın sosyal belirleyicileriyle bütünleşik bir şekilde ele alınmalıdır. Politika yapıcılarının, belirsizliğin yarattığı mental yükü hafifletmek için kapsamlı ve çok yönlü yaklaşımlar benimsemesi önerilmektedir. Ayrıca, primordiyal koruma stratejisi ile belirsizliğin risk faktörlerine odaklanılıp, belirsizliğin seviyesi azaltılarak ya da belirsizlik ortaya çıkmadan engellenerek, mental hastalık yükü hafifletilebilir. Göçmenlerin karşılaştığı zorlukların ve ihtiyaçların derinlemesine anlaşılması, etkili ve adil kamu sağlığı müdahalelerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

5.4. Araştırmanın Güçlü Yönleri ve Sınırlılıkları

5.4.1. Araştırmanın Güçlü Yönleri

- **Literatüre Yeni Ölçek Katkısı** Bu çalışma, literatüre yeni bir ölçek katkısı sağlamıştır. Bu ölçek, belirsizlik düzeyini ölçmeyi amaç edinen bilimsel bir uğraşın sonucudur.
- **Göç Sağlığı Literatürüne Belirsizliğin Sağlığın Sosyal Belirleyicileri ve Sağlık Arasındaki Yolakta Bir Ara Bileşen Olması Tartışma Katkısı:** Araştırmanın güçlü yönlerinden biri, halk sağlığı ve göç literatürüne, belirsizliğin, sağlığın sosyal belirleyicileri ve sağlık arasındaki yolakta bir ara etken olma tartışmasına katkı sağlamasıdır.
- **Genellikle Nitel Betimlemelere Sahip Olan Belirsizlik Kavramının Nicelleştirilme Uğraşı:** Araştırmanın güçlü yönü, nitel bir kavram olan belirsizliği nicel bir atama yoluyla istatistiksel analizlere uygun hale getirmek ve bu kavramla ilişkili faktörleri incelemeye olanak sağlamış olmasıdır. Bu yaklaşım, belirsizlik gibi soyut ve öznel bir kavramı ölçülebilir ve analiz edilebilir bir formata dönüştürmekte, böylece daha geniş ve sistemli bir analiz yapılmasına imkân tanımaktadır. Bu

dönüşüm, belirsizliğin çeşitli faktörlerle olan ilişkilerinin anlaşılmasını ve bu ilişkilerin nicel yöntemlerle incelenmesini mümkün kılmaktadır.

- **Belirsizlik Düzeyini Ölçme Amacı:** Araştırma, belirsizlik düzeylerini ölçmeye yönelik spesifik bir yaklaşım geliştirmiştir. Bu, göç alanında eksik olan bir alanı doldurmuş ve araştırmalar için yeni bir araç sunmuştur. Bu araştırmanın özgünlüğünü göstermektedir.

- **Geçerlilik ve Güvenilirlik Kriterlerini Karşılamanın Ölçeği:** Bu araştırma kapsamında geliştirilmiş ölçeğin, analizler sonucunda geçerlilik ve güvenilirlik kriterlerini karşıladığı bulunmuştur. Bu, ölçeğin metodolojik gücünü göstermektedir.

- **Benzer Sosyodemografik Dağılımı Olan Araştırma Popülasyonu:** Araştırma popülasyonu birçok yönden Türkiye’de yaşayan Suriyeli göçmen popülasyonuna benzer sosyodemografik dağılıma sahiptir.

5.4.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

- **Zorla Yerinden Edilmiş Suriyeli Göçmenler Üzerine Odaklanma:** Araştırma, yalnızca yerinden edilmiş Suriyeli göçmenleri kapsamakta olup, bu grup dışındaki göçmenlerin deneyimlerini içermemektedir. Bu, sonuçların tüm göçmen nüfuslara genelleştirilebilirliğini sınırlamaktadır.

- **Türkçe Arapça Çeviri Aşamaları:** Ölçek, Arapça geliştirilen bir ölçek olmasına rağmen, araştırmacıların dil bilgisi kısıtlılığı nedeni ile Türkçe hazırlanmış ve sonrasında Arapçaya çevrilmiştir. Bu çeviri süreci, dilin nüansı ve kültürel farklılıklar nedeniyle bazı anlam kaymalarına yol açmış olabilir.

- **Ölçeğin Tek Boyutlu Olması:** Araştırmada kullanılan ölçek, belirsizliğin alt boyutlarını içermeyen tek boyutlu bir yapıdadır. Bu, daha karmaşık ve çok yönlü faktörlerin incelenmesinde kısıtlılıklara neden olmaktadır.

- **Doğrulayıcı Faktör Analizi:** Araştırmanın yapısı gereği tek boyutlu bir ölçek tasarlama amacı doğrultusunda sadece doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Bu, belirsizliğin ölçekteki alt boyutlarını inceleme bilimsel uğraşını sınırlamıştır.

- **Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyinin Tek Soru ile Ölçülmesi:** Genel sağlık durumu algı düzeyi, SF-36 gibi modeller yerine, veri toplama süresini

uzatacağı, dolayısıyla araştırmaya katılımı azaltacağı düşünülerek tek bir soru ile ölçölmüştür. Bu, genel sağlık durumu algı düzeyinin derinlemesine değerlendirilmesini sınırlamaktadır.

- **Ölçek Maddelerinde Yer Almayan Belirsizlik Unsurları:** Ölçeğin bir diğer kısıtlılıklarından biri de ölçek maddelerinde yer almayan ancak belirsizliğe etki edebilecek başka unsurlardır. Örneğin medya ve göçmenlerin medya deneyimleri ölçek maddelerinde yer almamaktadır. Oysa, literatürde belirsizliğe yol açabileceği savunulduğuna dair kaynaklar mevcuttur (232,233). Ancak bu nokta pek çok ölçek geliştirme aşaması için var olan bir kısıtlılıktır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak, göçmenlerin algıladığı belirsizliği ölçen bir ölçek geliştirmek amacıyla yürütülen bu metodolojik çalışma, tek boyutlu ve 24 maddeden oluşan Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeğinin (EGBÖ) geçerlilik ve güvenilirlik açısından gerekli kriterleri sağladığını ortaya koymuştur. EGBÖ bilimsel literatüre yeni bir ölçek olarak eklenmiştir.

6.1. Sonuçlar

6.1.1. Metodolojik Araştırmaya Ait Sonuçlar

- Madde havuzunun oluşturulması amacıyla yürütülen fenomenolojik araştırma sonrasında belirsizliğin altında yatan nedenlerle ilişkilendirilebilecek 15 tema tanımlanmıştır: (1)Eğitim, (2)Sağlık, (3)Politika, (4)Adalet, (5)Vatandaşlık, (6)Çalışma hayatı, (7)Kültürel farklar ve din, (8)Dil bariyeri, (9)Evlilik, (10)Barınma, (11)Şiddet, (12)Geri dönme, (13)Gelecek umudu, (14)Yaşamın kaybı ve (15)Seyahat.

- Bu 15 ana temanın temelinde oluşturulan tek boyutlu ve 24 maddeden oluşan Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeğinin (EGBÖ) madde ayırt edicilik değerleri 0,20'nin ve madde faktör yükleri 0,3'ün üzerindedir.

- Ölçüm aracının geçerlilik analizlerinde, kapsam geçerliliği ve yapı geçerliliği değerlendirilmiş ve ölçümlerin geçerlilik kriterlerini karşıladığı bulunmuştur. Ölçeğin RMSEA değeri 0,06 olarak hesaplanmıştır.

- Ölçüm aracının güvenilirlik analizlerinde, yarıya bölme ve testi oluşturan maddelerin uyumu değerlendirilmiş ve ölçümlerin güvenilirlik kriterlerini karşıladığı bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,80 ve Spearman-Brown Coefficient değeri 0,73 olarak hesaplanmıştır.

6.1.2. Tanımlayıcı Araştırmaya Ait Sonuçlar

- Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği maddelerinin ortalama puanları 1,6 ile 3,4 arasında değişmektedir, bu da maddelerin toplam belirsizlik puanına çeşitli şekillerde katkı sunduğunu göstermektedir.

- Çalışma hayatı, barınma, sağlık hizmeti, seyahat özgürlüğü ve ayrımcılık ile ilgili maddeler en yüksek değerleri (daha yüksek belirsizlik kaynağını ifade eder) almıştır.
- Dini inanç özgürlüğüne ilişkin madde en düşük değeri (daha düşük belirsizlik kaynağını ifade eder) almıştır.
- EGBÖ toplam puan dağılımı 25 ila 94 arasındadır (Ölçekten alınabilecek minimum puan 24, maksimum puan 120). Ortalama değer $57,1 \pm 10,9$, ortanca değer 58'dir.
- Suriyeli kadın göçmenlerin belirsizlik ölçek puanları, erkek göçmenlerden yüksektir.
- Yaşadıkları evi kira olan Suriyeli göçmenlerin belirsizlik ölçek puanı, olmayanlara göre yüksektir.
- Meslek sahibi olmayan Suriyeli göçmenlerin belirsizlik ölçek puanı, meslek sahibi olanlardan; çalışmayan Suriyeli göçmenlerin belirsizlik ölçek puanı çalışanlardan yüksektir.
- Silahlı çatışmaya şahit olmuş Suriyeli göçmenlerin belirsizlik ölçek puanı, şahit olmamışlara göre yüksektir.
- Kronik hastalığı olan Suriyeli göçmenlerin, olmayanlara ve kronik hastalığı olanların içerisinde, multimorbiditesi olanların olmayanlara göre belirsizlik ölçek puanları yüksektir.
- Ekonomik durumu 'iyi' olarak belirten Suriyeli göçmenlerin belirsizlik ölçek puanlarının daha düşük olduğu ve orta ve kötüye doğru puanların yükselme eğiliminde olduğu görülmektedir.
- Genel sağlık durumu algı düzeyi 'iyi' olan Suriyeli göçmenlerin belirsizlik ölçek puanlarının daha düşük olduğu ve orta ve kötüye doğru puanların yükselme eğiliminde olduğu görülmektedir.

6.2. Öneriler

6.2.1. EGBÖ Sonuçlarına Dayalı Sağlık Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

- Primordiyal koruma stratejisi dahilinde, Ankara’da yaşayan Suriyeli Göçmenlerin algıladıkları belirsizliğe neden olan risk faktörlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik politikalar geliştirilmesi önerilmektedir. Bu politikalar, örneğin göçmenler arasında işsizliğin yarattığı belirsizliği engellemek için istihdam fırsatlarının artırılması ve mesleki eğitim programlarının teşvik edilmesini içerebilir.
- Birincil koruma stratejisi dahilinde, Ankara’da yaşayan Suriyeli göçmen kadınlara yönelik özel politika ve cinsiyet eşitliğini destekleyen programların oluşturulması önerilmektedir. Bu göçmen kadınların erkeklere göre daha yüksek seviyede maruz kaldıkları belirsizlik düzeyini azaltmaya yönelik bir yaklaşım olacaktır.
- İkincil koruma stratejisi dahilinde, Ankara’da yaşayan Suriyeli göçmenlere özel belirsizlikle başa çıkmak için psikososyal destek programları ve rehberlik hizmetleri sunulması önerilmektedir. Bu mevcut olan belirsizlikle ilişkili mental hastalık yükünü erken evrede yönetmeye ve hafifletmeye yönelik bir yaklaşım olacaktır.
- Üçüncül koruma stratejisi dahilinde, belirsizlik düzeyi yüksek bulunan silahlı çatışma ve savaş gibi travmatik olaylara maruz kalan Ankara’da yaşayan Suriyeli göçmenlere yönelik belirsizliği içeren özelleşmiş ruh sağlığı hizmetleri sağlanması önerilmektedir.
- Ankara’da yaşayan ve belirsizlik seviyesi yüksek bulunan Kronik hastalığı ve multimorbiditesi olan Suriyeli göçmenler için özelleştirilmiş sağlık hizmetleri ve destek programlarının geliştirilmesi önerilmektedir.
- Ankara’da yaşayan Suriyeli göçmenlerin sağlık hizmetleri ile alakalı ayrımcılık endişelerine odaklanan stratejiler geliştirilmesi, bu gruba yönelik ayrımcılığa uğrama endişelerini azaltacak bilinçlendirme çalışmalarının yapılması önerilmektedir. Eş zamanlı sağlıkta ayrımcılık olasılığını azaltmak için Suriyeli göçmenlere hizmet sunan sağlık hizmet sunucularına yönelik eğitimler düzenlenebilir.

- Kirada oturmaanın göçmen grubun algıladığı belirsizlik üzerindeki etkisi dikkate alınarak, konut sağlığı kavramının göç ve ilişkili halk sağlığı araştırmalarında bir değişken olarak yer almasının sağlanması önerilmektedir.

- Göçmenlerin sağlık durumları ve belirsizlik düzeyleri arasındaki ilişkinin anlaşılması ve sağlık politikalarının bu grupların belirsizlikle ilişkili özel ihtiyaçlarını anlayacak ve ele alacak şekilde tasarlanması önerilmektedir. Bu daha etkili ve hakkaniyetli kamu sağlığı müdahalelerine katkıda bulunabilir.

6.2.2. Gelecekteki Araştırmacılara Araştırma Modellemesine Yönelik Öneriler

- Fenomenolojik araştırmada ortaya konan belirsizlikle ilişkili 15 temanın, derinlemesine incelenmesi üzerine bu alt temalara yoğunlaşmış niteliksel çalışmalar yapılması önerilmektedir.

- Konu ile ilgili ileri araştırmalarda Madde Tepki Kuramının uygulanması, her maddenin ayrı ayrı değerlendirilmesini ve bireylerin maddelere verdikleri farklı tepki özelliklerini daha hassas bir şekilde analiz etmeye olanak sağlayabilecek olması nedeniyle önerilmektedir.

- Ölçeğin altında yatan yapıları keşfetmek ve potansiyel yeni boyutları ortaya çıkarmak için Açıklayıcı Faktör Analizi kullanılması ve alt boyutların başka bir çalışmada değerlendirilmesi önerilmektedir.

- Ölçeğin zaman içindeki kararlılığını değerlendirmek amacıyla test-tekrar test yöntemlerinin kullanılması önerilmektedir.

- Hali hazırda Türkçe olarak hazırlanan bu ölçek formunun, başka ülkelerde yaşayan Türk göçmen gruplarında uygulanarak ölçeğin Türkçe geçerliliği ve güvenilirliğinin yapılması önerilmektedir.

- Arapça anadili olan farklı kültürel ve etnik gruplar üzerinde ölçeğin uygulanması ve geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinin tekrar yapılması, ölçeğin evrensel uygulanabilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini artırmak için önerilmektedir.

- İleri araştırmaların kapsamının ve çeşitliliğinin genişletilmesi için LGBT+ ve diverse cinsiyetler ile cinsel yönelimleri de içermesi önerilmektedir.

- Ölçeğin farklı dillere çevrilmesi ve çapraz kültürel uyarlamaların yapılması, ölçeğin dilbilimsel ve kültürel geçerliliğini artırarak geniş bir kullanım alanı sağlaması potansiyeli nedeniyle önerilmektedir.
- Sağlığın sosyal belirleyicilerinin birbiriyle etkileşiminin kompleks yapısını anlamaya yönelik detaylı çalışmaların göç sağlığı alanında arttırılması ve araştırma tasarımı mümkün kıldıkça belirsizlik kavramının bu çalışmalara eklenmesi önerilmektedir. Bu hem bu kavramın bilimsel görünürlüğünü arttıracak hem de göç çalışan birçok farklı disipline bilimsel bilgi sunacaktır.
- Belirsizlik düzeylerini, ilişkili faktörleri ve belirsizlik ile genel sağlık durumu algı düzeyini daha kapsamlı bir şekilde anlamak ve analiz etmek için analitik araştırma tasarımları ile çok değişkenli modeller, yapısal eşitlik modellemesi, DAG gibi istatistiksel ve epidemiyolojik yöntemlerin kullanılması önerilmektedir.
- Belirsizlik ile sağlık ilişkisinin daha net bir şekilde değerlendirebilmesi için genel sağlık durumunu ölçen SF-36 gibi modellerin kullanılması önerilmektedir.
- Elde edilen belirsizlik puanlarının hangi düzeyde bir belirsizlik betimlediğini anlamlandırmak ve araştırma sonuçlarını daha anlaşılır kılmak için, belirsizlik ölçeği toplam puan değerlendirmelerine ek, ölçekte belirlenen kesme düzeylerinin kullanılarak belirsizlik düzeylerine yönelik tanımlayıcı bilgilerin sunulması önerilmektedir.

ÖLÇEK KULLANIM YÖNERGESİ

Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) Kullanım Yönergesi

Sayın Yazar (lar),

Öncelikle Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeğini (EGBÖ) çalışmalarınızda kullanmayı tercih ettiğiniz için memnuniyetimizi belirtmek isteriz. Çalışmalarınızın sonuçları yayımlandığında, ilgili bulguların bizimle paylaşılması ve ölçeğin referans gösterimlerinin yapılması şartıyla, ölçeğin kullanımına izin veriyoruz. Ancak ölçeğin başka dillerde geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması için araştırmacı Dr. Gamze Aktuna'dan özel izin alınması gerekmektedir. Ölçek formu (Arapça) bu yönergenin en son bölümünde bulabilirsiniz.

Kullanım yönergesi aşağıdaki alt başlıklarda detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Geliştirilmesinin Amacı

Bu ölçek, göçmenlerin karşılaştıkları belirsizlik durumlarına bireysel tutumlarını ölçme amacı taşımaktadır. Kavramsal olarak, ölçek göçmenlerin dil engelleri, sağlık hizmetlerine erişim, yasal kısıtlamalar ve sosyal kabul gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanan belirsizlik durumlarına karşı geliştirdikleri bilişsel tutumları ölçerek her bir birey için bir belirsizlik puanı bulmayı hedefler.

Ölçeğin Olası Kullanım Alanları

EGBÖ, göçmenlerin karşılaştıkları belirsizliklerin ve belirsizliği artıran alanların belirlenmesi ve bu alanlara yönelik müdahalelerin önceliklendirilmesi için kullanılacak bir ölçme aracı olmayı hedefler. Akademik araştırmalar için sosyal psikoloji, halk sağlığı, göç ve entegrasyon süreçleri, kriz ve afet yönetimi gibi çeşitli disiplinlerde farklı etkenlerin belirsizlik ile ilişkisini değerlendirmek için uygulanabilir. Pratikte, politika oluşturma, psikososyal destek sağlama, eğitim programları geliştirme gibi alanlarda kullanımıyla, göçmenlerin ihtiyaç ve endişelerine yönelik çözümleri önceliklendirmesini kolaylaştırabilir. Sivil toplum kuruluşları ve sağlık hizmetleri de dahil olmak üzere, göçmenlere hizmet eden kurumlar için belirsizliği anlama ve hafifletme stratejilerini belirlemede rol oynayabilir.

Ölçeğin Yapısı

EGBÖ, 24 maddeden oluşan tek boyutlu Arapça dilinde bir ölçektir. Her madde, Likert tipi beş düzeyli bir ölçme aracı kullanılarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin maddeleri, ‘Kesinlikle Katılıyorum’ (1) ile ‘Kesinlikle Katılmıyorum’ (5) arasında puanlanır.

Ölçeğin Uygulama Prosedürü

Katılımcılardan her bir maddeye ilişkin olarak kendilerini en iyi ifade eden seçeneği işaretlemeleri söylenir. Katılımcılar ölçek maddelerini kendileri doldurur.

Ölçekte Ters Kodlanan Maddeler

Belirsizlik ölçek puanı, toplam puan arttıkça artan bir belirsizliği gösterecek biçimde tasarlanmıştır. Bu nedenle, eğer madde belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde ise, 1 puana denk gelen kesinlikle katılıyorum cevapları ve aynı şekilde 2,4,5 puana denk gelen tüm diğer cevaplar ters kodlanır. Sistematik olarak 1 puan 5 puan olarak, 2 puan 4 puan olarak, 3 puan aynı şekilde kalacak biçimde, 4 puan 2 puan olarak ve 5 puan ise 1 puan olarak kodlanmalıdır. Bu durumda, 24 maddelik ölçek formunda toplamda 6 madde (Ters Kodlanan Maddeler: 2, 5, 12, 32, 34, 36) ters kodlanması gereken madde olarak belirlenmiştir.

Ölçekte Boş Bırakılan Maddeler

Eğer bir katılımcı tarafından herhangi bir madde boş bırakılmışsa ve bu kişiye erişim imkânı mevcutsa, ilgili maddeyi doldurması için tekrar yönlendirme yapılması önerilir. Ancak, katılımcının bu talebe rağmen maddeyi işaretlememesi ya da bu kişiye ulaşılamaması durumunda, ölçekten bir veya daha fazla madde eksik bırakıldığı takdirde, bu katılımcının araştırma örnekleminin dışında tutulması gerekmektedir.

Ölçeğin Puanlaması ve Yorumlaması

EGBÖ puanlarının yorumlaması iki şekilde gerçekleştirilir. Bunlardan ilki genel toplam ölçek puanı değeri 50’lik puan sistemine göre kategorizasyondur.

(i)Toplam puanın artması, artan bir belirsizlik düzeyini göstermektedir. Toplam puanı yüksek olan kişinin algıladığı belirsizlik daha yüksektir.

(ii)İndeks skor kullanılarak 50'lik puan skalasına çevrilen toplam puanların ortalama-2ss, ortalama-1ss, ortalama, ortalama+1ss, ortalama+2ss temel alınarak hesaplanan 4 ya da 6 düzeyli sınıflandırmadır. Bu sınıflandırmaya dair ayrıntılı bilgiyi tez çalışması içerisinde bulabilirsiniz.

Araştırmanızın amacına yönelik ölçek puanı yorumlamanız toplam puan ya da kesme noktaları üzerinden her iki şekilde de yapılabilir.

<i>Yorumlama 1: 6 Düzeyli</i>	<i>Yorumlama 2: 4 Düzeyli</i>
<i>(0 < x ≤ 6): Çok Düşük Düzeyde Belirsizlik</i>	<i>(0 < x ≤ 12) : Düşük Düzeyde Belirsizlik</i>
<i>(6 < x ≤ 12): Düşük Düzeyde Belirsizlik</i>	<i>(12 < x ≤ 18): Düşük Orta Düzeyde Belirsizlik</i>
<i>(12 < x ≤ 18): Düşük Orta Düzeyde Belirsizlik</i>	<i>(18 < x ≤ 24): Yüksek Orta Düzeyde Belirsizlik</i>
<i>(18 < x ≤ 24): Yüksek Orta Düzeyde Belirsizlik</i>	<i>(24 < x ≤ 50): Yüksek Düzeyde Belirsizlik</i>
<i>(24 < x ≤ 30): Yüksek Düzeyde Belirsizlik</i>	
<i>(30 < x ≤ 50): Çok Yüksek Düzeyde Belirsizlik</i>	

Ölçeğin Farklı Göçmen Grupları ve Ülkelerde Uygulanabilirliği

Ölçeğin farklı göçmen grupları ve ülkelerde uygulanabilirliği göz önünde bulundurulduğunda, özelleştirme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, ölçeğin yeni kullanım alanlarına ve hedef kitlelere uygun hale getirilmesi için belirli adaptasyonlar gerekmektedir. Örneğin, ölçeğin orijinalinde referans alınan ‘Türkiye’ yerine göçmenlerin yeni yerleşim yeri olan ülkenin adı, ‘Suriye’ yerine ise göçmenlerin menşei ülkesinin adı kullanılmalıdır. Ayrıca, ‘Suriyeli’ terimi araştırmanın yapıldığı ‘göçmen popülasyon’ ile, ‘Türk’ ifadesi ise ‘göç edilen ülke vatandaşları’ veya bu ülkenin resmî kurumlarınca kullanılan adlar ile değiştirilmelidir. Benzer şekilde, ‘Türkçe’ yerine göç edilen ülkenin resmi dili tercih edilmelidir. Bu adaptasyonlar sayesinde, ölçek farklı coğrafyalara ve göçmen gruplarına daha uyumlu hale getirilerek, farklı gruplarda ve ülkelerde kullanılabilir.

Ölçeğin Farklı Dillerde Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmasının Yapılması

Ölçeğin Arapça dışındaki dillerde geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılabilmesi için araştırmacıdan alınacak özel bir izin gerekmektedir. Araştırmacıya, aşağıda belirtilen iletişim e-posta adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

Kaynak Gösterimi

Eğer bu ölçek mevcut çalışmanızda kullanılacaksa ve halen tezden üretilen makaleler yayınlanmadı ise ilk etapta bu tez çalışmasına atıf yapmanız gerekmektedir. İlerleyen dönemlerde, ölçek üzerine gerçekleştirilen bu tez çalışmasından türetilmiş makaleler yayımlandığında, bu yayınlara atıf yapılması beklenir. Yayımlanan makalelere ulaşmak için araştırmacı Dr. Gamze Aktuna'nın ismi ve ORCID numarası (0000-0003-4575-7763) kullanılarak ilgili veri tabanlarından sorgulama yapılabilir. Bu süreç, ölçeğin güncel ve en doğru kaynak kullanımını için gereklidir ve akademik etik kurallar çerçevesinde önem taşır.

***Tez Çalışması:** Aktuna G. Erişkin Suriyeli Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) Geliştirilmesi ve Belirsizlik ile Sağlık Düzeyleri İlişkisinin Değerlendirilmesi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Programı Doktora Tezi, Ankara, 2024, Danışman: Prof. Dr. Ü. Şevkat Bahar-Özvarış*

Ek Bilgiler ve İletişim

Ölçeğin daha ayrıntılı kullanımı, yorumlanması ve izin prosedürü için araştırmacı Dr. Gamze Aktuna ile [LinkedIn](#) üzerinden iletişime geçebilirsiniz.

Saygılarımla,

Dr. Gamze Aktuna

Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) (Arapça Form)

مقياس عدم اليقين لدى المهاجرين البالغين					
<p>يرجى الإجابة على كل العبارات أدناه وفق ما إذا كانت العبارة تولد فيكم الشعور بالرغبة / عدم اليقين أم لا.</p> <p>"الشعور بالرغبة / عدم اليقين": يمكن التعبير عنه بأنه الشعور الذي يظهر في نفوسكم إزاء غموض الواقع والخوف من المجهول، وذلك بسبب احتمال حدوث وضع معين أو عدم حدوثه الآن أو في المستقبل.</p> <ul style="list-style-type: none"> • يختلف الناس عن بعضهم الآخر في مقدار شعورهم بالرغبة، ولكننا في هذا الاستبيان نهتم فقط بأرئكم الشخصية. • يرجى التركيز على مدى الرغبة أو عدم اليقين الذي تشعر به من كل جملة ووضع العلامة على أنسب الخيارات أدناه لكل عبارة. • من المهم ألا تترك أي عنصر فارغاً بحيث يمكن حساب درجة المقياس. لذلك، نتمنى أن تجيب على جميع الأسئلة. • خيارات الإجابة: <p>1- أتفق تماماً 2- أتفق 3- لست متأكداً. / لا أعرف 4- لا أتفق 5- لا أتفق قطعاً</p>					
العبارات (بنود المقياس)	1	2	3	4	5
1. أعتق أنه يمكنني الحصول على حقوق متساوية مع المواطنين الأتراك في العمل					
2. لا أعتقد أنه يمكنني إيجاد مكان مناسب للعبادة (مسجد/معبد) يتوافق مع اعتقادي الديني في تركيا.					
3. أعتق أنني أستطيع أن أحافظ على عاداتي واعياري وثقافتي في تركيا.					
4. أعتق أنني قد أعاني من التمييز عندما أريد الاستفادة من الخدمات الصحية في تركيا.					
5. أعتق أنني سأستطيع أن أعيش في بيت بمواصفات أريدها في تركيا.					
6. بالمكاري تقديم طلب لمؤسسة صحية في تركيا عندما أعاني من أية مشاكل صحية.					
7. أعتق بأنه لدي الحق في أن أتلقى التعليم في تركيا بالمساواة مع المواطنين الأتراك.					
8. أعتق إن حقوقي القانونية مضمونة كشخص تحت الحماية المؤقتة في تركيا.					
9. لا أعتقد أنه يمكنني قضاء الوقت خارج المنزل بشكل مريح في تركيا.					
10. أعتق أنه سيتم تنفيذ العقوبات القانونية ضدي في تركيا عند ارتكابي أي جريمة ما وفق النظام القانوني التركي، وذلك بنفس القوانين التي تنفذ على المواطنين الأتراك.					
11. إذا رغبت في تعلم حرفة / مهنة، أعتقد أنني أستطيع الذهاب إلى دورة تدريبية لذلك الغرض في تركيا.					
12. أعتق أنه لدي حرية السفر داخل حدود تركيا.					
13. أعتق أنني سأتمكن في المستقبل من السفر بحرية خارج حدود تركيا.					
14. أعتق بأنني أستطيع أن أجد الوظيفة المناسبة لمهنتي أو قدراتي في تركيا					
15. أعتق إن للشباب والأطفال السوريين مستقبل جيد في تركيا.					
16. أعتق أنني يمكن أن أجد عالم دين يتفق مع عقيدتي الدينية في تركيا.					
17. في تركيا أعتقد بأنني سأنال المستقبل الذي أحلم به.					
18. إذا رغبت في تعلم اللغة التركية أو تجويدها أعتقد بأنني أستطيع بسهولة الحصول على هذا النوع من التعليم					
19. في حال وفاتي في تركيا؛ أعتقد بأنه سيتم دفني وفق تعاليم عقيدتي الدينية					
20. أعتق بأنني أستطيع أن أقوم بممارسة طقوسى الدينية في تركيا .					
21. عندما يريد مواطن/ة سوري أن يتزوج من مواطن/ة تركية، أعتقد إن المجتمع السوري يتقبل ذلك بسهولة.					
22. أعتق بأنني سأكون شخص غير مرغوب فيه في تركيا، وذلك لأنني مواطن سوري.					
23. أعتق بأنه من المحتمل أن يتم إرغامي على العودة إلى سوريا دون إرادتي .					
24. أعتق بأن بيئة السلام والأمن ستتدهور في تركيا أيضا في يوم ما.					

7.KAYNAKLAR

1. International Organization for Migration (IOM). World Migration Report 2020. Geneva: IOM; 2020, Sayfa Sayısı:477, Rapor No: ISSN 1561-5502.
2. International Organization for Migration (IOM). World Migration Report 2022. Geneva: IOM; 2020, Sayfa Sayısı:522, Rapor No: ISSN 1561-5502.
3. Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Türkiye'deki Suriyeli Sayısı [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>
4. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, İstatistikler [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>
5. Şimşek D. Suriyeli Sığınmacılar ve “Misafir” Olma Hali. Birikim Dergisi. 2015; 1(311):55-62.
6. Grace BL, Bais R, Roth BJ. The Violence of Uncertainty - Undermining Immigrant and Refugee Health. The New England Journal of Medicine. 2018; 379(10):904-905.
7. Koç M, İskender M, Çolak TS, Düşünceli B. Investigation of The Effect of Intolerance of Uncertainty and The effect of Anger Control on The Relationship between Forgiveness and Psychological Well-Being through Structural Equation Modelling. Sakarya University Journal of Education. 2016; 6(3):201-209.
8. Akbarzada S, Mackey TK. The Syrian Public Health and Humanitarian Crisis: A “displacement” in Global Governance? Global Public Health. 2018; 13(7):914-930.
9. Abubakar I, Aldridge RW, Devakumar D, Orcutt M, Burns R, Barreto ML, ve ark. The UCL-Lancet Commission on Migration and Health: The Health of A World On The Move. The Lancet. 2018; 392(10164):2606-2654.
10. Akıncı B, Nergiz A, Gedik E. Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. Göç Araştırmaları Dergisi. 2015; 1(2):58-83.
11. Murray CJL, King G, Lopez AD, Tomijima N, Krug EG. Armed Conflict as A Public Health Problem. BMJ. 2002; 324(7333):346-349.
12. Rieder M, Choonara I. Armed Conflict and Child Health. Archives of Disease in Childhood. 2012; 97(1):59-62.
13. Galea S. Physicians and The Health Consequences of War. JAMA Health Forum. 2022; 3(3):220845-220845.
14. Levy BS, Sidel VW. Documenting The Effects of Armed Conflict on Population Health. Annual Review of Public Health. 2016; 37(1):205-218.
15. Genç D. Göçmenlik, Dil Engeli ve Sağlık Hizmetleri. Göç ve Sağlık-Sağlık Politikaları. 2016; 1(1):44-47.

16. Sarı S, Dağ İ. Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, Endişe ile İlgili Olumlu İnançlar Ölçeği ve Endişenin Sonuçları Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması, Geçerliliği ve Güvenilirliği. *Anatolian Journal of Psychiatry*. 2009; 4(10):261-270.

17. Uz I. Nedensel Belirsizlik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2015; 16(1):19-22.

18. Sarıçam H, Erguvan FM, Akın A, Akça MŞ. Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12) Türkçe Formu: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Route Educational and Social Science Journal*, 2014; 1(3):148-157.

19. International Organization for Migration (IOM), Key Migration Terms [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.iom.int/key-migration-terms>

20. Willekens F, Massey D, Raymer J, Beauchemin C. International Migration Under The Microscope. *Science*. 2016; 352(6288):897-899.

21. Tumen S. The Economic Impact of Syrian Refugees on Host Countries: Quasi-Experimental Evidence from Turkey. *American Economic Review*. 2016; 106(5):456-460.

22. Bell M, Charles-Edwards E, Ueffing P, Stillwell J, Kupiszewski M, Kupiszewska D. Internal Migration and Development: Comparing Migration Intensities Around The World. *Population and Development Review*. 2015; 41(1):33-58.

23. Hunter LM, Luna JK, Norton RM. The Environmental Dimensions of Migration. *Annual Review of Sociology*. 2015; 41(1):377-397.

24. Wickramasinghe AAIN, Wimalaratana W. International Migration and Migration Theories. *Social Affairs*. 2016; 1(5):13-32.

25. Loayza NV, Ulysea G, Utsumi T. Informality and The Labor Market Effects of Mass Migration: Theory and Evidence from Syrian Refugees in Turkey [Bildiri]. 7th Turkey Labor Market Network Meeting; 2017; İstanbul, Türkiye.

26. Balkan B, Tok EO, Torun H, Tumen S. Immigration, Housing Rents, and Residential Segregation: Evidence from Syrian Refugees in Turkey. *IZA Discussion Paper Series*, Bonn: Institute of Labor Economics (IZA); 2018, Sayfa Sayısı:37, Rapor No: 11611.

27. Demirhan Y, Aslan S. Türkiye'nin Sınır Ötesi Göç Politikaları ve Yönetimi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*. 2016; 5(1):23-62.

28. T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, Türkiye-AB Vize Muafiyeti Süreci ve Geri Kabul Anlaşması Hakkında Temel Sorular ve Yanıtları. [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: https://www.ab.gov.tr/files/pub/vize_gka_kitap_15_12_2013.pdf

29. Türk Tabipler Birliği (TTB) Suriyeli Sığınmacılar ve Sağlık Hizmetleri Raporu. Ankara: TTB. 2014; Sayfa Sayısı:144, Rapor No: ISBN 978-605-5867-79-9.

30. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.goc.gov.tr/multecilerin-hukuki-durumuna-iliskin-sozlesme>

31. Nurdoğan A, Öztürk M. Geçici Koruma Statüsü ile Türkiye’de Bulunan Suriyelilerin Vatandaşlık Hakkı. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilim Fakültesi Dergisi. 2018; 23(3):1163-1172.
32. Erten R. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Hakkında Genel Bir Değerlendirme. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2015; 19(1):3-52.
33. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, İltica ve Göç Ulusal Eylem Planı [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.goc.gov.tr/iltica-ve-goc-ulusal-eylem-planı>
34. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.goc.gov.tr/gigm-mevzuatı>
35. Vurucu İ. Tarih Kültür Toplum Ayça Günkut Vurucu Armağanı. Türkiye: Eğitim Yayınevi; 2016.
36. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Geçici Koruma [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma>
37. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Geçici Koruma Yönetmeliği [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma-kanunu-ve-yonetmeliği>
38. Polat, Y. Türkiye’nin Uluslararası Göç Politikasına Tarihsel Bir Bakış. Journal of Awareness. 2021; 6(2), 145-160.
39. UNHCR Türkiye, Türkiye’deki Mülteciler ve Sığınmacılar [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.unhcr.org/tr/turkiyedeki-multeciler-ve-siginmacılar>
40. Türk E. Suriyeli Göçmenlerin Türk Vatandaşlığı Hakkındaki Görüş ve Beklentileri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2020; (43):162-76.
41. Taş HY, Özcan S. Suriyeli Göçmen Sorunlarının, Sosyal Politikalar Bağlamında Analizi. Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi. 2018; 7(17):36-54.
42. Esen O, Oğuş Binatlı A. The Impact of Syrian Refugees on The Turkish Economy: Regional Labour Market Effects. Social Sciences. 2017; 6(4):129(1-12).
43. Saçan S. Aydın Halkının Suriyeli Göçmenlere Yönelik Bakış Açısının İncelenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2017; 1(1):28-38.
44. Özcan AS. Çokkültürlülük Bağlamında Türkiye’nin Suriyeli Öğrencilere Yönelik Eğitim Politikası. PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2018; 4(1):17-29.
45. Akpınar T. Türkiye’deki Suriyeli Mülteci Çocukların ve Kadınların Sosyal Politika Bağlamında Yaşadıkları Sorunlar. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi. 2017; 3(3):16-29.

46. Kerim Ü, Taşkaya SM, Ersoy G. Suriyeli Göçmenlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2018;4(2):134-149.
47. Kızmaz Z. Suriyeli Sığınmacılar: Güvenlik Kaygıları ve Suç. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2018; 7(2):392-431.
48. Hacker K, Anies M, Folb BL, Zallman L. Barriers to Health Care for Undocumented Immigrants: A Literature Review. Risk Management and Healthcare Policy, 2015; 8(1):175-183.
49. Beşer A, Kerman KT. Göç Eden Bireylerin Öncelikli Sağlık Sorunları ve Sağlık Hizmetine Ulaşımındaki Engeller. Türkiye Klinikleri Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi 2017; 3(3):143-148.
50. Yanardağ MZ, Özer Ö, Budak F. Suriyeli Göçmenlerin Sağlık Okuryazarlığı ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 2019; 19(45):995-1012.
51. Filiz M, Yıldırım T. Evaluation of Health Policies for Migrants in Turkey and The European Union Countries. Türk Akademik Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi. 2019; 2(1):24-30.
52. T.C. Sağlık Bakanlığı, Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar [İnternet]. [Erişim tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim adresi: <https://khgmstokyonetimdb.saglik.gov.tr/TR-43989/gecici-koruma-altina-alinanlara-verilecek-saglik-hizmetlerine-dair-esaslar-27032015.html>
53. T.C. Sağlık Bakanlığı, Göçmen Sağlığı Merkezleri [İnternet]. 2023 [Erişim tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim adresi: <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/gsm.html>
54. SIHHAT Projesi [İnternet]. 2023 [Erişim tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim adresi: <http://www.sihhatproject.org/index.html>
55. Mardin D, Özvarış Ş, Sakarya S, Kayı İ, Gürsoy G, Yukarıkır N ve ark. Covid-19 Sürecinde Türkiye’de Göçmen ve Mültecilerin Durumu. Sağlık ve Toplum. 2020; 2(1):112-118.
56. Sustainable Development Solution Network (SDSN) Türkiye, COVID-19’un Göçmen ve Mültecilere Etkisi [İnternet], 2021 [Erişim tarihi: 02 Nisan 2021]. Erişim adresi: http://unsdsn.boun.edu.tr/covid19un_gocmen_ve_multecilere_etkisi/
57. WHO, Social Determinants of Health [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.who.int/health-topics/social-determinants-of-health>
58. Wilkinson, RG, Marmot, M. (2003). Social Determinants of Health - The Solid Facts. Copenhagen:WHO Regional Office for Europe; 1998.
59. Fleischman Y, Willen SS, Davidovitch N, Mor Z. Migration as A Social Determinant of Health for Irregular Migrants: Israel as Case Study. Social Science & Medicine. 2015; 147(1):89-97.
60. Murillo-Pedrozo AM, Agudelo-Suárez AA. South-South Migration as A Social Determinant of Impact on Oral Health Inequalities and Inequities in Latin

America. *Revista Peruana De Medicina Experimental Y Salud Publica*. 2019;36(4):692-699.

61. West H, Than M, Win T, Oo KT, Khaing K, Aye TT, ve ark. Internal Migration as a Social Determinant of Occupational Health and WASH Access in Myanmar. *Annals of Global Health*. 2021;87(1):108(1-14)

62. Ekmekci PE. Syrian Refugees, Health and Migration Legislation in Turkey. *Journal of Immigrant and Minority Health*. 2017;19(6):1434-1441.

63. Castañeda H, Holmes SM, Madrigal DS, Young MED, Beyeler N, Quesada J. Immigration as A Social Determinant of Health. *Annual Review of Public Health*. 2015; 36(1):375-92.

64. Pavli A, Maltezou H. Health Problems of Newly Arrived Migrants and Refugees in Europe. *Journal Of Travel Medicine*. 2017; 24(4):1-8.

65. Benach J, Muntaner C, Chung H, Benavides FG. Immigration, Employment Relations, and Health: Developing A Research Agenda. *American Journal of Industrial Medicine*. 2010; 53(4):338-343.

66. Martinez O, Wu E, Sandfort T, Dodge B, Carballo-Diequez A, Pinto R, ve ark. Evaluating The Impact of Immigration Policies on Health Status Among Undocumented Immigrants: A Systematic Review. *Journal of Immigrant and Minority Health*. 2015;17(3):947-970.

67. Wild V, Dawson A. Migration:A Core Public Health Ethics Issue. *Public Health*. 2018; 158(1):66-70.

68. Zimmerman C, Kiss L, Hossain M. Migration and Health:A Framework for 21st Century Policy-Making. *PLoS Medicine*. 2011; 8(5): 1001034(1-7).

69. Kahneman D, Slovic P, Tversky A. *Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases*. Cambridge: Cambridge University Press; 1982.

70. Van Der Bles AM, Van Der Linden S, Freeman AL, Mitchell J, Galvao AB, Zaval L, ve ark. Communicating Uncertainty About Facts, Numbers and Science. *Royal Society Open Science*, 2019, 2019;6(5):181870(1-42).

71. Hogg MA, Belavadi S. *Uncertainty Management Theories*. Howard G, Harwood J, editors. *Oxford Research Encyclopedia of Communication*. USA:Oxford University Press; 2017.

72.. Yazdipour R, Neace WP, Deer K, Michaud S, Bolling L. *Uncertainty is Psychologically Uncomfortable: A Theoretic Framework for Studying Judgments and Decision Making under Uncertainty and Risk*. Yazdipour R editor. *Advances in Entrepreneurial Finance*. New York: Springer; 2011

73. Smithson M. *Ignorance and Uncertainty: Emerging Paradigms*. New York: Springer Science & Business Media; 2012.

74. Hammond KR. *Human Judgment and Social Policy: Irreducible Uncertainty, İnevitable Error, Unavoidable İnjustice*. USA: Oxford University Press; 1996.

75. Knight F. *Risk, Uncertainty and Profit*. USA: Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company; 1921.

76. Yılmaz B. 'Belirsizlik' Kavramı ile Soyut Sanat İlişkisi Üzerine Görsel Çözümler [Sanatta Yeterlik Tezi]. Ankara:Hacettepe Üniversitesi; 2014.
77. Beck U. Risk Society: Towards a New Modernity. Los Angeles: SAGE Publications; 1992.
78. Giddens A. The Consequences of Modernity. USA:Stanford University Press; 1990.
79. Kahneman D, Tversky A. Choices, Values, and Frames. *American Psychologist*. 1984; 39(4):341-350.
80. Küçükkömürler S. Belirsizliğin Psikolojik Etkileri. *Nesne-Psikoloji Dergisi*. 2017; 5(10):329-344.
81. Erayman İO. Zygmunt Bauman'ın Düşüncesinde Göç Olgusu: Felsefi-Sosyolojik Bir Yaklaşım [Doktora Tezi]. Bursa:Uludağ Üniversitesi; 2022.
82. Boholm Å. The Cultural Nature of Risk:Can There Be an Anthropology of Uncertainty? *Ethnos:Journal of Anthropology*. 2003; 68(2):159-178.
83. Hogg MA, Kruglanski A, Van den Bos K. Uncertainty and The Roots of Extremism. *Journal of Social Issues*. 2013; 69(3):407-418.
84. Brashers DE. Communication and Uncertainty Management. *Journal of Communication*. 2001; 51(3):477-497.
85. Peters A, McEwen BS, Friston K. Uncertainty and Stress: Why It Causes Diseases and How It Is Mastered by The Brain. *Progress in Neurobiology*. 2017; 156(1):164-88.
86. Anderson EC, Carleton RN, Diefenbach M, Han PKJ. The Relationship Between Uncertainty and Affect. *Frontiers in Psychology*. 2019; 10(1):2504(1-14).
87. Goto T, Wilson JP, Kahana B, Slane S. The Miyake Island Volcano Disaster in Japan: Loss, Uncertainty, and Relocation as Predictors of PTSD and Depression. *Journal of Applied Social Psychology*. 2006; 36(8):2001-2026.
88. Rettie H, Daniels J. Coping and Tolerance of Uncertainty: Predictors and Mediators of Mental Health During The COVID-19 Pandemic. *American Psychologist*, 2021; 76(1):4274-4237.
89. Afifi WA, Felix ED, Afifi TD. The impact of Uncertainty and Communal Coping on Mental Health Following Natural Disasters. *Anxiety, Stress & Coping*. 2012; 25(3):329-347.
90. Phillimore J, Cheung SY. The Violence of Uncertainty: Empirical Evidence on How Asylum Waiting Time Undermines Refugee Health. *Social Science & Medicine*. 2021; 282(1):114154(1-9).
91. Gui X, Kou Y, Pine K, Chen Y. Managing Uncertainty: Using Social Media for Risk Assessment During a Public Health Crisis [Bildiri]. *Proceedings of The 2017 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 2017; Denver, USA
92. Rosenbaum L. Communicating Uncertainty-Ebola, Public Health, and The Scientific Process. *New England Journal of Medicine*. 2015; 372(1):7-9.

93. Williams A, Balaz V. Migration, Risk, and Uncertainty: Theoretical Perspectives. *Population, Space and Place*. 2012; 18(2):167-180.
94. Wu D, Yu L, Yang T, Cottrell RR, Peng S, Guo W, ve ark. The Impacts of Uncertainty Stress on Mental Disorders of Chinese College Students: Evidence from a Nationwide Study. *Frontiers in Psychology*. 2020; 11(1):243(1-9).
95. Hall K, Phillimore J, Grzymala-Kazłowska A, Vershinina N, Ögtem-Young Ö, Harris CA. Migration Uncertainty in The Context of Brexit: Resource Conservation Tactics. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 2022; 48(1):173-191.
96. Kenny MA, Procter NG, Grech C. Mental Deterioration of Refugees and Asylum Seekers with Uncertain Legal Status in Australia: Perceptions and Responses of Legal Representatives. *International Journal of Social Psychiatry*. 2023;69(5) 1277–1284
97. Jung PR. Hope, Disillusion and Coincidence in Migratory Decisions by Senegalese Migrants in Brazil. *Social Inclusion*. 2021; 9(1):268-277.
98. Rübner Jørgensen C. ‘The problem is That I don’t know’–Agency and Life Projects of Transnational Migrant Children and Young People in England and Spain. *Childhood*. 2017; 24(1):21-35.
99. Meardi G, Martín-Artiles A, Van den Berg A. A Canadian Immigration Model for Europe? Labour Market Uncertainty and Migration Policy in Canada, Germany and Spain. *Labour Mobility in The Enlarged Single European Market (Comparative Social Research)*. 2016; 62(1):99-124.
100. Artiles AM, Meardi G. Public Opinion, Immigration and Welfare in The Context of Uncertainty. *Transfer: European Review of Labour and Research*. 2014; 20(1):53-68.
101. Kooy J, Bowman D. Surrounded with So Much Uncertainty: Asylum Seekers and Manufactured Precarity in Australia. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 2018; 45(5):1-18.
102. Kim TJ, von dem Knesebeck O. Is an Insecure Job Better for Health Than Having No Job at All? A Systematic Review of Studies Investigating The Health-Related Risks of Both Job Insecurity and Unemployment. *BMC Public Health*. 2015; 15(1):985(1-9).
103. Esses VM, Medianu S, Lawson AS. Uncertainty, Threat, and The Role of The Media In Promoting The Dehumanization of Immigrants and Refugees. *Journal of Social Issues*. 2013; 69(3):518-536.
104. Vesely C, Letiecq B, Goodman R. Immigrant Family Resilience in Context: Using a Community-Based Approach to Build a New Conceptual Model. *Journal of Family Theory & Review*. 2017; 9(1):93-110.
105. Schiltz J, Vindevogel S, Derluyn I, Vanderplasschen W. Uncertainty in Situations of Forced Displacement: A Critical Interpretative Synthesis of Refugee Literature. *Population, Space and Place*. 2019; 25(3):e2194(1-10).
106. Tavşancıl E. Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi.6. Baskı. Türkiye:Nobel Akademik Yayıncılık; 2002.

107. Şahin MG, Öztürk NB. Eğitim Alanında Ölçek Geliştirme Süreci: Bir İçerik Analizi Çalışması. Kastamonu Eğitim Dergisi. 2018;26(1):191-199.
108. Filizci AEA, Öztaş D. Klasik Test Teorisi Mantığı İle Ölçme Aracı Geliştirme ve Uyarlama Akışı Hakkında Bilgilendirme. Climate and Health Journal. 2022; 2(2):31-37.
109. Karakoç FY, Dönmez L. Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler. Tıp Eğitimi Dünyası. 2014; 13(40):39-49.
110. Gökdemir F, Yılmaz T. Likert Tipi Ölçekleri Kullanma, Modifiye Etme, Uyarlama ve Geliştirme Süreçleri. Journal of Nursology, 2023;26(2):148-160.
111. Erkuş A. Psikolojide Ölçme ve Ölçek Geliştirme-I: Temel Kavramlar ve İşlemler. Türkiye:Pegem Akademi; 2012.
112. Şahin DB, Gülleroğlu HD. Likert Tipi Ölçeklere Madde Seçmede Kullanılan Farklı Madde Analizi Teknikleri ile Oluşturulan Ölçeklerin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. Asya Öğretim Dergisi. 2013; 1(2):18-28.
113. Tezbaşaran A. Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu. Türkiye: Türk Psikologlar Derneği; 1997.
114. Hasançebi B, Terzi Y, Küçük Z. Madde Güçlük İndeksi ve Madde Ayırt Edicilik İndeksine Dayalı Çeldirici Analizi. Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi. 2020; 10(1):224-240.
115. Tezbaşaran AA. Likert Tipi Ölçeklere Madde Seçmede Geleneksel Madde Analizi Tekniklerinin Karşılaştırılması. Türk Psikoloji Dergisi. 2004; 19(54):77-89.
116. Çakmur H. Araştırmalarda Ölçme - Güvenilirlik - Geçerlilik. TAF Preventive Medicine Bulletin. 2012; 11(3):339-344.
117. Ercan İ, İsmet KAN. Ölçeklerde Güvenilirlik ve Geçerlilik. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2004; 30(3):211-216.
118. Şencan H. Sosyal ve Davranış Bilimlerinde Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizleri. Türkiye: Seçkin Yayıncılık; 2005
119. Karadağ N, Usta İ. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Türkiye:Anadolu Üniversitesi; 2019
120. Yeşilyurt S, Çapraz C. Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kullanılan Kapsam Geçerliği için Bir Yol Haritası. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2018; 20(1):251-264.
121. Yurdugül H. Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliği İçin Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanılması [Bildiri]. XIV Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 2005; Denizli, Türkiye
122. Davis LL. Instrument Review: Getting The Most From A Panel of Experts. Applied Nursing Research. 1992; 5(4):194-197.
123. Bilgin N, Kutlu A. Turkish Validity and Reliability of The Individual Cultural Values Scale on Nurses. Journal of Research in Nursing. 2022; 27(5):467-77.

124. Polit DF, Beck CT. The Content Validity Index: Are You Sure You Know What's Being Reported? Critique and Recommendations. *Research in Nursing & Health*. 2006; 29(5):489-497.
125. Piedmont RL. Criterion Validity. Michalos AC, editor. *Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research*. Dordrecht: Springer Netherlands; 2014
126. Cronbach LJ, Meehl PE. Construct Validity in Psychological Tests. *Psychological Bulletin*. 1955; 52(4):281-302
127. Grimm KJ, Widaman KF. Construct Validity. Cooper H. Editör. *APA Handbook of Research Methods in Psychology, Volume 1: Foundations, Planning, Measures, and Psychometrics*. Washington: American Psychological Association; 2012
128. Kelecioğlu H, Şahin SG. Geçmişten Günümüze Geçerlik. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*. 2011; 5(2):1-11.
129. Özdemir Z. Sağlık Bilimlerinde Likert Tipi Tutum Ölçeği Geliştirme. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2018; 5(1):60-68.
130. Comrey AL. Factor-Analytic Methods of Scale Development in Personality and Clinical Psychology. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 1988; 56(5):754-761.
131. Jackson DL, Gillaspay JA, & Purc-Stephenson R. Reporting Practices in Confirmatory Factor Analysis: An Overview and Some Recommendations. *Psychological Methods*. 2009; 14(1), 6–23
132. Çapık C. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmalarında Doğrulamalı Faktör Analizinin Kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014; 17(3):196-205.
133. Boateng GO, Neilands TB, Frongillo EA, Melgar-Quinonez HR, Young SL. Best Practices for Developing and Validating Scales for Health, Social, and Behavioral Research: A Primer. *Frontiers in Public Health*, 2018 6(1):149(1-18).
134. Hu L, Bentler PM. Cutoff Criteria for Fit Indexes In Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*. 1999; 6(1):1-55.
135. Guttman L. A Basis for Analyzing Test-Retest Reliability. *Psychometrika*. 1945; 10(4):255-282.
136. Kartal SK, Dirlik EM. Geçerlik Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Güvenirlikte En Çok Tercih Edilen Yöntem: Cronbach Alfa Katsayısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2016; 16(4):1865-1879.
137. Cronbach LJ. Coefficient Alpha and The Internal Structure of Tests. *Psychometrika*. 1951; 16(3):297-334.
138. T.C. Ankara Valiliği, İlçelerimiz [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <http://www.ankara.gov.tr/ilcelerimiz>
139. Savran S, Sat N. Ankara'da Suriyeli Göçmenlerin Yer Seçimi Tercihlerinin İncelenmesi ve Bir Etnik Kentsel Adacık Örneği Olarak Önder, Ulubey, Alemdağ mahalleleri. *Journal of Ankara Studies*. 2019; 7(2):283-302.

140. Bahar Özvarış Ş, Güçüz Doğan B, Karadağ Çaman Ö, Konşuk Ünlü H, Doğan N, Gelbal S, ve ark. Türkiye’de Okuryazar Erişkin Yaş Grubuna Özgü Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği Geliştirilmesi. Türkiye: Hacettepe Üniversitesi; 2018.
141. Nunnally JC, Bernstein IH. Psychometric Theory. USA: McGraw-Hill; 1994
142. Comrey AL, Lee HB. A First Course in Factor Analysis. 2nd ed. London: Psychology Press; 1992.
143. Chen W, Zhang J. Statistical Power Analysis for Construct Validity. Journal of Simulation, 2015; 3(3):48-51.
144. Hair JF, Black WC, Babin BJ, Anderson RE. Multivariate Data Analysis. 7th ed. New Jersey: Pearson Education; 2014
145. Everitt BS. Multivariate Analysis: The Need for Data, and Other Problems. The British Journal of Psychiatry. 1975; 126(3):237-240.
146. Creswell JW. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. USA:SAGE Publications; 2013.
147. Akyıldız M, Şahin MD. Açıköğretimde Kullanılan Sınavlardan Klasik Test Kuramına ve Madde Tepki Kuramına Göre Elde Edilen Yetenek Ölçülerinin Karşılaştırılması. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi. 2017; 3(4):141-159.
148. Embretson SE, Reise SP. Item Response Theory. London: Psychology Press; 2013.
149. Brown, MW. Cudeck R. Alternative Ways of Assessing Model Fit. Sociological Methods & Research, 1992, 21(2):230-258.
150. Murphy KR, Davidshofer CO. Psychological Testing: Principles and Applications. New Jersey:Prentice-Hall; 1988.
151. Colaizzi PF. Psychological research as The phenomenologist views it. Valle RS, King editors. M. Existential-Phenomenological Alternatives for Psychology. New York: Oxford University Press; 1978
152. Chu MS, Park M, Kim JA. First Childbirth Experience of International Marriage Migrant Women in South Korea. Women Birth. 2017; 30(4):198-206.
153. Nahas VL, Hillege S, Amasheh N. Postpartum Depression: The Lived Experiences of Middle Eastern Migrant Women in Australia. Journal of Nurse-Midwifery. 1999; 44(1):65-74.
154. Morrow R, Rodriguez, A, King, N. Colaizzi’s Descriptive Phenomenological Method. The Psychologist, 2015; 28(8), 643-644.
155. Jassar S. Access to Justice as a Social Determinant of Health: The Basis for Reducing Health Disparity and Advancing Health Equity of Marginalized Communities. Windsor Yearbook of Access to Justice. 2021; 37(2):359-376.
156. Daniels N, Kennedy BP, Kawachi I. Why Justice Is Good for Our Health: The Social Determinants of Health Inequalities. Daedalus. 1999; 128(4):215-251.

157. Dawes DE, Amador CM, Dunlap NJ. The Political Determinants of Health: A Global Panacea for Health Inequities. *Oxford Research Encyclopedia of Global Public Health*. 2022; 1(1):1-21.
158. Knibb-Lamouche J. A Culture as a Social Determinant of Health, Leveraging Culture to Address Health Inequalities: Examples from Native Communities: Workshop Summary. Washington (DC): National Academies Press; 2013
159. Kawachi I. Invited Commentary: Religion as a Social Determinant of Health. *American Journal of Epidemiology*. 2020; 189(12):1461-1463.
160. Idler E. Religion: The Invisible Social Determinant. Idler E editor. *Religion as a Social Determinant of Public Health*. USA:Oxford University Press; 2014
161. Ben Farhat J, Blanchet K, Juul Bjertrup P, Veizis A, Perrin C, Coulborn RM, ve ark. Syrian Refugees in Greece: Experience with Violence, Mental Health Status, and Access to Information During The Journey and While In Greece. *BMC Medicine*. 2018; 16(1):40 (1-12).
162. Gama A, Marques MJ, Rocha JV, Azeredo-Lopes S, Kinaan W, Machado AS, vd. 'I Didn't Know Where to Go': A Mixed-Methods Approach to Explore Migrants' Perspectives of Access and Use of Health Services during The COVID-19 Pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022; 19(20):13201(1-11).
163. Strasser T. Reflections on Cardiovascular Diseases. *Interdisciplinary Science Reviews*. 1978; 3(3):225-230
164. Maneze D, DiGiacomo M, Salamonson Y, Descallar J, Davidson PM. Facilitators and Barriers to Health-Seeking Behaviours among Filipino Migrants: Inductive Analysis to Inform Health Promotion. *BioMed Research International*. 2015; 2015(1):1-9.
165. Bil JP, Zuure FR, Alvarez-del Arco D, Prins JM, Brinkman K, Leyten E, ve ark. Disparities In Access to and Use Of HIV-Related Health Services in The Netherlands by Migrant Status and Sexual Orientation: A Cross-Sectional Study Among People Recently Diagnosed with HIV Infection. *BMC Infectious Diseases*. 2019; 19(1):906(1-13)
166. Bawadi H, Al-Hamdan Z, Khader Y, Aldalaykeh M. Barriers to The Use of Mental Health Services by Syrian Refugees In Jordan: A Qualitative Study. *Eastern Mediterranean Health Journal*. 2022; 28(3):197-203.
167. Gazete Duvar, Depremde Şimdiye Kadar 6100 Suriyeli Sığınmacı Hayatını Kaybetti [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.gazeteduvar.com.tr/depremdede-simdiye-kadar-6100-suriyeli-siginmaci-hayatini-kaybetti-haber-1603741>

168. Independent Türkçe, Antakya'da Ölen 1126 Suriyelinin Cenazesi, Sınır Kapısından Suriyeli Yetkililere Teslim Edildi [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi <https://www.indyurk.com/node/609581/haber/antakyada-%C3%B6len-1126-suriyelinin-cenazesi-s%C4%B1n%C4%B1r-kap%C4%B1s%C4%B1ndan-suriyeli-yetkililere>
169. Aktuna G, Bahar-Özvarış Ş. Investigating The Aftermath of The Türkiye 2023 Earthquake: Exploring Post-Disaster Uncertainty Among Syrian Migrants Using Social Network Analysis with Public Health Approach. *Frontiers Public Health*. 2023; 11(1):1204589(1-13)
170. Eyüboğlu G, Eyikara E, Göçmen Baykara Z, Gül Ş. Development, Reliability and Validity of The Nurses' Ethical Behaviours For Protecting Patient Rights Scale. *International Journal of Nursing Practice*. 2022; 28(1):12991(1-8).
171. Rodrigues E da C, Cardoso MVLML, Campos FMC, Gazelle TG de A, Nobre KSS, Oliveira NR. Content Translation and Validation of The Pediatric PIV Infiltration Scale into Brazilian Portuguese. *Revista Brasileira de Enfermagem*, 2020;73(4):20190300(1-7).
172. Newman I, Lim J, Pineda F. Content Validity Using A Mixed Methods Approach: Its Application And Development Through The Use of A Table of Specifications Methodology. *Journal of Mixed Methods Research*. 2013; 7(3), 243-260.
173. Behr D, Shishido K. *The SAGE Handbook of Survey Methodology USA*: SAGE Publications; 2016.
174. İlhan M, Güler N. Likert Tipi Ölçeklerde Klasik Test Kuramı ile Rasch Analizinden Elde Edilen Yetenek Kestirimleri Arasındaki Uyumun Test Edilmesi. *Ege Eğitim Dergisi*. 2017; 18(1):244-265.
175. Çelen Ü. Comparison of Validity and Reliability of Two Tests Developed by Classical Test Theory and Item Response Theory. *Elementary Education Online*. 2020; 7(3):758-768.
176. Jabrayilov R, Emons WHM, Sijtsma K. Comparison of Classical Test Theory and Item Response Theory in Individual Change Assessment. *Applied Psychological Measurement*. 2016; 40(8):559-572.
177. Hassanzadeh R, Asghari Jafarabadi M, Abbas-Alizadeh F, Meedy S, Mohammad-Alizadeh-Charandabi S, Mirghafourvand M. Psychometric Properties of Satisfaction with The Childbirth Education Class Questionnaire for Iranian Population. *BMC Pregnancy Childbirth*. 2020; 20(1):669(1-9)
178. Laher S. Using Exploratory Factor Analysis in Personality Research: Best-Practice Recommendations. *SA Journal of Industrial Psychology*. 2010; 36(1):873(1-7)
179. Burns N, Grove SK. *The Practice of Nursing Research: Conduct, Critique & Utilization*. USA:WB Saunders; 1993.
180. Watkins MW. Exploratory Factor Analysis: A Guide to Best Practice. *Journal of Black Psychology*, 2018, 44(3):219-246.

181. Orçan, F. Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi: İlk Hangisi Kullanılmalı. Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 2018, 9(4): 413-421.
182. Coulacoglou C, Saklofske DH. Psychometrics and Psychological Assessment: Principles and Applications. San Diego: Academic Press; 2017.
183. Alawa J, Zarei P, Khoshnood K. Evaluating the Provision of Health Services and Barriers to Treatment for Chronic Diseases among Syrian Refugees in Turkey: A Review of Literature and Stakeholder Interviews. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2019; 16(15):2660(1-12).
184. Yüksek D, Kurtuluş H, Tekin U, Erdoğan EK. Göçmen Mahallerinde Yaşam: Türkiye’de 2010 Sonrası Göçler ve Göçmenlerin Toplumsal Katılımı. Türkiye: Heinrich Böll Stiftung Derneği, 2023, Sayfa Sayısı:289
185. İnci AK, Frances T. Stress Factors of Syrian Refugees in Turkey: Pre-Migration, Post-Migration, and Coping with Nostalgia. Journal of Economy Culture and Society. 2021; 63(1):181-197.
186. Timmins CL. The Impact of Language Barriers on The Health Care Of Latinos in The United States: A Review of The Literature and Guidelines for Practice. Journal of Midwifery & Women's Health. 2002; 47(2):80-96.
187. Pandey M, Maina RG, Amoyaw J, Li Y, Kamrul R, Michaels CR, ve ark. Impacts of English Language Proficiency on Healthcare Access, Use, and Outcomes Among Immigrants: A Qualitative Study. BMC Health Services Research. 2021; 21(1):741(1-13)
188. Ding H, Hargraves L. Stress-Associated Poor Health Among Adult Immigrants with A Language Barrier in The United States. Journal Of Immigrant and Minority Health, 2009; 11(1): 446-452.
189. Gürbüz S, Duğan Ö. Sığınmacılarda Sağlık İletişimi: Suriyeli Öğretmenler Üzerine Bir Çalışma. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 2017; 64(1): 479-490.
190. Alpak, G, Unal A, Bülbül F, Sağaltıcı, E, Bez Y, Altındağ ve ark. Post-Traumatic Stress Disorder Among Syrian Refugees in Turkey: A Cross-Sectional Study: International Journal of Psychiatry in Clinical Practice. 2015; 19(1):45-50.
191. Cantekin D, Gençöz T. Mental Health of Syrian Asylum Seekers in Turkey: The Role of Pre-Migration and Post-Migration Risk Factors. Journal of Social and Clinical Psychology. 2017; 36(10), 835-859.
192. Balcılar M, Nugent JB. The migration of fear: An Analysis of Migration Choices of Syrian Refugees. Quarterly Review of Economics and Finance. 2019; 73(1):95-110.
193. Mipatrini D, Balcılar M, Dembech M, Ergüder T, Ursu P. Survey on The Health Status, Services Utilization and Determinants of Health: Syrian Refugee Population in Turkey. Ankara:WHO. 2019, Sayfa Sayısı:112
194. Altıparmak YD, Akman M. Şanlıurfa’da Yaşayan Suriyeli Mültecilerde Kronik Hastalık Prevalansı ve Sağlık Hizmetinden Yararlanma Durumu. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care. 2023; 17(1):150-156.

195. Haj-Younes J, Strømme EM, Igland J, Kumar B, Abildsnes E, Hasha W, ve ark. Changes In Self-Rated Health and Quality of Life Among Syrian Refugees Migrating to Norway: A Prospective Longitudinal Study. *International Journal for Equity in Health*. 2020; 19(1):188(1-9).
196. Asfar T, Ahmad B, Rastam S, Mulloli TP, Ward KD, Maziak W. Self-Rated Health and Its Determinants Among Adults In Syria: A Model from The Middle East. *BMC Public Health*. 2007; 7(1):177(1-9).
197. Wu S, Wang R, Zhao Y, Ma X, Wu M, Yan X, ve ark. The Relationship Between Self-Rated Health and Objective Health Status: A Population-Based Study. *BMC Public Health*. 2013; 13(1):320(1-9).
198. Logsdon S, Branstetter ML, Main E. Perceived Health Status in Rural Manufacturing Workers. *Workplace Health & Safety*. 2019; 67(2):78-86.
199. Harrington J, Perry IJ, Lutomski J, Fitzgerald AP, Shiely F, McGee H, ve ark. Living Longer and Feeling Better: Healthy Lifestyle, Self-Rated Health, Obesity and Depression in Ireland. *European Journal of Public Health*. 2010; 20(1):91-95.
200. Molarius A, Janson S. Self-Rated Health, Chronic Diseases, and Symptoms Among Middle-Aged and Elderly Men and Women. *Journal of Clinical Epidemiology*. 2002; 55(4):364-370.
201. Präg P, Mills MC, Wittek R. Subjective socioeconomic status and health in cross-national comparison. *Social Science & Medicine*. 2016; 149(1):84-92.
202. Bauer JM, Brand T, Zeeb H. Pre-migration Socioeconomic Status and Post-Migration Health Satisfaction among Syrian Refugees in Germany: A Cross-Sectional Analysis. *PLOS Medicine*. 2020; 17(3):1003093(1-20)
203. Massazza A, Kienzler H, Al-Mitwalli S, Tamimi N, Giacaman R. The Association Between Uncertainty and Mental Health: A Scoping Review of The Quantitative Literature. *Journal of Mental Health*. 2022; 32(2):480-491.
204. Idler E, Blevins J, Kiser M, Hogue C. Religion, A Social Determinant of Mortality? A 10-Year Follow-Up of The Health and Retirement Study. *PLoS One*. 2017;12(12):0189134(1-15)
205. Toksöz G, Erdoğan S, Kaşka S. Irregular Labour Migration in Turkey and Situation Of Migrant Workers in The Labour Market. Ankara:International Organization for Migration; 2012, Sayfa Sayısı:522
206. Nimer M, Rottmann SB. Migration Regime and “Language Part of Work”: Experiences of Syrian Refugees as Surplus Population in The Turkish Labor Market. *Critical Sociology*. 2021; 47(4-5):763-776.
207. Kurfalı MA, Özçürümez S. Residing Without Settling: Housing Market and Tactics of Syrian Forced Migrants in Turkey. *Population, Space and Place*. 2023;29(8): 2700(1-11).
208. Vural BM. Impact of Syrian Forced Migration on Turkish Economy. *Sosyoekonomi*. 2020; 28(43):49-64.

209. Bjertrup PJ, Bouhenia M, Mayaud P, Perrin C, Ben Farhat J, Blanchet K. A Life in Waiting: Refugees' Mental Health and Narratives of Social Suffering after European Union Border Closures in March 2016. *Social Science & Medicine*. 2018; 215(1):53-60.
210. Kiselev N, Pfaltz M, Schick M, Bird M, Pernille H, Sijbrandij M, ve ark. Problems Faced by Syrian Refugees and Asylum Seekers in Switzerland. *Swiss Medical Weekly*. 2020; 150: 20381(1-11).
211. Oldroyd JC, Kabir A, Dzakpasu FQS, Mahmud H, Rana J, Islam RM. The Experiences of Children and Adolescents Undergoing Forced Separation from Their Parents During Migration: A Systematic Review. *Health & Social Care in The Community*. 2022; 30(3):888-898.
212. El Arnaout N, Rutherford S, Zreik T, Nabulsi D, Yassin N, Saleh S. Assessment of The Health Needs of Syrian Refugees in Lebanon and Syria's Neighboring Countries. *Conflict and Health*. 2019; 13(31):1-14.
213. De Leon Siantz ML. Feminization of Migration: A Global Health Challenge. *Global Advances in Health and Medicine*. 2013; 2(5):12-14.
214. Toksöz G, Ulutaş ÇÜ. Is Migration Feminized? Turkey, Migration and The EU: Potentials, Challenges and Opportunities. 2012; 5(1): 85-112.
215. Gabaccia DR. Feminization of Migration. *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Gender and Sexuality Studies*. 2016;1(1):1-3.
216. The Online Journal of The Migration Policy Institute, The Global Feminization of Migration: Past, Present, and Future (Gabaccia KMD and Donna G.). 2016; [Erişim Tarihi: 30 Aralık 2023]. Erişim Adresi: <https://www.migrationpolicy.org/article/global-feminization-migration-past-present-and-future>
217. Karadağ Çaman Ö, Bahar Özvarış Ü. Uluslararası Göç ve Kadın Sağlığı. *Sağlık ve Toplum*. 2010;20(4):1-12.
218. Doğangün G, Keysan AÖ. Göçün Suriyeli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Pratikleri Üzerindeki Etkisi: İmkânlar ve Zorluklar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. 2022; 77(1):125-150.
219. Çöl M, Akın-Sarı B, Mut ANU, Çelik K, Aykut NB, Dinç LE, ve ark. A Qualitative Research on Mental Health and Psychosocial Issues Impacting Syrian Refugee Women in Turkey. 2022; Pre-print, <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-2233366/v1>
220. Mishel MH. Uncertainty in Illness. *Image The Journal of Nursing Scholarship* 1988; 20(4):225-32.
221. Wright LJ, Afari N, Zautra A. The Illness Uncertainty Concept: A Review. *Current Pain and Headache Reports*. 2009; 13(2):133-138.
222. Zhang Y. Uncertainty in Illness: Theory Review, Application, and Extension. *Oncology Nursing Forum*. 2017; 44(6):645-649.

223. Brown A, Hayden S, Klingman K, Hussey LC. Managing Uncertainty In Chronic Illness From Patient Perspectives. *Journal Of Excellence in Nursing and Healthcare Practice*. 2020; 2(1):1-16
224. Idler EL, Benyamini Y. Self-Rated Health, and Mortality: A Review of Twenty-Seven Community Studies. *Journal of Health and Social Behavior*. 1997; 38(1):21-37.
225. Şimşek ÖF. Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş: Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları. Türkiye: Ekinoks Eğitim Danışmanlık 2007
226. Dursun Y, Kocagöz E. Yapısal Eşitlik Modellemesi ve Regresyon: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 2015; 1(35):1-17.
227. VanderWeele TJ, Robins JM. Four Types of Effect Modification: A Classification Based on Directed Acyclic Graphs. *Epidemiology*. 2007;18(5):561-568.
228. Suttorp MM, Siegerink B, Jager KJ, Zoccali C, Dekker FW. Graphical Presentation of Confounding in Directed Acyclic Graphs. *Nephrology Dialysis Transplantation*, 2015; 30(9): 1418-1423.
229. Shrier I, Platt RW. Reducing Bias Through Directed Acyclic Graphs. *BMC Medical Research Methodology*, 2008, 8(1): 1-15.
230. Luna F. Elucidating The Concept Of Vulnerability: Layers Not Labels. *Journal of Feminist Approaches to Bioethics*. 2009;2(1):121-139.
231. Luna F. Identifying and Evaluating Layers of Vulnerability—A Way Forward. *Developing World Bioethics*. 2019;19(2):86-95.
232. Chib A, Ang MW. Dispositions of Dis/Trust: Fourth-Wave Mobile Communication for A World in Flux. *New Media & Society*. 2023; 25(4):776-794.
233. Diminescu D. The Connected Migrant: An Epistemological Manifesto. *Social Science Information*. 2008;47(4):565-579.

8.EKLER

EK-1 Anketör İlanı

ANKETÖR İLANI:

Ağustos ayı içerisinde (Günümüz COVID-19 salgını vaka durumuna ilişkin olarak değişiklik gösterebilir), 10 günlük süre ile Ankara ili Yenimahalle, Mamak ve Altındağ ilçelerinde 18 yaşın üstündeki Erişkin Suriyeli Mültecilerle yapılacak anket çalışmasında görevlendirilecek,

Türkçe ve Arapçayı anadil düzeyinde ya da ileri düzeyde bilen,

En az lise mezunu, (lise mezunu anketörlere ulaşamadığı takdirde en az ortaokul mezunu olan anketörler de kabul edilecektir, ortaokul mezunları da yedek liste için başvuru da bulunabilirler)

3 Erkek ve 3 Kadın Anketör ve 1 denetçi aranmaktadır (Bulunamadığı takdirde bu dağılım değişebilir)

Başvuranların yabancı bir ülke vatandaşı olmaları halinde çalışma izinlerinin bulunması önem arz etmektedir.

Ekipler bir erkek ve bir kadın anketör olmak üzere iki kişilik gruplar halinde üç ilçede görevlendirileceklerdir.

Anketör olarak çalışmak isteyen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının ya da Türkiye Cumhuriyeti'nde çalışma izni bulunanların Dr. Gamze Aktuna'ya mail adresinden 27 Temmuz 2020 tarihine kadar ulaşmaları beklenmektedir.

Diğer detaylı bilgiler için yukarıdaki mail adresi ile irtibata geçebilirsiniz

Saygılarımla

EK-2 Anketör Bilgi Formu**ANKETÖR BİLGİ FORMU**

İSİM	
TELEFON	
UYRUK	
E-MAIL	
CİNSİYET	
DOĞUM TARİHİ	
YAŞADIĞI İL	
EĞİTİM	
Türkçeyi Nerede Öğrendiniz? Kaç yıldır biliyorsunuz? (Anadilim yazabilirsiniz)	
Arapçayı Nerede Öğrendiniz? (Anadilim yazabilirsiniz)	
Suriyeliler ile Ya Da Anketör Olarak Önceki Deneyimi (Kısaca Yazınız)	
Mamak, Yenimahalle Ve Altındağ İlçeleri Hakkında Bilginiz Var mı? Daha Önce Buralarda Çalıştınız mı? (Kısaca Yazınız)	
Tanışma Toplantısı için toplantı tarihi seçiminiz? Birinci, ikinci ve üçüncü uygun tarihlerinizi 1,2 ve 3 olarak işaretleyiniz. Hepsi uygun ise hepsi uygun diye de belirtebilirsiniz.	29 Temmuz, 09-00 – 12-00 ..... 29 Temmuz, 13-30 – 17-00 ..... 01 Ağustos, 09-00 – 12-00 ..... 01 Ağustos, 13-30 – 17-00 ..... 02 Ağustos, 09-00 – 12-00..... 02 Ağustos, 13-30 – 17-00.....

*Kişisel bilgileriniz gizli kalacak sadece araştırma yürütücüleri tarafından bu formdaki bilgiler değerlendirilecektir.

EK-3- Odak Grup Görüşmeleri Yarı-Yapılandırılmış Soru Formu

ODAK GRUP GÖRÜŞMESİ SORULARI:

1. Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?
2. Türkiye'ye Suriye'den geliş hikâyenizi kısaca paylaşır mısınız?
3. Belirsizlik size ne ifade ediyor? Belirsizlik duygusunu nasıl tanımlarsınız?
4. Belirsizlikle ilgili hangi deneyimleri yaşadınız?
5. Hangi ortam veya durumlar belirsizlik hissinizi arttırır?

Gerekirse Derinleştirme Soruları:

- Göç hikâyenizde yolda ne gibi belirsizlik yaratan durumla karşılaştınız? Sizi en fazla etkileyen hangisiydi, hikâyenizi anlatır mısınız? Belirsizlik deyince aklınıza gelen bir göç hikâyenizi paylaşır mısınız?
- Göç hikâyenizde kampta ya da yaşadığınız şehirlerde ne gibi belirsizlik yaratan durumla karşılaştınız? Sizi en fazla etkileyen hangisiydi? Hikâyenizi anlatır mısınız?
- Eğitim konularında ne gibi durumlar belirsizlik yaratıyor?
- Sağlık konularında ne gibi durumlar belirsizlik yaratıyor?
- Politika konularında ne gibi durumlar belirsizlik yaratıyor?
- Evlilik ve yuva kurma konularında ne gibi durumlar belirsizlik yaratıyor?
- Vatandaşlık konularında ne gibi durumlar belirsizlik yaratıyor?
- Çocuklarınızla ve diğer aile bireyleri ile ilgili ne gibi durumlar belirsizlik yaratıyor?
- Barınma konularında ne gibi durumlar belirsizlik yaratıyor?
- İstihdam konularında ne gibi durumlar belirsizlik yaratıyor?
- Türkçe dili ve dil kullanımında ne gibi durumlar belirsizlik yaratıyor?
- Bunların dışında ne gibi durumlar belirsizliğe etki eder
- Göç etmiş olduğunuz ülkenin hali hazırdaki vatandaşları (Türk) belirsizliğe herhangi bir katkı sağladı mı sizce? Nasıl
- Göç etmiş olduğunuz yer ve buralarda yaşayanlarla aranızdaki bağı nasıl tanımlarsınız? Aitlik duygusunu biraz açıkla mısınız? Bu bağ hissettiğiniz belirsizliği ne yönde etkiliyor?
- Geleceğe dair sizde neler belirsizlik duygusunu yaratıyor?
- Belirsizlik karşısında nasıl mücadele edersiniz? Başa çıkabilmenizi ne sağlar? Bu duyguyla başa çıkamadığımız durumlarda ne yaparsınız?
- Belirsizlikle başa çıkmanızı ne tür katkılar kolaylaştırır?

EK-4- Uzman Çalıştayı İçin Belirlenen Uzman Listesi

	Uzman	Kurumu
1	Prof. Dr. Şevkat Bahar Özvarış	Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Enstitüsü 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
2	Prof. Dr. Bahar Güciz Doğan	Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı ABD 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
3	Prof. Dr. Ferda Özyurda	Ankara Üniversitesi Halk Sağlığı ABD 1.Uzman Çalıştayı: Katılmadı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
4	Prof. Dr. Helga Rittersberger	Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyoloji İki uzman çalıştaya da katılmadı
5	Dr. Kemal Kirişçi	Boğaziçi Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü İki uzman çalıştaya da katılmadı
6	Doç. Dr. Didem Daniş	Göç Araştırmaları Derneği İki uzman çalıştaya da katılmadı
7	Prof. Dr. Sema Buz	Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
8	Prof. Dr. Murat Erdoğan	Türk Alman Üniversitesi Göç ve Uyum Araştırmaları Merkezi İki uzman çalıştaya da katılmadı
9	Doç. Dr. Saime Özçürümez	Bilkent Üniversitesi, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Bölümü İki uzman çalıştaya da katılmadı
10	Prof. Dr. Tacettin İnandı	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Halk Sağlığı ABD İki uzman çalıştaya da katılmadı
11	Prof. Dr. Ahmet Öner Kurt	Mersin Üniversitesi, Halk Sağlığı ABD 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
12	Dr. Öğr. Üyesi Neriman Aydın	Gaziantep Üniversitesi, Halk Sağlığı ABD İki uzman çalıştaya da katılmadı
13	Doç. Dr. Özge Karadağ Çaman	Columbia Üniversitesi İki uzman çalıştaya da katılmadı
14	Doç. Dr. Ayşecan Terzioğlu	Sabancı Üniversitesi, Kültürel Çalışmalar İki uzman çalıştaya da katılmadı
15	Prof. Dr. Güzin Yamaner	Ankara Üniversitesi Kadın Çalışmaları Ankara Üniversitesi Halk Sağlığı ABD 1.Uzman Çalıştayı: Katılmadı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
16	Dr. Faize Deniz Mardin	Mavi Kalem Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Danışman İki uzman çalıştaya da katılmadı
17	Psikolog Türküler Erdost	Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
18	Prof. Dr. Mehmet Nuri Gültekin	Gaziantep Üniversitesi, Göç Enstitüsü Müdürü İki uzman çalıştaya da katılmadı
19	Prof. Dr. Özlem Cankurtaran	Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Bölümü İki uzman çalıştaya da katılmadı t
20	Doç. Dr. Kezban Çelik	TED Üniversitesi, Sosyoloji İki uzman çalıştaya da katılmadı
21	Öğr. Gör. Dr. Nihal Bilgili Aykut	Başkent Üniversitesi, Halk Sağlığı ABD 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı

22	Hande Konşuk Ünlü	Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Enstitüsü 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
23	Prof. Dr. Nuri Doğan	Hacettepe Üniversitesi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme ABD 1.Uzman Çalıştayı: Katılmadı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
24	Prof. Dr. Cengiz Kılıç	Hacettepe Üniversitesi, Psikiyatri ABD 1.Uzman Çalıştayı: Katılmadı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
25	Sinem Aydın	Kadın ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar ve Kadın Sağlığı Dayanışma Merkezleri Oluşturmak Suretiyle Suriyeli ve Diğer Göçmen Kadınların Üreme Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hizmetlerine Erişimlerini Güçlendirme Projesi, Proje Koordinatörü 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
26	Psikolog Ebru Kondakçı	Kadın ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar ve Kadın Sağlığı Dayanışma Merkezleri Oluşturmak Suretiyle Suriyeli ve Diğer Göçmen Kadınların Üreme Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hizmetlerine Erişimlerini Güçlendirme Projesi, Psikolog 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katılmadı
27	Psikolog Sevinç Sürmeli	Kadın ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar ve Kadın Sağlığı Dayanışma Merkezleri Oluşturmak Suretiyle Suriyeli ve Diğer Göçmen Kadınların Üreme Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hizmetlerine Erişimlerini Güçlendirme Projesi, Psikolog 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
28	Sosyal Hizm. Uzm. Tuğçe Uygun	Kadın ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar ve Kadın Sağlığı Dayanışma Merkezleri Oluşturmak Suretiyle Suriyeli ve Diğer Göçmen Kadınların Üreme Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hizmetlerine Erişimlerini Güçlendirme Projesi, Sosyal Hizmet Uzmanı 1.Uzman Çalıştayı: Katıldı 2.Uzman Çalıştayı: Katılmadı
29	Sosyal Hizm. Uzm. Esra Yurtseven	Kadın ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar ve Kadın Sağlığı Dayanışma Merkezleri Oluşturmak Suretiyle Suriyeli ve Diğer Göçmen Kadınların Üreme Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hizmetlerine Erişimlerini Güçlendirme Projesi, Sosyal Hizmet Uzmanı 1.Uzman Çalıştayı: Katılmadı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı
30	Sosyal Hizm. Uzm. Yonca Usta	Kadın ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar ve Kadın Sağlığı Dayanışma Merkezleri Oluşturmak Suretiyle Suriyeli ve Diğer Göçmen Kadınların Üreme Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hizmetlerine Erişimlerini Güçlendirme Projesi, Sosyal Hizmet Uzmanı 1.Uzman Çalıştayı: Katılmadı 2.Uzman Çalıştayı: Katıldı

EK-5 Arapçaya Çevrilen Veri Toplama Formu ve 39 Maddelik Belirsizlik Ölçeği Formu (Türkçe)

**SURİYELİ GÖÇMENLERDE BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ VE BELİRSİZLİK İLE SAĞLIK DÜZEYİ İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ARAŞTIRMASI
VERİ TOPLAMA FORMU**

Sayın Katılımcı,

Hacettepe Üniversitesi tarafından yürütülen bu araştırma, Erişkin Suriyeli Göçmenlerin hissettikleri belirsizliği ölçebilmek için geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmeyi ve ölçülen değerin sağlık düzeyi ile ilişkisini tanımlamayı amaçlamaktadır.

Sizin yanıtlarınız ile ölçek geliştirilerek, göç olgusunun yarattığı belirsizliğin tanımlanması ve göçmenler ile ilgili sürdürülen sağlığı geliştirme hizmetlerine uzun vadede katkı sağlanması planlanmaktadır.

Bu nedenle soruların tümüne içtenlikle cevap vermeniz büyük önem taşımaktadır.

Araştırmaya katılmanız gönüllülük esasına dayalıdır. Bu form aracılığı ile elde edilecek bilgiler gizli kalacak ve sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır.

Çalışmaya katılmamayı tercih edebilirsiniz veya istediğiniz an ankete son verebilirsiniz.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür eder, sağlıklı bir yaşam dileriz.

Çalışmaya katılmaya rıza gösteriyorsanız, şimdi anketimize başlamak istiyoruz.

Dr. Gamze Aktuna, Araştırmacı

GÖRÜŞMECİ FORMU

Ziyaret

Tarih (gün/ay/yıl) :
Görüşmenin yapıldığı sokak / mahalle :
Görüşmenin başladığı saat :
Görüşmenin bittiği saat :
Görüşme sonucu : 1. Tamamlandı.
2. Yarım kaldı
Görüşmeciye göre yanıtların güvenilirliği : 1. Güvenilir.
2. Kısmen güvenilir.
3. Güvenilmez.

TEYİT ET:

I. Katılımcı kendi rızası ile çalışmaya katılmaya sözel onay verdi mi? : 1. Evet
2. Hayır (Lütfen Ankete Başlamayınız)
II. Katılımcı 18 yaşının üstünde bir Suriye vatandaşı mı? : 1. Evet
2. Hayır (Lütfen Ankete Başlamayınız)

ÖNEMLİ HATIRLATMA

BÖLÜM 1: SOSYODEMOGRAFİK BİLGİLER

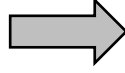
BÖLÜM 2: GÖÇ ÖYKÜSÜ

BÖLÜM 3: BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ

BÖLÜM 1: SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1. Cinsiyetinizi belirtiniz:
  - 1.Kadın
  - 2.Erkek
  - 3.Diğer
2. Doğum tarihiniz nedir? (GG/AA/YY): ..... / ..... / .....
Doğum tarihini hatırlamıyorsa: Kaç yaşındasınız? .....
3. Nerede doğdunuz?
  - 1.Suriye’de
  - 2.Başka Bir Ülkede ise Belirtiniz .....
4. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığınız var mı?
  - 1.Hayır
    - 1a. Doksan dokuz (99) ile başlayan geçici koruma kimlik belgeniz var mı?
      - 1 Hayır
      - 2 Evet
    - 2a.Doksan dokuz (99) ile başlayan geçici koruma kimlik belgenizi oturduğunuz ilden mi aldınız?
      - 1.Hayır
      - 2.Evet
      - 3.Bilmiyorum
  - 2.Evet
5. Hiç okula gittiniz mi?
  - 1.Hayır
    - 1a.Okuma-yazma biliyor musunuz?
      - 1.Hayır
      - 2.Evet
  - 2.Evet
    - 2a.En son hangi okula gittiniz ya da halen hangi okula devam ediyorsunuz?
      - 1.İlkokul
      - 2.Ortaokul
      - 3.Lise
      - 4.Üniversite / Yüksekokul
      - 5.Yüksek lisans / Doktora
    - 2b. En son gittiğiniz okula nerede gittiniz ya da halen nerede okula gidiyorsunuz?
      - 1.Suriye’de
      - 2.Türkiye’de
      - 3.Diğer, Lütfen Belirtiniz.....
    - 2c.En son gittiğiniz okuldan diploma aldınız mı? Yani bu okuldan mezun oldunuz mu? Okulu bitirdiniz mi?
      - 1.Hayır, yarıda bıraktım
      - 2.Hayır, okulum halen devam ediyor
      - 3.Evet
6. Bir mesleğiniz var mı?
  - 1.Hayır
  - 2.Evet, Mesleğiniz nedir?.....
7. Suriye’deyken gelir getiren bir işte çalışıyor muydunuz?
  - 1.Hayır
  - 2.Hayır, Emekliydim
  - 3.Evet, Ne iş yapıyordunuz?.....
8. Şuan gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz?
  - 1.Hayır
  - 2.Hayır, Emekliyim
  - 3.Evet, Ne iş yapıyorsunuz?.....
    - 3a.Şu anki işiniz için size okunacak ifadelerden doğru olanlarını belirtiniz (Birden fazla işaretleyebilirsiniz).
      - 1.Kendi işimi yapıyorum / Kendi işletmem var
      - 2.Bir Türk firmasında / işyerinde çalışıyorum
      - 3.Suriyeli birinin yanında çalışıyorum
      - 4.Sigortasız olarak çalışmaktayım
      - 5.Belirtmek istediğiniz var ise, Diğer.....

- 9 Medeni durumunuz nedir?
1.Hiç evlenmemiş.
2.Hâlen evli, eşi ile birlikte yaşıyor.
3.Evli, eşinden ayrı yaşıyor
4.Eşinden ayrılmış
5.Eşi ölmüş
6.Diğer, Lütfen Belirtiniz.....

2. veya 3. seçenek işaretlendiyse (*Hâlen evli, eşi ile birlikte yaşıyor* ve *evli, eşinden ayrı yaşıyor* seçenekleri) **10, 11, 12, 13 numaralı Eş Hakkındaki sorular** sorulacak. Diğer seçenekler işaretlendiyse 14. Soruya geçilecek

[10 – 13 ARASINDAKİ SORULARI KATILIMCI “HÂLEN EVLİ VE EŞİ İLE BİRLİKTE YAŞIYOR ya da EVLİ, EŞİNDEN AYRI YAŞIYOR İSE SORUNUZ. YOKSA 14. SORUYA GEÇİNİZ]

- 10 Eşinizin uyruğu nedir?
1.Suriye Vatandaşı
1a.Eşinizin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı da var mı?
1.Hayır
1a. Doksan dokuz (99) ile başlayan geçici koruma kimlik belgesi var mı?
1 Hayır
2 Evet
2.Evet
2.Diğer, Lütfen Belirtiniz.....
- 11 Eşinizin bir mesleği var mı?
1.Hayır
2.Evet, Mesleği nedir?.....
- 12 Eşiniz Suriye’deyken gelir getiren bir işte çalışıyor muydu?
1.Hayır
2.Hayır, Emekliydi
3.Evet, Ne iş yapıyordunuz?.....
- 13 Eşiniz şuan gelir getiren bir işte çalışıyor mu?
1. Hayır
2. Hayır, Emekli
3. Evet, Ne iş yapıyor?.....
3a.Eşinizin şu anki işi için doğru ifadeleri seçiniz? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)
1.Kendi işini yapıyor / Kendi işletmesi var
2.Bir Türk firmasında / işyerinde çalışıyor
3.Suriyeli birinin yanında çalışıyor
4.Sigortasız olarak çalışıyor
5.Belirtmek istediğiniz var ise, Diğer.....
14. Yaşayan çocuğunuz var mı?
1.Yok
2.Var
2a.Yaşayan Çocuklarınızın cinsiyeti, yaşı, doğum yeri, şu an yaşadıkları yer ve okula gitme durumları nedir?

	Cinsiyeti	Yaşı	Doğum Yeri 1.Suriye 2.Türkiye 3.Diğer, Belirtiniz	Çocuğunuz Şuan Nerede Yaşıyor? 1.Suriye 2.Türkiye 3.Diğer, Belirtiniz	Çocuğunuz okula gidiyor mu? 1.Hayır 2.Evet
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

10’DAN FAZLA ÇOCUĞU OLAN VAR İSE BELİRTEREK, BURAYA SIĞMAYAN ÇOCUKLARIN BİLGİLERİNİ ANKETİN EN SON SAYFASINA YAZINIZ.

- 15 Hanenizde birlikte yaşadığımız kişilerin size olan yakınlık derecesini ve sayısını belirtiniz:
.....

- 16 Sizce ekonomik durumunuz çevrenizdeki diğer Suriyelilere göre nasıl?
 1.Çok iyi
 2.İyi
 3.Orta
 4.Ortanın altı
 5.Kötü
- 17 Anadiliniz nedir?
 1. Arapça
 2. Diğer, Lütfen belirtiniz.....
- 18 Türkçe biliyor musunuz?
 1. Hayır
 2. Evet
 2a.Türkçe konuşurken bir problem yaşıyor musunuz?
 1.Hayır
 2.Evet
 2b.Türkçe okuyabiliyor musunuz?
 1.Hayır
 2.Evet
 2c.Türkçe yazabiliyor musunuz?
 1.Hayır
 2.Evet
- 19 Şuan yaşadığınız eve kira veriyor musunuz?
 1. Hayır,
 1a.Evin mülkiyeti kimin? .....
2. Evet
 2a.Evin mülkiyeti kimin ?.....
- 20 Herhangi bir sağlık güvenceniz var mı?
 1.Hayır
 2.Evet
 3.Bilmiyorum
- 21 Doktor tarafından tanısı konmuş kronik bir hastalığınız var mı? (Psikiyatrik hastalıklar da dahil)
 1. Hayır
 2. Evet
 2a.Lütfen Belirtiniz
	Kronik Hastalığınız Nedir?	Tanı ne zaman kondu? (Yıl olarak belirtiniz)	Tanı nerede kondu? 1.Suriye 2.Türkiye 3.Diğer, Lütfen Belirtiniz	Düzenli ilaç kullanıyor musunuz? 1.Hayır 2.Evet	Düzenli doktor kontrolüne gidiyor musunuz? 1. Hayır 2. Evet
1					
2					
3					
4					
5					
- 22 Doktor tarafından tanısı konmuş bir engeliniz / yeti yitiminiz var mı?
 1. Hayır
 2. Evet, Lütfen belirtiniz.....
 2.a.Tanı nerede kondu?
 1.Türkiye'de
 2. Suriye'de
 3. Diğer, ...
- 23 Genel sağlık durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz
 1. Çok iyi
 2. İyi
 3. Orta
 4. Kötü
 5. Çok kötü

BÖLÜM 2: GÖÇ ÖYKÜSÜ

24. Suriye'den göç etmeye ne zaman karar verdiniz (AA/YY) : ..... / .....
25. Suriye'den göç etmek için yola ilk ne zaman çıktığınız (AA/YY).....: ..... / .....
26. Türkiye'ye geliş tarihiniz nedir (AA/YY) : ..... / .....
27. Ankara'ya geliş tarihiniz nedir (AA/YY) : ..... / .....
28. Türkiye'de hiç Mülteci Kampında kaldınız mı?
1. Hayır
2. Evet
2a.Kaldıysanız nerelerde ne kadar zaman kaldınız?.....
29. Türkiye'de Ankara'dan başka şehirlerde bir aydan fazla süre kaldınız mı? (Mülteci kampları dışında)
1. Hayır
2. Evet
2a.Kaldıysanız nerelerde ne kadar zaman kaldınız?.....
30. Suriye'de silahlı çatışma ortamına şahit oldunuz mu?
1. Hayır
2. Evet
31. Suriye'de Silahlı Çatışma ortamında yakınınızı kaybettiniz mi?
1. Hayır
2. Evet, Size olan yakınlığı neydi? (Eşim, Çocuğum, Arkadaşım gibi...).....
32. Göç ederken aile bireylerinizden (Anne, baba, kardeş, çocuk, eş) Suriye'de bırakmak zorunda kaldığınız oldu mu?
1. Hayır
2. Evet, Kimdi / kimlerdi?.....
33. Bayram ya da tatillerde Suriye'ye gidip yakınlarınızı görüyor musunuz?
1. Hayır, Nedenini belirtmek ister misiniz? .....
2. Evet
34. Her şey eskisi gibi olsa Suriye'ye geri dönmek ister misiniz?
1. Hayır, Nedenini belirtmek ister misiniz? .....
2. Evet, Nedenini belirtmek ister misiniz? .....

BÖLÜM 3: ERİŞKİN GÖÇMENLERDE BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ

- Lütfen her cümleyi okuyup, bu ifadenin sizde “belirsizlik duygusu ya da düşüncesi” yaratıp yaratmadığını düşünerek cevap veriniz.
- “Belirsizlik duygusu” : Durumun bilinmezliğinin, şu anda ya da gelecekte bu durumun gerçekleşme ya da gerçekleşmeme ihtimalinin sizde yarattığı duygu olarak ifade edilebilir.
- Her insan birbirinden farklıdır ve biz sadece sizin kişisel görüşünüzle ilgileniyoruz.
- Lütfen her bir cümlenin sizi ne derecede belirsizlikte hissettirdiğine odaklanın ve her bir ifade için aşağıdaki maddelerden en uygununu işaretleyin.
- Yanıt seçenekleri
  - 1- Kesinlikle katılıyorum
  - 2- Katılıyorum.
  - 3- Emin değilim / Fikrim yok
  - 4- Katılmıyorum.
  - 5- Kesinlikle katılmıyorum.

	İfadeler (Ölçek Maddeleri)	1	2	3	4	5
1	Çalışma hayatında, Türk vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olabileceğime inanıyorum.					
2	Türkiye’de dini inancıma uygun bir ibadethane bulabileceğimi düşünmüyorum.					
3	Türkiye’de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebileceğime inanıyorum.					
4	Türkiye’de herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanmıyorum.					
5	Türkiye’de sağlık hizmetlerinden yararlanırken ayrımcılığa uğrayacağımı düşünüyorum.					
6	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir evde yaşama fırsatımın olacağını düşünüyorum.					
7	Herhangi bir sağlık sorunu yaşarsam Türkiye’de bir sağlık kurumuna başvurabileceğimi düşünüyorum.					
8	Türkiye’de dini inancıma uygun olarak rahatça giyinebileceğime inanmıyorum.					
9	Türk vatandaşları ile eşit eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum					
10	Suriye’de kalan yakınlarımı, Türkiye’ye getirebileceğimi düşünmüyorum.					

...../08./ 2020

Anketör:.....

İlçe/ Mahalle:.....

11	Türkiye'de, geçici koruma altında olan birisi olarak yasal haklarımın güvence altında olduğunu düşünüyorum.					
12	Türkiye'de dışarıda rahatlıkla vakit geçirebileceğime inanmıyorum.					
13	Eğer Türkiye'de bir suç işlersem, Türk yargı sistemi uyarınca alacağım cezanın, bana Türk vatandaşları ile aynı şekilde uygulanacağına inanıyorum.					
14	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünmüyorum.					
15	Türkiye'de göç ile ilgili yasalarda hızlı değişiklikler olacağını düşünüyorum					
16	Türkiye'de göç ile ilgili yasalardaki hızlı değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünüyorum.					
17	Türkiye'nin farklı kültürel özelliklerine alışabileceğimi düşünmüyorum.					
18	Bir meslek öğrenmek istersem, Türkiye'de bunun için bir kursa gidebileceğimi düşünüyorum.					
19	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum.					
20	Gelecekte Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum.					
21	Suriyeli biri, Türk vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Türk toplumunun rahatlıkla kabul edeceğini düşünmüyorum.					
22	Türkiye'de mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum.					
23	Türkiye'de ekonomik olarak istediğim bir gayrimenkule sahip olma imkânım olduğuna inanmıyorum.					
24	Suriyeli gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olmalarına inanıyorum.					
25	Türkiye'de dini inancıma uygun bir din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum.					
26	Türkiye'de, gelecekte, hayalimdeki gibi bir hayata sahip olacağımı düşünüyorum.					
27	Türkçe öğrenmek veya Türkçemi geliştirmek istersem, bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum.					
28	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin dini inancıma uygun olarak yerine getirileceğini düşünüyorum.					
29	Türkiye'de, sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gereken temel gıda maddelerini temin edebileceğimi düşünmüyorum.					
30	Türkiye'de yaşarken dini inançlarıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum.					
31	Suriyeli biri, Türk vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Suriyelilerin rahatlıkla kabul edeceğini düşünüyorum.					
32	Türkiye'de, Suriyeli olduğum için istenmeyen kişi olacağımı düşünüyorum.					
33	Türkiye'de kendimi misafir gibi hissediyorum.					
34	İsteğim dışında Suriye'ye geri gönderilme ihtimalimin olduğunu düşünüyorum.					
35	Suriye'ye geri dönersem, orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.					
36	Türkiye'de de barış ortamının bir gün bozulabileceğini düşünüyorum.					
37	Türkiye'de hayatımı kaybedersem Türkiye'de mi, Suriye'de mi gömüleceğimden emin olamıyorum.					
38	Kendimi ne tam olarak Türkiyeli ne de tam olarak Suriyeli hissediyorum.					
39	Kendimi tam bir bilinmezlik içinde hissediyorum.					

بحث حول تطوير مقياس عدم اليقين (الريبة) لدى المهاجرين السوريين وتقييم العلاقة بين عدم اليقين والمستوى الصحي استمارة جمع البيانات

عزيزي المشارك،

يهدف هذا البحث الذي تجريه جامعة حاجت تبه إلى تطوير مقياس صالح وموثوق به من أجل قياس عدم اليقين الذي يعاني منه المهاجرين السوريين البالغين وتعريف العلاقة بين القيمة المقاسة والمستوى الصحي.

من خلال تطوير المقياس بالإجابات التي تقدموها يتم التخطيط لتعريف عدم اليقين الناجم عن ظاهرة الهجرة والمساهمة في خدمات تعزيز الصحة المستمرة المتعلقة بالمهاجرين على المدى الطويل. لهذا السبب من المهم جداً الإجابة على جميع الأسئلة بصدق. إن مشاركتك في البحث يعتمد على أساس التطوع. ستبقى المعلومات التي سيتم الحصول عليها من خلال هذه الاستمارة سرية ولن استخدامها إلا للأغراض العلمية.

...../08./ 2020

Anketör:.....

İlçe/ Mahalle:.....

يمكنك اختيار عدم يتم المشاركة في الدراسة أو يمكنك إنهاء الاستطلاع في أي وقت تشاء. نشكرك مقدماً على مساهماتك ونتمنى لك حياة صحية.

إذا كنت توافق على المشاركة في الدراسة فإننا نريد الآن البدء بالاستبيان.

الباحثة الدكتورة غمزة أكتونا.

القسم الأول: مقياس عدم اليقين (الريبة)

• يرجى الإجابة على كل العبارات أدناه وفق ما إذا كانت العبارة تولد فيكم الشعور بالريبة / عدم اليقين أم لا. "الشعور بالريبة / عدم اليقين": يمكن التعبير عنه بأنه الشعور الذي يظهر في نفوسكم إزاء غموض الواقع والخوف من المجهول، وذلك بسبب احتمال حدوث وضع معين أو عدم حدوثه الآن أو في المستقبل.

- يختلف الناس عن بعضهم الآخر في مقدار شعورهم بالريبة، ولكننا في هذا الاستبيان نهتم فقط بأرائكم الشخصية.
- يرجى التركيز على مدى الريبة أو عدم اليقين الذي تشعر به من كل جملة ووضع العلامة على أنسب الخيارات أدناه لكل عبارة.
- من المهم ألا تترك أي عنصر فارغاً بحيث يمكن حساب درجة المقياس. لذلك، نتمنى أن تجيب على جميع الأسئلة.
- **خيارات الإجابة:**

1- أتفق تماماً

2- أتفق

3- لست متأكداً / لا أعرف

4- لا أتفق

5- لا أتفق قطعاً

العبارات (بنود المقياس)	1	2	3	4	5
1. أعتقد أنه يمكنني الحصول على حقوق متساوية مع المواطنين الأتراك في العمل					
2. لا أعتقد أنه يمكنني إيجاد مكان مناسب للعبادة (مسجد/معبد) يتوافق مع اعتقادي الديني في تركيا.					

3.أعتقد إنني أستطيع أن احافظ على عاداتي واعرافي وثقافتي في تركيا.					
4.لا أعتقد أنه يمكنني العمل بأي وظيفة مع وجود ضمان اجتماعي في تركيا.					
5.أعتقد أنني قد اعاني من التمييز عندما أريد الاستفادة من الخدمات الصحية في تركيا.					
6.أعتقد إنني سأستطيع أن أعيش في بيت بمواصفات أريدها في تركيا.					
7.بإمكاني تقديم طلب لمؤسسة صحية في تركيا عندما أعاني من أية مشاكل صحية.					
8.أعتقد بأنني لا أستطيع إن أرثدي الملابس المناسبة وفق اعتقاداتي الدينية في تركيا.					
9.أعتقد بأنه لدي الحق في أن ألتقى التعليم في تركيا بالمساواة مع المواطنين الأتراك.					
10.لا أعتقد أنني أستطيع جلب أقاربي من سوريا إلى تركيا.					
11.أعتقد إن حقوقي القانونية مضمونة كشخص تحت الحماية المؤقتة في تركيا.					
12.لا أعتقد أنه يمكنني قضاء الوقت خارج المنزل بشكل مريح في تركيا.					
13.أعتقد أنه سيتم تنفيذ العقوبات القانونية ضدي في تركيا عند ارتكابي أي جريمة ما وفق النظام القانوني التركي، وذلك بنفس القوانين التي تنفذ على المواطنين الأتراك.					
14.لا أعتقد أنني أستطيع الحصول على جنسية جمهورية تركيا.					
15.أعتقد بأنه سيكون هناك تغييرات سريعة في القوانين المتعلقة بالهجرة في تركيا.					
16.أعتقد أنه سأتأثر سلبيًا بالتغيرات التي ستجرى على القوانين المتعلقة بالهجرة في تركيا.					
17.لا أعتقد أنه يمكنني أن أعتاد على السمات الثقافية المختلفة لتركيا.					
18.إذا رغبت في تعلم حرفة / مهنة، أعتقد أنني أستطيع الذهاب إلى دورة تدريبية لذلك الغرض في تركيا.					
19.أعتقد أنه لدي حرية السفر داخل حدود تركيا.					
20.أعتقد أنني سأتمكن في المستقبل من السفر بحرية خارج حدود تركيا.					
21.عندما يريد مواطن/ة سوري/ة أن يتزوج من مواطن/ة تركي/ة، لا أعتقد إن المجتمع التركي يتقبل ذلك بسهولة.					

22.أعتقد بأنني أستطيع أن أجد الوظيفة المناسبة لمهنتي أو قدراتي في تركيا				
23.في تركيا، لا أعتقد أنني سأكون في وضع اقتصادي يتيح لي فرصة أن امتلك العقار الذي أريد				
24.أعتقد إن للشباب والأطفال السوريين مستقبل جيد في تركيا.				
25.أعتقد أنني يمكن أن أجد عالم دين يتفق مع عقيدتي الدينية في تركيا.				
26.في تركيا أعتقد بأنني سأنال المستقبل الذي أحلم به.				
27.إذا رغبت في تعلم اللغة التركية أو تجويدها أعتقد بأنني أستطيع بسهولة الحصول على هذا النوع من التعليم				
28.في حال وفاتي في تركيا؛ أعتقد بأنه سيتم دفني وفق تعاليم عقيدتي الدينية				
29.لا أعتقد بأنه يمكنني توفير المواد الغذائية الأساسية التي تجعلني أن أعيش حياتي بشكل صحي في تركيا.				
30.أعتقد بأنني أستطيع أن أقوم بممارسة طقوسي الدينية في تركيا .				
31.عندما يريد مواطن/ة سوري أن يتزوج من مواطن/ة تركية، أعتقد إن المجتمع السوري يتقبل ذلك بسهولة.				
32.أعتقد بأنني سأكون شخص غير مرغوب فيه في تركيا، وذلك لأنني مواطن سوري.				
33.أشعر كأنني ضيف في تركيا.				
34.أعتقد بأنه من المحتمل أن يتم إرغامي على العودة إلى سوريا دون إرادتي .				
35.لا أعتقد بأنني أستطيع أن أؤسس حياة جديدة في سوريا في حال عودتي إلى هناك.				
36.أعتقد بأن بيئة السلام والأمن ستندهور في تركيا أيضا في يوم ما.				
37.لست متأكدا هل سيتم دفني في تركيا أم في سوريا إذا فارقت الحياة في تركيا.				
38.لا أشعر بأنني سوري كامل الهوية كما لا أشعر إنني تركي الهوية بالكامل.				
39.أشعر بنفسي في حالة من عدم اليقين التام.				

الجزء 1: الخصائص الاجتماعية والديموغرافية	
حدد جنسك 1. أنثى 2. ذكر 3. أخرى	
ما هو تاريخ ميلادك؟ (يوم/شهر/سنة): ..... / ..... /	
إذا لم يتذكر تاريخ ميلاده: كم عمرك؟	
أين ولدت؟ 1. في سوريا 2. إذا كان في بلد آخر فحدد ذلك	
هل تحمل جنسية الجمهورية التركية؟ 1. كلا 1أ. هل تحمل هوية حماية مؤقتة تبدأ برقم تسعة وتسعين (99)؟ 1. كلا 2.. نعم 2. أ. هل حصلت على هوية الحماية المؤقتة التي تبدأ برقم تسعة وتسعين (99) من المحافظة التي تسكن فيها؟ 1. كلا 2. نعم 3. لا أعلم	2. نعم
هل سبق لك أن ذهبت إلى المدرسة؟ 1. كلا 1أ. هل تجيد القراءة - الكتابة؟ 1. كلا 2. نعم 2. نعم 2. أ. ماهي آخر مرحلة دراسية التحقت بها أو إلى أي مدرسة تذهب إليها حالياً؟ 1. مدرسة ابتدائية 2. مدرسة اعدادية 3. مدرسة ثانوية 4. جامعة/معهد 5. ماجستير/دكتوراه 2ب. أين ذهبت إلى اخر مدرسة كنت تذهب إليها أو أين ما زلت تذهب إلى المدرسة؟ 1. في سوريا 2. في تركيا 3. في مكان اخر، يرجى تحديده..... 2ت. هل حصلت على شهادة المرحلة الدراسية الأخيرة التي كنت تذهب إليها؟ يعني هل تخرجت من هذه المرحلة؟ 1. كلا، تركت التعليم في المنتصف. 2. كلا، انني مستمر على تعليمي. 3. نعم	
هل لديك مهنة تزاولها؟ 1. كلا 2. نعم، ما هي مهنتك؟	
هل كنت تعمل في عمل مدر للدخل أثناء وجودك في سوريا؟ 1. كلا 2. كلا، أنني متقاعد 3. نعم، ماذا كنت تعمل؟	

<p>هل تعمل حالياً في عمل مدر للدخل لك؟</p> <p>1. كلا 2. كلا، أنني متقاعد 3. نعم، ماذا تعمل؟ .....</p> <p>3أ. بالنسبة لعمك الحالي يرجى تحديد العبارات الصحيحة التي سيتم قراءتها امامك (يمكنك تحديد أكثر من واحد).</p> <p>1. انني أقوم بعملي الخاص/لدي شركة خاصة بي 2. اعمل في شركة/مؤسسة تركية 3. اعمل لدى شخص سوري 4. اعمل بدون تأمين صحي وضمن 5. إذا لديك شيء اخر تود توضيحه، أخرى.....</p>	
<p>ما هو حالتك المدنية؟</p> <p>1. لم اتزوج ابداً 2. لا زلت متزوج واعيش مع زوجي/زوجتي 3. متزوج، أعيش منفصل عن زوجي/زوجتي 4. مطلق من زوجي/زوجتي 5. زوجه/زوجته متوفي 6. أخرى، يرجى التوضيح .....</p> <p>إذا قمت باختيار 2 أو 3 خيارات (خيارات لا زلت متزوج واعيش مع زوجي/زوجتي و متزوج أعيش منفصل عن زوجي/زوجتي) عندها سيتم طرح الأسئلة رقم 10، 11، 12، 13 بحق الزوج/الزوجة.</p>	
<p>(أطرح الأسئلة ما بين السؤال 10-13 الى المشارك إذا " كان لا زال متزوج ويعيش مع زوجه/زوجته، أو متزوج لكن يعيش منفصل عن زوجه/زوجته. وإلا أنتقل إلى السؤال 14)</p>	
<p>ما هي جنسية زوجتك/زوجك؟</p> <p>1. مواطن/مواطنة سورية 1أ. هل تحمل زوجتك/زوجك جنسية الجمهورية التركية؟ 1. كلا 1أ. هل تحمل/يحمل هوية حماية مؤقتة تبدأ برقم تسعة وتسعين (99)؟ 1. نعم 2. كلا 2. أخرى، يرجى التوضيح.....</p>	0
<p>هل زوجك/زوجتك لديه مهنة؟</p> <p>1. كلا 2. نعم، ما هي مهنته؟ .....</p>	1
<p>هل كان زوجك/زوجتك تعمل في عمل مدر للدخل اثناء تواجده في سوريا؟</p> <p>1. كلا 2. كلا كان متقاعداً 3. نعم، ماذا كان يعمل؟ .....</p>	2
<p>هل يعمل زوجك/زوجتك حالياً في عمل مدر للدخل؟</p> <p>1. كلا 2. كلا، متقاعد 3. نعم، ماذا يعمل؟ .....</p> <p>3أ. بالنسبة لعمل زوجك/زوجتك الحالي يرجى تحديد العبارات الصحيحة (يمكنك تحديد أكثر من واحد).</p> <p>1. يقوم بعمله الخاص/لديه شركة خاصة به 2. يعمل في شركة/مؤسسة تركية 3. يعمل لدى شخص سوري 4. يعمل بدون تأمين صحي 5. إذا لديك شيء اخر تود توضيحه، أخرى.....</p>	3

4.	<p>هل لديك اطفال يعيشون؟ 1. لا يوجد 2. يوجد</p> <p>12. ما هو جنس، عمر، مكان ميلاد ومكان عيش اطفالك الذين يعيشون وما هي حالة ذهابهم للمدرسة؟</p> <table border="1" data-bbox="306 421 1380 929"> <thead> <tr> <th>يذهب</th> <th>هل اطفالك الى المدرسة؟</th> <th>المكان الذي يعيش فيه اطفالكم حالياً</th> <th>محل الميلاد</th> <th>لجنس</th> <th>لعمر</th> <th>التوضيح</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. كلا</td> <td>2. نعم</td> <td>1. سوريا 2. تركيا 3. مكان آخر، يرجى التوضيح</td> <td>1. سوريا 2. تركيا 3. مكان آخر، يرجى التوضيح</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table> <p>إذا كان لديك أكثر من 5 أطفال، اكتب معلومات اطفالك الذين لم يتسعوا في الجدول أعلاه في الصفحة الأخيرة</p>	يذهب	هل اطفالك الى المدرسة؟	المكان الذي يعيش فيه اطفالكم حالياً	محل الميلاد	لجنس	لعمر	التوضيح	1. كلا	2. نعم	1. سوريا 2. تركيا 3. مكان آخر، يرجى التوضيح	1. سوريا 2. تركيا 3. مكان آخر، يرجى التوضيح																																													
يذهب	هل اطفالك الى المدرسة؟	المكان الذي يعيش فيه اطفالكم حالياً	محل الميلاد	لجنس	لعمر	التوضيح																																																			
1. كلا	2. نعم	1. سوريا 2. تركيا 3. مكان آخر، يرجى التوضيح	1. سوريا 2. تركيا 3. مكان آخر، يرجى التوضيح																																																						
5	<p>حدد درجة القرب وعدد الأشخاص الذين تعيش معهم في منزلك: ....</p>																																																								
6	<p>كيف ترى وضعك الاقتصادي مقارنة بالسوريين الآخرين الموجودين حولك؟</p> <p>1. جيد جداً 2. جيد 3. وسط 4. تحت الوسط 5. سيء</p>																																																								
7	<p>ما هي لغتك الأم؟</p> <p>1. اللغة العربية 2. أخرى، يرجى التوضيح.....</p>																																																								
8	<p>هل تجيد تحدث اللغة التركية؟</p> <p>1. كلا 2. نعم</p> <p>12. هل تعاني من مشكلة اثناء تحدث اللغة التركية؟</p> <p>1. كلا 2. نعم</p> <p>2ب. هل تجيد القراءة باللغة التركية؟</p> <p>1. كلا 2. نعم</p> <p>2ت. هل تجيد الكتابة باللغة التركية؟</p> <p>1. كلا 2. نعم</p>																																																								
9	<p>هل تدفع مبلغ ايجار للمنزل الذي تعيش فيه حالياً؟</p> <p>1. كلا 2. نعم</p> <p>1أ. ملكية المنزل عائدة لمن؟..... 2أ. ملكية المنزل عائدة لمن؟.....</p>																																																								

						هل لديك أي تأمين صحي؟ 1. كلا 2. نعم 3. لا أعلم	0
						هل تعاني من مرض مزمن تم تشخيصه من قبل الطبيب؟ (بما في ذلك الأمراض النفسية) 1. كلا 2. نعم 12. أ. يرجى التحديد	1
						هل تذهب الى الطبيب للفحص بشكل منتظم؟ 1. كلا 2. نعم	
						هل تناول الادوية بشكل منتظم؟ 1. كلا 2. نعم	
						أين تم وضع التشخيص؟ 1. سوريا 2. تركيا 3. في مكان آخر، يرجى التحديد	
						متى تم وضع التشخيص؟ (حدد بالسنوات)	
						ما هو مرضك المزمن؟	
						هل لديك إعاقة / العجز وتم تشخيصه من قبل الطبيب؟ 1. كلا 2. نعم، يرجى التوضيح..... 2. أ. أين وضع التشخيص؟ 1. في تركيا 2. في سوريا 3. في مكان آخر.....	2
						كيف 1- جيد جدا" 2- جيد 3- لست متأكدا" 4- سيئ 5- سيئ جدا" أمان ضمان الريبة _ الغموض - عدم اليقين	3
						تقييم وضعك الصحي	
الجزء 2: قصة الهجرة							
						متى قررت الهجرة من سوريا (الشهر/السنة): ..... /	2
						متى كانت المرة الأولى التي سلكت فيها الطريق للهجرة من سوريا: (الشهر/السنة): ..... /	5
						ما هو تاريخ قدومك الى تركيا (الشهر/السنة): ..... /	2
						ما هو تاريخ قدومك الى أنقرة (الشهر/السنة): ..... /	2
						هل سبق لك أن بقيت في مخيمات اللاجئين في تركيا؟ 1. كلا 2. نعم	8

	12. إذا بقيت في مخيم لاجئين لفترة ، ما هي الأماكن التي بقيت فيها ، ولأي مدة بقيتم فيها؟	
9	هل بقيت أكثر من شهر واحد في مدن أخرى غير مدينة أنقرة في تركيا؟ (عدا مخيمات اللجوء) 1. كلا 2. نعم 12. ما هي الأماكن التي بقيت فيها ولأي مدة بقيتم فيها؟	
0	هل كنت شاهداً على الاشتباكات المسلحة في سوريا؟ 1. كلا 2. نعم	
1	هل فقدت أحد أقاربك في الاشتباكات المسلحة في سوريا؟ 1. كلا 2. نعم، ما هو درجة قرابته لك؟ (مثلاً: زوج/زوجة، ولد، صديق)	
2	هل اضطرت على إبقاء أحد أفراد عائلتك (والدتك، والدك، أخاك، اولادك، زوجتك/زوجك) في سوريا أثناء الهجرة؟ 1. كلا 2. نعم، من هو/من هم؟.....	
3	هل تذهب وتلتقي مع أقاربك في سوريا في الأعياد أو العطل؟ 1. كلا، هل تود الإفصاح عن السبب؟..... 2. نعم	
4	هل تود الرجوع الى سوريا لو عاد الوضع على ما هو عليه في الماضي؟ 1. كلا، هل تود الإفصاح عن السبب؟..... 2. نعم، هل تود الإفصاح عن السبب؟.....	

EK-7 Anketör COVID-19 Talimatnamesi

SURİYELİ GÖÇMENLERDE BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ VE BELİRSİZLİK İLE SAĞLIK DÜZEYİ İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ARAŞTIRMASI GÖNÜLLÜ ANKETÖR COVID-19 TALİMATNAMESİ

Veri toplama aşaması gerçekleştirilirken, tarafıma COVID-19 riski ile çalıştığıma dair bilgi ve aşağıdaki talimatları içeren eğitim 08.08.2020 tarihinde verilmiştir.

Tarıfıma 3 kutu maske, 1 adet ateş ölçer, 1 büyük boy dezenfektan, 1 adet siperlik, 1 adet N-95 maske, 2 kutu eldiven, 1 kutu tükenmez kalem teslim edilmiştir.

Aşağıda bahse konu COVID-19 çalışma talimatlarına tüm veri toplama süreci boyunca uyacağımı ve bana sağlanan kişisel koruyucu ekipmanlarımı talimatlara uygun olarak tüm çalışma boyunca kullanacağımı bildirir COVID-19 riski ile veri toplama sürecine katıldığımı kabul ederim.

Tarih:

Ad- Soyad:

İmza:

TEZ ÇALIŞMASI COVID-19 TALİMATLARI

- Anketörler tüm çalışma süresi boyunca kişisel koruyucu ekipmanlarını kullanmakla yükümlüdürler.
- Her anketör saha çalışması öncesi kendi genel durumunu değerlendirerek COVID-19 semptomlarından herhangi birinden şüpheleniyorsa derhal denetçiye haber vermelidir.
- Anketörler her sabah ateşlerini kendilerine sağlanan ateş ölçer ile ölçmeli ve 37,5 üstü ateşe sahip iseler denetçiye haber vermek durumundadırlar.
- Anketörler tüm çalışma süresince N-95 maskelerini ve siperliklerini takmak zorundadır.
- Anketörlere sağlanan diğer tek kullanımlık maskeler açık havada N-95 yerine kullanılabilir ancak bu maske en çok 4 saat aralıklar ile değiştirmelidir.
- Anketörlere mümkünse tek kullanımlık maskeleri görüşme esnasında N-95 maskenin üzerine takarak kullanmaları önerilmektedir.

- Anketörler açık ya da kapalı hava fark etmeksizin maskesiz kesinlikle çalışmamalıdır.
- Her anket uygulanacak hane için anketörler eldivenlerini değiştirmelidir. Haneye girmeden yeni eldiven takmalı ve haneden çıkarken o eldiveni çıkarıp yanlarındaki çöp poşetine atmaları gerekmektedir. Bu çöp poşetini binadan çıktıklarında en yakın çöp kutusuna atmaları önemlidir.
- Anketörler kendilerine sağlanan büyük kutu dezenfektanı küçük taşıma şişelerine bölerek yanlarında taşınmalı ve her haneye girerken ve her haneden çıkarken eldiven öncesi ve sonrası kullanılmalıdır. Ayrıca buna ek olarak ara ara ellerini dezenfekte etmelidirler.
- Görüşme esnasında katılımcının mutlaka maske takması sağlanmalıdır. Her katılımcı sayısı kadar anketöre tek kullanımlık maske sağlanmıştır. Görüşme başlamadan anket ile birlikte katılımcıya maske verilmelidir.
- Saha çalışmasında sosyal mesafe kuralına dikkat edilecek ve katılımcı ile araya mesafe olarak en az 1,5 metre konulacaktır.
- Saha çalışması sırasında anketörlerin yakın çevresinde ya da ailesinde COVID-19 tanısı konan bir kişi olması dâhilinde derhal denetçiye haber verilecektir.
- Katılımcıların kullanması amacıyla kalemler araştırma yürütücüleri tarafından katılımcı sayısı kadar sağlanmış olup her bir katılımcıya bir kalem verilecektir.
- Apartman içlerinde mümkün olduğunca asansör yerine merdivenler tercih edilmelidir.
- Katılımcıların teklif ettikleri hiçbir yiyecek ve içecekler kullanılmamalıdır.
- Anketörler imkânları dâhilinde ise kıyafetlerini tek günlük kullanmalı ve yıkamalı ve evlerine gittiklerinde duş almalıdırlar.
- Anketörlerin telefonlarına Hayat eve sığar uygulamasını indirerek, COVID-19 riskinin yüksek olduğu kırmızı ile görünen bölgelerden uzak durmaları ve bu sokaklardaki haneleri ziyaret etmemeleri gerekmektedir.
- Anketörler o hane ile görüşmeden önce kapıdan 1,5 metre mesafe koyarak, o hanede COVID-19'lu hasta olup olmadığını soracak ve eğer hasta var ise o haneye kesinlikle girmeyecektir.
- Anketörler mümkün olduğunca hane içine girmeden kapıdan 1-5 metre mesafe koyarak görüşmeleri gerçekleştirmelidirler.
- Anketörler mümkün olduğunca cami gibi kamusal alanları kullanarak sık sık ellerini yıkamalıdırlar.

EK-8 Fenomenolojik Araştırma İfadeler, Anlamlar ve Temalar

İfadeler, Anlamlar ve Temalar (Fenomenolojik Araştırma)

N	FG	İfadeler	Anlamlar	Temalar
1	1	<i>Doktora gitmiyorum çünkü beni anlayıp anlayamayacağımı bilemiyorum (OGG1, Katılımcı 5, Kadın)</i>	Sınırlı hasta hekim iletişiminin neden olduğu sağlığa erişim şüphesinin yarattığı belirsizlik	Sağlık
2	1	<i>Çocuklarımız orada okuyorlardı, okula gidiyorlardı, bizim çocuklarımız çalışmazsa aç kalırız, çalıştılar eğitimleri kalmadı. Ben çocuklarımızın eğitim almasını istedim ama paraya ihtiyacımız vardı, sokakta yardım ile geçindiğimizi sanıyorlar ancak bizim çocuklarımız çalışıyor,(OGG1, Katılımcı 4, Kadın)</i>	Çalışma ihtiyacı ve eğitim hakkı arasında kalmanın yarattığı belirsizlik	Eğitim
3	1	<i>Çocuklarım burada okudu, eğitim burada kaldı, memleket orada...(OGG1, Katılımcı 5, Kadın)</i>	Vatandaş olunmayan bir ülkede eğitim almanın yarattığı belirsizlik	Eğitim
4	1	<i>Her sabah uyanıyorum ve ilk iş telefonuma bakıyorum yeni bir karar var mı diye. (OGG 1, Katılımcı 2, Kadın)</i>	Hızlı değişen yasaların getirdiği belirsizlik	Adalet
5	1	<i>Vatandaşlık başvurum yok ama umudum var (OGG1, Katılımcı 2, Kadın)</i>	Vatandaşlık alınıp alınmayacağının yarattığı belirsizlik	Vatandaşlık
6	1	<i>Genellikle Türkçemiz olmadığı için milletle nasıl anlaşacağımızdan korktuk hep (OGG1, Katılımcı 6, Kadın)</i>	Dil bariyeri nedeni ile oluşan sınırlı iletişimin yarattığı belirsizlik	Dil Bariyeri
7	1	<i>Ev tutacağım zaman bir ev buldum, ama apartman sakinleri “Suriyeli istemiyorum” dedi, emlakçı siz bir deneyin olmadı çıkarırım dedi, ne zaman evden çıkacaktık bilemedik. Üç yıl oldu şimdi aramız çok iyi, önyargılar böyle işte (OGG1, Katılımcı 8, Kadın)</i>	Önyargıya dayalı oluşan ev bulma belirsizliği	Barınma
8	1	<i>En azından mülteci kelimesi gider (OGG1, Katılımcı 4, Kadın)</i>	Göçmen olma halinin son bulup bulamayacağının belirsizliği	Vatandaşlık
9	1	<i>Benim oturduğum evi ilk başta ev sahibi vermeyecekti, nerede kalacaktık bilemedik, sonra titiz olduğumu gördü ve “Sen Suriyeli değilsin inanmıyorum” dedi ve sonra titizliğim için beni öptü, evi kiraladı ve gitti(OGG1, Katılımcı 3, Kadın)</i>	Stereotipleştirmeye dayalı oluşan ev bulma belirsizliği	Barınma

10	1	<i>Çok stres çok baskı var, yatıyorum kalkıyorum sürekli stres var (OGG1, Katılımcı 3, Kadın)</i>	Psikolojik baskının neden olduğu sürekli bir belirsizlik hali	Şiddet
11	1	<i>İki tane oğlum var Türk gelin alırsa olmaz, kesinlikle, korkum kültür farkı olmasından yana, alışabilirler mi, bilemeyiz (OGG1, Katılımcı 1, Kadın)</i>	Göçmen ve yerel halk arasındaki evlilikte oluşabilecek kültürel farklılıkların belirsizliği	Evlilik
12	1	<i>En büyük sıkıntımız göçmeniz, bundan kurtulmak istiyoruz, yabancı olmak, mülteci olmak, bundan kurtulmak istiyoruz. (OGG1, Katılımcı 7, Kadın)</i>	Başı başına göçmen olmanın getirdiği belirsizlik	Vatandaşlık
13	1	<i>Kaçıyordum, izinsiz bir yere gidiyordum, bir daha vatanıma dönemeyeceğim, vatanım orada olmazsa düşüncesi, vatanım orada olmayacak korkusu vardı (OGG1, Katılımcı 6, Kadın)</i>	Geri dönebilecek bir ülkenin kalmayacağı düşüncesinin yarattığı belirsizlik	Geri Dönme
14	1	<i>Biz burada her şeyden korkuyoruz.(OGG1, Katılımcı 7, Kadın)</i>	Belirsizlik ve korku yakından ilişkili iki kavram	Fenomenin temel yapısı
15	1	<i>En çok burada ölmekten korkuyorum. (OGG1, Katılımcı 8, Kadın)</i>	Göç ettiği ülkede ölme ihtimalinin yarattığı belirsizlik	Yaşamın Kaybı
16	1	<i>Pasaport çıkartabilsem, rahatça seyahat edebilsem... (OGG1, Katılımcı 1, Kadın)</i>	Uluslararası seyahat özgürlüğü kısıtlamalarının getirdiği belirsizlik	Seyahat
17	1	<i>Her şey geçici, evime para ödemiştin, kaybettim, para ödediklerimi kaybetmekten korkuyorum (OGG1, Katılımcı 7, Kadın)</i>	Kendi geleceği için duyduğu bilinmezliğin yarattığı belirsizlik	Gelecek Umudu
18	1	<i>Beni burada bağlayan bir şey pek yok, kendimi ait hissetmiyorum(OGG1, Katılımcı 5, Kadın)</i>	Aidiyet duygusunun yokluğu belirsizliğin bir yüzü	Fenomenin temel yapısı
19	1	<i>Herkes vatandaşlığa geçmeyi istiyor ama kabulü bilmiyoruz. Vatandaş olsan bile adın soyadın değişmiyor ki Suriyeli kalıyorsun hala...(OGG1, Katılımcı 3, Kadın)</i>	Vatandaşlığa geçilse dahi maruz kalmaların aynı kalacağı şüphesinin yarattığı belirsizlik	Vatandaşlık
20	1	<i>Biz ülkemizden terliği yedik, ne olduğunu biliyoruz. Siz daha yemediniz, bilemezsiniz. (OGG1, Katılımcı 1, Kadın)</i>	Belirsizlik, tecrübelerde saklıdır.	Fenomenin temel yapısı
21	2	<i>Bizi tekrar Suriye 'ye göndermelerinden çok korkuyoruz, bir şey bilmiyoruz. (OGG2, Katılımcı 2, Kadın)</i>	Zorla geri gönderilme ihtimalinin verdiği belirsizlik	Geri Dönme

22	2	<i>Büyük soru işareti var burada? Çünkü Suriyeliler Türkiye'ye geldikleri için dönmeleri daha zor olur, belki cesedim döner (OGG2, Katılımcı 4, Kadın)</i>	Göçün geri dönme ihtimalini ortadan kaldırdığı düşüncesinin yarattığı belirsizlik	Geri Dönme
23	2	<i>En çok çocuklarımızın geleceklerinden korkuyoruz ve yine en çok da çocuklarımızın geleceğine umut bağlamışız. (OGG 2, Katılımcı 1, Kadın)</i>	Çocuklarının geleceğini için duyduğu bilinmezliğin yarattığı belirsizlik	Gelecek Umudu
24	2	<i>Bir Suriyeli kötü olduğunda tüm Suriyelileri kötüliyorlar (OGG2, Katılımcı 2, Kadın)</i>	Bir Suriyeli olarak damgalanma düşüncesinin içerdiği belirsizlik	Şiddet
25	2	<i>Ne oralyım ne buralı (OGG2, Katılımcı 10, Kadın)</i>	Sosyokültürel olarak hiçbir yere ait hissetmemenin yarattığı belirsizlik	Kültürel Farklar ve Din
26	2	<i>Kişiliklerimizi insanlara ispat etmek zorundayız, bir gün kendimi ispat edebilecek miyim ki? (OGG2, Katılımcı 7, kadın)</i>	Stereotipin yıkılıp yıkılmayacağı belirsizliği	Kültürel Farklar ve Din
27	2	<i>Türkiye de çok problem var, mesela en büyük kaygım çocuklarım burada okudu, ne yapacaklar, Arapça okuyamazlar ki artık. Suriye'ye dönersek ilerde ne yapacaklar? (OGG 2, Katılımcı 4, Kadın)</i>	Göçün uzun sürede kişilerin geleceğine etkisinin belirsizliği	Gelecek Umudu
28	2	<i>Ben ölürsem nereye gömüleceğim, Suriye'ye geri götürülecek miyim, izin verseler Suriye'ye gömülmek isterim ama götürülecek miyim bilemiyorum, mezarımı Türkiye de ziyaret ederler mi?(OGG2, Katılımcı 9, Kadın)</i>	Yaşamını kaybettikten sonra mezarının ziyaret edilip edilmeyeceği düşüncesinin yarattığı belirsizlik	Yaşamın Kaybı
29	2	<i>Ne olacağını bilmemek en büyük belirsizlik (OGG2, Katılımcı 8, Kadın)</i>	Geleceğin öngörülememesi belirsizliğin bir diğer yüzü	Fenomenin temel yapısı
30	2	<i>Başka bir ülkede doğum yapmak bile belirsiz, ana baba olmak... Bir önceki doğumumda çok zorlandım, bacaklarıma vurdular, beni çok tedirgin hissettirdi, artık hastaneye gitmek bile istemiyorum (OGG2, Katılımcı 6, Kadın)</i>	Sağlık hizmet sunumu esnasında yaşanan olumsuz tecrübelerin oluşturduğu belirsizlik	Sağlık
31	2	<i>Okuyan ve okumayan aynı değil, bu nedenle okumamak büyük belirsizlik yaratıyor. Okuyan daha güvenli ve belirli yaşar, daha büyük iş fırsatı bulur, okuyan hangi ülkeye gitse güvenli hisseder. (OGG2, Katılımcı 3, Kadın)</i>	Eğitilmiş olmamanın getirdiği belirsizlik	Eğitim
32	2	<i>Kocalarımız çocuklarımız çalışıyor ancak maaşlarını Türkler gibi alamıyorlar, bir gün alabilecekler mi ki?(OGG2, Katılımcı 8, Kadın)</i>	Gelir adaletsizliğinin yarattığı belirsizlik	Çalışma Hayatı

33	2	<i>Günlük ihtiyaçlarımı bile karşılayıp karşılayamamak, tek basıma basımın çaresine bakıp bakamamak bile muallak (OGG2, Katılımcı 5, Kadın)</i>	Belirsizlik, yalnızlıkta kendine yetip yetememe sorgusudur	Fenomenin temel yapısı
34	2	<i>Önemli olan gittiğimiz doktorun, öğretmenin iyi çıkmasına rast gelmek, kime rast geleceğini bilmemek belirsizliği yaratan. Önemli olan güzel insana rastlamanın belirsizliği. (OGG2, Katılımcı 5, Kadın)</i>	Belirsizlik neye ya da kime denk geleceğini bilmemektir.	Fenomenin temel yapısı
35	2	<i>Mülteci olmanın duygusu zaten başlı başına bir belirsizlik (OGG2, Katılımcı7, Kadın)</i>	Göçmen olma hali belirsizliği içinde barındırır	Fenomenin temel yapısı
36	2	<i>İlk geldiğimizde bizi seviyorlardı, çünkü misafir üç gün derler ondan sonra gider, bizim üç gün misafirlik uzun süre önce bitti (OGG2, Katılımcı 6, Kadın)</i>	Göçmenliğin süresi de hem yerel halkın hem de göçmenlerin deneyimlediği belirsizlik ile ilişkili	Fenomenin temel yapısı
37	3	<i>Oğlum üç usta değiştirdi, çalıştığı yerde aydan aya maaş veririz diyorlar ve bir ay çalıştırıp sonra para vermeden işten çıkarıyorlar, para yetişip yetişmeyecek düşüncesi çok yıpratıyor çocuklarımı(OGG3, Katılımcı 6, Kadın)</i>	Karşılıksız emeğin yarattığı belirsizlik	Çalışma Hayatı
38	3	<i>16 yaşında bir kızım var Türk okullarındaydı, kızım o okullarda küfürler duymaya başladı ve okulu bırakmak istedi. 15 yaşındaki oğlumda da aynısı oldu. Ve ikisi de okulu bıraktılar. Diğer çocuğum 10 yaşında o okuyor, okuması güzel ama aynısı olur mu bırakır mı hiç bilemiyorum, düşünüyorum hep...(OGG3, Katılımcı 9, Kadın)</i>	Akran zorbalığının eğitim hakkını engelleyeceği ihtimalinin yarattığı belirsizlik	Eğitim
39	3	<i>Adalet var mı dünyada, Türkiye’de mesela bir Suriyeli mahkemeye başvurursa ne olur onun hakları, nasıl davranılır ki ona, bilinmez bu.(OGG3, Katılımcı 4, Kadın)</i>	Adalet karşısında eşit olmama şüphesinin getirdiği belirsizlik	Adalet
40	3	<i>Türkiye’ye geldiğimizde dilden dolayı sorun çektik. Kiralık ev bulamadık. Oğlum hemen iş bulamadı. Uzun süre evin dışına çıkamadım, başkasıyla kaynaşamadım. (OGG 3, Katılımcı 2, Kadın)</i>	Dil bariyerinin yol açtığı sosyokültürel ve ekonomik belirsizlik	Dil Bariyeri
41	3	<i>Bir çocuk, çocuğum için bas üzerine geç o Suriyeli demiş, toplantı vardı gittim anlattım ağladım, bize ne olacağını bilmiyorum. (OGG3, Katılımcı 6, Kadın)</i>	Şiddete nedeniyle güvenli bir ortamda yaşayamayacağı düşüncesinin yarattığı belirsizlik	Şiddet

42	3	<i>Çok müsait evler oluyor ama Suriyeli olduğum için vermek istemiyorlar. Karşıda benim evimden daha iyi bir evi Türk biri yarı fiyatına kiralyor, diyorlar ki "Sen Suriyeli o Türk"(OGG3, Katılımcı 5, Kadın)</i>	Barınma adaletsizliğinin yarattığı belirsizlik	Barınma
43	3	<i>Suriye de kirada oturan insanlar sayılıydı bizim oralarda, çoğumuzun evi, işyeri ve arabası vardı. Buralarda alabilir miyiz ki?(OGG3, Katılımcı 7, Kadın)</i>	Menkul ya da gayrimenkul edinemeyeceği düşüncesinin yarattığı belirsizlik	Barınma
44	3	<i>Türk öğrenciler Suriyeliler ile birlikte okumayı kabul etmediler. Çocuklarım okulda çok dayak yedi ve biri de bu yüzden okulu bıraktı. Bu üç oğlumun arasında biri çok ısrarcıydı, hem dövüleceğim hem döveceğim hem de okuyacağım dedi. Şimdi üniversiteye hazırlanıyor (OGG3, Katılımcı 1, Kadın)</i>	Şiddetle erken yaşta karşılaşma ihtimalinin verdiği belirsizlik	Şiddet
45	3	<i>Oğlum 21 yaşında çalıştığı yerin ustası onu darp etti boğuyordu. Mahkemeye başvurduk bir şey çıkmadı, çıkar mıydı ki? (OGG3, Katılımcı 2, Kadın)</i>	Şiddetin cezalandırılmayacağına yönelik inancın yarattığı belirsizlik	Şiddet
46	3	<i>Eşimin annesi İstanbul da vefat etti, yol belgesi ancak iki gün sonra çıktı ve annesini oğlu olmadan defnettiler, ya ben de yalnız gömülürsem? (OGG3, Katılımcı 3, Kadın)</i>	Cenazesine sevdiklerinin katılıp katılmayacağı düşüncesinin yarattığı belirsizlik	Yaşamın Kaybı
47	3	<i>En önemli haklarımızdan biri ailemizi görmek ama şehir değiştiremiyoruz ki izinsiz, ne zaman gidebiliriz bilmiyoruz. (OGG 3, Katılımcı 8, Kadın)</i>	Seyahat kısıtlamalarının etkisinin belirsizliği	Seyahat
48	4	<i>Ne aşısı olduğumu ya da oradaki hastalıkları bilmiyorum, bu ben de belirsizlik yaratıyor mesela (OGG 4, Katılımcı 1, Erkek)</i>	Planlanan tedavi ya da koruyucu hekimlik uygulamaları hakkında sınırlı bilginin yarattığı belirsizlik	Sağlık
49	4	<i>En büyük bilinmezim politika, her gün bir başka yeni karar çıkıyor, günlük hayatımızı bile etkiliyor (OGG4, Katılımcı 5, Erkek)</i>	Değişken politik atmosferin getirdiği belirsizlik	Politika
50	4	<i>Politik anlamda tamamen belirsizlikte yaşıyoruz, hem ülke içi hem de iki ülke arasında. Eğer ülkelerin politik bir belirliliği olsaydı ben önümü görürdüm, yıllar sonra aileme ne olacağını görebilirdim... (OGG4, Katılımcı 4, Erkek)</i>	Siyasal güvensizlik nedeniyle oluşan geleceği öngörememenin verdiği belirsizlik	Politika
51	4	<i>Sigorta yok ve düşük ücret var, bu para aile geçindirir mi?(OGG4, Katılımcı 1,Erkek)</i>	Gelirin yaşam standardını karşılayıp karşılamayacağı belirsizliği	Çalışma Hayatı
52	4	<i>İleride dinimi istediğim gibi yaşayamamak düşündürüyor beni (OGG4, Katılımcı 3, Erkek)</i>	İnanç özgürlüğünün kısıtlanacağı düşüncesinin yarattığı belirsizlik	Kültürel Farklar ve Din

53	4	<i>En büyük sorun dil, yabancı dilde eğitim almak, o eğitimi becerip beceremeyeceğini bilememek, ona ihtiyacın var çünkü (OGG4, Katılımcı 2, Erkek)</i>	Dil bariyerinin eğitim başarısına etkisinin belirsizliği	Dil Bariyeri
54	4	<i>En büyük belirsizlik, şehirden şehre geçerken yolculuk izni alıp alamayacağımı bilememek (OGG4, Katılımcı 6, Erkek)</i>	Ülke içinde seyahat özgürlüğü kısıtlamalarının getirdiği belirsizlik	Seyahat
55	4	<i>Belirsizliği ben Suriye'de yaşadım, bu his bana oradan kalma, çünkü dört bir yanımda sadece ölüm görüyordum, ötesi yoktu (OGG 4, Katılımcı 3, Erkek)</i>	Belirsizlik, hayatın devam edip etmeyeceğinin bilinemezliğidir	Fenomenin temel yapısı
56	5	<i>Hayatım benim ellerimde değil gibi (OGG5, Katılımcı 6, Erkek)</i>	Belirsizlik, kişinin hayatının kontrolünün elinde olmadığı hissi	Fenomenin temel yapısı
57	5	<i>Türkiye'de fazla çalışıp daha az alıyoruz, kullanıyorlar bizi, her şey belirsiz.(OGG5, Katılımcı 9, Erkek)</i>	Emek adaletsizliğinin yarattığı belirsizlik	Adalet
58	5	<i>Çok planlarım var ama planlarım da yok gibi (OGG5, Katılımcı 3, Erkek)</i>	Belirsizlik, gelecekle ilgili umut ve umutsuzluk arasında bir süreçtir	Fenomenin temel yapısı
59	5	<i>Suriyeli erkeklere Türk kızlarımı vermiyorlar ki, sevdiğim kızla evlenebilir miyim ki? (OGG5, Katılımcı 2, Erkek)</i>	Göçmen ve yerel halk arasındaki evliliğin kabul görüp görmeyeceğinin belirsizliği	Evlilik
60	5	<i>Öncemiz belirsiz sonramız belirsiz aslında(OGG5, Katılımcı 9, Erkek)</i>	Belirsizlik, göçün hem öncesinde hem de sonrasında yaşanır.	Fenomenin temel yapısı
61	5	<i>Belirsizliklerin olduğu bir işim vardı. Ben bir yerde çalıştım bir şey taşınacak normalde altı kişi taşınması lazım ama biz 4 kişi taşındık, orada oturanlar vardı. Biz Suriyeliler daha ucuza ve daha çok çalışıyoruz. (OGG5, Katılımcı7, Erkek)</i>	Göçmenler ve yerel halkın aynı ortamda farklı uygulamalara maruz kalmasının yarattığı belirsizlik	Adalet
62	5	<i>Yabancıyız biz, yabancı olmak bilmemektir (OGG5, Katılımcı 8,Erkek)</i>	Yabancı olma hali belirsizliği içinde barındırır	Fenomenin temel yapısı

EK-9 Temalara Göre Oluşturulan Ölçek Maddeleri

Temalara Göre Oluşturulan Ölçek Maddeleri	
	Tema 1: Eğitim:
Olumlu	Türkiye’de, bu ülkenin vatandaşlarıyla birlikte eşit şartlarda eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye’de, bu ülkenin vatandaşlarıyla birlikte eşit şartlarda eğitim hakkına sahip olduğumu düşünmüyorum.
Olumlu	Suriyeli olarak anadilimizde eğitim veren bir eğitim kurumuna başlayabileceğimizi düşünüyorum.
Olumsuz	Suriyeli olarak anadilimizde eğitim veren bir eğitim kurumuna başlayabileceğimizi düşünmüyorum.
	Tema 2: Sağlık
Olumlu	Türkiye’de sağlık sorunu yaşadığımda bir sağlık kurumuna başvuru yapabileceğimi düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye’de sağlık sorunu yaşadığımda herhangi bir sağlık kurumuna başvuru yapabileceğimi düşünmüyorum.
Olumlu	Türkiye’de, sağlıklı bir hayata sahip olmak için gereken temel gıda maddelerini temin etme imkânımın olduğunu düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye’de, sağlıklı bir hayata sahip olmak için gereken temel gıda maddelerini temin etme imkânımın olmadığını düşünüyorum.
Olumlu	Suriyeli bir kadının Türkiye’de doğum yaptığında sağlık kontrollerinin düzenli yapılacağını düşünüyorum.
Olumsuz	Suriyeli bir kadının Türkiye’de doğum yaptığında sağlık kontrollerinin düzenli yapılacağını düşünmüyorum.
	Tema 3 ve 4: Politika ve Adalet
Olumlu	Türkiye’ye, Suriye’de bıraktığım yakınlarımı da getirebilme ihtimalim olduğunu düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye’ye, Suriye’de bıraktığım yakınlarımı da getirebilme ihtimalim olmadığını düşünmüyorum.
Olumlu	Türkiye’nin yasalarınca geçici koruma altında biri olarak yasal haklarımın korunması güvencesi olduğunu düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye’nin yasalarınca geçici koruma altında biri olarak yasal haklarımın korunması güvencesi olmadığını düşünmüyorum.
Olumlu	Türk yargı sisteminde aldığım cezanın, bana da Türk vatandaşları ile aynı standartta uygulanacağına inanıyorum.
Olumsuz	Türk yargı sisteminde aldığım cezanın, bana da Türk vatandaşları ile aynı standartta uygulanacağına inanmıyorum.
Olumlu	Türkiye’de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye’de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünmüyorum.

	Tema 5: Vatandaşlık
Olumlu	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünmüyorum.
	Tema 6: Çalışma Hayatı
Olumlu	Herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanıyorum.
Olumsuz	Herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanmıyorum.
Olumlu	Mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum.
Olumsuz	Mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünmüyorum.
Olumlu	Çalışma hayatında Türk vatandaşlarıyla eşit hak edişe sahip olabileceğime inanıyorum.
Olumsuz	Çalışma hayatında Türk vatandaşlarıyla eşit hak edişe sahip olabileceğime inanmıyorum.
Olumlu	Bir meslek öğrenmek istediğimde bunun için bir kurs alabileceğimi düşünüyorum.
Olumsuz	Bir meslek öğrenmek istediğimde bunun için bir kurs alabileceğimi düşünmüyorum.
	Tema 7: Kültürel farklar ve Din
Olumlu	Benim için yeni bir deneyim olan Türkiye'nin farklı kültürel normlarına/özelliklerine alışabileceğimi düşünüyorum.
Olumsuz	Benim için yeni bir deneyim olan Türkiye'nin farklı kültürel normlarına/özelliklerine alışabileceğimi düşünmüyorum.
Olumlu	Türkiye'de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebilme imkânım olacağına inanıyorum.
Olumsuz	Türkiye'de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebilme imkânım olacağına inanmıyorum.
Olumlu	Türkiye'de inancıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum
Olumsuz	Türkiye'de inancıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünmüyorum
Olumlu	Türkiye'de inancıma uygun bir ibadethane ve din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye'de inancıma uygun bir ibadethane ve din görevlisi bulabileceğimi düşünmüyorum.
Olumlu	Türkiye'de inancıma uygun olarak rahatça giyinebilirim.
Olumsuz	Türkiye'de inancıma uygun olarak rahatça giyinmem.
Olumlu	Türkiye'de ailemle birlikte dışarıda rahatlıkla vakit geçirebilirim.
Olumsuz	Türkiye'de ailemle birlikte dışarıda rahatlıkla vakit geçiremem.
Olumlu	Türkiye'de, Suriyeli olarak rahatlıkla alışveriş yapabilirim.
Olumsuz	Türkiye'de, Suriyeli olarak rahatlıkla alışveriş yapamam.

Nötr	Ne Türkiyeli ne Suriyeli hissediyorum.
	Tema 8: Dil Bariyeri
Olumlu	Rahatlıkla Türkçe iletişim kurabilirim.
Olumsuz	Rahatlıkla Türkçe iletişim kuramayabilirim.
Olumlu	Türkiye’de anadilimde iletişim kurmaya çalıştığım da genellikle insanlarla anlaşabiliyorum.
Olumsuz	Türkiye’de anadilimde iletişim kurmaya çalıştığım da genellikle insanlarla anlaşamıyorum.
Olumlu	Türkçe öğrenmek istediğimde bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum.
Olumsuz	Türkçe öğrenmek istediğimde bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanmıyorum.
	Tema 9: Evlilik
Olumlu	Bir Türk ile evlenmek istediğimde bunun kabul göreceğini düşünüyorum.
Olumsuz	Bir Türk ile evlenmek istediğimde bunun kabul göreceğini düşünmüyorum.
Olumlu	Türkiye’de, bir Suriyeli ile evlenip hayat kurabileceğimi düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye’de, bir Suriyeli ile evlenip hayat kurabileceğimi düşünmüyorum.
	Tema 10: Barınma
Olumlu	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir hanede yaşama imkânına sahip olacağımı düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir hanede yaşama imkânına sahip olacağımı düşünmüyorum.
Olumlu	Türkiye’de istediğim bir gayrimenkule sahip olma ihtimalim olduğuna inanıyorum.
Olumsuz	Türkiye’de istediğim bir gayrimenkule sahip olma ihtimalim olduğuna inanmıyorum.
	Tema 11: Şiddet
Olumlu	Türk vatandaşları tarafından istenmeyen kişi olacağıma ve bu nedenle şiddete maruz kalacağıma inanıyorum.
Olumsuz	Türk vatandaşları tarafından istenmeyen kişi olacağıma ve bu nedenle şiddete maruz kalacağıma inanmıyorum.
Olumlu	Türkiye’deki barış ortamının bozulma ve çatışma ortamının başlama ihtimali olduğundan kaygı duyuyorum.
Olumsuz	Türkiye’deki barış ortamının bozulma ve çatışma ortamının başlama ihtimali olduğundan kaygı duymuyorum.
	Tema 12: Geri Dönme
Olumlu	İsteğim dışında Suriye’ye geri gönderilme ihtimalinden korkuyorum.
Olumsuz	İsteğim dışında Suriye’ye geri gönderilme ihtimalinden korkmuyorum.

Olumlu	İstediğim halde Suriye'ye geri dönememe ihtimalim olduğunu düşünüyorum.
Olumsuz	İstediğim halde Suriye'ye geri dönememe ihtimalim olduğunu düşünmüyorum.
Olumlu	Suriye'ye geri döndüğümde orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanıyorum.
Olumsuz	Suriye'ye geri döndüğümde orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.
Olumlu	Suriye'ye geri döndüğümde, göç etmeyip ülkemde kalanların, hakkımda olumsuz bir fikre sahip olacaklarını düşünüyorum.
Olumsuz	Suriye'ye geri döndüğümde, göç etmeyip ülkemde kalanların, hakkımda olumsuz bir fikre sahip olacaklarını düşünmüyorum.
Tema 13:Gelecek Umudu	
Olumlu	Ailemdeki gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olma ihtimalleri olacağını düşünüyorum.
Olumsuz	Ailemdeki gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olma ihtimalleri olacağını düşünmüyorum.
Olumlu	Türkiye'de, gelecekte misafir olmadan, kabul gördüğüm bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanıyorum.
Olumsuz	Türkiye'de, gelecekte misafir olmadan, kabul gördüğüm bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.
Olumlu	Suriye'ye geri döndüğümüzde çocuklarımızın oradaki eğitime uyum sağlayıp sağlayamayacağını merak ediyorum
Olumsuz	Suriye'ye geri döndüğümüzde çocuklarımızın oradaki eğitime uyum sağlayıp sağlayamayacağını merak etmiyorum.
Tema 14:Yaşamın Kaybı	
Olumlu	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin inancıma uygun yerine getirileceğini düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin inancıma uygun yerine getirileceğini düşünmüyorum.
Nötr	Türkiye'de ölürsem Türkiye'ye mi, Suriye'ye mi gömüleceğimden kaygı duyuyorum.
Tema 15: Seyahat	
Olumlu	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum.
Olumsuz	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanmıyorum.
Olumlu	Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum.
Olumsuz	Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünmüyorum.

EK-10 Birinci Taslak Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Birinci Uzman Çalıştayı Soru Formu

Erişkin Suriyeli Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Birinci Uzman Çalıştayı Soru Formu	
<p>Değerli Uzmanlar, Formu doldururken sizlerden ricam, aşağıdaki iki konuya dikkat çekmektir.</p> <p>1. Ölçek önermelerinin hem olumlu hem de olumsuz hali ilgili formda verilmiştir. Soruları, aynı ölçek önermesinin olumlu ya da olumsuz haline dikkat ederek cevaplamamız önemlidir.</p> <p>A: Olumlu B: Olumsuz</p> <p>2. Her bir önerme için, aşağıdaki seçeneklerden birini işaretlemenizi ve açıklamanızı diğer seçeneğine yazmanızı rica ederim.</p> <p>I. Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) II. Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) III. Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum.</p>	
1a	<p>Türkiye’de, bu ülkenin vatandaşlarıyla birlikte eşit şartlarda eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum.</p> <p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....</p>
1b	<p>Türkiye’de, bu ülkenin vatandaşlarıyla birlikte eşit şartlarda eğitim hakkına sahip olduğumu düşünmüyorum.</p> <p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....</p>
2a	<p>Suriyeli olarak anadilimizde eğitim veren bir eğitim kurumuna başlayabileceğimizi düşünüyorum.</p> <p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....</p>
2b	<p>Suriyeli olarak anadilimizde eğitim veren bir eğitim kurumuna başlayabileceğimizi düşünmüyorum.</p> <p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p>

	c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
3a	Türkiye’de sağlık sorunu yaşadığımda bir sağlık kurumuna başvuru yapabileceğimi düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
3b	Türkiye’de sağlık sorunu yaşadığımda herhangi bir sağlık kurumuna başvuru yapabileceğimi düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
4a	Türkiye’de, sağlıklı bir hayata sahip olmak için gereken temel gıda maddelerini temin etme imkânının olduğunu düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
4b	Türkiye’de, sağlıklı bir hayata sahip olmak için gereken temel gıda maddelerini temin etme imkânının olmadığını düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
5a	Suriyeli bir kadının Türkiye’de doğum yaptığında sağlık kontrollerinin düzenli yapılacağını düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
5b	Suriyeli bir kadının Türkiye’de doğum yaptığında sağlık kontrollerinin düzenli yapılacağını düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum

	d)Diğer.....
6a	Türkiye'ye, Suriye'de bıraktığım yakınlarımı da getirebilme ihtimalim olduğunu düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
6b	Türkiye'ye, Suriye'de bıraktığım yakınlarımı da getirebilme ihtimalim olmadığını düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
7a	Türkiye'nin yasalarınca geçici koruma altında biri olarak yasal haklarımın korunması güvencesi olduğunu düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
7b	Türkiye'nin yasalarınca geçici koruma altında biri olarak yasal haklarımın korunması güvencesi olmadığını düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
8a	Türk yargı sistemince aldığım cezanın, bana da Türk vatandaşları ile aynı standartta uygulanacağına inanıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
8b	Türk yargı sistemince aldığım cezanın, bana da Türk vatandaşları ile aynı standartta uygulanacağına inanmıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....

9a	Türkiye’de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
9b	Türkiye’de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
10a	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
10b	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
11a	Türkiye’nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
11b	Türkiye’nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanmıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
12a	Türkiye’nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum.

	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
12b	Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünmüyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
13a	Herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanıyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
13b	Herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanmıyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
14a	Mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
14b	Mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olmadığını düşünmüyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
15a	Çalışma hayatında Türk vatandaşlarıyla eşit hak edişe sahip olabileceğime inanıyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p>

	b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
15b	Çalışma hayatında Türk vatandaşlarıyla eşit hak edişe sahip olabileceğime inanmıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
16a	Bir meslek öğrenmek istediğimde bunun için bir kurs alabileceğimi düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
16b	Bir meslek öğrenmek istediğimde bunun için bir kurs alabileceğimi düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
17a	Benim için yeni bir deneyim olan Türkiye'nin farklı kültürel normlarına/özelliklerine alışabileceğimi düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
17b	Benim için yeni bir deneyim olan Türkiye'nin farklı kültürel normlarına/özelliklerine alışabileceğimi düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
18a	Türkiye'de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebilme imkânım olacağına inanıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)

	c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
18b	Türkiye’de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebilme imkânım olacağına inanmıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
19a	Türkiye’de inancıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
19b	Türkiye’de inancıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünmüyorum
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
20a	Türkiye’de inancıma uygun bir ibadethane ve din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
20b	Türkiye’de inancıma uygun bir ibadethane ve din görevlisi bulabileceğimi düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
21a	Türkiye’de inancıma uygun olarak rahatça giyinebilirim.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum

	d)Diğer.....
21b	Türkiye’de inancıma uygun olarak rahatça giyinemem.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
22a	Türkiye’de ailemle birlikte dışarıda rahatlıkla vakit geçirebilirim.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
22b	Türkiye’de ailemle birlikte dışarıda rahatlıkla vakit geçiremem.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
23a	Türkiye’de, Suriyeli olarak rahatlıkla alışveriş yapabilirim.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
23b	Türkiye’de, Suriyeli olarak rahatlıkla alışveriş yapamam.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
24a	Rahatlıkla Türkçe iletişim kurabilirim.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....

24b	Rahatlıkla Türkçe iletişim kuramayabilirim.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
25a	Türkiye’de anadilimde iletişim kurmaya çalıştığımda genellikle insanlarla anlaşabiliyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
25b	Türkiye’de anadilimde iletişim kurmaya çalıştığımda genellikle insanlarla anlaşamıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
26a	Türkçe öğrenmek istediğimde bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
26b	Türkçe öğrenmek istediğimde bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanmıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
27a	Bir Türk ile evlenmek istediğimde bunun kabul göreceğini düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
27b	Bir Türk ile evlenmek istediğimde bunun kabul göreceğini düşünmüyorum.

	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
28a	Türkiye’de, bir Suriyeli ile evlenip hayat kurabileceğimi düşünüyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
28b	Türkiye’de, bir Suriyeli ile evlenip hayat kurabileceğimi düşünmüyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
29a	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir hanede yaşama imkânına sahip olacağımı düşünüyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
29b	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir hanede yaşama imkânına sahip olacağımı düşünmüyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
30a	Türkiye’de istediğim bir gayrimenkule sahip olma ihtimalim olduğuna inanıyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p> <p>c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum</p> <p>d)Diğer.....</p>
30b	Türkiye’de istediğim bir gayrimenkule sahip olma ihtimalim olduğuna inanmıyorum.
	<p>a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız)</p>

	b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
31a	Türk vatandaşları tarafından istenmeyen kişi olacağıma ve bu nedenle şiddete maruz kalacağıma inanıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
31b	Türk vatandaşları tarafından istenmeyen kişi olacağıma ve bu nedenle şiddete maruz kalacağıma inanmıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
32a	Türkiye'deki barış ortamının bozulma ve çatışma ortamının başlama ihtimali olduğundan kaygı duyuyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
32b	Türkiye'deki barış ortamının bozulma ve çatışma ortamının başlama ihtimali olduğundan kaygı duymuyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
33a	İsteğim dışında Suriye'ye geri gönderilme ihtimalinden korkuyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
33b	İsteğim dışında Suriye'ye geri gönderilme ihtimalinden korkmuyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız)

	c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
34a	İstediğim halde Suriye'ye geri dönememe ihtimalim olduğunu düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
34b	İstediğim halde Suriye'ye geri dönememe ihtimalim olmadığını düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
35a	Suriye'ye geri döndüğümde orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
35b	Suriye'ye geri döndüğümde orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
36a	Suriye'ye geri döndüğümde, göç etmeyip ülkemde kalanların, hakkımda olumsuz bir fikre sahip olacaklarını düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
36b	Suriye'ye geri döndüğümde, göç etmeyip ülkemde kalanların, hakkımda olumsuz bir fikre sahip olacaklarını düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum

	d)Diğer.....
37a	Ailemdeki gençlerin ve çocukların Türkiye’de sağlıklı bir geleceğe sahip olma ihtimalleri olacağını düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
37b	Ailemdeki gençlerin ve çocukların Türkiye’de sağlıklı bir geleceğe sahip olma ihtimalleri olmadığını düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
38a	Türkiye’de, gelecekte misafir olmadan, kabul gördüğüm bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
38b	Türkiye’de, gelecekte misafir olmadan, kabul gördüğüm bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
39a	Suriye’ye geri döndüğümüzde çocuklarımızın oradaki eğitime uyum sağlayıp sağlayamayacağını merak ediyorum
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
39b	Suriye’ye geri döndüğümüzde çocuklarımızın oradaki eğitime uyum sağlayıp sağlayamayacağını merak etmiyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şeklini diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....

40a	Türkiye’de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin inancıma uygun yerine getirileceğini düşünüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
40b	Türkiye’de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin inancıma uygun yerine getirileceğini düşünmüyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
41	Türkiye’de ölürsem Türkiye’ye mi, Suriye’ye mi gömüleceğimden kaygı duyuyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
42	Ne Türkiyeli ne Suriyeli hissediyorum.
	a)Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum (Mümkünse nedenini diğer seçeneğine açıkça yazınız) b)Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum (Lütfen önerdiğiniz şekli diğer seçeneğine açıkça yazınız) c)Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum d)Diğer.....
Ekleme istediğiniz yeni ölçek önermeleri.	
Ekleme istediğiniz kıymetli öneri ve görüşleriniz.	

EK-11 Birinci Uzman Çalıştayı Sonuçları

		Önermenin tamamen çıkarılmasını uygun görüyorum	Önermede bazı değişikliklerin yapılmasını uygun görüyorum	Önermenin olduğu hali ile kalmasını uygun görüyorum
1a	Türkiye’de, bu ülkenin vatandaşlarıyla birlikte eşit şartlarda eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum.	1	2	8
1b	Türkiye’de, bu ülkenin vatandaşlarıyla birlikte eşit şartlarda eğitim hakkına sahip olduğumu düşünmüyorum.	4	2	5
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Bu cümlede iki önerme var. "bu ülkenin vatandaşlarıyla birlikte" ve "eşit şartlarda" iki konunun ayrı ayrı sorulması doğru olacaktır. Eşit şartlar kısmına örnekler verilebilir parantez içinde. Mesela dil bariyeri olmadan, okullardaki imkânlardan diğer çocuklar gibi yararlanabiliyorum ya da okula kayıt daha kolay daha zor gibi) vs.) Cümlenin olumsuz haliyle algılanması zor. Bir hak kavramından yararlanmayı sorunca yanıtının evet/hayır olması daha uygundur. 			
2a	Suriyeli olarak anadilimizde eğitim veren bir eğitim kurumuna başlayabileceğimizi düşünüyorum.	3	6	2
2b	Suriyeli olarak anadilimizde eğitim veren bir eğitim kurumuna başlayabileceğimizi düşünmüyorum.	1	5	5
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Bu soru anadilde eğitim taleplerini mi ölçüyor yoksa Türkiye’de anadillerinde eğitim alma imkânlarının olup olmayacağını mı? Yani bu soruya hayır diyen bir Suriyelinin aslında anadilde eğitim talebi var, ancak sağlanmıyor şeklinde mi algılamak gerekir? Bu cümle açık değil. Başlayabilmek iç yeterliliği mi, dış yeterliliği mi ifade ediyor? Bu önermede mümkünse "Türkiye’de" denmeli. Bir de burada ölçülmek istenen kişinin yeterliği mi yoksa böyle bir kurum olup olmadığına ilişkin bilgi mi. Bu kısım çok açık değil. Bu önerme Türkiye’de anadil hakkının Resmi olarak Türkiyeli ya da Suriyeli kişilere sunulduğunu düşündürmektedir. Ancak Türkiye’de devlet okullarında anadil eğitimi ücretsiz olarak sunulmamaktadır. Arapça eğitim veren özel okullar olsa da yeterli ekonomik seviyeye sahip olmayanlar bu hizmetten yararlanamamaktadır. Bu nedenle önermenin paralı/parasız, anadilde eğitimin hak olması vb. yönlerinde değiştirilmesi gerektiğini düşünmekteyim. Türkiye’de maalesef her sınıftan Suriyelinin eğitim alabileceği anadilde eğitim veren bir eğitim kurumu yok. Bence önermede bu eğitim kurumlarının varlığı - yokluğu mu soruluyor yoksa var olduğu varsayılarak her Suriyelinin ulaşabilirliği mi soruluyor bu net değil. Belki önerme bu bağlamda iki ayrı önermeye bölünebilir. 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Geleceğe ilişkin bir kaygının olup olmadığını almak için olumsuz hali kalmalı • Bu ölçeğin hedef kitlesi erişkinler. Bu durumda bu ifade ile neyin kast edildiğini anlamadım. Önermede ifade edilmeye çalışılan Suriyeli olarak Türkiye'de anadilinde eğitim alabileceğini düşünmesi midir? 			
3a	Türkiye'de sağlık sorunu yaşadığımda bir sağlık kurumuna başvuru yapabileceğimi düşünüyorum.	-	5	6
3b	Türkiye'de sağlık sorunu yaşadığımda herhangi bir sağlık kurumuna başvuru yapabileceğimi düşünmüyorum.	4	3	4
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Bu cümle açık değil. İç yeterliliği mi, dış yeterliliği mi ifade ediyor? • Hizmet örnekleri verilebilir mesela doğum zamanı kolaylıkla erişebilirim ya kimliğim olması durumunda kolaylıkla erişebilirim vs. gibi • Başvuru yapabilecek imkânın sağlandığını düşünüyorum". Bana "başvuru yapabileceğimi düşünüyorum" formu kişiye dışarıdan sağlanması gereken bir imkândan çok kişisel bir yeteneği sorguluyor izlenimi veriyor. • Cümlelerin olumsuz haliyle algılanması zor. Bir hak kavramından yararlanmayı sorunca yanıtının evet/hayır olması daha uygundur. • Türkiye'de bir sağlık sorunu yaşarsam bir sağlık kurumuna başvurabileceğimi düşünüyorum. 			
4a	Türkiye'de, sağlıklı bir hayata sahip olmak için gereken temel gıda maddelerini temin etme imkânının olduğunu düşünüyorum.	-	3	8
4b	Türkiye'de, sağlıklı bir hayata sahip olmak için gereken temel gıda maddelerini temin etme imkânının olmadığını düşünüyorum.	4	3	4
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • "imkânının olduğunu düşünüyorum" gibi dolaylı bir ifade yerine "imkânım var" şeklinde bir ifade kullanılması cümleyi daha anlaşılır hale getirir. Muhtemelen bu ölçek Arapça'ya çevrilerek kullanılacak. Çeviri hatalarını azaltma yönünde etkili olabilir. Basit cümleler kullanılması özellikle eğitim düzeyi iyi olmayan gruplarda daha anlaşılır olmasını sağlar. • Buna zorunlu olmamakla birlikte ek olarak ekonomik olarak temin edecek güçteyim ya da yardımlar ile temin etmem mümkün eklenebilir • Cümlelerin olumsuz haliyle algılanması zor. Bir hak kavramından yararlanmayı sorunca yanıtının evet/hayır olması daha uygundur. • Sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gereken temel gıda maddelerini temin etme olanağım var. 			
5a	Suriyeli bir kadının Türkiye'de doğum yaptığında sağlık kontrollerinin düzenli yapılacağını düşünüyorum.	1	4	6
5b	Suriyeli bir kadının Türkiye'de doğum yaptığında sağlık kontrollerinin düzenli yapılacağını düşünmüyorum.	3	3	5
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Doğum öncesi mi, doğum sonrası mı kastediliyor? • Bu soru aslında iki uçlu sorulmalı bence. birincisi sağlık hizmetlerine erişimde ve kontrollerde hastaneden herhangi bir sorunla karşılaşabilir mi? ikinci de kadın olarak neden çıkıp sağlık hizmetlerine erişmek üzere herhangi bir sorun yaşıyor mu yani kaynanası ya da eşi yasak koyuyor mu ya da doktorun erkek olması sorun oluyor mu? 			

	<ul style="list-style-type: none"> Burada doğum yapan kadının sağlık kontrollerine mi düzenli gidip gitmediği sorulmak isteniyor yoksa hekim tarafından takibinin düzenli yapılıp yapılmadığı sorulmak isteniyor? Cümlelerin olumsuz haliyle algılanması zor. Bir hak kavramından yararlanmayı sorunca yanıtının evet/hayır olması daha uygundur. Doğum yaptığında ifadesi doğumdan sonraki dönem olarak algılanabilir. Burada kast edilen gebelik dönemi mi? 			
6a	Türkiye'ye, Suriye'de bıraktığım yakınlarımı da getirebilme ihtimalim olduğunu düşünüyorum.	2	4	5
6b	Türkiye'ye, Suriye'de bıraktığım yakınlarımı da getirebilme ihtimalim olduğunu düşünmüyorum.	2	4	5
	<p>Öneriler</p> <ul style="list-style-type: none"> Bıraktığım yerine Suriye'de kalan yakınlarımı.... şeklinde ifade edilebilir. Bırakmak, terk etmek gibi bir his uyandırıyor. Suriye'de bıraktığım yakınlarımı da Türkiye'ye getirebilme ihtimalim var. Suriye'den yakınlarını getirmenin iki yolu bulunmaktadır. Resmi yollarla belli dönemlerde dosya birleştirme üzerinden bu işlem yapılırsa da daha çok resmi olmayan yollarla kaçakçılar üzerinden yapılabilmektedir. Önermede kastedilen resmi olarak getirebilmekse eğer, resmi yollarla getirebileceğimi düşünüyorum şeklinde belirtilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Bir istek, bir öngörü... olma olasılığı önemli ve büyük olasılıkla olmayacak gibi. Bu olumsuz seçenek kalabilir. Aynı zamanda ölçek sorularının tek düzeliğini aşmak için farklılık gerekir. "Suriye'de bıraktığım yakınlarımı Türkiye'ye getirebilme ihtimalim var. Getirebilme olasılığı mı, olanağı mı?" 			
7a	Türkiye'nin yasalarınca geçici koruma altında biri olarak yasal haklarımın korunması güvencesi olduğunu düşünüyorum.	-	4	7
7b	Türkiye'nin yasalarınca geçici koruma altında biri olarak yasal haklarımın korunması güvencesi olduğunu düşünmüyorum.	4	3	4
	<p>Öneriler</p> <ul style="list-style-type: none"> "Türkiye'deki yasalar uyarınca, geçici koruma statüsüne sahip birisi olarak yasal haklarımın güvence altında olduğunu düşünüyorum." ifadesini kullanmak bana daha uygun geldi Yasal hak kavramı açıklanabilir mesela şiddet gördüğümde ya da hastanede sorun yaşadığımda gibi. Ayrıca yasal hakları kime karşı korunacak mesela Suriyeli biri ile sorun yaşadığımda haklarımın korunacağını düşünüyorum ya da Türkiyeli biri ile sorun yaşadığımda haklarımın korunacağını düşünüyorum diye sorulabilir. Hangi yasaya bağlı olarak yasal hakların korunma güvencesi olup olmadığı belirtilse daha iyi olur Cümlelerin olumsuz haliyle algılanması zor. Bir hak kavramından yararlanmayı sorunca yanıtının evet/hayır olması daha uygundur. Türkiye yasalarına göre geçici koruma altında olan birisi olarak yasal haklarımın güvence altında olduğunu düşünüyorum 			
8a	Türk yargı sisteminde aldığım cezanın, bana da Türk vatandaşları ile aynı standartta uygulanacağına inanıyorum.	1	2	8
8b	Türk yargı sisteminde aldığım cezanın, bana da Türk vatandaşları ile aynı standartta uygulanacağına inanmıyorum.	3	2	6

	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> "Türk yargı sisteminde" yerine "Türkiye'deki yargı sistemi uyarınca" demek daha iyi olabilir. "Türk vatandaşı" yerine "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı" demek daha uygun olur. Ve eğer aynı standartta uygulanacaksa yay Suriyelilerin de haline. Gerçek durum uygulanmaması, olumlu cümle ile kişi bu kaygısını net olarak dile getirebilir ya da eşit davranılacağını belirtebilir. Eğer Türkiye'de bir suç işlersem, Türk yargı sisteminin bana vereceği cezanın, bana da Türk vatandaşlarına uygulandığı şekilde uygulanacağına inanıyorum. 			
9a	Türkiye'de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünüyorum.	2	2	7
9b	Türkiye'de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünmüyorum.	5	1	5
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Aslında bu soru çok iyi olmuş. Sadece ek olarak acaba Türkiye'de göç ile ilgili yasalarda ani değişiklikler olacağına inanıyorum/inanmıyorum gibi bir önerme daha olsa mı? Burada şunu belirtmek isterim. Böyle bir değişiklik öngörüyor mu yoksa eğer olursa etkileneceğini mi düşünüyor, bunu iyi vurgulamak gerekir. Türkiye'de denilince sanki Türkiye'de yaşarken gibi anlıyorum ben. Acaba Türk yasaları dense daha mı iyi olur? Gerçek durum bu, olumsuz ile kişi bu kaygısını net olarak dile getirebilir ya da eşit davranılacağını belirtebilir. 			
10a	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünüyorum.	4	-	7
10b	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünmüyorum.	2	-	9
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Beklenti bu yönde, sadece Suriyelilerin değil herkesin. (Benim için beklenti, temenni ya da talep anlamında değil) 			
11a	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum.	2	2	7
11b	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanmıyorum.	3	1	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Seyahat izni almadan seyahat edebilirim eklenebilir Türkiye sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm var. 			
12a	Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum.	2	1	8
12b	Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünmüyorum.	3	1	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Önermeye verilecek cevaplara göre haklarını bilmediklerine dair bir çıkarım yapılabilecekse önerme kalabilir. Ancak böyle bir amaç yoksa Geçici Koruma altındaki kişilerin Resmi olarak ülke dışına çıkması mümkün olmadığından bu önermenin kaldırılması gerektiğini düşünüyorum. Türkiye sınırları dışına özgürce çıkabilirim. 			
13a	Herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanıyorum.	1	3	6
13b	Herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanmıyorum.	3	3	5

	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Önermede kastedilen kişinin kendisinin çalışma gücü, isteği ya da yeterliliğinden dolayı çalışabileceğinden bahsediliyor ise önerme olduğu gibi kalabilir ancak işveren tarafından sosyal güvencesinin sağlanması kastediliyorsa; önermenin "herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalıştırılabileceğime inanıyorum" şeklinde değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. • Türkiye'de yaşadığım süre boyunca herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanmıyorum. • Önerim "Çalışma imkânı sağlandığını düşünüyorum" şeklinde olması. • Önermenin başına "Türkiye'de" sözcüğü gelmesi uygun olur. 			
14a	Mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum.	2	1	8
14b	Mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünmüyorum.	2	2	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Başına "Türkiye'de" eklenmesinin daha iyi olacağını düşünüyorum. • Önermenin başına "Türkiye'de" sözcüğü gelmesi uygun olur. 			
15a	Çalışma hayatında Türk vatandaşlarıyla eşit hak edişe sahip olabileceğime inanıyorum.	1	2	8
15b	Çalışma hayatında Türk vatandaşlarıyla eşit hak edişe sahip olabileceğime inanmıyorum.	4	2	5
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Burada "Hak ediş" değil de "haklar" demek daha doğru olur gibi geldi. Ve yine "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı" demek... • eşit haklara örnek verilebilir mesela eşit maaş eşit tatil hakkı sağlık güvencesi vs.. 			
16a	Bir meslek öğrenmek istediğimde bunun için bir kurs alabileceğimi düşünüyorum.	-	4	7
16b	Bir meslek öğrenmek istediğimde bunun için bir kurs alabileceğimi düşünmüyorum.	5	3	3
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Bunun nedeni çalışma açısından önemli mi bilmiyorum ancak neden düşünmüyor mesela. Maddi imkansızlık mı yoksa Türkiye'de mülteciler bu kurslara alınmıyor mu yoksa dil bariyeri mi vs. ? • "Kurs almak" yerine "kursa gitmek" daha doğru bir ifade gibi geliyor. • Başına "Türkiye'de" eklenmesinin daha iyi olacağını düşünüyorum. • "alabilme imkânım-fırsatım olduğunu düşünüyorum" • Bir meslek öğrenmek istersem, bunun için bir kurs alabileceğimi düşünüyorum. 			
17a	Benim için yeni bir deneyim olan Türkiye'nin farklı kültürel normlarına/özelliklerine alışabileceğimi düşünüyorum.	-	4	7
17b	Benim için yeni bir deneyim olan Türkiye'nin farklı kültürel normlarına/özelliklerine alışabileceğimi düşünmüyorum.	4	4	3
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Belki alıştığımı/alışabileceğimi şeklinde sorulabilir. Çok uzun zamandır burada yaşayanlar için 			

	<ul style="list-style-type: none"> "yeni bir deneyim olan" gerekli mi? Cümleyi uzatıyor. "Türkiye'nin, Suriye'dekinden farklı kültürel normlarına/özelliklerine alışabileceğimi düşünüyorum." gibi bir şey daha iyi olabilir... "normlar" sözcüğü çıkarılmalı 			
18a	Türkiye'de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebilme imkânım olacağına inanıyorum.	-	1	10
18b	Türkiye'de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebilme imkânım olacağına inanmıyorum.	4	1	6
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Türkiye'de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebileceğime inanıyorum. 			
19a	Türkiye'de inancıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum	1	2	8
19b	Türkiye'de inancıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünmüyorum	4	1	6
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> "Dini inanç" mı desek... İnançlar çeşit çeşit... Türkiye'de yaşarken dini inançlarıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum. 			
20a	Türkiye'de inancıma uygun bir ibadethane ve din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum.	1	3	7
20b	Türkiye'de inancıma uygun bir ibadethane ve din görevlisi bulabileceğimi düşünmüyorum.	5	2	4
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Suriyeli topluma genellenebilirliği düşük. Müslüman olanların olumlu, Müslüman olmayanların olumsuz yanıtıma olasılığı yüksek. Yine "dini inancım" demek daha iyi olabilir gibi geldi. Türkiye'de yaşarken dini inançlarıma uygun bir ibadethane ve din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum. Acaba ayrı önermeler mi olsa? İbadethane ve din görevlisi 			
21a	Türkiye'de inancıma uygun olarak rahatça giyinebilirim.	1	2	8
21b	Türkiye'de inancıma uygun olarak rahatça giyinmem.	6	1	4
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> "Dini inancıma" Türkiye'de yaşarken dini inançlarıma uygun olarak rahatça giyinebilirim. 			
22a	Türkiye'de ailemle birlikte dışarıda rahatlıkla vakit geçirebilirim.	-	2	9
22b	Türkiye'de ailemle birlikte dışarıda rahatlıkla vakit geçiremem.	5	1	5
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Dışarıda vakit geçirmeye neden aileyle birlikte vurgusu yapıyor? Bu soruda "dışarıda" ile neyin kast edildiği daha açık olarak belirtilse daha iyi olur. 			
23a	Türkiye'de, Suriyeli olarak rahatlıkla alışveriş yapabilirim.	1	2	8
23b	Türkiye'de, Suriyeli olarak rahatlıkla alışveriş yapamam.	3	1	7

	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Türkiye'de yaşayan bir Suriyeli olarak burada rahatlıkla alışveriş yapabilirim. Türkiye'de, bir Suriyeli olarak rahatlıkla alışveriş yapabilirim. 			
24a	Rahatlıkla Türkçe iletişim kurabilirim.	1	2	8
24b	Rahatlıkla Türkçe iletişim kuramayabilirim.	3	1	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Burada iletişim kurarken hangi durumların kast edildiği belirtilebilir. Örneğin, sosyal ortamlarda, hastanede, alışveriş yaparken gibi. İletişim kurma zor bir tanım. Acaba sadece "konuşabilirim" daha mı uygun olur 			
25a	Türkiye'de anadilimde iletişim kurmaya çalıştığımda genellikle insanlarla anlaşabiliyorum.	2	3	6
25b	Türkiye'de anadilimde iletişim kurmaya çalıştığımda genellikle insanlarla anlaşamıyorum.	2	2	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Hangi insanlarla? Türkiye'de anadilimde iletişim kurmaya çalıştığımda insanlarla genellikle anlaşabiliyorum. Türkiye'de insanlarla anadilimle de genellikle anlaşabiliyorum. 			
26a	Türkçe öğrenmek istediğimde bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum.	-	2	9
26b	Türkçe öğrenmek istediğimde bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanmıyorum.	4	2	5
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Alacak imkânın sağlandığına inanıyorum Türkçe öğrenmek istesem bu eğitimi kolaylıkla alabilirim. 			
27a	Bir Türk ile evlenmek istediğimde bunun kabul göreceğini düşünüyorum.	3	3	5
27b	Bir Türk ile evlenmek istediğimde bunun kabul göreceğini düşünmüyorum.	1	3	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ile" demek daha iyi olabilir. Kim tarafından kabul göreceği belirtilebilir. Kendi toplumu tarafından mı kabul görür yoksa evleneceği kişinin toplumu tarafından mı? Kim tarafından? Evlenme teklif ettiği kişi mi, onun ailesi mi, kendi ailesi mi? Önerme kapalı, farklı şekillerde anlaşılabilir. Siz neyi öğrenmek istiyorsunuz? 			
28a	Türkiye'de, bir Suriyeli ile evlenip hayat kurabileceğimi düşünüyorum.	1	1	9
28b	Türkiye'de, bir Suriyeli ile evlenip hayat kurabileceğimi düşünmüyorum.	3	1	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Türkiye'de, bir Suriyeli ile evlenip yeni bir hayat kurabileceğimi düşünüyorum 			
29a	Türkiye'de istediğim şartlara sahip bir hanede yaşama imkânına sahip olacağımı düşünüyorum.	1	2	8
29b	Türkiye'de istediğim şartlara sahip bir hanede yaşama imkânına sahip olacağımı düşünmüyorum.	3	3	5

	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Hane mi ev/mesken mi? Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir hanede yaşam fırsatımın olamayacağını düşünüyorum.1 Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir evde yaşama imkânım olacak. 			
30a	Türkiye’de istediğim bir gayrimenkule sahip olma ihtimalim olduğuna inanıyorum.	3	2	6
30b	Türkiye’de istediğim bir gayrimenkule sahip olma ihtimalim olduğuna inanmıyorum.	1	2	8
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Ekonomik olarak mı yasal olarak mı? Türkiye’de herhangi bir gayrimenkule sahip olma ihtimalim var. Ancak gayrimenkul herkes tarafından anlaşılabilir mi? Acaba bir kaç örnekle mi belirtirse? 			
31a	Türk vatandaşları tarafından istenmeyen kişi olacağıma ve bu nedenle şiddete maruz kalacağıma inanıyorum.	3	4	4
31b	Türk vatandaşları tarafından istenmeyen kişi olacağıma ve bu nedenle şiddete maruz kalacağıma inanmıyorum.	2	3	6
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ile" demek daha iyi olabilir. Bir de bu soru çift yargı içeriyor. Belki istenmeyen kişi olacağına inanacak ama şiddete maruz kalacağına inanmayacak. Önermede kastedilen şey Suriyeli olduğu için Türkiye vatandaşları tarafından istenmeyen kişi olacağı ve şiddete maruz kalacağı ise "Suriyeli olduğum için" şeklinde yazılmalı diye düşünüyorum. Bu soru 2 farklı durumu içeriyor. Ayrı sorular olarak sorulsa daha iyi olur. "İnanıyorum" ifadesi bundan emin olma durumunu ifade ediyor. Ama Suriyelilerin çoğu bu ihtimalin varlığını zaman zaman hissederek yaşıyor. Eğer ölçmek istediğimiz şey buna dair kesin bir kararları olup olmadığı ise önermenin değişmesine gerek olmayabilir. Ama bu fikrin en az bir kere düşünülüp düşünülmediğini ölçmek istiyorsak "Bazen maruz kalabileceğim düşüncesi aklıma geliyor" şeklinde sormak daha sağlıklı olabilir. 			
32a	Türkiye’deki barış ortamının bozulma ve çatışma ortamının başlama ihtimali olduğundan kaygı duyuyorum.	1	2	8
32b	Türkiye’deki barış ortamının bozulma ve çatışma ortamının başlama ihtimali olduğundan kaygı duymuyorum.	3	1	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Şahane soru! Barış ortamı mı var? diye de sorulabilir... :) Bu soru 2 farklı durumu içeriyor. Ayrı sorular olarak sorulsa daha iyi olur. Türklerle Suriyeliler arasında mı? Yoksa Türklerin başka halklarla mı çatışma yaşayacağı kast ediliyor? 			
33a	İsteğim dışında Suriye’ye geri gönderilme ihtimalinden korkuyorum.	1	-	10
33b	İsteğim dışında Suriye’ye geri gönderilme ihtimalinden korkmuyorum.	3	-	8

	Öneriler Öneri bulunmamaktadır.			
34a	İstediğim halde Suriye'ye geri dönememe ihtimalim olduğunu düşünüyorum.	1	1	9
34b	İstediğim halde Suriye'ye geri dönememe ihtimalim olduğunu düşünmüyorum.	3	1	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Anlaşılması zor bir soru, yanıtlanması zor bir önerme İstediğim halde Suriye'ye geri dönemeyebilirim. 			
35a	Suriye'ye geri döndüğümde orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanıyorum.	1	1	9
35b	Suriye'ye geri döndüğümde orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.	3	1	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Suriye'ye geri döndüğümde orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacak. 			
36a	Suriye'ye geri döndüğümde, göç etmeyip ülkemde kalanların, hakkımda olumsuz bir fikre sahip olacaklarını düşünüyorum.	1	1	9
36b	Suriye'ye geri döndüğümde, göç etmeyip ülkemde kalanların, hakkımda olumsuz bir fikre sahip olacaklarını düşünmüyorum.	3	1	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Bu önerme göç etmenin kaçmakla eş anlamlı olabileceği ve bu nedenle geride kalanlar tarafından olumsuz karşılanması gerektiği hissini oluşturarak, suçluluk hissedilmesine neden olabilir. Bu nedenle tamamen kaldırılması gerektiğini düşünmekteyim. Suriye'ye geri döndüğümde, göç etmeyip ülkemde kalanlar benim hakkımda olumsuz düşünecekler. 			
37a	Ailemdaki gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olma ihtimalleri olacağını düşünüyorum.	2	2	7
37b	Ailemdaki gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olma ihtimalleri olacağını düşünmüyorum.	2	2	7
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Olacağını düşünüyorum mu, olduğunu düşünüyorum mu? Ben de emin olamadım. "Ailemdaki gençler ve çocuklar Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olabilirler. 			
38a	Türkiye'de, gelecekte misafir olmadan, kabul gördüğüm bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanıyorum.	1	2	8
38b	Türkiye'de, gelecekte misafir olmadan, kabul gördüğüm bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.	3	2	6
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> Gelecekte'den sonra da virgül mü koymalı? Bu önermeyi anlamadım 			

39a	Suriye'ye geri döndüğümüzde çocuklarımızın oradaki eğitime uyum sağlayıp sağlayamayacağını merak ediyorum	-	4	7
39b	Suriye'ye geri döndüğümüzde çocuklarımızın oradaki eğitime uyum sağlayıp sağlayamayacağını merak etmiyorum.	5	4	2
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Merak ediyorum yerine acaba... sağlayamayacağı hakkında kaygı duyuyorum/duymuyorum mu olsa? • 35A önermesinde olduğu gibi 'Suriye'ye geri döndüğümüzde' ifadesinin 'Suriye'ye geri dönersek' gibi bir ifadeyle değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. • "Geri döndüğümüzde" yerine "geri dönersek" demek daha iyi olabilir gibi geldi. • Olumsuz halinin anlaşılması zor. Yani yanıtların güvenilirliği düşük olur. 			
40a	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin inancıma uygun yerine getirileceğini düşünüyorum.	-	1	10
40b	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin inancıma uygun yerine getirileceğini düşünmüyorum.	4	2	5
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Yine "dini inanç" demek daha iyi olur. 			
41	Türkiye'de ölürsem Türkiye'ye mi, Suriye'ye mi gömüleceğimden kaygı duyuyorum.	-	3	9
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Hangisi kaygı verici, bu belirlenemiyor. • "Türkiye'de ölürsem Türkiye'ye mi, Suriye'ye mi gömüleceğim konusunda kaygılarım var." demek daha mı iyi olur? • Türkiye'de ölürsem Türkiye'ye mi, Suriye'ye mi gömüleceğim konusu kaygı duymama neden oluyor. 			
42	Ne Türkiyeli ne Suriyeli hissediyorum.	1	1	9
	Öneriler <ul style="list-style-type: none"> • Kendimi ne tam olarak Türkiyeli ne de tam olarak Suriyeli hissediyorum. 			

EK-12 Birinci Uzman Çalıştayı Sonrası Değiştirilen ve Yeni Oluşturulan Ölçek Maddeleri

BİRİNCİ UZMAN ÇALIŞTAYINA GÖNDERİLEN MADDELER		İKİNCİ UZMAN ÇALIŞTAYINA GÖNDERİLEN MADDELER	
1a	Türkiye’de, bu ülkenin vatandaşlarıyla birlikte eşit şartlarda eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum.	1	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile eşit eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum. OLUMLU
1b	Türkiye’de, bu ülkenin vatandaşlarıyla birlikte eşit şartlarda eğitim hakkına sahip olduğumu düşünmüyorum.		
2a	Suriyeli olarak anadilimizde eğitim veren bir eğitim kurumuna başlayabileceğimizi düşünüyorum.	Bu madde birinci uzman çalıştayı sonrası çıkarılmıştır.	
2b	Suriyeli olarak anadilimizde eğitim veren bir eğitim kurumuna başlayabileceğimizi düşünmüyorum.		
3a	Türkiye’de sağlık sorunu yaşadığımda bir sağlık kurumuna başvuru yapabileceğimi düşünüyorum.	2	Herhangi bir sağlık sorunu yaşarsam Türkiye’de bir sağlık kurumuna başvurabileceğimi düşünüyorum. OLUMLU
3b	Türkiye’de sağlık sorunu yaşadığımda herhangi bir sağlık kurumuna başvuru yapabileceğimi düşünmüyorum.	3	Türkiye’de Sağlık hizmetlerinden yararlanırken ayrımcılığa uğrayacağımı düşünüyorum. OLUMSUZ
4a	Türkiye’de, sağlıklı bir hayata sahip olmak için gereken temel gıda maddelerini temin etme imkânımın olduğunu düşünüyorum.	3	Sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gereken temel gıda maddelerini temin edebileceğimi düşünmüyorum. OLUMSUZ
4b	Türkiye’de, sağlıklı bir hayata sahip olmak için gereken temel gıda maddelerini temin etme imkânımın olmadığını düşünüyorum.		
5a	Suriyeli bir kadının Türkiye’de doğum yaptığında sağlık kontrollerinin düzenli yapılacağını düşünüyorum.	Bu madde birinci uzman çalıştayı sonrası çıkarılmıştır.	
5b	Suriyeli bir kadının Türkiye’de doğum yaptığında sağlık kontrollerinin düzenli yapılacağını düşünmüyorum.		
6a	Türkiye’ye, Suriye’de bıraktığım yakınlarımı da getirebilme ihtimalim olduğunu düşünüyorum.	5	Suriye’de kalan yakınlarımı, Türkiye’ye getirebileceğimi düşünmüyorum. OLUMSUZ
6b	Türkiye’ye, Suriye’de bıraktığım yakınlarımı da getirebilme ihtimalim olduğunu düşünmüyorum.		
7a	Türkiye’nin yasalarınca geçici koruma altında biri olarak yasal haklarımın korunması güvencesi olduğunu düşünüyorum.	6	Türkiye’de, geçici koruma altında olan birisi olarak yasal haklarımın güvence altında olduğunu düşünüyorum. OLUMLU
7b	Türkiye’nin yasalarınca geçici koruma altında biri olarak yasal haklarımın korunması güvencesi olduğunu düşünmüyorum.		

8a	Türk yargı sistemince aldığım cezanın, bana da Türk vatandaşları ile aynı standartta uygulanacağına inanıyorum.	7	Eğer Türkiye'de bir suç işlersem, Türk yargı sistemi uyarınca alacağım cezanın, bana Türk vatandaşları ile aynı şekilde uygulanacağına inanıyorum. OLUMLU
8b	Türk yargı sistemince aldığım cezanın, bana da Türk vatandaşları ile aynı standartta uygulanacağına inanmıyorum.		
9a	Türkiye'de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünüyorum.	8	Türkiye'de göç ile ilgili yasalarda ani değişiklikler olacağına inanıyorum. OLUMLU
9b	Türkiye'de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünmüyorum.	9	Türkiye'de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünüyorum. OLUMSUZ
10a	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünüyorum.	10	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünmüyorum. OLUMSUZ
10b	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünmüyorum.		
11a	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum.	11	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum. OLUMLU
11b	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanmıyorum.		
12a	Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum.	12	Gelecekte Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum. OLUMLU
12b	Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünmüyorum.		
13a	Herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanıyorum.	13	Türkiye'de herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanmıyorum. OLUMSUZ
13b	Herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanmıyorum.		
14a	Mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum.	14	Türkiye'de mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum. OLUMLU
14b	Mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünmüyorum.		
15a	Çalışma hayatında Türk vatandaşlarıyla eşit hak edişe sahip olabileceğime inanıyorum.	15	Çalışma hayatında, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olabileceğime inanıyorum. OLUMLU
15b	Çalışma hayatında Türk vatandaşlarıyla eşit hak edişe sahip olabileceğime inanmıyorum.		
16a	Bir meslek öğrenmek istediğimde bunun için bir kurs alabileceğimi düşünüyorum.	16	Bir meslek öğrenmek istersem, Türkiye'de bunun için bir kursa gidebileceğimi düşünüyorum. OLUMLU
16b	Bir meslek öğrenmek istediğimde bunun için bir kurs alabileceğimi düşünmüyorum.		
17a	Benim için yeni bir deneyim olan Türkiye'nin farklı kültürel normlarına/özelliklerine alışabileceğimi düşünüyorum.	17	Türkiye'nin farklı kültürel özelliklerine hiçbir zaman alışabileceğimi düşünmüyorum. OLUMSUZ
17b	Benim için yeni bir deneyim olan Türkiye'nin farklı kültürel normlarına/özelliklerine alışabileceğimi düşünmüyorum.		

18a	Türkiye’de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebilme imkânım olacağına inanıyorum.	18	Türkiye’de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebileceğime inanıyorum. OLUMLU
18b	Türkiye’de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebilme imkânım olacağına inanmıyorum.		
19a	Türkiye’de inancıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum	19	Türkiye’de yaşarken dini inançlarıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum. OLUMLU
19b	Türkiye’de inancıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünmüyorum		
20a	Türkiye’de inancıma uygun bir ibadethane ve din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum.	20	Türkiye’de dini inancıma uygun bir din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum. OLUMLU
20b	Türkiye’de inancıma uygun bir ibadethane ve din görevlisi bulabileceğimi düşünmüyorum.	21	Türkiye’de dini inancıma uygun bir ibadethane bulabileceğimi düşünmüyorum. OLUMSUZ
21a	Türkiye’de inancıma uygun olarak rahatça giyinebilirim.	22	Türkiye’de dini inancıma uygun olarak rahatça giyinebileceğime inanmıyorum. OLUMSUZ
21b	Türkiye’de inancıma uygun olarak rahatça giyinmem.		
22a	Türkiye’de ailemle birlikte dışarıda rahatlıkla vakit geçirebilirim.	23	Türkiye’de dışarıda rahatlıkla vakit geçirebileceğime inanmıyorum. OLUMSUZ
22b	Türkiye’de ailemle birlikte dışarıda rahatlıkla vakit geçiremem.		
23a	Türkiye’de, Suriyeli olarak rahatlıkla alışveriş yapabilirim.	Bu madde birinci uzman çalışmayı sonrası çıkarılmıştır	
23b	Türkiye’de, Suriyeli olarak rahatlıkla alışveriş yapamam.		
24a	Rahatlıkla Türkçe iletişim kurabilirim.	Bu madde birinci uzman çalışmayı sonrası çıkarılmıştır	
24b	Rahatlıkla Türkçe iletişim kuramayabilirim.		
25a	Türkiye’de anadilimde iletişim kurmaya çalıştığımda genellikle insanlarla anlaşabiliyorum.	Bu madde birinci uzman çalışmayı sonrası çıkarılmıştır	
25b	Türkiye’de anadilimde iletişim kurmaya çalıştığımda genellikle insanlarla anlaşamıyorum.		
26a	Türkçe öğrenmek istediğimde bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum.	24	Türkçe öğrenmek veya Türkçemi geliştirmek istersem, bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum. OLUMLU
26b	Türkçe öğrenmek istediğimde bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanmıyorum.		
27a	Bir Türk ile evlenmek istediğimde bunun kabul göreceğini düşünüyorum.	25	Suriyeli biri, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Türk toplumunun rahatlıkla kabul edeceğini düşünmüyorum.

			OLUMSUZ
27b	Bir Türk ile evlenmek istediğimde bunun kabul göreceğini düşünmüyorum.	26	Suriyeli biri, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Suriyelilerin rahatlıkla kabul edeceğini düşünüyorum. OLUMLU
28a	Türkiye’de, bir Suriyeli ile evlenip hayat kurabileceğimi düşünüyorum.	Bu madde birinci uzman çalıştayı sonrası çıkarılmıştır	
28b	Türkiye’de, bir Suriyeli ile evlenip hayat kurabileceğimi düşünmüyorum.		
29a	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir hanede yaşama imkânına sahip olacağımı düşünüyorum.	27	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir evde/hanede yaşama fırsatımın olacağımı düşünüyorum OLUMLU
29b	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir hanede yaşama imkânına sahip olacağımı düşünmüyorum.		
30a	Türkiye’de istediğim bir gayrimenkule sahip olma ihtimalim olduğuna inanıyorum.	28	Türkiye’de ekonomik olarak istediğim bir gayrimenkule sahip olma imkânının olduğuna inanmıyorum. OLUMSUZ
30b	Türkiye’de istediğim bir gayrimenkule sahip olma ihtimalim olduğuna inanmıyorum.		
31a	Türk vatandaşları tarafından istenmeyen kişi olacağıma ve bu nedenle şiddete maruz kalacağıma inanıyorum.	29	Türkiye’de, Suriyeli olduğum için istenmeyen kişi olacağımı düşünüyorum. OLUMSUZ
31b	Türk vatandaşları tarafından istenmeyen kişi olacağıma ve bu nedenle şiddete maruz kalacağıma inanmıyorum.		
32a	Türkiye’deki barış ortamının bozulma ve çatışma ortamının başlama ihtimali olduğundan kaygı duyuyorum.	30	Türkiye’de barış ortamının bir gün bozulabileceğini düşünüyorum. OLUMSUZ
32b	Türkiye’deki barış ortamının bozulma ve çatışma ortamının başlama ihtimali olduğundan kaygı duymuyorum.		
33a	İsteğim dışında Suriye’ye geri gönderilme ihtimalinden korkuyorum.	31	İsteğim dışında Suriye’ye geri gönderilme ihtimalimin olduğunu düşünüyorum. OLUMSUZ
33b	İsteğim dışında Suriye’ye geri gönderilme ihtimalinden korkmuyorum.		
34a	İstedğim halde Suriye’ye geri dönememe ihtimalim olduğunu düşünüyorum.	32	Suriye’ye geri dönmek istersem, hiçbir zaman dönemeyeceğimi düşünüyorum.. OLUMSUZ
34b	İstedğim halde Suriye’ye geri dönememe ihtimalim olduğunu düşünmüyorum.		
35a	Suriye’ye geri döndüğümde orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanıyorum.	33	Suriye’ye geri dönersem, orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum. OLUMSUZ
35b	Suriye’ye geri döndüğümde orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.		
36a	Suriye’ye geri döndüğümde, göç etmeyip ülkemde kalanların, hakkımda olumsuz bir fikre sahip olacaklarını düşünüyorum.	Bu madde birinci uzman çalıştayı sonrası çıkarılmıştır	

36b	Suriye'ye geri döndüğümde, göç etmeyip ülkemde kalanların, hakkımda olumsuz bir fikre sahip olacaklarını düşünmüyorum.		
37a	Ailemdaki gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olma ihtimalleri olacağını düşünüyorum.	34	Suriyeli gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olacaklarına inanıyorum. OLUMLU
37b	Ailemdaki gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olma ihtimalleri olacağını düşünmüyorum.		
38a	Türkiye'de, gelecekte misafir olmadan, kabul gördüğüm bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanıyorum.	35	Türkiye'de, gelecekte, hayalimdeki gibi bir hayata sahip olacağımı düşünüyorum. OLUMLU
38b	Türkiye'de, gelecekte misafir olmadan, kabul gördüğüm bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.	36	Türkiye'de kendimi bir misafir gibi hissediyorum. OLUMSUZ
39a	Suriye'ye geri döndüğümüzde çocuklarımızın oradaki eğitime uyum sağlayıp sağlayamayacağını merak ediyorum	Bu madde birinci uzman çalışmayı sonrası çıkarılmıştır	
39b	Suriye'ye geri döndüğümüzde çocuklarımızın oradaki eğitime uyum sağlayıp sağlayamayacağını merak etmiyorum.		
40a	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin inancıma uygun yerine getirileceğini düşünüyorum.	37	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin dini inancıma uygun olarak yerine getirileceğini düşünüyorum. OLUMLU
40b	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin inancıma uygun yerine getirileceğini düşünmüyorum.		
41	Türkiye'de ölürsem Türkiye'ye mi, Suriye'ye mi gömüleceğimden kaygı duyuyorum.	38	Türkiye'de hayatımı kaybedersem Türkiye'de mi, Suriye'de mi gömüleceğimden emin olamıyorum. OLUMSUZ
42	Ne Türkiyeli ne Suriyeli hissediyorum.	39	Kendimi ne tam olarak Türkiyeli ne de tam olarak Suriyeli hissediyorum OLUMSUZ
	EKLENEN MADDE	40	Kendimi tam bir bilinmezlik içinde hissediyorum. OLUMSUZ

EK-13 İkinci Taslak Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği İkinci Uzman Çalıştayı Soru Formu

Erişkin Suriyeli Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği İkinci Uzman Çalıştayı Soru Formu		
Değerli Uzmanlar, Sizlerden, her önermeye(maddeye) ilişkin görüşleriniz doğrultusunda bir seçeneği işaretlemenizi ve en sonunda belirtmek istediğiniz bir görüş var ise de paylaşmanızı rica ediyorum. Saygılarımla		
1	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile eşit eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
2	Herhangi bir sağlık sorunu yaşarsam Türkiye'de bir sağlık kurumuna başvurabileceğimi düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
3	Sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gereken temel gıda maddelerini temin edebileceğimi düşünmüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
4	Türkiye'de Sağlık hizmetlerinden yararlanırken ayrımcılığa uğrayacağımı düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
5	Suriye'de kalan yakınlarımı, Türkiye'ye getirebileceğimi düşünmüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
6	Türkiye'de, geçici koruma altında olan birisi olarak yasal haklarımın güvence altında olduğunu düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
7	Eğer Türkiye'de bir suç işlersem, Türk yargı sistemi uyarınca alacağım cezanın, bana Türk vatandaşları ile aynı şekilde uygulanacağına inanıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
8	Türkiye'de göç ile ilgili yasalarda ani değişiklikler olacağına inanıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
9	Türkiye'de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünüyorum.	

	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
10	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünmüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
11	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
12	Gelecekte Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
13	Türkiye'de herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanmıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
14	Türkiye'de mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
15	Çalışma hayatında, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olabileceğime inanıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
16	Bir meslek öğrenmek istersem, Türkiye'de bunun için bir kursa gidebileceğimi düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
17	Türkiye'nin farklı kültürel özelliklerine hiçbir zaman alışabileceğimi düşünmüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
18	Türkiye'de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebileceğime inanıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
19	Türkiye'de yaşarken dini inançlarıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil

20	Türkiye’de dini inancıma uygun bir din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
21	Türkiye’de dini inancıma uygun bir ibadethane bulabileceğimi düşünmüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
22	Türkiye’de dini inancıma uygun olarak rahatça giyinebileceğime inanmıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
23	Türkiye’de dışarıda rahatlıkla vakit geçirebileceğime inanmıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
24	Türkçe öğrenmek veya Türkçemi geliştirmek istersem, bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
25	Suriyeli biri, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Türk toplumunun rahatlıkla kabul edeceğini düşünmüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
26	Suriyeli biri, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Suriyelilerin rahatlıkla kabul edeceğini düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
27	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir evde/hanede yaşama fırsatımın olacağını düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
28	Türkiye’de ekonomik olarak istediğim bir gayrimenkule sahip olma imkânımın olduğuna inanmıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
29	Türkiye’de, Suriyeli olduğum için istenmeyen kişi olacağımı düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
30	Türkiye’de barış ortamının bir gün bozulabileceğini düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil

31	İsteğim dışında Suriye'ye geri gönderilme ihtimalimin olduğunu düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
32	Suriye'ye geri dönmek istersem, hiçbir zaman dönemeyeceğimi düşünüyorum..	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
33	Suriye'ye geri dönersem, orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
34	Suriyeli gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olacaklarına inanıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
35	Türkiye'de, gelecekte, hayalimdeki gibi bir hayata sahip olacağımı düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
36	Türkiye'de kendimi bir misafir gibi hissediyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
37	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin dini inancıma uygun olarak yerine getirileceğini düşünüyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
38	Türkiye'de hayatımı kaybedersem Türkiye'de mi, Suriye'de mi gömüleceğimden emin olamıyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
39	Kendimi ne tam olarak Türkiyeli ne de tam olarak Suriyeli hissediyorum	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
40	Kendimi tam bir bilinmezlik içinde hissediyorum.	
	a)Önerme (Madde) uygun b)Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli	c)Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli d)Önerme (Madde) uygun değil
Ekleme istediğiniz kıymetli öneri ve görüşleriniz.		

EK-14 İkinci Uzman Çalıştayı Sonuçları ve Kapsam Geçerliliği İndeksi (Davis Metodu)

MADDE	UZMANLAR															KGİ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	93
2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
3	1	2	1	4	1	2	1	2	2	1	1	1	2	1	2	93
4	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	100
5	1	1	1	1	1	1	1	3	1	2	1	1	2	1	1	93
6	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	100
7	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	100
8	1	3	1	1	1	2	1	3	2	1	3	1	1	1	1	80
9	1	3	1	4	1	2		3	2	1	2	1	1	1	1	80
10	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2		2	1	2	100
11	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
12	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	100
13	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	93
14	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	100
15	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	100
16	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	100
17	1	4	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2	1	2	93
18	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	100
19	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
20	1	1	1	4	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	93
21	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	93

22	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	93
23	1	4	1	1	1	3	1	1	1	2	2	1	2	1	1	87
24	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
25	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	100
26	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	100
27	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
28	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	93
29	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	100
30	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	4	1	1	1	93
31	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
32	1	4	1	1	1	2	3	3	1	1	3	2	1	1	1	73
33	1	1	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	93
34	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	100
35	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	100
36	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	4	1	1	1	93
37	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
38	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
39	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
40	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	100

*Davis Metodu Maddeleri

1. Önerme (Madde) uygun
2. Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli
3. Önerme (Madde) ciddi olarak gözden geçirilmeli
4. Önerme (Madde) uygun değil

*Madde kapsam geçerlilik indeksi hesaplama 1 ve 2 [Önerme (Madde) biraz gözden geçirilmeli /Önerme (Madde) uygun] diyen uzman sayısının toplam uzman sayısına bölünmesi ile elde edilmiştir.

*Bu indekste ile Soru 32'nin kapsam geçerliliği %80 in altında kalmıştır.

EK-15 İkinci Uzman Çalıştayı Sonuçları ve Uzmanların Görüşleri

İkinci Uzman Çalıştayı Uzman Görüşleri	
Uzman 2	Yabancı bir ülkede olmak üzerine Suriyeliler' 'in kendilerinin yapabilecekleri üzerine soru olabilir miydi? Yani uyum açısından bireysel ya da grup olarak yapabilecekleri üzerine. Ayrıca suç üzerine bir iki madde daha olabilir miydi? Teşekkürler emeğinize sağlık. Başarılar diliyorum.
Uzman 3	25. ve 26. sorular arka arkaya olumlu-olumsuz olarak konumlanmış. Ona bir daha bakılabilir. Bir de 7. soruda, diğer sorularda olduğu gibi "Türk vatandaşı" "TC vatandaşı" olarak değiştirilebilir. Kolay gelsin, şansın bol olsun. :)
Uzman 4	36. önermede "bir" kelimesi çıkmalı
Uzman 6	Gözden geçirilmeli şeklinde işaretlediğim maddelerin Türkçe açısından cümle yapılarını tekrar gözden geçirilmesini düşünüyorum. İçerik açısından bir değişiklik önermiş değilim
Uzman 7	32. soru da açık değil ne isteniyorsa daha açık bir ifade ile açıklanmalı geri dönmek isterse neden hiç geri dönemiyor bu Suriye ile mi ilgili Türkiye ile mi bunu daha net açıklayan bir ifade oluşturulmalı
Uzman 8	Ölçeğin bazı maddeleriyle ilgili önerilerim şu şekildedir: 3. Sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gereken temel gıda maddelerini temin edebileceğimi düşünmüyorum. Burada temel gıda maddelerinden ne anlamaları gerekiyor? Bazılarını temin edip bazılarını temin etmede zorlanacaklarsa cevap vermekte zorlanacaklardır. 6. Türkiye'de, geçici koruma altında olan birisi olarak yasal haklarının güvence altında olduğunu düşünüyorum. Yasal haklarından ne kastedildiği herkesçe aynı mı anlaşılır? Konuya hâkim de değilim ama aklıma geldi. 8. Türkiye'de göç ile ilgili yasalarda ani değişiklikler olacağına inanıyorum. Burada ani değişiklikler nedir? Herkesçe aynı mı anlaşılır? Burası biraz belirsiz geldi bana. Gerçi belirsizlik ölçeği ama :) 9. Türkiye'de göç ile ilgili yasalardaki ani değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünüyorum. Aynı şekilde bu soruda da önceki soru tam anlaşılamazsa bu soruya verilen cevaplara tam güvenilemez. 26. Suriyeli biri, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Suriyelilerin rahatlıkla kabul edeceğini

düşünüyorum. Bir önceki soru bu soruya çok benzer ve sonu benzemiyorum şeklinde bitiyor. Bu soruyu da hızlı okuyan birinin dikkat etmezse olumsuz algılayabileceğini düşünüyorum. Bu yüzden iki soru benzer şekilde yazılmalı. Kolaylıklar dilerim.

Uzman 10

Gözden geçirilmesi gereken maddeler sorunun anlaşılması için extra bir açıklama gerekebilir. Mesela Türkiye’de örf ve adetlerini sürdürebilirim kısmında yasal olarak sürdüremeyeceği çocuk yaşta evlilik var yasal engel var çünkü. Ancak dini adetlerini gerçekleştirebilir. Bu acıdan açıklanmalı ya da soru ikiye bölünebilir.

Uzman 12

Her zaman, hiçbir zaman ifadelerini kullanmayalım. Uygun değil dediğim sorular ise olgusal ve herkesin evet ya da hayır diyeceği sorular. Bireyleri birbirinden pek ayırmayacaktır. Örneğin Türkiye’de misafir olduğumu düşünüyorum ifadesi göçmenler için, politik olarak doğru olan ve herkesin evet cevabı vereceği bir ifade olarak görünüyor. Kolaylıklar.

Uzman 13

Olumsuz önermelerde olumsuz sözcüğün altını çizerek vurgulamak uygun olur. Hızla okuyan biri yanlış algılayabilir.

Uzman 15

Birkaç soru dışında gayet anlaşılır ve amacı belli olan sorular olmuş. Elinize sağlık

EK-16 Madde Özelliğine Göre Kodlama Sistematığı

Bu ölçek formunda kullanılan Likert skalası 5 düzeyden oluşmakta olup, puanlaması aşağıda belirtilmiştir:

- 1- Kesinlikle katılıyorum
- 2- Katılıyorum
- 3- Emin değilim / Fikrim yok
- 4- Katılmıyorum.
- 5- Kesinlikle katılmıyorum.

Belirsizlik ölçek puanı, toplam puan arttıkça artan bir belirsizliği gösterecek biçimde tasarlanmıştır. Bu nedenle, eğer madde belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde ise, 1 puana denk gelen kesinlikle katılıyorum cevapları ve aynı şekilde 2,4,5 puana denk gelen tüm cevaplar ters kodlanması gereken cevapları oluşturmaktadır. Sistematik olarak 1 puan 5 puan olarak, 2 puan 4 puan olarak, 3 puan aynı şekilde kalacak biçimde, 4 puan 2 puan olarak ve 5 puan ise 1 puan olarak kodlanmalıdır. Bu sistemde, 39 maddelik ölçek formunda toplamda 21 madde (2, 4, 5, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 21, 23, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39) ters kodlanması gereken madde olarak belirlenmiştir (EK

Eğer Likert ölçeği, 5 kesinlikle katılıyorum, 1 kesinlikle katılmıyorum biçiminde uygulansaydı, bu sefer diğer maddeler (18 Madde) ters kodlanması gereken maddelere dönüşecektir.

	Madde	Maddenin Belirsizlik Olgusuna Çalışması	Ters Kodlama*
1	Çalışma hayatında, Türk vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olabileceğime inanıyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
2	Türkiye’de dini inancıma uygun bir ibadethane bulabileceğimi düşünmüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
3	Türkiye’de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebileceğime inanıyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
4	Türkiye’de herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanmıyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
5	Türkiye’de sağlık hizmetlerinden yararlanırken ayrımcılığa uğrayacağımı düşünüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
6	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir evde yaşama fırsatımın olacağını düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
7	Herhangi bir sağlık sorunu yaşarsam Türkiye’de bir sağlık kurumuna başvurabileceğimi düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
8	Türkiye’de dini inancıma uygun olarak rahatça giyinebileceğime inanmıyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
9	Türk vatandaşları ile eşit eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
10	Suriye’de kalan yakınlarımı, Türkiye’ye getirebileceğimi düşünmüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
11	Türkiye’de, geçici koruma altında olan birisi olarak yasal haklarımın güvence altında olduğunu düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
12	Türkiye’de dışarıda rahatlıkla vakit geçirebileceğime inanmıyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
13	Eğer Türkiye’de bir suç işlersem, Türk yargı sistemi uyarınca alacağım cezanın, bana Türk vatandaşları ile aynı şekilde uygulanacağına inanıyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
14	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünmüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet

15	Türkiye'de göç ile ilgili yasalarda hızlı değişiklikler olacağını düşünüyorum	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
16	Türkiye'de göç ile ilgili yasalardaki hızlı değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
17	Türkiye'nin farklı kültürel özelliklerine alışabileceğimi düşünmüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
18	Bir meslek öğrenmek istersem, Türkiye'de bunun için bir kursa gidebileceğimi düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
19	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
20	Gelecekte Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
21	Suriyeli biri, Türk vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Türk toplumunun rahatlıkla kabul edeceğini düşünmüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
22	Türkiye'de mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
23	Türkiye'de ekonomik olarak istediğim bir gayrimenkule sahip olma imkânımın olduğunu inanmıyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
24	Suriyeli gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olmalarına inanıyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
25	Türkiye'de dini inancıma uygun bir din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
26	Türkiye'de, gelecekte, hayalimdeki gibi bir hayata sahip olacağımı düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
27	Türkçe öğrenmek veya Türkçemi geliştirmek istersem, bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
28	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin dini inancıma uygun olarak yerine getirileceğini düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
29	Türkiye'de, sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gereken temel gıda maddelerini temin edebileceğimi düşünmüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
30	Türkiye'de yaşarken dini inançlarıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
31	Suriyeli biri, Türk vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Suriyelilerin rahatlıkla kabul edeceğini düşünüyorum.	Belirsizliği azaltabilecek tutum gösteren madde	Hayır
32	Türkiye'de, Suriyeli olduğum için istenmeyen kişi olacağımı düşünüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
33	Türkiye'de kendimi misafir gibi hissediyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
34	İsteğim dışında Suriye'ye geri gönderilme ihtimalimin olduğunu düşünüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
35	Suriye'ye geri dönersem, orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
36	Türkiye'de de barış ortamının bir gün bozulabileceğini düşünüyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
37	Türkiye'de hayatımı kaybedersem Türkiye'de mi, Suriye'de mi gömüleceğimden emin olamıyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
38	Kendimi ne tam olarak Türkiyeli ne de tam olarak Suriyeli hissediyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet
39	Kendimi tam bir bilinmezlik içinde hissediyorum.	Belirsizlik yaratabilecek tutum gösteren madde	Evet

*Likert 1: Kesinlikle Katılıyorum Dizaynında Ters Kodlama

EK-17 Tez Konusu Uygunluk Yazısı

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Tarih: 19/03/2019 17:56
Sayı: 72924032-300-E.00000512273

0000512273

Sayı : 72924032-300
Konu : Gamze Aktuna, Tez Önerisi

HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Anabilim Dalınız doktora öğrencisi Gamze AKTUNA'nın, "H.Ü. Lisansüstü Eğitim- Öğretim ve Sınav Yönetmeliği" nin ilgili maddesi gereğince saptanan "ERİŞKİN SURİYELİ GÖÇMENLERDE BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ VE BELİRSİZLİK İLE SAĞLIK DÜZEYLERİ İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ" konulu tezi üzerinde çalışmaya başlaması, Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Diclehan ORHAN
Enstitü Müdürü

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://belgedogrulama.hacettepe.edu.tr> adresinden a15c194c-10cb-49b2-8c81-43e6112000d3 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü 06100 Sıhhiye-ANKARA
Telefon:(0 312) 305 10 91 Faks:(0 312) 309 31 90 E-posta:sbe@hacettepe.edu.tr İnternet Adresi:
www.saglikbilimleri.hacettepe.edu.tr

Naciye ÖZTÜRK

EK-18 Etik Kurul Onayı

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : 16969557-818

Konu :

ARAŞTIRMA PROJESİ DEĞERLENDİRME RAPORU

Toplantı Tarihi : 16 NISAN 2019 SALI
Toplantı No : 2019/10
Proje No : GO 19/382 (Değerlendirme Tarihi: 16.04.2019)
Karar No : 2019/10-23

Üniversitemiz Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. Şevkat Bahar ÖZVARİŞ'in sorumlu araştırmacı olduğu, Dr. Gamze AKTUNA'nın doktora tezi olan, GO 19/382 kayıt numaralı, "*Erişkin Suriyeli Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Geliştirilmesi ve Belirsizlik ile Sağlık Düzeyleri İlişkisinin Değerlendirilmesi*" başlıklı proje önerisi araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, idari izinlerin tamamlanması kaydıyla 17 Nisan 2019-17 Haziran 2020 tarihleri arasında geçerli olmak üzere etik açıdan **uygun bulunmuştur**. Çalışma tamamlandığında sonuçlarını içeren bir rapor örneğinin Etik Kurulumuza gönderilmesi gerekmektedir.

1. Prof. Dr. Nurten AKARSU	(Başkan)	9 Doç. Dr. Güzde GİRGİN
2. Prof. Dr. Sevda F. MÜFTÜOĞLU	(Üye)	10 Doç. Dr. Fatma Visal OKUB
3. Prof. Dr. M. Yıldırım SAKRA	(Üye)	11. Doç. Dr. Can Ebru KURT
4. Prof. Dr. Nâzide KUTLUKAM	(Üye)	12. Doç. Dr. İl Hüsrev TURNAGÖL
İZİNLİ		
5. Prof. Dr. Ayşe Lale DOĞAN	(Üye)	13. Dr. Öğr. Üyesi Özay GÖKÖZ
İZİNLİ		
6. Prof. Dr. Mintaze Kerem GÜNEL	(Üye)	14. Dr. Öğr. Üyesi Müge DEMİR
İZİNLİ		
7. Prof. Dr. Oya Nuran EMİROĞLU	(Üye)	15. Öğr. Gör. Dr. Meltem ŞENGELEN
8. Doç. Dr. M. Özgür UYANIK	(Üye)	16. Av. Meltem ONURLU

Hacettepe Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu
06100 Sıhhiye-Ankara
Telefon: 0 (312) 305 1082 • Faks: 0 (312) 310 0580 • E-posta: goetik@hacettepe.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi için:

EK-19 Etik Kurul Değişiklik Onayı

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : 16969557-1135

Konu :

28.05.2019

Prof. Dr. Şevkat Bahar ÖZVARIŞ
Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

Sayın Prof. Dr. ÖZVARIŞ,

Kurulumuzun 16.04.2019 tarihli toplantısında GO 19/382 kayıt numarası ile onaylanmış olan ve "*Erişkin Suriyeli Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Geliştirilmesi ve Belirsizlik ile Sağlık Düzeyleri İlişkisinin Değerlendirilmesi*" başlıklı projeniz için vermiş olduğunuz 21.05.2019 tarihli dilekçeniz Kurulumuzun 28.05.2019 tarihli toplantısında değerlendirilmiş olup, çalışma yönteminin Ankara ili Yenimahalle, Mamak, Altındağ ilçelerinde yaşayan erişkin Suriyeli göçmenler ile hane halkı çalışması olarak yüz yüze veri toplanması şeklinde değiştirilmesi **uygun bulunmuş** ve kayıtlarımıza eklenmiştir. İdari iznin bir örneği Etik Kurulumuza sağlanmalıdır. Çalışma tamamlandığında sonuçlarını içeren bir rapor örneğinin Etik Kurulumuza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinize rica ederim

Prof. Dr. Nurten AKARSU
Başkan

EK _____ :
Toplantı Katılım Tutanağı

Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu
28/05/2019 tarih ve 2019/14 no'lu toplantı
KATILIM LİSTESİ

Prof. Dr. A. Nurten AKARSU(Başkan)
Prof. Dr. Sevda MÜFTÜOĞLU
Prof. Dr. Yıldırım SARA
Prof. Dr. Ayşe Lale DOĞAN
Prof. Dr. Mintaze Kerem GÜNEL
Prof. Dr. Oya Nuran EMİROĞLU
Prof. Dr. Necdet SAĞLAM
Prof. Dr. M. Özgür UYANIK†
Doç. Dr. Gözde GİRGİN
Doç. Dr. Fatma Visal OKUR
Doç. Dr. Can Ebru KURT
Doç. Dr. H. Hüsrev TURNAGÖL
Dr. Öğr. Üyesi Müge DEMİR
Dr. Öğr. Üyesi Özay GÖKÖZ
Öğr. Gör. Dr. Meltem ŞENGELEN
Av. Meltem ÖNURLU

EK-20 Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Onay Yazısı

Sayı : 62103649-000-E.44735
Konu : İzin Talebi

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
Göç Politika ve Projeleri Dairesi Başkanlığı

05/07/2019

ANKARA VALİLİĞİNE
(İl Göç İdaresi Müdürlüğü)

İlgi : 01.07.2019 tarihli ve 41384883-000/44418 sayılı yazı.

İlgi yazıda, Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Enstitüsünde Başkan olarak görev yapan Prof. Dr. Şevkat Bahar ÖZVARIŞ'ın sorumluluğunda Arş. Gör. Dr. Gamze AKTUNA tarafından yürütülecek "Erişkin Suriyeli Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Geliştirilmesi ve Belirsizlik ile Sağlık Düzeyleri İlişkisinin Değerlendirilmesi" isimli tez çalışması kapsamında araştırma yapılacağı belirtilmekte olup gerekli iznin verilmesi talep edilmektedir.

Bu kapsamda yürütülecek çalışma; 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 94 üncü maddesi ile 2014/6883 karar sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği 51 inci maddesinde belirtilen gizlilik ilkelerine gerekli hassasiyetin gösterilmesi, ad-soyad gibi kişisel bilgilerin talep edilmemesi, din, mezhep, etnik gruba mensubiyet, siyasi görüş gibi hassas bilgilerin istenmemesi, çalışmalar esnasında ses/video kaydı alınmaması doğrultusunda uygun değerlendirilmiştir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Mehmet Sinan YILDIZ
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı V.

05/07/2019 Uzman Yardımcısı : Sultan Merve KÜÇÜKİKİZ
05/07/2019 Grup Başkanı : Mehmet Tolga SAMANCI
05/07/2019 Daire Başkanı : Muhammet Selami YAZICI

*Bu belge elektronik imzalıdır. imzalı suretinin aslını görmek için <https://www.e-icisleri.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek (W/VpHv-xMs kJH-M2 oKbu-UL1SDT-MQ=keqfui.) kodunu yazınız.

Laşegül Çamlıca Mahallesi 122.sık. No: 4, 06370 Yenimahalle/ Ankara
Telefon No: (312)422 05 00 Faks No: (312)422 09 00
e-Posta: gocpolitikavuprojelaidairesi@goc.gov.tr İnternet Adresi: <https://www.goc.gov.tr>

Bilgi için: Sultan Merve KÜÇÜKİKİZ
Göç Uzman Yardımcısı
Telefon No:

EK-21 Ankara Valiliği Onay Yazısı

Sayı : 41384883-000-E.53266
Konu : İzin Talebi

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İl Göç İdaresi Müdürlüğü

07/08/2019

SAYIN ARŞ. GÖR. DR. GAMZE AKTUNA
Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Enstitüsü Sıhhiye, Ankara

İlgi : 11.06.2019 tarih 99625 sayılı dilekçeniz.

İlgide kayıtlı dilekçe ile; Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Enstitüsü Başkanı olarak görev yapan Prof. Dr. Şevkat BAHAR ÖZVARIŞ'ın sorumluluğunda Arş. Gör. Dr. Gamze AKTUNA tarafından tez çalışması olarak yürütülmesi planlanan "Erişkin Suriyeli Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Geliştirilmesi ve Belirsizlik ile Sağlık Düzeyleri İlişkisinin Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmaya ilişkin izin talebiniz tarafımıza iletilmiştir.

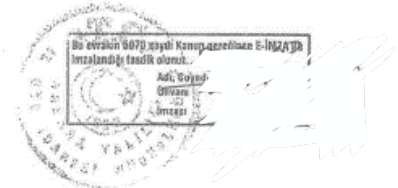
Bahse konu çalışma; 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 94 üncü maddesi ile 2014/6883 karar sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği 51 inci maddesinde belirtilen gizlilik ilkelerine gerekli hassasiyetin gösterilmesi; çalışmaya konu kişilerden ve/veya aile üyelerinden ad, soyad, telefon, adres ile din, mezhep, etnik gruba mensubiyet gibi hassas bilgilerin istenmemesi; çalışmalar esnasında ses/video kaydı alınmaması doğrultusunda uygun değerlendirilmiştir.

Bilgilerinize sunar.

Bayram YALINSU
İl Göç İdaresi Müdürü V.

Dağıtım:

Sayın; Prof. Dr. Şevkat Bahar Özvarış
Sayın Arş. Gör. Dr. Gamze AKTUNA
Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Enstitüsü Sıhhiye, Ankara

*Bu belge elektronik imzalıdır. imzalı suretinin aslını görmek için <https://www.e-icisleri.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek (PLIN5V-S5kuy0-NU1Q5C-yY/Vqc-ktGaFj5+) kodunu yazınız.

Barbaros Mah. Binmaz Sok. No.2 Çankaya
Telefon No: (312)439 40 40 Faks No: (312)439 40 66
e-Posta: ankara@goc.gov.tr İnternet Adresi: <http://www.goc.gov.tr/>

Bilgi için: Tuğba UYLAŞ
İl Göç Uzmanı
Telefon No:

EK-22 Odak Grup Görüşmeleri Aydınlatılmış Onam Formu (Türkçe)

AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

Erişkin Suriyeli Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Geliştirilmesi Odak Grup Görüşmeleri

Sayın Katılımcı,

Suriyeli Göçmenler erişkin yaş grubuna özgü bir göçmen belirsizlik ölçeği geliştirilmesini ve sonrasında belirsizlik ile sağlık ilişkisini tanımlamayı amaçlayan bu araştırma, Hacettepe Üniversitesi tarafından yapılmaktadır. Sizin bu odak grup görüşmelerinde belirtmiş olduğunuz belirsiz hissetmenize neden olan faktörler ve bunlarla başa çıkma yöntemleriniz ölçek sorularının şekillenmesine yardımcı olacaktır.

Bu nedenle düşüncelerinizi ve fikirlerinizi içtenlikle paylaşmanız büyük önem taşımaktadır.

Görüşmelere katılmanız gönüllülük esasına dayalıdır. Bu görüşmeler aracılığı ile elde edilecek bilgiler gizli kalacaktır ve sadece araştırma amacıyla (veya “bilimsel amaçlar için”) kullanılacaktır. Görüşmelere katılmamayı tercih edebilirsiniz veya istediğiniz anda görüşmeyi terk edebilirsiniz.

Görüşmelere katıldığınız için teşekkür ederiz.

İleriki zamanlarda da görüşmeler ile ilgili herhangi bir sorunuz olduğunda aşağıdaki kişi(ler) ile iletişim kurabilirsiniz:

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Telefon: 0 312 305 31 41

Araştırma Ekibi

Prof. Dr. Şevkat BAHAR ÖZVARIŞ

Dr. Gamze AKTUNA

Çalışmaya katılmayı kabul ediyorsanız aşağıdaki kutucuğu X ile işaretleyiniz ve devam ediniz.

Kabul ediyorum

EK-23 Odak Grup Görüşmeleri Aydınlatılmış Onam Formu (Arapça)

مسابقة مستنيرة

تطوير مقياس عدم اليقين لدى المهاجرين السوريين البالغين
محادثات مجموعة التركيز

، زيزي المشارك

هذا البحث ، الذي يهدف إلى تطوير مقياس عدم اليقين للهجرة والذي يخص الفئة العمرية للبالغين
ومن ثم تحديد عدم اليقين والعلاقة الصحية ، يتم تنفيذه بواسطة جامعة . العوامل التي تخلق شعور من عدم
اليقين الذي كنت قد أشرت في مقابلات المجموعة التي تركز عليها ويتكيف معهم سوف تساعد على تحديد
شكل حجم المشكلة

لذا يجب أن تشارك بصدق الأفكار والآراء الخاصة بك هو من أهمية كبيرة

يمكنك المشاركة في المفاوضات غير طوعية . وسيتم الحصول على هذه المعلومات من خلال
المقابلات سوف تكون سرية وإلا لأغراض البحث) أو "لأغراض علمية ("سيتم استخدامها . يمكنك اختيار
عدم المشاركة في المحادثة أو ترك الاتصال في أي وقت

شكرا لك على المشاركة في المحادثات

الأشخاص التالية في العصور المقبلة عندما يكون لديك أي أسئلة بخصوص هذه المفاوضات يمكن
::التواصل مع

كلية الطب بجامعة هاسيتيب قسم الصحة العامة

:هاتف

0 312 305 31 41

فريق البحث

Prof. Dr. Şevkat BAHAR ÖZVARIŞ

أستاذ الدكتور

Dr. Gamze AKTUNA

الدكتور

وتابع X إذا وافقت على المشاركة ، فضع علامة في المربع أدناه مع علامة

أقبل

EK-25 Detaylı Madde Analizleri Sonucu 39 Maddelik Ölçek Formundan Çıkması Uygun Görülen Maddeler (Kırmızı ile İşaretli)

BÖLÜM 3: BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ						
<ul style="list-style-type: none"> Lütfen her cümleyi okuyup, bu ifadenin sizde “belirsizlik duygusu ya da düşüncesi” yaratıp yaratmadığını düşünerek cevap veriniz. “Belirsizlik duygusu” : Durumun bilinmezliğinin, şu anda ya da gelecekte bu durumun gerçekleşme ya da gerçekleşmeme ihtimalinin sizde yarattığı duygu olarak ifade edilebilir. Her insan birbirinden farklıdır ve biz sadece sizin kişisel görüşünüzle ilgileniyoruz. Lütfen her bir cümlenin sizi ne derecede belirsizlikte hissettirdiğine odaklanın ve her bir ifade için aşağıdaki maddelerden en uygununu işaretleyin. Yanıt seçenekleri 1.Kesinlikle katılıyorum 2.Katılıyorum. 3.Emin değilim / Fikrim yok 4.Katılmıyorum. 5.Kesinlikle katılmıyorum.						
	İfadeler (Ölçek Maddeleri)	1	2	3	4	5
1	Çalışma hayatında, Türk vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olabileceğime inanıyorum.					
2	Türkiye’de dini inancıma uygun bir ibadethane bulabileceğimi düşünmüyorum.					
3	Türkiye’de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebileceğime inanıyorum.					
4	Türkiye’de herhangi bir işte sosyal güvenceli olarak çalışabileceğime inanmıyorum.					
5	Türkiye’de sağlık hizmetlerinden yararlanırken ayrımcılığa uğrayacağımı düşünüyorum.					
6	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir evde yaşama fırsatımın olacağını düşünüyorum.					
7	Herhangi bir sağlık sorunu yaşarsam Türkiye’de bir sağlık kurumuna başvurabileceğimi düşünüyorum.					
8	Türkiye’de dini inancıma uygun olarak rahatça giyinebileceğime inanmıyorum.					
9	Türk vatandaşları ile eşit eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum					
10	Suriye’de kalan yakınlarımı, Türkiye’ye getirebileceğimi düşünmüyorum.					
11	Türkiye’de, geçici koruma altında olan birisi olarak yasal haklarımın güvence altında olduğunu düşünüyorum.					
12	Türkiye’de dışarıda rahatlıkla vakit geçirebileceğime inanmıyorum.					

13	Eğer Türkiye'de bir suç işlersem, Türk yargı sistemi uyarınca alacağım cezanın, bana Türk vatandaşları ile aynı şekilde uygulanacağına inanıyorum.					
14	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı alabileceğimi düşünmüyorum.					
15	Türkiye'de göç ile ilgili yasalarda hızlı değişiklikler olacağını düşünüyorum					
16	Türkiye'de göç ile ilgili yasalardaki hızlı değişikliklerden olumsuz etkileneceğimi düşünüyorum.					
17	Türkiye'nin farklı kültürel özelliklerine alışabileceğimi düşünmüyorum.					
18	Bir meslek öğrenmek istersem, Türkiye'de bunun için bir kursa gidebileceğimi düşünüyorum.					
19	Türkiye'nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum.					
20	Gelecekte Türkiye'nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum.					
21	Suriyeli biri, Türk vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Türk toplumunun rahatlıkla kabul edeceğini düşünmüyorum.					
22	Türkiye'de mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum.					
23	Türkiye'de ekonomik olarak istediğim bir gayrimenkule sahip olma imkânının olduğuna inanmıyorum.					
24	Suriyeli gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olacaklarına inanıyorum.					
25	Türkiye'de dini inancıma uygun bir din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum.					
26	Türkiye'de, gelecekte, hayalimdeki gibi bir hayata sahip olacağımı düşünüyorum.					
27	Türkçe öğrenmek veya Türkçemi geliştirmek istersem, bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum.					
28	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin dini inancıma uygun olarak yerine getirileceğini düşünüyorum.					
29	Türkiye'de, sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gereken temel gıda maddelerini temin edebileceğimi düşünmüyorum.					
30	Türkiye'de yaşarken dini inançlarıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum.					
31	Suriyeli biri, Türk vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Suriyelilerin rahatlıkla kabul edeceğini düşünüyorum.					
32	Türkiye'de, Suriyeli olduğum için istenmeyen kişi olacağımı düşünüyorum.					
33	Türkiye'de kendimi misafir gibi hissediyorum.					
34	İsteğim dışında Suriye'ye geri gönderilme ihtimalimin olduğunu düşünüyorum.					
35	Suriye'ye geri dönersem, orada yeni bir hayat kurabilme imkânım olacağına inanmıyorum.					
36	Türkiye'de de barış ortamının bir gün bozulabileceğini düşünüyorum.					
37	Türkiye'de hayatımı kaybedersem Türkiye'de mi, Suriye'de mi gömüleceğimden emin olamıyorum.					
38	Kendimi ne tam olarak Türkiyeli ne de tam olarak Suriyeli hissediyorum.					
39	Kendimi tam bir bilinmezlik içinde hissediyorum.					

EK-26 Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) Nihai Ölçek Formu (24 Madde) (Türkçe)

BÖLÜM 3: ERİŞKİN GÖÇMENLERDE BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ (EGBÖ)						
<ul style="list-style-type: none"> Lütfen her cümleyi okuyup, bu ifadenin sizde “belirsizlik duygusu ya da düşüncesi” yaratıp yaratmadığını düşünerek cevap veriniz. “Belirsizlik duygusu” : Durumun bilinmezliğinin, şu anda ya da gelecekte bu durumun gerçekleşme ya da gerçekleşmeme ihtimalinin sizde yarattığı duygu olarak ifade edilebilir. Her insan birbirinden farklıdır ve biz sadece sizin kişisel görüşünüzle ilgileniyoruz. Lütfen her bir cümlenin sizi ne derecede belirsizlikte hissettirdiğine odaklanın ve her bir ifade için aşağıdaki maddelerden en uygununu işaretleyin. Yanıt seçenekleri<ol style="list-style-type: none"> Kesinlikle katılıyorum Katılıyorum. Emin değilim / Fikrim yok Katılmıyorum. Kesinlikle katılmıyorum.						
	İfadeler (Ölçek Maddeleri)	1	2	3	4	5
1	Çalışma hayatında, Türk vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olabileceğime inanıyorum.					
2	Türkiye’de dini inancıma uygun bir ibadethane bulabileceğimi düşünmüyorum.					
3	Türkiye’de kendi örf, adet ve geleneklerimi devam ettirebileceğime inanıyorum.					
4	Türkiye’de sağlık hizmetlerinden yararlanırken ayrımcılığa uğrayacağımı düşünüyorum.					
5	Türkiye’de istediğim şartlara sahip bir evde yaşama fırsatımın olacağını düşünüyorum.					
6	Herhangi bir sağlık sorunu yaşarsam Türkiye’de bir sağlık kurumuna başvurabileceğimi düşünüyorum.					
7	Türk vatandaşları ile eşit eğitim hakkına sahip olduğumu düşünüyorum					
8	Türkiye’de, geçici koruma altında olan birisi olarak yasal haklarımın güvence altında olduğunu düşünüyorum.					
9	Türkiye’de dışarıda rahatlıkla vakit geçirebileceğime inanmıyorum.					
10	Eğer Türkiye’de bir suç işlersem, Türk yargı sistemi uyarınca alacağım cezanın, bana Türk vatandaşları ile aynı şekilde uygulanacağına inanıyorum.					
11	Bir meslek öğrenmek istersem, Türkiye’de bunun için bir kursa gidebileceğimi düşünüyorum.					
12	Türkiye’nin sınırları dâhilinde seyahat etme özgürlüğüm olduğuna inanıyorum.					
13	Gelecekte Türkiye’nin sınırları dışına özgürce seyahat edebileceğimi düşünüyorum.					

14	Türkiye'de mesleğime ya da yeteneklerime uygun bir işte istihdam edilme imkânım olduğunu düşünüyorum.					
15	Suriyeli gençlerin ve çocukların Türkiye'de sağlıklı bir geleceğe sahip olacıklarına inanıyorum.					
16	Türkiye'de dini inancıma uygun bir din görevlisi bulabileceğimi düşünüyorum.					
17	Türkiye'de, gelecekte, hayalimdeki gibi bir hayata sahip olacağımı düşünüyorum.					
18	Türkçe öğrenmek veya Türkçemi geliştirmek istersem, bu eğitimi kolaylıkla alabileceğime inanıyorum.					
19	Türkiye'de hayatımı kaybedersem defin işlemlerinin dini inancıma uygun olarak yerine getirileceğini düşünüyorum.					
20	Türkiye'de yaşarken dini inançlarıma uygun olarak ibadet edebileceğimi düşünüyorum.					
21	Suriyeli biri, Türk vatandaşı ile evlenmek istediğinde; bunu Suriyelilerin rahatlıkla kabul edeceğini düşünüyorum.					
22	Türkiye'de, Suriyeli olduğum için istenmeyen kişi olacağımı düşünüyorum.					
23	İsteğim dışında Suriye'ye geri gönderilme ihtimalimin olduğunu düşünüyorum.					
24	Türkiye'de de barış ortamının bir gün bozulabileceğini düşünüyorum.					

EK-27 Erişkin Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği (EGBÖ) Nihai Ölçek Formu (24 Madde) (Arapça)

مقياس عدم اليقين لدى المهاجرين البالغين

- يرجى الإجابة على كل العبارات أدناه وفق ما إذا كانت العبارة تولد فيكم الشعور بالريبة / عدم اليقين أم لا. "الشعور بالريبة / عدم اليقين": يمكن التعبير عنه بأنه الشعور الذي يظهر في نفوسكم إزاء غموض الواقع والخوف من المجهول، وذلك بسبب احتمال حدوث وضع معين أو عدم حدوثه الآن أو في المستقبل.
- يختلف الناس عن بعضهم الآخر في مقدار شعورهم بالريبة، ولكننا في هذا الاستبيان نهتم فقط بأرائكم الشخصية.
- يرجى التركيز على مدى الريبة أو عدم اليقين الذي تشعر به من كل جملة ووضع العلامة على أنسب الخيارات أدناه لكل عبارة.
- من المهم ألا تترك أي عنصر فارغاً بحيث يمكن حساب درجة المقياس. لذلك، نتمنى أن تجيب على جميع الأسئلة.
- **خيارات الإجابة:**
  - 1- أتفق تماماً
  - 2- أتفق
  - 3- لست متأكداً. / لا أعرف
  - 4- لا أتفق
  - 5- لا أتفق قطعاً

العبارات (بنود المقياس)	1	2	3	4	5
1. أعتقد أنه يمكنني الحصول على حقوق متساوية مع المواطنين الأتراك في العمل					
2. لا أعتقد أنه يمكنني إيجاد مكان مناسب للعبادة (مسجد/معبد) يتوافق مع اعتقادي الديني في تركيا.					
3. أعتقد إنني أستطيع أن احافظ على عاداتي وعرافي وثقافتي في تركيا.					
4. أعتقد أنني قد اعاني من التمييز عندما أريد الاستفادة من الخدمات الصحية في تركيا.					
5. أعتقد إنني سأستطيع أن أعيش في بيت بمواصفات أريدها في تركيا.					
6. بإمكانني تقديم طلب لمؤسسة صحية في تركيا عندما أعاني من أية مشاكل صحية.					
7. أعتقد بأنه لدي الحق في أن ألتقى التعليم في تركيا بالمساواة مع المواطنين الأتراك.					
8. أعتقد إن حقوقي القانونية مضمونة كشخص تحت الحماية المؤقتة في تركيا.					
9. لا أعتقد أنه يمكنني قضاء الوقت خارج المنزل بشكل مريح في تركيا.					

10 .	أعتقد أنه سيتم تنفيذ العقوبات القانونية ضدّي في تركيا عند ارتكابي أي جريمة ما وفق النظام القانوني التركي، وذلك بنفس القوانين التي تنفذ على المواطنين الأتراك.				
11 .	إذا رغبت في تعلم حرفة / مهنة، أعتقد أنني أستطيع الذهاب إلى دورة تدريبية لذلك الغرض في تركيا.				
12 .	أعتقد أنه لدي حرية السفر داخل حدود تركيا.				
13 .	أعتقد أنني سأتمكن في المستقبل من السفر بحرية خارج حدود تركيا.				
14 .	أعتقد بأنني أستطيع أن أجد الوظيفة المناسبة لمهنتي أو قدراتي في تركيا				
15 .	أعتقد إن للشباب والأطفال السوريين مستقبل جيد في تركيا.				
16 .	أعتقد أنني يمكن أن أجد عالم دين يتفق مع عقيدتي الدينية في تركيا.				
17 .	في تركيا أعتقد أنني سأنال المستقبل الذي أحلم به.				
18 .	إذا رغبت في تعلم اللغة التركية أو تجويدها أعتقد أنني أستطيع بسهولة الحصول على هذا النوع من التعليم				
19 .	في حال وفاتي في تركيا، أعتقد بأنه سيتم دفني وفق تعاليم عقيدتي الدينية				
20 .	أعتقد بأنني أستطيع أن أقوم بممارسة طقوسي الدينية في تركيا .				
21 .	عندما يريد مواطن/ة سوري أن يتزوج من مواطن/ة تركية، أعتقد إن المجتمع السوري يتقبل ذلك بسهولة.				
22 .	أعتقد بأنني سأكون شخص غير مرغوب فيه في تركيا، وذلك لأنني مواطن سوري.				
23 .	أعتقد بأنه من المحتمل أن يتم إرغامي على العودة إلى سوريا دون إرادتي .				
24 .	أعتقد بأن بيئة السلام والأمن ستندهور في تركيا أيضا في يوم ما.				

EK-28 Ek Tablolar**Ek Tablo 1. Kronik Hastalığı Olmayan Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyleri Dağılımı, Ankara, 2020**

Sosyodemografik Özellikler	İyi		Orta		Kötü		Toplam		Test Sonucu**
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Cinsiyet									
Kadın	209	87,4	26	10,9	4	1,7	239	100,0	p=0,072*
Erkek	220	88,7	17	6,9	11	4,4	248	100,0	
Yaş Grubu									
20 altı	25	96,2	1	3,8	-	-	26	100,0	p=0,162**
20-29	174	93,5	10	5,4	2	1,1	186	100,0	
30-39	90	90,9	6	6,1	3	3,0	99	100,0	
40-49	94	83,9	11	9,8	7	6,3	112	100,0	
50-59	44	81,5	8	14,8	2	3,7	54	100,0	
60 ve üzeri	2	20,0	7	70,0	1	10,0	10	100,0	
Eğitim Durumu									
Okur-Yazar	85	81,0	14	13,3	6	5,7	105	100,0	p<0,001*
İlkokul	136	88,9	14	9,2	3	2,0	153	100,0	
Ortaokul	91	88,3	7	6,8	5	4,9	103	100,0	
Lise	78	94,0	5	6,0	-	-	83	100,0	
Üniversite +	39	90,7	3	7,0	1	2,3	43	100,0	
Çalışma Durumu***									
Çalışıyor	176	91,7	10	5,2	6	3,1	192	100,0	p=0,072*
Çalışmıyor	252	85,7	33	11,2	9	3,1	294	100,0	
Emekli	1	100,0	-	-	-	-	1	100,0	
Medeni Durum									
Hiç evlenmeyen	89	92,7	5	5,2	2	2,1	96	100,0	p=0,030**
Evli, birlikte yaş.	298	88,4	28	8,3	11	3,3	337	100,0	
Evli, ayrı yaşıyor.	7	70,0	3	30,0	-	--	10	100,0	
Boşanmış	20	83,3	2	8,3	2	8,3	24	100,0	
Eşi vefat eden	15	75,0	5	25,0	-	-	20	100,0	
Diğer	-	-	-	-	-	-	-	100,0	
Çocuk Sahibi Olma Durumu									
Var	317	87,3	34	9,4	12	3,3	363	100,0	p=0,664**
Yok	112	90,3	9	7,3	3	2,4	124	100,0	
Ekonomik Durumu									
İyi	135	92,5	8	5,5	3	2,1	146	100,0	p=0,002**
Orta	176	87,1	24	11,9	2	1,0	202	100,0	
Kötü	118	84,9	11	7,9	10	3,1	139	100,0	
Türkçe Bilme Durumu									
Biliyor	216	94,3	8	3,5	5	2,2	229	100,0	p<0,001*
Bilmiyor	213	82,6	35	13,6	10	3,9	258	100,0	

* Pearson Ki-kare Testi

**Kesin Test

***Çalışma durumunda, Ki-kare testi emekli grup dahil edilmeden iki grup halinde yapılmıştır.

Ek Tablo 2. Kronik Hastalığı Olmayan Katılımcıların Göç Deneyimlerine Göre Genel Sağlık Durumu Algı Düzeyleri Dağılımı, Ankara, 2020

Göç Deneyimleri	İyi		Orta		Kötü		Toplam		Test Sonucu
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Türkiye’de Mülteci Kampında Kalma									
Evet	15	93,8	1	6,3	-	-	16	100,0	p=0,886**
Hayır	414	87,9	42	8,9	15	3,2	471	100,0	
Ankara’dan Önce Başka Şehirde Yaşama									
Evet	141	89,8	13	8,3	3	1,9	157	100,0	p=0,568**
Hayır	288	87,3	30	9,1	12	3,6	330	100,0	
Silahlı Çatışmaya Şahit Olma									
Evet	368	88,5	37	8,9	11	2,6	476	100,0	p=0,447**
Hayır	61	85,9	6	8,5	4	5,6	71	100,0	
Yakınını Savaşta Kaybetme									
Evet	254	88,5	22	7,7	11	3,8	287	100,0	p=0,306*
Hayır	175	87,5	21	10,5	4	2,0	200	100,0	
Aile Bireylerini Suriye’de Bırakma									
Evet	281	87,8	29	9,1	10	3,1	320	100,0	p=0,965*
Hayır	148	88,6	14	8,4	5	3,0	167	100,0	
Suriye’de Her şey Eskisi Gibi Olsa Suriye’ye Dönmeyi İsteme									
Evet	167	87,4	15	9,4	6	3,1	191	100,0	p=0,930*
Hayır	262	88,5	25	8,4	9	3,0	296	100,0	

* Pearson Ki-kare Testi

**Kesin Test

EK-29 Orijinallik Raporu

1) Digital Makbuz:

Dijital Makbuz

Bu makbuz ödevinizin Turnitin'e ulaştığını bildirmektedir. Gönderiminize dair bilgiler şöyledir:

Gönderinizin ilk sayfası aşağıda gönderilmektedir.

Gönderen: Gamze AKTUNA
Ödev başlığı: GAMZE TEZ
Gönderi Başlığı: GAMZE TEZ
Dosya adı: GAMZE_TEZ_1.docx
Dosya boyutu: 854.13K
Sayfa sayısı: 131
Kelime sayısı: 32,000
Karakter sayısı: 216,832
Gönderim Tarihi: 06-Şub-2024 09:06ÖÖ (UTC+0300)
Gönderim Numarası: 2287710455

Copyright 2024 Turnitin. Tüm hakları saklıdır.

2) Detaylı Orijinallik Raporu:

Tez Adı: Erişkin Suriyeli Göçmenlerde Belirsizlik Ölçeği Geliştirilmesi ve Belirsizlik İle Sağlık Düzeyleri İlişkisinin Değerlendirilmesi

Öğrencinin Adı-Soyadı: Gamze Aktuna

Tez İlgili sayfalar: 131 sayfa (Giriş-Kaynakça (Hariç))

ORJİNALLİK RAPORU

5	4	1	2
%	%	%	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
2	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
3	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
4	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	<% 1
5	tr.boell.org İnternet Kaynağı	<% 1
6	doczz.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1
7	acikerisim.uludag.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
8	earsiv.batman.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
9	Submitted to Sağlık Bilimleri Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1

9.ÖZGEÇMİŞ